MÁSODIK LÁTÁS

Nr.12. 1995, mis'zine

MÁSODIK LÁTÁS

Nr.12. 1995, mis'zine

"E G Y S Z E R E T E T, E G Y S Z Í V, E G Y C É L"

(African Head Charge)

Második Látás
c/o Rácz Mihály
Budapest, 1172
XIII.u. 35., Hungary.
Tel/fax: 36-1-258 0075

A Halászkirály Legendája

A történet kezdetén a király még gyerek, akinek egy éjszaka kinn kell mara dnia az erdőben, hogy bizonyítsa bátorságát. Miközben egyedül bolyong az erdőb en, látomása támad. A lobogó tűzből előtűnik a Szent Grál, az Isteni Kegyelem jelképe. Ekkor egy hang szól a fiúhoz: Légy te a Grál őrzője, hogy meggyógyíts a az emberek szívét. De a fiút már elvakította a hatalommal, dicsőséggel és sz épséggel kecsegtető élet káprázata. És a mélységes döbbenet állapotában egy pi llanatra úgy érezte nem kisfiú már, hanem legyőzhetetlen, akár Isten. Így hát benyúlt a tűzbe, hogy elvegye a Grált. De a Grál eltűnt, a keze ottmaradt a tű zben, és rettenetesen összeégett.

Ahogy ez a kisfiú idősebb lett, úgy mélyültek a sebei, mígnem egy nap az é let értelmét vesztette számára. Nem bízott már senkiben, még önmagában sem, ne m bírt szeretni, se szeretetet elfogadni, belebetegedett a felismerésbe, elind ult a halál felé. Egy nap egy bolond jött a várba és egyedül találta a királyt. És a bolond híven önmagához nem vette észre a királyt, csak egy magányos, bete g embert látott. És megkérdi a királyt: Mi bánt barátom? Mire a király azt fel elte: Szomjas vagyok, és vízzel kellene oltani a szomjamat. Úgyhogy a bolond f ogott egy poharat, és megtöltötte vízzel. Odanyújtotta a királynak. Amint a ki rály inni kezdett, észrevette, hogy begyógyultak a sebei. Ránézett a kezére és meglátta, hogy ott a Szent Grál, amit egész életében keresett. A bolondhoz for dult és megkérdezte: Hogy tudtad meglelni azt ami a legbátrabb lovagjaimnak ne m sikerült? A bolond azt felelte: Nem tudom, én csak azt láttam, hogy szomjas vagy. ●

(Elhangzik Terry Gilliam **A Halászkirály Legendája** című filmjében.)

Üdvözlök mindenkit. Megintcsak nagyon hosszúra szerettem volna a Látást, de en nyire futotta a keretből. Így is kihagytam egy-két betervezett cikket, és néhá ny tucat lemezkritikát. Pedig még szerettem volna írni azon felül is nagyon so k lemezről, szédületesen jó népzenékről, és a világzene legjobbjairól, aztán k önyvekről, ezoterikus vonatkozásúakról éppúgy, mint szórakoztató irodalomról. De sebaj, legalább végre sort keríthettem nagy szerelmemre, a dub/reggae zenék re, amelyeket ezidáig mellőztem. Egyéb lényeges változás nem történt, további kommentár pedig nem szükséges. Legyetek jók. -mis-

Fanzine recenzió

Persona Non Grata, Nr.17. (október '94)(Sven Eberhardt, Cervantesweg 29,04289 Leipzig, Germany) A/5 méretben jelenik meg, annál apróbbak a betűk. Zene és ké pregényrajzok foglalják el a legtöbb helyet, akár a Látás, a fél füzet recenzi ókból áll. Sok szeretettel készül a lap, véleményem szerint a legjobb fanzin a z új német tartományokban. Benne: A Strange Ways kiadó együttesei túrnén, Gary Floyd, Laurent Garnier, Need A New Drug, Pulp, Toyah, Balanescu Q., Rec Rec, s ok-sok képregény. -Elisa-

Zonic, Nr.5. (Alex Pehlemann, An den Wurthen 18, 17489 Greifswald, Germany)Ez a fanzin is az új német tartományokból származik Bikiniről írnak, Kampecről és VHK-ról is szól recenzió. Az A/4-es lap nagy cikkei bemutatják az észt színter et, az új lengyel együtteseket is. Emellett: Armia, Skunks, Creation Records, Heiner Müller Experience. -Elisa-

My Way, Nr.32. (Ulrich Gernand, Finkenstr.8, 59192 Bergkamen, Germany)A nagy c égek hiába küldenének promócióba lemezeket, a My Way kizárólag független termé kekre figyel. Kivitelezése még nem egységes, tartalma annál érdekesebb. Benne: Ultime Atome, Goz Of Kermeur, Marilyn's Army, The Black Rider (színdarab),A ha ngok hatalma II, Glossa Continua Musicalis III, Richard Thompson, Ptotally Psy chedelic, plusz 7" "Secrets Of Sounds"(Sons Of Selina, Original Mind Band,Fran k's Dad, Magic Moments at Twilight Time). -Elisa-

What's That Noise, Nr.14.(P.O.Box 103185, 33531 Bielefeld, Germany) Kivitelezé se kiadásról kiadásra szebb, a legújabb szám metazöld-fehérben, ezüst színű be tűkkel tárul elénk.A cikkek alaposak, a témaválasztást meghatározza mennyire id őtálló egy produkció: Codeine, Blumfeld, Sebadoh, Beastie Boys, Killer Shrews, Wedding Present, Tall Dwarfs, Barkmarket, képregény, rengeteg recenzió + 7"(Fu gees, Killer Shrews-felvétel Gary Lucas távozása után, Esperanto Knarf Rellöm, Me In The Rye). -Elisa-

Kodex, Nr.4.,A/4,76 o.,magazine+CD (Barfüsserstr.27, 35037 Marburg, Germany) A képszerkesztése bámulatos és látványos, nyomdatechnikailag is kifogástalan, az embernek eszébe sem jut fanzinnak nevezni. Mindenféle experimentális, de el sősorban az elektro-industrial, goth és misztikus zenékben érdekelt. Benne a r ecenziók és reklámok mellett: Clock DVA, Lassige Bendthaus, Laibach/NSK, Leath er Strip, Die Form, Miasma(a Malaria utódja) és ACTUS. A magazinhoz jár egy vá logatás CD is, amely a sorolt zenekaroktól tartalmaz 2-2 felvételt (plusz a Pa nkow-tól). Ezek általában lemezen ilyen formában meg nem jelent szerzemények. A válogatás nemcsak illusztrációként kiváló, és külön is megvásárolható.A maga zin és a CD kiadója a Suhshia Label (itthon megvásárolható a NOE-tól, vagy köz vetlenül az U-Bahn lemezboltban). -ezésezekutánmis-

Straight Edge, Nr.5, A/5,56 o.(Vizler Tibor, Győr 9019, Sárkereki u.29,Hungary) Egyre szebb és gondosabban szerkesztett, a borítógrafikától a tördelésig számí tógéppel készül. Nem tud szabadulni a Swans-től és a Dead Can Dance-től, mint minden számban, itt is cikkek róluk. Azonkívül: Arsenal, In The Nursery, Jesus Lizard fotóriport és szövegfordítások, Southern Studios körkép, jó hosszú Hide g Roncs interjú (már csak ezért is érdemes megvenni), recenziók.

Music From The Empty Quarter, Nr.11, A/5, 116 o. (P.O.Box 87, Ilford, Essex IG1 3HJ, UK) Amellett, hogy nagyon tág keretek között értelmezi az experimentális törekvéseket, igyekszik minden szám tematikus lenni; a 9. a gitárosabb, a 10. pedig az elektronikus zene fejlődésével foglalkozott. A 11. mindennel, az elképesztő mennyiségű recenzió és információhalmaz mellett komoly hangvételű cikkek: God, Illusion Of Safety, Zen Paradox, P.Orridge, Martin Atkins, Solar Enemy, Laibach, Pitch Shifter, Muslimgauze, kiadók: Cold Meat Industry, Dark Vinyl, stb. Ehhez először jár egy ingyen CD válogatás (vagyis azzal együtt marad t az ára 2.50 font), tartalma főleg elektro-industrial és némi post-industrial zenekarok: Ordo Equitum Solis, Technogod, Alboth!, Swamp Terrorists, Templebeat, Cold, Thelema, The Anti Group, Raksha Mancham, stb.

Virus, Nr.5, A/5, 40 o. (Budapest 1245, Pf.1206, Hungary)Ugyanaz a megnyerő színvonal a cikkeket és dizájnt illetően is, talán még több és sokoldalúbb az elektronikus zenéket illetően mint eddig. Benne: Delerium, Placebo Effect, L.F.O. Tilt!, Klinik, Armageddon D., Dive+Insekt, 242, Clock DVA, SPK, Attrition, Consolidated, Kraftwerk, stb, és a "Föld nem örökség" cikksorozatuk újabb darabja.

Impulse, Nr.7, A/5, 48 o.(41 Quarrendon Road, Amersham, Bucks. HP7 9EF, UK) Nagyon kellemes, tartalmas, jól áttekinthető lap az experimentális zenék világából tájékoztat sok információval, recenzióval, és néhány izgalmas interjúval: Zone, Alan Moore, Steve Albini, Bodychoke, Jack Or Jive és Swans. Melléklet hozzá egy illusztrációs kazetta: 70 Gwen Party, Bodychoke, Mlehst, Jack Or Jive, Alan Moore/David J/Tim Perkins, Tea Kulture, stb.

Kero-Zine, Nr.9, A/5, 56 o. (Bangó György, Zalaegerszeg 8900, Landorhegyi út 24/A. 4/12, Hungary) Anarcho mozgalmi lap. Nagyon tetszik lelkes hangvétele és mindenre figyelő érdeklődése. Kivitele igazodik a régi fanzinhagyományokhoz. Benne: Dog Faced Hermans (szövegfordítások is), De Kift, koncertbeszámolók, lemezkritikák, Persona Non Grata, Persil Death (és egyéb zenekarokról hazai körkép keretében), Lush, Famous Five, hírek, mozgalmi cikkek (pl McDonalds).

TACS, A/5, 24 o., néhány szám (Csömör 2141, Pf.10, Hungary) A Genyó Szívó Disztroly mintájára készült kaotikus és vidám lap, csupa elégedetlenség és fiatalos lendület, minden ellen, ami eléjük kerül. Így megy ez.

Dyadique, Nr.14, A/5, 24 o.(15,rue des Ecoles, 33 800 Targon, France) Szinte kizárólag híreket, információkat, kritikákat tartalmazó lap az experimentális színtérről, a francia Wunderlich zenekar szerkesztésében. Ezenkívül tartalmaz két interjút: Data Bank A, és a Screaming To God zenekarokkal.

Genyó Szívó Disztroly, Nr.8, A/5, 28 o.(Pozsonyi Ádám, Budapest 1148, Szervián u.20, Hungary) "És mostantól kedélyes leszek" - Bucó igyekszik is nagyon, és tényleg más a hangvétel, visszafogottabb, mosolygósabb, persze a témák változatlanok, hiszen Bucó a "kis"-dolgok megszállottja, "háza-táját" veszi célba. Azonkívül kizárólag Bucó rajzaival van illusztrálva, az a legjobb. A 7. száma a Genyónak Cpg különszám, tartalmazza a teljes periratot és néhány szöveget.

Telihold, '94 őszi szám, A/4, 48 o.(Horváth Tamás, Sopron 9400, Pf. 296,Hungary) Már semmi fanzin-jelleg nincs benne, számítógéppel tördelt, és olyan a dizájnja mint egy német zenei magazinnak, nagyon jó a nyomdatechnikája és az illusztrációs oldala is. Benne: Hazai körkép, Bad Brains, 2227, HOM, koncertbeszámolók, Pitch Shifter, Urban D.S., Therapy?, Iggy Pop, Ebm áttekintés, Grotus, Helmet, Urge Overkill, RHCP, Hawkwind, lemezkritikák, stb.

Macskanyelv, A/5, 28 o. (Kiss Balázs, 5600 Békéscsaba, Pozsonyi u.66, Hungary) Valószínűleg az első és az utolsó szám, vagyis "hülye aki olvassa". Ebben a hangnemben készült az egész, benne: Mélyinterjú Toncsival, Gennyládák-interjú,hírek, pletykák, rajzok, kiszinező, poszter, Tankcsapda koncertbeszámoló, stb.

Are You A Man Or Are You A Mouse?, Nr.9, A/4, 72 o.(Bruno Szőllősi, 28 AV F. Mauriac, 2E.D, 93 330 Nevilly Sur Marne, France -Earth!!!-) Szokás szerint Bruno eszméletlen mennyiségű információt belepréselt fanzinjába a világ - lehetől eg legextrémebb helyekről származó - punkjainak, punkzenekarainak dolgairól. Panama, Románia, Bulgária, Finnország, Svédország, Japán, Írország, természetesen Magyarország kiemelten, stb színtereiről, aztán koncertek, demók, lemezek, Ivich, és még legalább kétszer ennyi. Magyar részről most részletesen az aprób hírek melett: Magyar punktörténet, Irgalmatlan Nővérek, Gecizők, Trottel Records, Blain, recenziók.

Concept, Nr.26/27, A/4, 10 o.(Cyrille Sottile, 12 Rue De L'Ancienne Mairie, 92110 Clichy, France) A Cartel Expérimental társaság (kiadó, komputeres dizájn tervező, magazinszerkesztő) információs lapja. Csak és kizárólag információkat és kritikákat tartalmaz experimentális vonatkozású lemezekről, kazettákról.

Audio Drudge, Nr.5, A/4, 30 o.(Jason H., Mantis 415 E.Lake Ave. Floor Nr.3, Baltimore, MD 21212, USA) Az elemző recenziók mellett alapos interjúkat közöl experimentális zenekarokkal. Ebben a számban: Stone Glass Steel, Lull, Mandible Chatter, Beequeen. Kazettamelléklettel jelenik meg. Az amerikai szintéren mű fajában az egyik legjobb.

Crohinga Well, Nr.10, A/4, 92 o.(C.W.,PB 22, B-1730 Asse, Belgium) Továbbra is hatalmas információözön a világ pszichedelikus, acid, ill. space-rock színtere iről, változatlanul nagy odafigyeléssel és ritka szép kivitelben.Benne: Word Of Life, képregény, szintérbeszámolók, könyvkritikák, Vibrasonic, nagyon sok elemző jellegű lemezismertető, és százas lista a tavalyi év legjobb témába vágó lemezeiről; magyar vonatkozások: 22. a Korai Öröm kazettája, 75. a VHK Óriás Tér albuma, és 82. a Kampec Dolores utolsó albuma. Csak összehasonlításképpen, a Hawkwind nagylemeze 59., az Ozric Tentacles pedig a 46. helyen végzett.

Kék Bolygó, Nr.15, A/4, 24 o.(BME Zöld Kör, 1111 Budapest, Kruspér u. 2-4.) Nagyon szimpatikus zöld magazin, kiváló cikkekkel, egészséges szemlélettel, amely a természetvédelemtől Hamvas Béláig terjed. Ebben a számban: Rádiótelefonos elektroszmog, Klíma-kör levél, A vadászatszabotőrök egylete, A napenergia hasznosítása, betekintés a McDonalds kulisszái mögé, információk, rajzok.

BI Kisasszony, '94/2, A/4, 40 o.(Jeney Zoltán, 1213 Budapest, Nyárfás u. 14, Hungary) Zenei cikkek (Shonen Knife, Brand New Heavies, St.Etienne) mellett sok közéleti és mozgalmi cikk, valamint szokásos idétlenségek, aztán 13 oldal Második Látás recenzió-paródia.

A NOE által képviselt zenei vonatkozások (Current 93, Death In June, Delerium, Ordo Equitum Solis, Coil, stb) újra beszerezhetőek általuk katalóguson keresztül postai úton a Virtual Construct terjesztő segítségével. Cím: 1244 Budapest, Pf.761/21. A NOE emellett megjelentette az Actus új albumát és a NOE füzet második számát, amely hasonló szellemiségű első kiadványukhoz.

Hír: Új megjelenése várható a **Mozgalom** fanzinnak, a cím továbbra is változatlan: ifj Pánczél János, Veresegyház 2112, Baross u. 7, Hungary. Az ő kiadásukban látott napvilágot 77 példányban a Current 93: Thunder Perfect Mind lemezének szövegfordítása és indirekt kommentárokkal való ellátása LaLaLa tollából.

KÖNYVEK

Grandpierre Attila: A Mindenség Őrjítő Varázsa, Seneca Kiadó 1994.
Már régóta ismerem Attila verseit, illetve régóta a szándékot magát is, hogy önálló kötetbe rendezve ezek megjelenjenek. A kötet tartalmaz VHK szövegeket is, de ezek itt a kevésbé érdekesek, azon okból, hogy ezekkel az írásokkal lehet találkozni egyéb fórumokon, lemezeken. A versek ezeken kívül olyan fejezetek be osztottak, mint "A semmi, a valami és a végtelen", "Élő világegyetem",

"Izgalomba varázsolódva", "Hallucinogén versek", "A végső színtér", stb. Az írások egy része parádés, és roppant módon szórakoztató (Dinnye óda, A néma medve, Tombolás), némelyik pajzán és féktelenül röpködő. Számomra a legizgalmasabbak azok, amelyek rejtett ezoterikus vonatkozásúak. Ezek a belső igény kitörései, a külső erőszakolt héj repedései, ahonnan a belső láng, a lélek az Isteni fény felé tör. Ezek a pillanatok - és ezt igazán érdekes megfigyelni - olyannyira erőteljesek, hogy égetnek, és feledtetik azt is, hogy anyagiasodott külső erők újra össze akarják forrasztani ezt a rést, a tombolás erőszakával és tobzódásával. De biztatóak a jelek, hogy közel már az idő, amikor az üvöltést a csendes áhitat és alázat váltja fel. Ilyen biztató pillanatok a következő versek: A szavak kiözönlése, A semmin hajózva, A valóság születése, Az élet Otthona; és egyáltalán az ilyen sorok: "Valami letépi álarcát/Valami leveszi bennem is álarcát", "Suttogó hang szólít", "Lényem halk jajszava olykor eljut a peremig", "...hagyod-e kiterjedni magad, hagyod-e észrevétlenül, saját törvényei szerint rebbenni, saját magadtól kiterjedni, kiterjeszteni most nyert fényed, végső otthonod felé." Erőteljes és inspiráló erejű könyv, ami ha a külső burkot félretesszük, bennünket is önnön erőnk feltárására serkenthet. -mis-

Mickey Hart: A Mágikus Dob

Az emberi hang mellett a világ legősibb hangszere a dob. Két tenyerünket összecsapjuk, vagy valami más anyagon dobolunk. Hangokat produkálunk úgy, hogy több hang egy ritmust alkot. Mickey Hart, a Grateful Dead egyik dobosa volt, egy másik könyvben (Drumming at the Edge of Magic) beszámol saját élményeiről a dobolást illetően. Bemutatja az egyes dobtípusokat, elmondja miként készülnek, melyik milyen hangon szól, és végül, ezek a hangok hogyan hatnak az emberekre. Mickey Hart szülei szintén doboltak, a kisfiú éjjel a párnája alá helyezte a dobütőket. Később szinte az őrület szélén gyűjtötte a különböző ütőshangszereket. Barátok, zenésztársak a világ minden tájáról hoztak magukkal egyes daraboka t, minden történeti korszakból. De nemcsak a hangszereket, hanem az azokhoz fűződő történeteket, köréjük rakódott mitológiát is. Könyvében láthatóvá teszi számunkra a ritmusvilágot, amely körülvesz: a levelek rezgése a szélben, vagy a szívünk lüktetése. Elregéli sámánok történeteit, akik dobok segítségével felemelkednek a világfán, és gyógyításra képesek.

A könyv dokumentáció is, nemcsak saját zenei képzéséről számol be, hanem a Grateful Dead történetéről is; más dobosok is szóba kerülnek, pl. a nigériai Babatunde Olatunji, az indiai Zakir Hussain, és a brazil Airto Moreira.

Az írás könnyen pergő, mágikus ritmusa rabul ejtő, és az illusztrációs oldala is remek. Hart emellett egy részletes irodalomlistával segíti a még több információra vágyó érdeklődőt. És természetesen diszkográfiája segít eligazodni a hallható információk tengerében; elsősorban jó beszerezni saját lemezeit.

Amíg a Drumming At... regényszerűen olvasható, a másik kötet, a Planet Drum inkább képgyűjtemény, méretezése is erre vall. Ha a kettő közül választani kell, én a regényt ajánlom, mégpedig csakis az eredeti angol kiadásban (nem hiszem, hogy magyar kiadó lefordítaná). -Elisa-

Druming At The Edge Of Magic, Mickey Hart & Jay Stevens, 240 old., illusztrált, 1990 Harper San Francisco, ISBN 0-06-250374-X.

Planet Drum, A Celebration Of Percussion And Rhythm, Mickey Hart & Frederic Lieberman, 220 old., illusztrált, 1991 Harper, ISBN 0-06-250397-9.

Európában terjeszti: Aquarius, P.O.Box 400168, 80701 München, Germany.

Lemezek:
Mickey Hart u. Taro: Music To Be Born By
Hart/Wolff/Hennings: Yamantaka
Mickey Hart: At The Edge
Mickey Hart: Planet Drum
Mickey Hart/Flo Aitro: Däfos
Rykodisc Europe, P.O.Box 2401, London W2 5SF, UK.

RAGÁLY

új kiadványok :

vinyl communications
compilation
martensville
amenity
dead silence
spit
the downs
family
mud on the wheel
tit wrench

trottel
kabinet
chromatic
absurdity
szabad idők
hellhole

ingyenes katalógusért,
írj a megadott címre!

DISTRIBUTION

3532 - MISKOLC, KOHÓ u. 19. HUNGARY TEL: (46) 333-087

TIT WRENCH

TIT WRENCH PRESENTS...
"Oh you homos, out of the car."

RAGÁLY DISTRIBUTION
3532 - MISKOLC, KOHÓ u. 19.
HUNGARY TEL: (46) 333-087

cd és kazetta

TIT WRENCH

ETANT DONNES

1946-tól 1966-ig, azaz húsz éven át Marcel Duchamp titokban dolgozott élet e utolsó munkáján, egy NY-i műhelyben, felesége Teeny segítségével... Ma a Phi ladelphia-i Múzeumban látható ez az alkotás, címe: Etant Donnes. A látogatók e gy fából készült lyukon át tekinthetik meg. A következő látvány tárul eléjük: egy óriási kockában egy fehér asszony, meztelenül, lábát széttárva fekszik, fe je letakarva, bal kezével egy régi petróleumlámpát emel a magasba. A háttér eg y táj, vízeséssel. Erotikus vágy? Erőszak? Halál? Arthur Schwarz, Duchamp legj elesebb értelmezője szerint ez egyfajta háromdimenziós folytatása a "Nagy Pohá r"-nak, Duchamp egyik leghíresebb művének, mert az alkímia szimbólizmusából ny újt teljes képet, akárcsak elődje. A petróleum a férfiúi vágyat vagy az elpáro lgó spermát jelképezi, a fej nélküli test a kasztrációt, a megcsonkítást. De e gyéb más magyarázat is született az eredetét tekintve: "A férfiúi vágy gépezet e", "A nyugalom jelképes megjelenítése", és hasonlították Gaston de Pawlowski "Utazás a 4. dimenzióba" című sci-fi-jéhez is, torz perspektívái miatt.

De mindenféle magyarázat mellett a legérdekesebb a mű címe: Etant Donnes, vagyis "Adott". Furcsa hasonlóságot mutat James Joyce "Finnegan Ébredése" c. r egényének utolsó gondolatával: "A kulcsok adottak..." Az üzenet ugyanaz tehát: a kulcsok világunk megértéséhez adottak. Használjuk hát őket!

ETANT DONNES: két testvér, Marc és Eric Hurtado. Már 14 éve dolgoznak együ tt, de nem ismertek sem a kísérletező zenék, sem az előadóművészek körében. Sz ámos válogatáson szerepeltek, kiadtak CD-ket, rengeteg fesztiválon felléptek. Ma Grenoble-ban élnek (Franciaország). Művészetükben vegyítik a zenét, a költé szetet, a performanszt és a filmet. A zenében vitték végbe talán a legfeltűnőb b változást: a hagyományos hangszereket (hegedű, basszus, dob) eltorzították, s ezt meg-meg szakították kiáltások, érthetetlen mormogások és rádió zajok. Il yet hallani pl a 6 kazetta-albumuk egyikén, az "Öt összeforrt ajtó/száz derűs nap"-on is, mely a 80-as évek elején jelent meg a Bain Total nevű francia kiad ónál. Első 3 számos kislemezük 1983-ban látott napvilágot már a Vita Nova-nál. Az azóta "védjeggyé" vált felgyorsított kazettahang, és a különböző folyadék-z ajok ezen hallhatók először. Első albumuk, a "Pozitív értelem" '87-ben, a DMAZ -nél jelent meg Bordeaux-ban. Egy tüsszentéssel indul, s egy sikollyal ér vége t, és a csend, valamint a különféle alapzajok brutális kavalkádja jellemző rá (vízcsobogás, hajók, harangok, széttört üveg, morgás, szöveg, össze-vissza fec segés). A következő két album az Aurora ('90) és a Royaume ('91). Már sokkal k önyebb anyagok, a hangok finomabbak, néha szinte teljes csendbe mennek át. Egy Találkozás ez a föld természeti erőivel, óvatosan, mély tiszteletet parancsolv a az éjszaka árnyinak, a szőlőskerteknek, s aranykapuiknak... valamint a napsu gárba vetett szeretetünknek.

Költészet, film, zene, színház egyfajta dühös ötvözete: ez az Etant Donnes. Hangjaik súlyosak, tömörek, apokaliptikusak. Művészetük kozmikus, a XVI. százá di csillagtudomány légköre kel életre. Zenéjük az univerzum pillanatnyi röntge nképe, egy anyagi káosz. Legtöbb munkájuk azonnal felismerhető: ha hallasz hár om ütést vagy kiáltást, biztos lehetsz, ők azok. Előszeretettel nyúlnak Juan d e La Cruz, középkori misztikus költő munkáihoz, valamint az Alkímia eszméjéhez. Céljuk: a hagyományos színházi élet megváltoztatása, a költészet formába öntés e a színpadon. Kompozícióik kapcsolatba hozhatók bizonyos mágikus vagy vallási jellegű rituálékkal (pl. Dionűszoszi ünnepség, középkori szertartások). Jellem ző a teológiai tények és a morális alapok állandó harca. Az alkotás természete s és antagonisztikus erői egy kozmikus párbajt vívnak a szellem és anyag elkül önítésének, és az egyesülés első pillanatának dialektikája során. Munkáik gyak ran utalnak Duchamp-nek saját húga, Suzanne iránt érzett szerelmére, ám nem a szexuális vágy miatt, hanem a halhatatlanságot, az örök fiatalságot hangsúlyoz va hím-nős neműség által. Nem a két nem kibékítése a céljuk, hanem itt is az "Én" megosztottságának és eggyéválásának rejtélye, az alkímiai irodalomban gya kran előforduló androgűn (kétnemű) állapot.

Az Alkímia legelső tétele: ami fent van, ugyanaz, mint ami lent van. Mint egy visszatükröződés, a csillagok és a Föld, mint két tükör. S a két testvér e két tükör közé teszi személyiségét, s ugyanazon lélek két tükörképe harcol, ho gy megtalálja helyét. Filmvetítéseik során gyakran vetítik arcukat egymáséra, az együvé tartozást szimbolizálva. A vászon előtt fellépve pedig saját maguk i s a "táj" részeivé válnak, visszatükröződnek benne. A négy csillag között egye tlen nappá válik a két lélek... ("Entre 4 Etoiles").

Művészetük nemcsak tartalmilag kozmikus, mert leginkább a Naprendszerrel m odellezhető. Minden művészeti ág, amit felhasználnak, egy-egy bolygó, melyek á llandóan más és más oldalaikat mutatják, de mégis uyganazon Nap körül keringen ek, ami nem más, mint a szeretet. A bolygóknak engedelmeskedniük kell a Nap tö rvényeinek, erőinek. A Nap-Lélek-Szeretet hármas egységéről a következőket val lja Marc: "A szeretet és gyűlölet harca alaptéma. A hús egyenlő a lélekkel és fordítva. Ha szétválasztjuk a húst, a lelket is szétbontjuk. Egy erőszakos tet t nem más, mint, mint a lélekkel való kapcsolatba kerülés kísérlete. A hús kís érlete. A lélek neve szeretet. Meg kell ölnünk a húst, hogy szerethessünk. A "csodálatos" test egy börtön, ahol a szeretet raboskodik. Amikor bántasz valak it, szeretheted is vele. Például ha én gyomorszájon vágom a testvérem (hasi id egközpont), a Nap energiáit aktiválom, s átáramoltatom saját lelkembe (gyomors záj=Nap-központ-AH.). Lelkem lesz az ő Napja, az én Napom lesz az ő lelke. Ez olyan mintha egyik hús büntetné a másikat, mint amikor átnézel egy ikonon, s a z egész világot Jézus arcán át látod. A tesvérem és én két ikon, két tükör, am i forog, fájdalmat okoz, de a középpontban a szeretet van. Ez egy mélyebb szin t, ha úgy tetszik. A gyűlölet a gonosz eszköze, a szeretetnek (mint természete s vonzalomnak) egy pszichológiai torzulása. Az erőszak csak azért van, mert a szeretet is erőszakos, de ez nem egyenlő a gyűlölettel."

Előadásaik során minden művészeti forma önálló egység, és nem begyakorlott, hanem "élő", spontán dolog, független az Egésztől, mégis része annak.

Film. A film egy előadás során mindíg egyfajta bevezetőként szerepel, segí tségével a külsőtől a belső felé haladhatunk a darabban. A film létünk és a te rmészet visszatükrözése, de a tükörben lévő világ külön egész is egyúttal, egy más birodalom. Térdeformációk, állandó átváltozások. Néha egy-egy vers átfut k özépen, vagy egy vízesés, egy csillogó forrás képe villan fel. Egy ikon, ami a lelked arca, az univerzum, villogó fények. Élet, születés, átváltozás. A metaf izikai valóság képi megvalósítása."A legjobb film az amit csukott szemmel láth atunk csak." (Salvador Dali).

Színház. Színpadi munkáik első látásra megdöbbentőek. Végignézni egy Etant Donnes műsort óriási érzelmi élmény, sokkol minden hétköznapi embert. A hallah ató és látható információk hirtelen rátámadnak a nézőre, a remegés betölti a l evegőt, az embert beszívja az örvény... Marc és Eric teste meztelen, arany és ezüsz festék borítja, szájukban virág, mellükön pálmalevél, és erőszakos szexu ális táncot imitálnak egy tüzet és csillagokat mutató képernyő előtt... most e gy kis, ízzó ablak mögött harcolnak, aztán összeölelkeznek, retinájukon égési nyomok láthatók... egy újabb, örökkévalóságig tartó, hosszú rituális tánc, leb egő fények között. Bábszínházhoz hasonló vörös dobozban két meztelen torzóként küzdenek. Egyikük kitépi a virágot ellenfele szájából, s győz. De a másik hátu lról újra támad. Sikoly, vége... egy diavetítő fehér fénycsóvái cikáznak. A ké t félmeztelen test a padlón bírkózik, mindaddig, amíg fel nem hangzik a magnó éles, fülsiketítő hangja, ahogy visszatekeri a szalagot. Egy elszabadult kompu ter. Hirtelen egyikük megragadja a másik nemi szervét, s a darabnak vége szaka d. Itt kell felhívni a figyelmet a keleti, szent misztikus táncokra, melynek s orán az Istenek "ködbe burkolják" az embereket, azért hogy azok meglátogathass ák őket. Minden ilyen tánc (a színpadon is) eksztatikus és megváltoztatja a sz eretet minőségét és erejét. A két testvér eggyé válik, csak egymásnak léteznek, csak egymás szívdobbanásait érzékelik. Testük fizikailag érintkezik, ezért lát tat tévesen szexuális viszonyt. Az alkímia törvényei szerint viselkednek. Amit láttatnak és megértetnek velünk, az egy csodálatos utazás a mikroszkópikus vil ág ál-meghittségének zűrzavarán át a vad és örökös egyeduralommal bíró termész etig."A levelek apró civakodásán át a féktelen, tomboló viharokig" - Francis P onge, költő. Előadásaik alatt a két testvér mintha egy tiszta és érintetlen ál lapotba kerülve, a szűziesség, üresség és láthatatlanság varázsmezejére, ahonn an kétésgkívül a költészetük is ered.

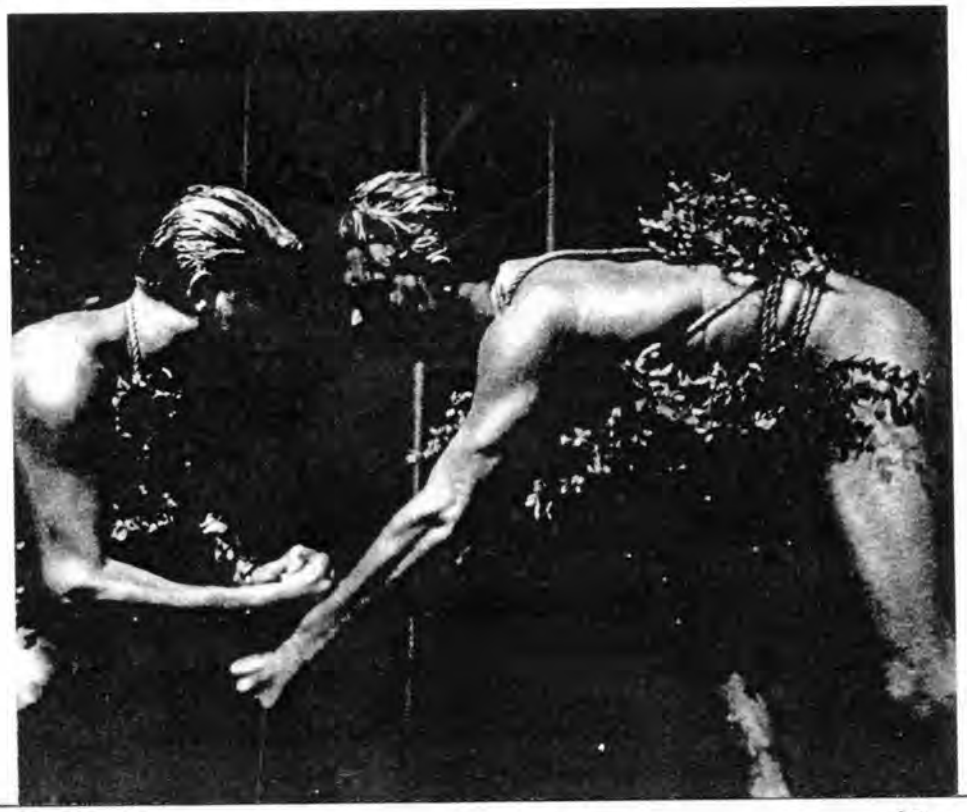

Költészet. Ami a verseket illeti, egyszerre egy független tevékenység, a s zínház, film és zene súlypontja, akár egy kettős csillag. Egy Óriási Ének, a szó-spirálok tekergése és ragyogása a torokban, a tűz az arcon, mely kialszik a rózsák könnyeitől. A zenében előforduló versek, szövegek forrásának a franci a szimbolistákat tekinthetjük, s nem a dadaista vagy futurista előadókat. A pá r mondatos művek célja a szavak, hangok tisztaságának feltárása, tökéletességü k megjelenítése. A témák klasszikusak: csillagok, lángok, rózsák, éjszaka, haj nal. De ezt a költői nyelvet egy teljesen eltérő környezetbe helyezik, ahol a természet hangjai közt megalkot egy panteisztikus hangzásvilágot, mely jóval t úllép mindenféle, zeneileg általánosan elfogadott határt (az irodalmat is bele értve).

Zene. Erős ütések, robaj, zaj jellemzi a zenét, mintegy folyamatos figyele mfenntartás. Egy új dimenzió, másfajta megközelítés. Hanganyagaik különböző te rmészeti hangok alapján készülnek. A gyökerek az 50-es években Pierre Schaeffe r által kezdeményezett zenei kísérletekhez vezethetők vissza. Bátran használjá k az elektronika nyújtotta lehetőségeket, az összevágást, a keverést, a gyorsí tást, stb... Bár ez a koncepció egyszerűnek tűnik, ám a hatás és a végeredmény más. Amilyen rideg és intellektuális volt Schaeffer kísérlete, olyan szenvedél yes és fájón őszinték az Etant Donnes kompozíciói, egy szellemi vonzódást muta tva Debussy és Manuel de Falla impresszionista zenéje iránt. Az alkotás során nem egy hang akusztikai, vagy esztétikai minősége a meghatározó, hanem a formá ja, iránya és helye a térben, mozgása és viselkedése. Az anyag és lélek egység e a fontos. Az esetenkénti elviselhetetlen hangerővel is ez a céljuk: érzékelt etni, milyen érzés száguldani egy dél-spanyolország-i mezőn, ahol arcodat éget i a szél, s a tücskök örökké ciripelnek a füledbe. A hang "lelkével", belső tu lajdonságaival szemben a külső jellemző lesz lényeges. Mi a különbség egy szét dörzsölt száraz levél és egy tücsök ciripelése között? Mindkettő saját hangját adja, mely elhal a Napban, ahonnan minőségbeli önvalójuk is származik, vagyis csak formájuk, helyük, viselkedésük más. Ennek fontosságát tartja szem előtt az Etant Donnes is.

Zárszó

Az Etant Donnes egy sajátos audió-vizuális kifejezésmódot alkotott, gitáro k helyett kiáltásokat, zajt, ütéseket, környezeti háttérhangokat, városi civil izáció kakofóniáját, gépek pöfékelését használ. Ők a természettel beszélgetnek, s mivel a tücskök nem hajlandók játszani az ember zenéjét, így ők kénytelenek alkalmazkodni. S a zene képes ekkora falakat is ledönteni, s egységes felfogás t kialakítani, nyelvi akadályok esetében is.

A szépség kozmikus törvénye egy fejlődni képes, varázslatos alkimista törv ény:"Ahogy fent, úgy legyen szeretet" ("As Above So Be Love").

(Ez az utolsó mondat szójáték, az "As Above So Be Love" kiejtve úgy hangzi k, mint a híres Hermés Trismegistos féle tanítás "As Above So Below" = Ami fen t van, ugyanaz azzal, mint ami lent van.) ●

írta: Németh Attila.

Etant Donnés
Eric et Marc Hurtado,
64 Rue de Stalingrad,
38100 Grenoble, France.
Fax:(33).76.46.15.07

Lemezeik beszerezhetőek:
Touch Records, 13 Osward Road, London SW17 7SS, UK.
Staalplaat, P.O. Box 11453, 1001 GL Amsterdam, The Netherlands.

ALBOTH!

A kamikaze csoportnak becézett ALBOTH! az egyébként is elég zaklatott sváj ci alternatív színtérből is kitűnik egyrészt kirívóan egyedi muzsikájával, azt án pedig hiperaktív munkatempójával és koncertjeivel. Diszkográfiájuknak csak kis részét képezik az albumok, nagyobbrészt túrnék, fesztiválszereplések, és a különböző médiákban (Tv, rádió, stb) való megjelenés, filmek teszik ki. Nálunk egyszer jártak, akkor sajnos csak harminc ember volt rájuk kíváncsi, de ők még sokáig nem feledik. Az akkori őrületben elmaradt az interjú, ezt levélben póto ltuk. Kérdez Mis és Elisa, válaszol Peter Kraut zenekarcentrum és zongorista.

ML: Mesélj kérlek a kezdetekről.
Peter: Először egy free-jazz duó voltunk, Michael (dob), és én (zongora), aztá n valamivel súlyosabbat akartunk, valami free-rock szerűt, így csatlakozott Pauli (basszus). Annak idején még szart se tudtunk, csak hangosan, csúnyán és erőteljesen akartunk játszani. Ez volt 1990 decemberében. Aztán valahogyan bec sústattunk és kiejtettünk hangjegyeket, a zene struktúrákat kapott, összetett ebb lett, és így minden sínen volt. Ettől kezdve megírtuk a zenét. Főleg Micha el írt és ír egy csomó komplikált dolgot papíron a klasszikus zenei hátterével. Hamarosan egy énekest is bevettünk a nagyobb basszushangzás miatt - ugyanis a kezdetben sok basszus effektet használt. Most öten vagyunk a keverősünkkel, Al i-val együtt, ő az egyetlen aki tényleg tudja miről is szól a rock and roll. Ezenkívül szeretünk használni fúvóshangszert és nagybőgőt is. Az a koncepciónk, hogy nyitottnak kell lennünk, de nemcsak különböző zenei stílusok, hanem új em berek felé is.

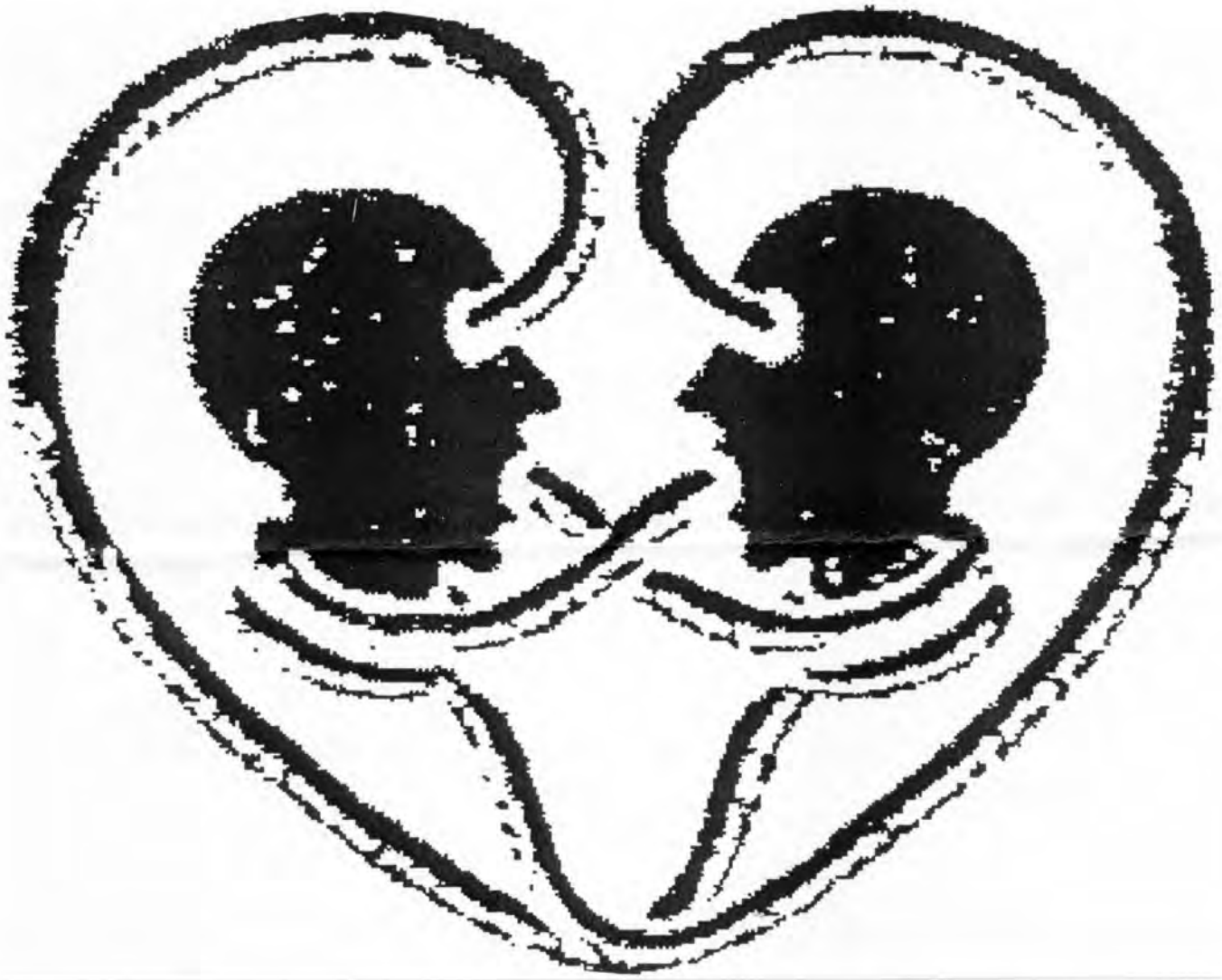

ML: Mi az elsődleges szellemi motiváció?
Peter: Szeretjük megpörgetni a radikális dolgokat, és ebből kihozni a saját st ílusunkat, amely a rock/hardcore energiáját intellektuálisabb köntösbe csomago lja. A motiváció? Olyan sok unalmas zene létezik a világban, ehhez mi nem akar unk semmit hozzáadni. Nem is igazán akarunk a hét öt napján kilenctől ötig dol gozni, az év negyvennyolc hetében. Inkább legyen jól kitöltve az időnk és keve sebb pénzünk, mint fordítva. Sokat nevetünk, és sok kedves ismerősünk van, aki kkel valami közös dolog összeköt bennünket. Nem igazán vagyunk része a kommerc iális rendszernek. Aztán pedig futballozunk is. Sok problémát megvitatunk együ tt, zeneit és emberit is. Nem vagyunk hősök, bármikor abbahagyhatnánk, ha akar nánk, de nem akarjuk. Megismerjük Európát.Ez néhány ok, amiért épp azt tesszük, amit. Zenei befolyásaink annyira különbözőek, hogy nehéz azokat meghatározni, de azért tíz nevet kiemelnék: Melvins, Foetus, AMM, Brötzmann, Stravinsky, Web ern, Reithalle Bern, God, Last Exit, Borbetomagus. Végül is azt tesszük, amit jólesik és nem gondolkozunk el ezeken. Nem akarjuk magyarázni a zenénket. Elmo ndhatjuk neked, mi történt, mi az amit szeretnénk, ha megtörténne, és mi a vél eményünk erről. A többi nem érdekes, a legfontosabb az, hogy elegendő teret ha gyjunk az embereknek a gondolkodásra, asszociációkra, a kombinálásra, az értel mezésre. Ha minden megmagyarázható lenne, kérdezhetnél inkább egy tanárt. Egy titoknak mindíg hátra kell maradnia, számunkra mint zenészek és a közönség szá mára is.

ML: Van-e kialakult közönségetek? A stúdió, vagy az élő munka fontosabb?
Peter: Nincs meghatározható közönségünk. A klubokon múlik minden, free-jazz őr ültek ugyanúgy szerethetnek bennünket, mint metal fickók. Sok olyan ember szer et bennünket, akik művészetet tanulnak.
A koncertek és lemezek egyaránt fontosak, csak másképp. Másként dolgozunk mind két esetben, és ez így jó. Nem akarjuk élőben megismételni azt, amit stúdióban már megcsináltunk, az nagyon unalmas lenne.

ML: A zeneüzlet befolyásol benneteket?
Peter: A zenei biznisz egy rakás szar. Ez az egyik. A másik az az a tény, hogy mégsem tudod kikerülni. Harmadszor szeretnénk egy kis pénzt keresni, ha lehets éges. Eddig csak a négy év kiadásait fedeztük, és nem kerestünk semmit. Minden nagyon sikerorientált, főleg a médiák. Mi is egy bizonyos mértékben természete sen. De olyan kevés ember maradt, aki először a zenére gondol, és csak utána j ut eszébe a pénz. Legtöbbször az eset fordítva igaz. Csak néhány együttes van, akiket én mindörökre nagyra becsülök, akik csakis a maguk dolgát teszik, bármi legyen is az (legalábbis ezt hiszem én): AMM, Whitehouse, Borbetomagus és Dere k Bailey például. De igazából nem merülhetek bele ebbe a kérdésbe, túl messzir e vinne.

ML: Az Alboth! jazz zenekar?
Peter: Az Alboth! soha nem volt és nem is lesz jazz zenekar. Ez baromság. Olya n ötleteket vegyítünk bele, amiket rendszerint a jazz-el hoznak kapcsolatba, d e ha hallgatod, jazz-t hallasz? A zongorám csupán egy zongora. Történetesen ne m gitározom, de azért még nem jazz az eredmény.

ML: Vannak szövegeitek? Nem igazán tudom eldönteni.
Peter: Nincsenek valódi szövegeink. Daniel valami saját nyelvezetet használ, s zámára ez jól hangzik. Franciáknak talán angolnak hangzik, angoloknak valami svájci nyelvnek... Nagyon ritkán van angol szövegünk (ilyen pl a Störtebekker). Ez egy ősi legenda egy kalózról, akit lefejeztek és utána fej nélkül sétált el.

ML: Mennyi a zenétekben az improvizatív elem?
Peter: Mindíg vannak improvizált részek. Történetesen az én ízlésem szerint ne m elég, de dolgozunk rajta. Mivel a számok rövidek, az improvizáció is rövid. De ugyanakkor, ha szeretnél egy súlyos, szoros, megnyerő hangzást, nagyon együ tt kell lenned, különben nem történik meg. Szinte nem is léteznek improvizáló együttesek, akiknek igazán súlyos feszes hangzásuk lenne.

ML: Hogy bírjátok a túrnézást?
Peter: A túrnézás nagyon beleszól a saját életünkbe. Sok időt töltünk azzal, h ogy egybevetjük a naptárainkat, és kinézzük, melyik dátumok lennének jók. Szer encsére mindenkinek olyan munkája van az együttesben, amik megengedik, hogy t úrnézhassunk. De a jövőben az aktivitásainkat; a túrnékra és lemezfelvételre s zánt időket jobban koncentrálni akarjuk, hogy nagyobb terünk maradjon, amikor nem kell az Alboth!-ra gondolnunk.

ML: Meg vagytok elégedve a PDCD-vel, a kiadótokkal?
Peter: Ahhoz képest, hogy milyen kis cég, nagyon jó munkát végeznek. Mi valami vel elütünk a fő vonaluktól, de másrészt jó sajtót kapnak velünk. Adni és kapn i, ez az!

ML: Milyen volt a Budapesti koncert?
Peter: Budapest izgi volt! Határozottan feszes az atmoszféra. A közönség tényl eg odafigyelt. Igazán kár, hogy másnap haza kellett indulni. Én már voltam Bud apesten és szeretem ezt a várost, főleg a fürdő kultúráját. Dresch Mihály fúvó sjátékát is bírom, láttam őt hat évvel ezelőtt szólóban, és eléggé lenyűgözött. A nyelvetek szörnyen nehéz, még egy szendvicset sem tudok rendelni.

ML: A következő tervek?
Peter: Most éppen szünetelünk egy kicsit, értve ezt a túrnézásra és a stúdiófe lvételekre. Nyáron szeretnénk gyakorolni, felfrissíteni a repertoárunkat, és r emélhetőleg akkor minden valamivel simábban megy majd (ez az 1994-es évre érte ndő, akkor készült az interjú). ●

Alboth!
Lieder: ének és effektek. Pauli: basszus. Werthmüller: dobok. Kraut: zongora és sampler. Ali: élő-hangzás.
Kiadó cím: PDCD, Kernerstr. 15, D-71543 Wüstenrot, Germany. Fax: ++33/87746711
Alboth! cím: Peter Kraut, Rathausgasse 16, CH-3011 Bern, Switzerland.
Fax: ++41/31/3124570.
Albumok és projectek:
Amour 1991 EP (PDCD)
Liebefeld LP/CD 1992 (PDCD)
Rentsch Video-clip (by Steff Bossert, 1993)
Kollaboráció Sabina Lang és Daniel Baumann performansz művészekkel
Leib MaxiCD/LP 1994 (PDCD)
Közös kislemez (7") a Bishops Daughter zenekarral (Record Junkie,1993)
Experimental Video (40 perc, by School of Fine Arts in Lyon-France,1994)

DAKOTA

A múlt év végén lépett fel Berlinben a Kastrierte Philosophen nevű együtte s, akik mellesleg még anno a Blue Box-ban is játszott. Nos a KP dobosa Rüdiger Klose, és már rég terveztük, hogy készítek vele egy interjút a Dakota zenekarr ól. Nem volt sok időnk, ezért a kérdéseket előzőleg írásban készítettem elő, h add dolgozza ki otthon a válaszokat. Jól tettem, vagy talán mégsem. Rüdiger te hetséges mesélő. Árad belőle a szó, izgalmasan sorolja az anekdotákat, ha lett is volna idő, minden kérdésre fél órát válaszolt volna. Így a Dakota három tag ja, Rüdiger Klose, Andreas Brüning és Tonio Scorpo együtt dolgozhattak rajta. Február közepén végül is elküldték levélben.

De ott a Kastrierte Philosophen koncertje előtt kihámoztam Rüdiger szavaib ól, hogy számára a Dakota amolyan hobby. Pénzt egy fillért sem keresnek vele, sőt amíg mások összegyűjtik kis pénzüket, hogy nyaralni menjenek, addig ők pén züket egy-egy koncertbe fektetik. Ezért lépnek föl évente egyszer vagy kétszer. Minden koncert ráfizetés, odautaznak a koncert színhelyére, fölmérik a terepet és csak akkor döntik el, hogy alkalmas-e. Külön élmény a Dakota minden egyes m egjelenése, de olvassátok el az interjút.

ML: Együttes, vagy inkább project a Dakota?
D: Abban az értelemben, hogy egy együttes heti két alkalommal találkozik és gy akorol, mi egyáltalán nem vagyunk együttes, vagyis ha Holger Czukay-t idézem: egyet nem lehet a szemünkre vetni, hogy valamikor is gyakoroltunk volna.
ML: Per pillanat aktívan, vagy csak ideiglenesen tevékenykedtek?
D: Mindíg is gyűjtjük az ötleteket, befolyásokat. A hangszerek csak az ötletek formába öntése céljából kerülnek elő, az improvizatív megvalósítás során, és p ersze ha koncertezünk, vagy lemezt, videót készítünk.
ML: Mikor alakult meg az együttes?
D: 1982 óta megvan az alapötlet, viszont a végleges felállás csak 1990 óta műk ödik.
ML: Milyen színtérbe született bele a Dakota?
D: Tulajdonképpen semmilyen színtérbe sem született bele, mivel az énekes, aki től az eredeti anyag származott, nem volt része semmilyen meghatározható zenei színtérnek. Természetesen voltak együttesek, akikkel "rokonok" voltunk, és ját szottunk is különböző csoportokban, az akkori úgynevezett Neue Deutsche Welle idején. Tonio és Rüdiger mindketten a "The 39 Clocks" nevű együttesben játszot tak akkor. Abban az időben a Dakota új földre lépett. Most van a Cocoon és más projektek.
ML: Mit takar a nevetek?
D: Eredetileg egy nép neve, akitől a legtöbb szövegünket kölcsönöztük.
ML: Mi a Dakota közeli jövője? Vannak-e terveitek?
D: 1995-ben új lemezfelvételre készülünk, ugyanabban a felvételmódszerben, aho gy a "The Nexxt Step" című albumot vettük fel, természetesen új tartalommal.
ML: A zenén kívül milyen más művészeti területeken tevékenykedtek még?
RK: Performanszok.
TS: (Betegség) kórkép-imitátor, ön-előadó.
ML: Az irodalom és film milyen területei érdekelnek benneteket?
RK: A rossz Tv program, sci-fi filmek, Kurt Schwitters, Dada, és a hétköznapok kicsiny furfangjai.
AB: Hitchcock, Orson Welles, Lynch filmek, és animációs alkotások, fantasztiku s irodalom, kinetikai művészet.
TS: Szűrrealisztikus filmek, Fellini, Karl Kraus (századeleji osztrák író), ja pán irodalom, comics, emberek, városi építészet, pl: Velence, Arnold Schwarzen egger (Arnie a hősöm).
ML: Volt-e zenei képesítésetek?
RK: Konyhai edények és ideges szülők.
AB: Valamikor gitározni és furulyázni tanultam, és erre büszke is vagyok. A gi tárt Makowski úrtól tanultam, egy jugoszláv étterem hátsó szobájában, Balkan Grill...

TS: Az öregúr belémverte a zongorázást. Azonkívül a klarinéttal az egész ifjús ágomat teledúdolta. Aztán az énekkarban kellett énekelnem. Bach H-moll miséje! Továbbra is az a véleményem, hogy hogy ez a zenei darab, főleg gyerekek számár a, egyetlen szitok és kín. Te jó ég! Az egészben a koncertezések voltak csak j ók, viszont egy színtiszta fiú/férfi kórussal. Van-e sejtelmetek, hogyan lesz homokos az ember? És aztán a próbák, szombat délután!... Egy szadisztikus kóru svezetővel!! Zenei képzés? Van néhány kifejezés, amit nem szívesen hallok. Ne említs nekem zenei képzést!
ML: Rüdiger, miért választottad a dobszerkót?
RK: Őszintén szólva fogalmam sem volt a zenéről és azt hittem a dob a legegysz erűbb.
ML: Érdekelnek-e technikai újítások és tradícionális ütőshangszerek?
RK: Hangzások érdekelnek és másodrangú, hogy elektronikus, vagy tradícionális, vagy kézikészítésű hangszertől származnak.
ML: Kik a példaképeitek?
RK: Kurt Schwitters.
AB: Zeneileg Bill Laswell, aki előítéletmentesen alapvetően különböző zenei st ílusokat és zenészeket közelít meg, és különböző, de sokszor igen érdekes proj ektekben vesz részt. Másrészt pedig Neil Young is és Lee Perry, akik évtizedek en keresztül érdekes dolgokat jelentettek meg.
TS: Karl Kraus. Olyan emberek, akik minden kritika ellenére ideáikat megtartják.
ML: Milyen együttesekkel éreztek zenei és/vagy szellemi rokonságot?
D: Minden olyan együttessel rokonságot érzünk, akik keresnek. Együttesek, akik már megtalálták, azok már nem érdekesek.
ML: Nevezhető-e a zenétek pszichedelikusnak?
D: A pszichedelikus kifejezés az utóbbi években használhatatlanná vált. A tekk no pszichedelikus-e? Nem tudunk ebben közös nevezőre jutni. Inkább nem. A mi z enénk lényege a meditatív vagy trance-szerű hangzásokkal való kísérletezés.
ML: Szellemi forrásaitokat honnan merítitek?
RK: A tudatból: hogy tehetek dolgokat, és meg is kell tennem azokat, amit más rajtam kívül nem tehet meg.
AB: Saját és más emberek kreativitása inspirál, és a szerelem, és barátság.
TS: Az Ön-visszahatásból merítek. A belsőm feltáratlan világából. "Wakantanka, nagy misztérium, mondják. De én nem ezt mondom, nem fogadom el, hogy valami na gy misztérium létezne. A föld a sajátom. Itt cselekedtem meg a dolgokat, gondo lataimat, cselekvéseimet. Minden irány bennem egyesül, mivel én vagyok a közép." A legfőbb inspiráció a csend.

AB: A meghallgatás.
TS: A várás. Utálom. Gyász, fájdalom.
ML: A színtiszta zenei inspirációt el lehet választani a szellemitől?
RK: Nagyon sok ötletem nem zenei területről származik. Pl. képek: a látás mech anizmusait igenis át lehet vinni a hallás mechanizmusaira.
AB: Valamikor csak ennyit tudok: na ez az!
TB: Számomra nem. Ha odafigyelek, a világot zenének élem meg.
ML: Intellektuális, vagy érzelmi emberek vagytok inkább?
RK: Igen!
AB: Sokkal erősebb befolyása van rám az érzéseknek mint a rációknak.
TS: Az "öröklés" szerint totálisan érzelmi ember vagyok. A képzés szerint inte llektuális, de időközben egész jól élek ezzel.
ML: Mi köt össze benneteket (akik középeurópában laktok) az északamerikai indi ánokkal?
RK: Semmi több nem köt össze velük, mint bárki mással ezen a bolygón. A szelle mi magatartás, ami viszont nem az indiánok privilégiuma.
AB: Könyvekből, filmekből ismerem őket, a divatos érdeklődés tárgyaként. Azon kívül alig. Kikeressük magunknak azokat a dolgokat, amelyek érdekesek, mint ah ogy ezt a jövőben másokkal megtesszük.
TS: Ki az aki nem ismeri Karl May-t? Winnetou a barátom volt! De ezen a mese-i ndiánságon kívül az élet néhány aspektusát jól, helyesen élik, amit mi a törté nelemben másokkal szemben elfelejtettünk. Számomra az az érdekes, hogy ezek az aspektusok mennyire hozhatók át a mi életünkbe.
Mi nem vagyunk az "american indián mozgalom" északeurópai kirendeltsége. Mi in kább eklektisták vagyunk. Mindennemű kultúrális befolyás érdekel. Viszont nem akarjuk az egzotikus elemeket mindenáron interpretálni, hanem a közös bázist k eressük, amely mindennek az alapja. A közös nevezőre hozás "mindenkinek" a fej ében kialakul, akár jónak tartjuk, akár nem. Talán szép érték az "etnikus szüz esség", de ez az életben nem létezik. Egy harmónika-zenész ugyanúgy befolyásol hat, mint egy norvég furulyás, vagy egy belső-afrikai dobos.
ML: Milyen nyelven vannak a szövegek?
D: Lakota, japán, ó-görög, szanszkrít, arab, latin. Régen angolul is voltak, d e attól már eltávolodtunk.
ML: És miről szólnak?
D: Változó: van egy szöveg Sitting Bull-tól; aztán Homérosz Odüsszeia-jából, e gy a Bagawadgita-ból. Tonio írt egy szerelmes dalt lakota nyelven, aztán vanna k álomszövegek, azon kívül rituális lakota szövegek, és egy alkalommal feltűni k egy egyszerű badarság. Hol, mikor, nem áruljuk el.
Mint ahogyan a katolikus egyházban a liturgia latin formulája bizonyos meditat ív jellegű, a mi szövegeink érthetetlensége is öndinamikával bír, és ha idéző jellegű, akkor minden esetben a belső világunk rálátását tükrözi. A nyelv eszk öz és hangszer egyszerre; miért kellene megérteni a szavakat, ha a gondolatot megértjük!
ML: Az élet összefüggéseit kutatva a politikai/társadalmi fogalomrendszert és kultúrát, vagy a metafizikát részesítitek előnyben?
RK: Tulajdonképpen minden sokkal primitívebb: legtöbbször ez inkább állati.
AB: Az első, a másodikkal szinte nem foglalkoztam.
TS: Nehéznek tartom e két fogalmi paramétert egymástól elhatárolni. Lelki és politikai fogalmak számomra nem tisztán elválaszthatók egymástól: számomra min dkét pozíció fontos, mindkettőt ismerem.
ML: A Dakota zenéje számomra erősen médium jellegű, a zene a tartalmat képvise li. Mennyire tudjátok ezt realizálni?
D: Ahogyan megéljük! Az út a cél!
ML: Meséljetek a "The Nexxt Step" felvételéről.
D: Miután az előző évben az összes hang és struktúraanyagot összehordtuk, olya n alkalmas helyiségeket kerestünk, ahol felvehetjük a CD-t. A Hannoveri Bethle hem templomban aztán végül egy hideg télen fázósan egy fantasztikus akusztikáb an álltunk, és ott vettük fel a végleges dobszólamokat. Ugyanakkor a basszus é s a billentyű teremhangzás nélkül, csakis fejhallgatón hallható, direkt a szal agra kerültek. A basszus és billentyű szalagfelvételeit később különböző helye ken, külön hangszórón játszottuk le és egyidejűleg fejhallgatómikrofonokon ker

esztül az új teremhangzással külön külön sávon sztereóban lettek felvéve. Végü l az ének lét további sávra került.

ML: A "Nexxt" miért két x-szel?
D: Elírás, de megtetszett.
ML: És hová vezet bennünket a "Következő lépés"?
D: Zenei és technikai továbbfejlődéshez.
ML: Milyen eljárással vettétek fel az anyagot?
D: Mindíg volt egy haver, fejhallgatóval a fején, ott ült előttünk, vagy mögöt tünk. Tehát valaki más fülén keresztül halljuk a zenét! E felvételtechnika kül önös értéke abban rejlik számunkra, hogy a térhatás csak a teljesen feldolgoza tlan felvételen hallható. Tehát utólagos feldolgozás effektekkel, vagy hangreg ulációkkal ki volt zárva. Ez meghamisította volna az eredményt. Elejétől fogva tisztában kellett lennünk, hogy a kész CD-n milyen hangkép alakuljon ki.
ML: A zene meditáló embernek szól, vagy meditálásra késztet?
D: Ha úgy lenne, miért is ne, de ha egy embert kúrásra, vagy favágásra késztet, akkor is jól van. Néhányan meditatív állapotról számolnak be, amibe a mi zenén k vitte őket. Számunkra a zenénk meditáció.
ML: Vizuális módon élitek meg a zenéteket?
RK: Más zenész koncertjén zárt szemekkel már egy egész videót láttam.
AB: Nem.
TS: Más művészek zenéit ritkán, a sajátomat inkább.
ML: És milyen vizuális élményben volt részetek?
RK: Mozgásban látok dolgokat: lendüléseket, forgó mozgást.
AB: Semmilyenben.
TS: Tájakat, álombeli tájakat látok, utazok. Egyes hangok messzire visznek.
ML: Zenélés közben megéltek-e eksztatikus pillanatokat, akarattól és érzelentő l mentesen?
D: Zenélés közben egyes dolgok minden akarattól mentesen alakulnak, de soha ne m érzelem nélkül. Többször éltünk már át eksztázist,de természetesen ezt nem l ehet provokálni. Alkalmanként a teljesség érzése alakul ki.

ML: Milyen álláspontón vagytok a tudattágító szerekről (legyen az szintetikus, vagy növényi: gomba, peyote, stb)?
D: Nos, mint ifjoncok mindenki szívott már, nemde?
RK: Alkalmanként hasist szívok, de csak a zenélés alatt.
AB: A drogok pozitív és negatív hatással lehetnek a kreativitásra, mivel számo mra ez utóbbi jött be, lemondtam róla.
TS: Bizonyos rizikóval bírnak: a drogok a kontrollálhatatlanság veszélyét rejt ik magukban, a tudatalattiból olyan tartalmakat szabadítanak fel, amelyeket má r nem tudunk szeretni.
ML: Miként választjátok ki a koncerthelyiségeket, mi befolyásol ebben?
D: Kizárólag mi magunk döntünk arról, hogy milyen teremben lépünk fel. Nem ját szunk klubokban, "normális" koncerthelyeken, azok valószínűleg tönkretennék a zenénket. Előnyben részesítünk különös helyeket, mint sóbányák, mélygarázsok, cseppkőbarlangok, stb, minden értelemben az emberi történet földalatti részét.
ML: A koncerteken milyen vizuális eszközöket használtok?
D: Mivel koncertjeinket teljes mértékben az adott helyekhez igazítjuk, teremin stallációkkal, speciális világítással dolgozunk. Kétszer velünk volt Uwe Richt er, az állami színház vezető fénytechnikusa, de volt amikor saját rendezésben oldottuk meg. A mesterséges fény elveszi a terem megfoghatóságát, sima realitá sát.

ML: Hogyan helyezkedtek el ezekben a speciális termekben?
D: Berlinben három különböző, 2-4 méter magasságban szabadon függő színpadunk volt. A templomban az egész templomhajóban szóródtunk szét, a közönség alig lá thatott, csak a dobszerkó állt az oltár előtt. Chemnitz-ben két emelet mélyen a föld alatt egy 800 négyzetméter alapterületű borospincében a terem közepén á lltunk, arccal egymásnak. Minden lehetséges a terem lehetőségeihez igazodva: t űz, táncosok, fatömbök, 200 diaprojektor... Az építészet és a zene szorosan ös szefügg, amennyire lehetséges a kompozíciót a terem sajátságaihoz alakítjuk: a zene lehetővé teszi, hogy a termet zárt szemekkel éljük meg. Teleordíthatjuk, de azt is meg lehet kísérelni, hogy hangzásra, mesélésre bírjuk.
ML: A dalstruktúrák mennyihelyet hagynak az improvizációknak?
D: Sokat, de nem az improvizáció eredeti értelmezésében, pl az egyik zenész a szinpad elejéhez lép és a legjobbját adja, vagy egy kadenciát játszik, hanem i nkább abban az értelemben, hogy arra törekszünk, a számok koncerten is együtt legyenek, együtt szülessenek meg. A darabok alapstruktúrái persze ismertek, de sokszor meglepjük saját magunkat.
ML: Hogyan készültök egy koncertre?
D: A tulajdonképpeni koncert előtt kb három nap időt vesz igénybe, amíg bedolg ozzuk magunkat a terembe. Engedünk a behatásának, kutatjuk a teremtulajdonságo kat, megpróbálunk teljes képet kapni róla. Ha szerencsénk van a terem elmondja titkait. Aztán következik a megvalósítás: színpad és fényinstalláció, a hangos ítás felépítése, elhelyezése, stb. Megesett már, hogy 14 ember fejenként 72 mu nkaórájába került. Az előkészületek is már számunkra az öröm részei, az egész a tehergépkocsik bérlésével kezdődik, és leadásával zárul. Megesett már, hogy a közönség kezébe öngyújtókat adtunk azzal a felhívással, hogy gyújtsanak meg 1600 gyertyát. Akkor a tulajdonképpeni koncert már megkezdődött.
ML: Mennyiben különbözik egy koncert egy hangfelvételtől?
D: Hangfelvételnél is éltünk már át eksztázist, személyes és intim pillanatoka t, amelyek lehetővé teszik a további lelki felszabadítást. Koncerteknél minden ami történik egy, az az egy pillanatra fókuszálódik. Semmit nem lehet megválto ztatni. A feszültség sokkal nagyobb.
ML: Milyen behatást akartok a közönségre gyakorolni?
D: Legalább azt, hogy ez "valami kerek dolog" volt, ami önmagában stimmel. Ha a közönség még évek múlva is emlékszik rá, akkor jó volt. ●

A Dakota-nak eddig két CD-je jelent meg eddig, a "Vol. One" és a "The Nexxt Step", mindkettő a Strange Ways Records-nál. Címük: Strange Ways Records,Große Johannisstr. 15, 20457 Hamburg, Germany.
- Elisa -

VIDNA OBMANA

Vidna Obmana zenéje nagyon nagy hatást gyakorolt rám, így be volt tervezve, hogy előbb utóbb készül vele egy interjú. Aztán a kezembe került egy, és mivel körülbelül én is ezeket kérdeztem volna tőle, nem volt értelme messzebb menni. Az interjút Mark készítette Dirk Serries-zel, a Vidna Obmana egyszemélyes alko tójával. Fordította Németh Attila.

- Mióta jelenteted meg műveidet Vidna Obmana néven? És mit jelent pontosan ez a név?
- 1984 óta kísérletezem a hangokkal, bár csak négy évre rá kezdtem komolyan ze nét szerezni, olyat, amivel már elégedett voltam. A kifejezés "Optikai csalódá s"-t jelent horvátul.

-Előtte

- Előtte részt vettél más csoportokban is?
- Nem, ez az első, igaz, különböző szakaszaim voltak, a szinti-poptól kezdve a z indusztriális zenéig.

- Hogyan jellemezhető a zenei stílus, amit képviselsz?
- A legmegfelelőbb meghatározás talán az "atmoszférikus", vagy "meditatív" zen e. Nem filozófiai tartalmú, inkább hangulatokat, állapotokat fejez ki, nincs k onkrét hatást, eszmét kifejező szándéka. Másrészt viszont személyes is, mert b első érzelmeket vált ki, tükröz vissza. Mindenkinek saját titkos érzéseit hozz a felszínre.

- Milyen hangszereket használsz?
- Főleg elektronikus dolgokat, szintetizátort, magnót, de mint utóbbi alkotása imban is, használok népi és akusztikus hangszereket is (Echoing Delight, Paral lel Flaming, The Spiritual Bonding). De pillanatnyilag csak kísérletezem ezekk el, továbbra is az elektronika az elsődleges.

- Megjelent egy közös CD-d a Hybryds-el, címe: Soundtrack to the Aquarium. Hog y jött az ötlet, hogy az antwerpeni állatkert akváriumának hangjait használd fel?
- Franciaországban a Nausicaa nevű akvárium ihletett meg, s mióta a Hybryds is az állatkert területén dolgozik, együtt elhatároztuk, csinálunk egy közös hang anyagot a 150. évi fennálásuk alkalmából. Ők beleegyeztek, s így rögzíthettünk minden vízi hangot és eseményt, még a közvetlen érintkezés a delfinekkel is le hetséges volt. S a végén a lelkesedésnek köszönhetően kiadtunk egy válogatást CD-n, amely eredetileg külön is létezett. Én egy 74 perces anyagot készítettem míg a Hybryds is külön egy hasonlót.

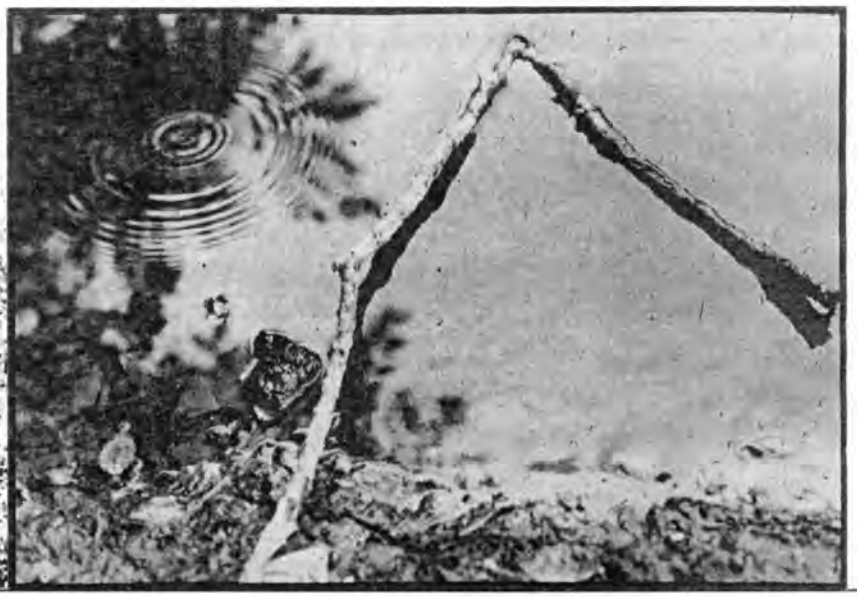

- Elég neves emberekkel dolgoztál már, és dolgozol ma is, hogy jöttek ezek a k apcsolatok létre?
- Sosem utasítottam vissza a közös munkát olyanokkal, akiket csodálok. De soha sem határoztuk meg ki meddig dolgozik kivel, mi csináljuk folyamatosan, főleg postai úton. A közös munka előnye, hogy eddig új, felfedezetlen területeket is mersz meg, ami előfeltétele a zene fejlődésének. Például Djen Ajakan Shean vol t az, aki a népi hangszerekkel megismertetett komolyabb szinten, de természete sen mások is segítettek rajta kívül különböző módon. A legfurcsább talán Asmus Tietchens volt, átnyújtottam a változtatásra szánt, teljesen megkomponált anya got, és ő egy teljesen más, szokatlan, absztrakt dolgot csinált belőle, semmif éle szabályszerűséggel sem törődve. Dolgoztam még a PBK-val, Sam Rosenthal-al, Marc Verhaeghen-nel, a Hybryds-el, valamint legutóbb Robert Rich-el és Steve R oach-al a The Spiritual Bonding albumon.

- A te zenéd a "legatmoszférikusabb" zenék egyike, amit valaha is hallottam. Milyen lekiállapotban születik meg egy olyan lemez, mint például az Ending Mir age?
- Köszönöm a dícséretet, őszintén remélem, zeném tiszta és légies hangulatot á raszt. Elég furcsa, de minden a stúdióban a leghétköznapibb módon zajlik, bár szorosan kapcsolódik a születő mű az adott lelkiállapotomhoz és körülményeimhe z. Valójában nincs speciális hangulat, amelyben zenét lehet csak és kizárólag szerezni, számomra legalábbis.

- Sok munkádat fotók illusztrálják, mégpedig általad készítettek, ez mit jelent?
- Érdekel minden képi dolog (film, fotózás). A fotózás a zeneszerzéssel együtt jezdődött 1988-ban. A képek a szépséget, a csendet, a természet nyugalmát ábrá zolják, amit a zeném is kifejez. Ezek néha sokkal jobban elmondják a zene lény egét, mint a leggyönyörűbb szavak, de itt is hangsúlyozom, semmiféle eszmei ki fejező szándéka nincs, kizárólag illusztráló funkciót tölt be.

- Mostanában élőben is fellépsz. Hogy reagál a közönség erre a zenére és hogy valósítod meg a CD-n elért hangzást?
- Az élő fellépéseket nem most kezdtem, csak abbahagytam, ám rájöttem, hogy ez egyfajta különleges érzést ad, amit egy stúdió képtelen. A legtöbben pozitívan reagálnak egy koncert alatt, bár egy részük még mindíg több vizuális trükköt, látványt szeretne. Néha elcsodálkozom, mi az oka, hogy ne lehessen csak a zené re koncentrálni, annak hallgatására, s nem a képi megoldásokra. A kettő mostan ában egyforma szerepet kap, bár a több akusztikus hangszer miatt több minden l átnivaló akad a színpadon.

- Munkáid egy nagy lemezcégnél jelennek meg. Te közeledsz ilyen kiadókhoz, vag y ők keresnek meg téged?
- Általában ők, s ez nagy elismerés a számomra, s fontos, hogy a kapcsolat jó legyen mindkét fél részéről. Persze időbe telik, mire kialakul ez a jó viszony, ismernie kell mindkét félnek a másik iránti elvárásokat, szabályokat.

- Az első albumod, a Revealed by Composed Nature (A nyugodt természet feltárul kozása) sokkal dallamosabb, mint a későbbiek. Mitől e változás?
- A dallamosság a korai albumokon a rövid, visszatérő témáknak tudható be. Ma a hosszan elnyúló, ereszkedő hangok a kedvenceim, bár a dallam még létezik, cs ak később fedezhető fel. A népi motívumoknak köszönhetően újra megmutatkozik a dallamosság. Mindezek ellenére viszont a békét sugárzó, lassú hangok jobban vo nzanak, mint a dallamok, mert jobban kifejezik azt a hangulatot, amit átadni s zeretnék.

- A korai albumok megjelennek valamikor CD-n is?
- Igen, legelső LP-m, ami 1990-ben készült egy újrakevert változatban, plusz n égy kiadatlan számmal jelenik meg. Második anyag egy dupla CD, a két kazetta-a lbumot (Monument of Empty Colours - Üres színek emlékműve; Gathering In Frozen Beauty - Fagyott szépség) tartalmazza '88-ból és '89-ből, néhány bonus számmal. Ez a Projekt kiadónál jelenik meg. Ezen kívül első két CD-m (egy trilógia első két része - aminek záró darabja az Ending Mirage) újra megjelenik az ND kiadó és fanzine jóvoltából.

- Min dolgozol mostanában?
- A fenti újrakiadásokon kívül tovább dolgozom Djen Ajakan Shean-nel a népi zene és a meditatív műfaj összekapcsolásán. Most két egymástól különböző munkámon dolgozom épp. Az egyik a The Spiritual Bonding (Szellemi Kötelék - ez azóta megjelent az Extreme kiadónál) egy dinamikus, erős anyag. Az arizoniai Tucsonban készült. A másik címe: A Prophecy In The Evenings Echo (Az esti visszhang jóslata), egy sokkal nyugodtabb, meditatív darab, itt is lesz pár vendégzenész majd. ●

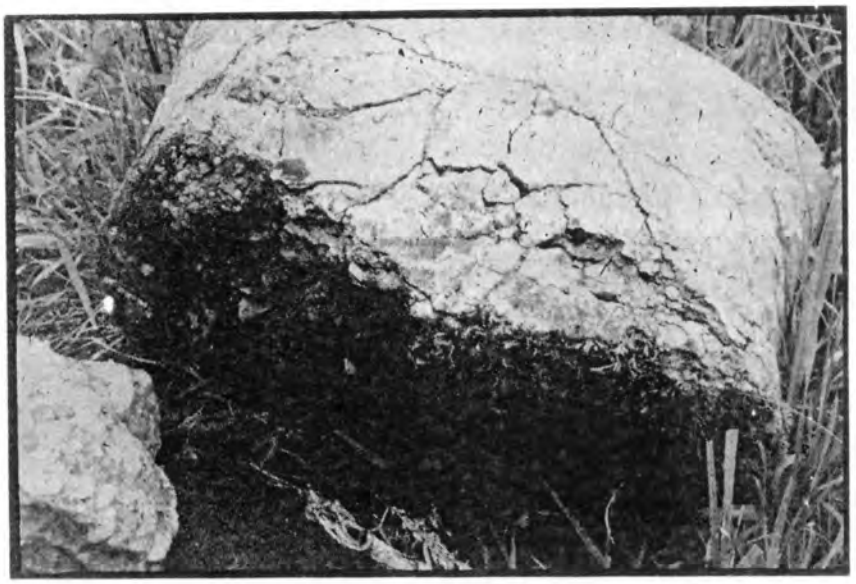

Diszkográfia
(minden bizonnyal nem teljes)
Revealed By Composed Nature (Hic Sunt Leonis)
Still Fragments (ND)
Echoing Delight (Extreme)
Ending Mirage (ND)
Parallel Flaming/with Djen Ajakan Shean (Multimood)
Passage In Beauty (ND)
Shadowing In Sorrow (ND)
Soundtrack Voor Het Aquarium
Memories Compiled (Relic)
Terrace Of Memories/with Sam Rosenthal (Project)
The Spiritual Bonding (Extreme)

Vidna Obmana
New Ambient Recordings
Kioskplaats 33
2660 Hoboken, Belgium

Zsámán Attila versei

Mondj egy mesét!

Mondj egy mesét,
rétegek énekét,
borítsd fel
a rőt regék rejtekét,
dalolj fényévekké
ezret telenként,
énekelj vércseként
milliót percenként!

Mondj hát egy mesét,
hol csírák a föld véreként
csordulnak alantról,
s lángoló madárként
röppennek tova.
Tova, hol tavasznak tava
ölére várja,
telek vén varja
sebére varrja
mind, mind,
kik megtérnek haza,
ne tudd meg, hova,
ne tudd meg, hova.

Teremts medvét,
egeknek csikaját,
prémek vén melegét,
erdőknek szilaját!
Parányok szikláját
pornak szólíthatod,
szelekkel szánthatod,
szerte-szórhatod.

Mert túlélted tulajdon kezdeted,
meséd hát imígyen kezdheted:
a félszből megtértek ünnepélye ez,
hol a sötétség vesztese
szűkölve önmagát véresre teperte.

Mondj hát egy mesét már végre
e részeg kívánság végére,
olyat, hol a tű is tevévé hajlik,
s bár alszik a tér, ez ős-réveteg,
csapzott testén a fény bársonya
mint fáklyán a bőr, világol.

Virágokat szülnek a vizek ma éjjel,
apadattan, ízzó világot.

Szóltam Fámhoz, Anyácskámhoz

Amikor ismét előtted állok majd,
ketten leszünk csak világok határán
máglyát élesztve, tüzek hordozói.
Mikor a robbanás rőt fénye
folyóvá fakad, perzselő, dús tejed
szívom majd magamba,
s levélkéd nyílása, ágaid nyúlása
nyilallik karomba, otromba
törzsedet dacosan markolva.
Csírákból kihajtó mindenség vagy!
Tereket teremtő termékenység-totem!
Nem belőled ácsolták a tér s idő keresztjét,
mit te adsz, az lendület,
s a csontokból húzódó erő, mely hússá egyesül,
a hús, a hús, mely mozgássá vetül,
míg lelekzettel át-átszőve életté vegyül.
Amikor pedig kidobtál magadból,
még csattantak e hajnalok hegyeknek
szűz ormain, az éjszakák magukat
magzattá égették a barlangok falán.
Látó szemeimet hályog nem hűtötte,
télhántó torkomat tályog nem ütötte,
és révült ráncok tánccá remegtek a bőrökön.
Amikor csillag voltam, sőt, atom,
vagy maroknyi szóródó por
végtelen világok tejútpocsolyái közt,
mikor lélekmadárként világfaágon ültem,
amikor az élő teremtmények lelkeként lihegtem,
amikor kavicsként koppantam,
kőként kiáltottam,
sziklaként szisszentem,
avarként zizegtem,
amikor rigóként riadtam,
folyóként folytam,
szakadékként zuhantam,
amikor fűként egyenesedtem
tucatnyi taposás tér-gyalázása után,
ott voltam én, ott, ott a vadlovak vágtáiban,
az ük-régi ős-őskövületekben,
a vizek viharaiban,
a kábult halak nászában,
éhes medvék izmot tépő karmában,
s az izomban, e sikoltva repedő rugóban,
a madarak dalában, s a tollakban,
mik fénylő eget hasítanak büszkén és portalan,
majd sárba tipródnak pőrén és hasztalan,
ott voltam én, ott bizony,
ott, hol a vizek tornyokká jegülnek,
hol a hús templommá magasztosul,
ahol egy pohárban világok kavargása,
hol a lét csillagtere egy öblösméhű fa,
ahol a magzatok önmaguk megszülik,

hol a holtak a halál halotti torát ülik,
hol kicsi emberek anyácskákká nőnek,
s hol az anyák Nappá gömbölyödnek,
ahol a fiak sugárrá szökkennek,
hol a Rém kétségpalástja szemeket nem takar,
hol a magonc a betonból is nőni akar,
ahol a kövek nem hajolnak vassá,
hol ha futsz, szél vagy,
hogy szánként szaladhassál,
hol a szó hegyeket hanyattvág,
villámot vízzé vág:
ott voltam én,
ott jártam én a mozdulat kezdetén,
a szárba szökés mélyén,
gyökerek görbületén,
körmök kerítésén.
Vakon virágoztam és virágba vakultam,
egeket áldottam és egeket átkoztam,
napsugárért nyögtem és esőt könyörögtem,
felhőket kergettem, felleget forgattam.
Hát üvölts, üvölts felleg!
Farakas-faló förgeteg!
Szél-szabdaló, szellő-szántó szörnyeteg!
Jöjj, jöjj, jelen jégesője!
Egek jegenyéje!
Széles szellők szekere!
Forgó folyondárodba fűzként hadd fogódzzam!
Parázsként pattogjak!
Lángként lábadozzak!
Szemem szikrázó szomjúsággá szárad.
Hát sziszegjenek e szikrák!
Égessék át árnyékom az éj sötétjén!
Csak jöjjön, ki világok hártyáin áthág,
az jöjjön csak, ki száz falat átrág!
Szóltam fámhoz, anyácskámhoz
csilingelő hálás hangon:
de hajtása csak hőt harangoz.
S a férgek, ha félnek és reményt remélnek,
kergén a kérgek ha ágacskát vetélnek:
hozzám beszélnek.
Lányai a Télnek, kik fagyot veretnek,
s fiai a Télnek, kik éjszakát lehelnek:
hozzám beszélnek!
Mind, kik ténfergő tereket terelnek,
mind, mind, mind, kik nedveket vedlenek:
sejteket rengetnek ők,
a zsendülő lét-erők,
anyákba hasítanak,
örvénybe ölelnek,
tömjénbe temetnek,
kövekbe ködlenek,
varanggyá varródnak,
csontokká csörrennek
és hozzám beszélnek,
hozzám beszélnek,
mind hozzám beszélnek!

BLACKHOUSE

Az indusztrial zene számára a Blackhouse az, ami az amerikai gótikus-rock számára a Christian Death: egy intézmény. A korai 80-as évek óta ez a csoport indusztrial-noise zenei csomagolásban a szintér elé tárta az "Úr üzenetét", az az a keresztény gondolatvilágot.

Ivo Cutler és Sterling Cross alapította a Blackhouse-t 1983-ban. Annak ell enére, hogy olyan együttesek voltak kettejükre hatással, mint a TG, PTV, SPK, vagy Whitehouse, nekik nem tetszett e csoportok negatív aurája. A Whitehouse i ndirekt módon névadóul szolgált. A Blackhouse a Whitehouse ellentéte, és a cél az volt Ivo Cutler szerint, "hogy bebizonyítsuk a világnak, hogy az indusztria l-noise nem mindíg negatív és hogy a keresztény zene nem mindíg édes kis melód iákból áll". A kezdeti időkben a közönség az újdonsült keresztény indusztriali sták iránt utálattal, verekedésekkel, sőt halálfenyegetésekkel reagált fellépé seik alatt.

Első felvételük, a "Pro-Life" (Az életért) olcsó szerkón lett felvéve egye tlen nap alatt, sok, igen sok feedback-el, és az eredmény alapjában véve nem e gyéb, mint kínszenvedéses zajorgia. A következő munkák "Hope Like a Candle"(A remény egy gyertya) és "5 Minutes After I Die" (Öt perc miután meghaltam) visz ont már igen ritmusorientált struktúrákat mutatnak fel. Szerencsére mindkét ha ngkísérlet újramegjelent CD-n a Dark Vinyl kiadónál, ezek minden indusztrial g yűjtemény kötelező darabjai.

A Blackhouse állandóan tovább finomítja a hangzását, ez a technológia terü letén a samplerek használatában mutatkozik meg. A "Holy War" (Szentháború) vol t az első utazásuk a samplerek világába, és itt még könnyen felismerhető, hogy Dirk Ivens honnan vette az inspirációkat a Dive hangzásához.

"We Will Fight Back!" (Visszaütünk) volt a címe Ivo és Sterling második tr ipjének a sampling utazásban, ez a Discordia-nál jelent meg CD-n. Ivo Cutler í gy nyilatkozott a lemezről: "A We Will Fight Back! a környezet pusztítással fo glalkozik. Megerőszakoljuk a Földet, és mást nem tudunk felmutatni, mint az ez zel megszerzett hasznot. Ezen a bolygón a fontos ásványkincsek kapzsi kirablás ával minden életet veszélyeztetünk - viz és levegő szennyezés, bányászás, őser dőírtás, üvegházhatás. Szomorú és félelemkeltő, hogy az Armageddon a mérgezés következtében jön el. És mindezzel barátainkat az állatokat ugyanúgy elárultuk mint Krisztust a barátai. Éppúgy keresztre feszíthetjük az állatokat! Utálatun k nem ismer határt. Ellenzünk mindennemű állatkínzást, kizsákmányolást, öldökl ést..." A CD újrakiadására a már kazettán és vinylen megjelent anyagot újrakev erték. Mivel a Blackhouse az állandó továbbfejlődésre törekedik, a "Hope Like a Candle", vagy "5 Minutes After I Die" korszak óta nagyon eltávolodtak az ere deti hangzástól. A korai szakasz rajongóinak a "We Will Fight Back!" túl polír ozottnak, simának tűnhet. De a lényeg, hogy 1983 óta a Blackhouse háborút foly tat a patetikus sztereotípiákkal szemben azzal a céllal, hogy az egyént az eln yomás dogmájától megszabadítsa, és egyben arra törekedik, hogy a spiritualitás útját megvilágítsa. Az indusztrial korszak történetében nincs még egy zenekar, aki a világ félelmetesen kakofónikus zaját összekapcsolta volna Jézus Krisztus üdvös gospel-jével, csak a Blackhouse.

Egy dolog bizonyosan nem változik: a Blackhouse sohasem válik hagyományos keresztény zenekarrá. A csoport eddigi utolsó aktivitása a "Shock The Nation" album. ●

-írta Chris Peller, fordította Elisa-

Diszkográfia
(mivel minden lemezanyagot
újrakiadtak CD-n, ezért csak
ezek kiadóit tűntettük fel.)
Pro-Life (Minus Habens)
Hope Like A Candle (Dark Vinyl)
5 Minutes After I Die (Dark Vinyl)
Holy War (Daft)
We Will Fight Back! (Discordia)
The Gospel According To The Men In Black
split LP (Minus Habens)
The Father, The Son & The Holy Ghost
(Body/Antler/Subway)
Material World (Ladd-Frith)
Stairway To The Gospel Word (Discordia)
Shock The Nation! (Discordia)
Hidden Beneath The Metal (Ladd-Frith)
(eddig ez utóbbi csak kazettán)
(plusz 18 válogatáson való részvétel)

Ladd-Frith, P.O. Box 967,
Eureka, CA 95502, USA.

MÁS

Az egri MÁS Klub első élete tö bb mint hat évvel ezelőtt, 1989 má rciusában kezdődött az egri Ifjúsá gi házban. Azóta ott több mint két szá MÁS rendezvény zajlott le több mint húszezer(!) látogatóval.

Örömmel jelenthetjük, hogy 1995 nyarán költözik a MÁS, és végre va lóban egy igazi klub lesz egy 370 m^2-es pincerendszerben, nem messze az Ifi Háztól (Széchenyi u. 57).

A cél egy olyan független, kom plex (szub)kultúrcentrum létrehozá sa bürökrata hivatalnok-főnökök és jól szituált üzletemberek nélkül, amilyenhez eddig sajnos nem nagyon szokhattunk hozzá Magyarországon, épp ezért mindenki érdeklődésére s zámítunk az ország egészéből.

Erőszakmentes terület a kultúr ális sokszínűség jegyében.

Nyitás előreláthatólag 1995 au gusztusában.

Ha te is úgy akarod, még jobb lesz!

-Juhász Mihály-

Sky Flowers & Horse Eggs

an international CD compilation of
experimental ambient soundscapes

Featuring exclusive tracks by :

Spinal Machine - Blackhouse - Nocturnal Emissions
Shabda - PFN - Etant Donnes - John Watermann
Zoviet France - S.F.O. - Randy Greif - G*Park

Running Time = 75:30

"The more ambient / strange side of electronics." (Impulse)
"A challenging collection of audio montages, atmospheres and complementary music. Intriguing, and recommended to those with a sense of adventure." (Soft Watch)
"A balanced, interesting compilation featuring a broad range of ambient styles." (Technology Works)
"As far as comps go, this one is unusually cohesive - no need to skip tracks. Lose yourself in this dreamscape." (Industrial Nation)
"An excellent representation of groups with strong tracks. If most of the names are new to you, this would be a good place to start." (ND)
"A beautifully constructed compilation. Most of the tracks have an eerie unearthlyness about them. It's really chill-out time when you put this on. Lie down, take a stress pill and drift off into a heaven of your own making." (Progress Report)
"Simple and natural, quite an accomplished achievement." (E.S.T.)

Limited Special Price - £8.50
Postage - UK=50p / EC=£1.00 / Other=£2.00

Cheque, PO, IMO pay to 'HYPNAGOGIA'
25 Humberstone Close, Luton, Beds. LU4 9ST (UK)

HIDEG RONCS turné

Beterveztem, hogy írok egy nagyobb lélegzetű beszámolót a Látás hasábjain is a Hideg Roncs túrnéról, de megjelent egy eléggé kimerítő interjú a témáról a Straight Edge fanzin legutóbbi számában, így ettől eltekintek.

A rövid képriport előtt annyit, hogy a kislemezünkre reagálva az Art Konkr et német kiadó hamarosan megjelentet egy 74 perces CD-t tőlünk, ami újramaszte rezett formában a Kép című anyagot tartalmazza a Ghanim Története című felvéte llel megtoldva. Ezt a CD-t nálam lehet megvásárolni, és persze a független ter jesztőknél, valamint néhány lemezboltban (Wave, U-Bahn). Itt jegyzem meg azt i s - mert szerencsétlen módon a kazettaborítóról lemaradt, hogy az anyagot ajánlott fejhallgatón meghallgatni, mert elsődlegesen annak segítségével, a fejhallgató hangzásterének figyelembevételével történt a keverés. Minden jót. -mis-

fotók: Erika

a hideg roncs pózt ül

eszünk az AZ Klubban

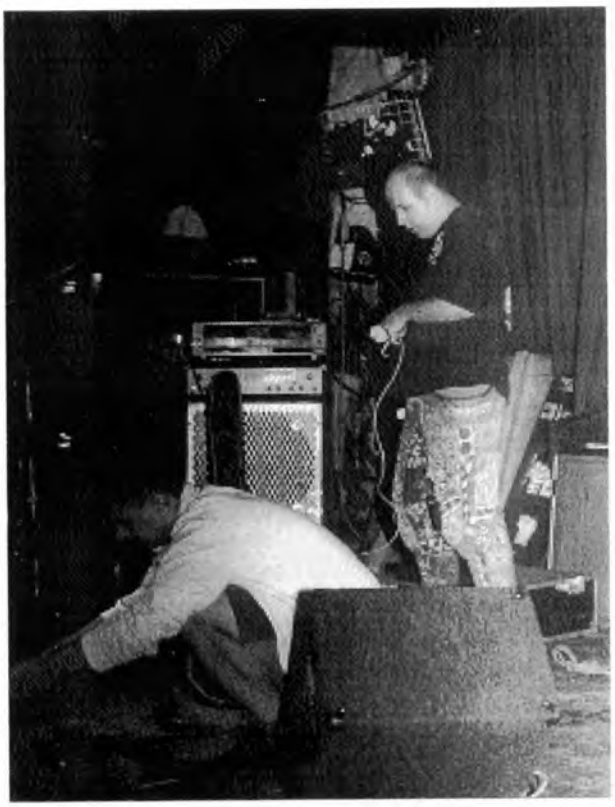

hangbeállás közben Alex a világ legjobb túrnékísérője

zenélnek a kurdok,

legjobb koncertpartnerünk

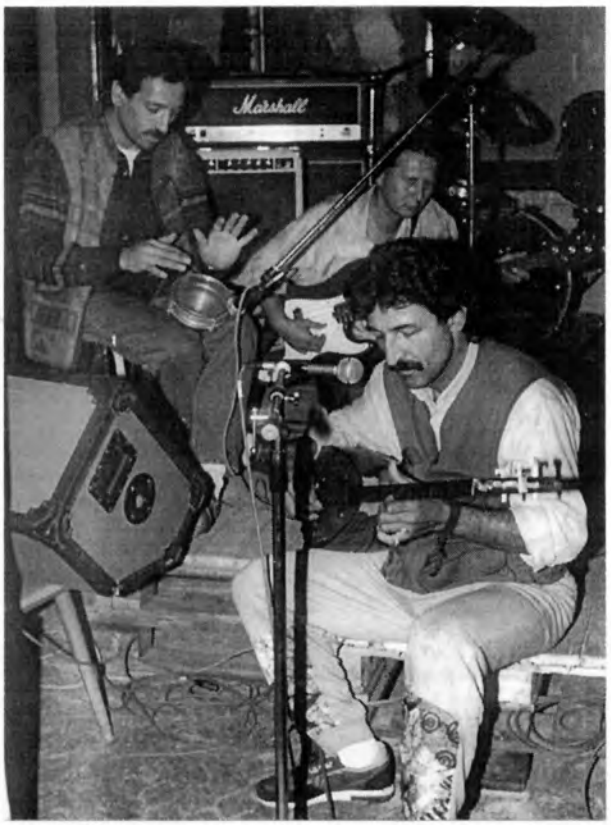

Ed Hall festékmaszkban

a hideg roncs a szinpadon teszi a dolgát

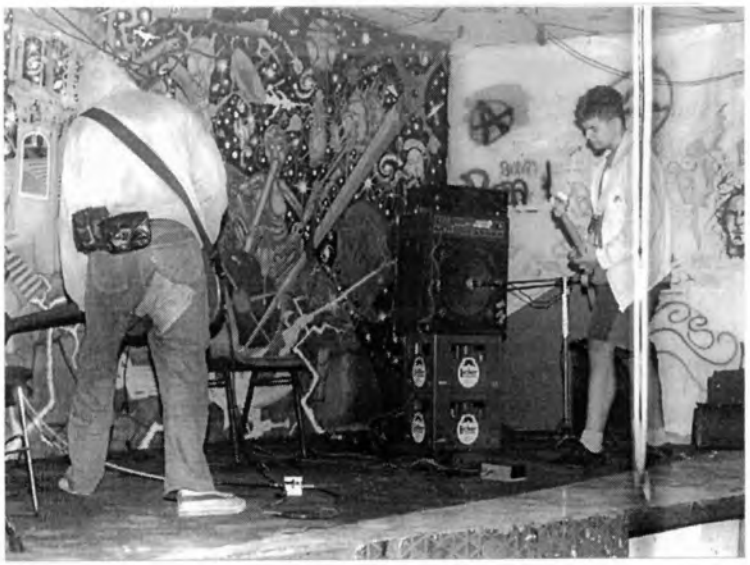

akcióban a Zeni Geva

középen Müsgüb,

a világ legjobb túrnészervezője

LAUTREC

A LAUTREC, Lux Umbrarum kazettája még 1993-ban jelent meg magánkiadásban, ekkor íródott róla recenzió a Látásban, és a Mozgalom fanzinben is, de szűken vett"hivatásból" zenével foglalkozókon kívül nem igazán vált ismertté a zeneka r. Betudható ez annak is, hogy a Lautrec nem kifejezetten koncertzenekar és, h ogy a kazettájuk is nehezen hozzáférhető, ez azon túl, hogy limitált példánysz ámban jelent meg, a lemezboltok közönyével magyarázható, de ebbe nem akarok be lemenni.

Egyebek mellett ez már csak azért is szomorú, mert úgy érzem a Lautrec-nek valami olyan sikerült, ami nem mindennapos alkotás, s ezért igazán több figyel emre lenne érdemes. A lautrec zenéje olyan eredeti új utakat járó, amelyre már sokan és régóta várhatnak. Jellemző, hogy elsősorban külföldről érdeklődnek a zenekar iránt.

La La La, a Látás-beli recenziójában különböző zenekarok hatását vélte fel fedezni a Lux Umbrarum anyagon. Ezt én sem tudom megcáfolni, de azt hiszem min dketten másról beszélünk, amikor ezt kijelentjük. Én ugyanis azt mondom, hogy a Lautrec képes volt utánérzésektől mentes, egyedi hangzást, egyedi megszólalá st produkálni. Természetesen van rokonság és hasonlóság bizonyos zenekarok és a Lautrec között, de ez szerintem leginkább az alkotói attitűdben, a formabont ásban, illetve a megszűntetve megőrzésben lelhető fel, nem pedig magában a pro duktumban. Persze az is valószínű, hogy a Lautrec sem lenne olyan amilyen, ha nem léteznének az említett zenekarok, és ez így rendben is van.

A Lautrec egyrészt küzd a már rögzült, konvencionális, megmerevedett zenei klisékkel, másrészt nagyon ügyesen beépíti a még hallgathatóságot biztosító el emeket zenéjébe. A La Virilio megpróbálja szabadságát megtalálni azzal a techn ikával szemben, amely technikát manapság mind gyakrabban csak kiszolgálnak, ug yanakkor a hangszerek/tárgyak által nyújtott "kész" hangokat úgy építi be zené jébe, hogy azok más"funkciót", más "értelmet" nyernek, emiatt egy új és furcsa, néhol torzított, roncsolt hangzás született, melyről azt gondolhatnánk, hogy e z nem is a mi világunk, hanem egy mesterséges, tőlünk idegen világ visszhangja.

Ez persze nem így van, ez nem L'art Pour L'art zenélés, ez a fajta kifejez ésmód, szemben a "mindennapi" zenékkel, filozófia, abban az értelemben, hogy a z emberi szabadságra kérdez rá, egy meghatározott világban. Teszi ezt több szi nten, egyrészt az alkotói szabadsággal kapcsolatban, másrészt, s ez talán már csak puszta beleérzés, a mondanivaló, a sugallat szintjén. Szemben a tömegzené kkel, amelyek "semmiről", önmaguk árnyairól szólnak, illetve csupán eszközként funkcionálnak, ez a zene más szintre emelkedik. Azonban le kell szögeznek nem értenék egyet olyan értelmezésekkel, mely szerint a Lux Umbrarum egy lenne a m anapság oly divatos "hanyatló civillizáció", vagy az "ember embernek farkasa" témát feszegető alkotások közül. Továbbá nem heroikus ez a zene, nem törekszik totalitásra, emberfelettire. Inkább áldozati dalok ezek, mindenféle siratás, d e nem pátosz nélkül. Ezek a hangok a mi belső világunk hangjai, és nem a külső visszhangjai. Az egyes ember szétesett világának, szétesett hangjai, nem pedig egyedül maradt, közösség nélküli, világbavetett 20. századi emberé.

A Lux Umbrarum az elszakadás állapota, az élettől való elszakadásé, egy ho sszúra nyúlt, elköszönő karlendítés. Az életből való kivonulás. Ez a zene szám omra a még működő, "betegen született" életről szól, amit még"valami" megtart. A visszhangosítás által érzem leginkább sugallva, hogy a zene által leírt álla pot szinte már csak az élet élhetőségébe vetett téves hit valaha volt érzését jeleníti, a lassú beletörődést. Az a nagyszerű a Lautrec-ben, hogy erről a kiv onulásba való beletörődöttségről visszavágyódás nélkül képes szólni, mintha tu dná, hogy: aranykor sosem volt. Nem feltétlenül a fizikai megsemmisülésre gond olok, amikor ezeket írom, elegendő mindenkinek önnön halandóságával való szemb esülésének pillanatára gondolni.

Sokáig úgy tartottam, hogy azok a zenék az igazán nagyszerűek, amelyekben megtalálható a menny magassága, a mérhetetlen boldogság, és a pokol mélysége, a végtelen kín. A lautrec után számomra ez így már nem áll. A Lautrec-képlet a következő: egyrészt van az örök szenvedés, kín, vagyis az élet, ami nem más, m int az örök meghalás, másrészt van a semmi. Egy bizonyos hit szerint az első k

épletnek van megoldása, a második esetben viszont annak a belátásnak kell bekö vetkeznie, hogy az élet egy kivonulás, egy eltávozás, út a semmibe. Ez az út a z élet útja. Az élet maga a folyamatos kivonulás. Az állandó meghalás, s ezért nincs hová visszavágyódni. Érzésem szerint ez a zene nem hangulatot ír le, han em állapotot fogalmaz meg, nem szomorú, hanem szenvtelen, fegyelmezett tud mar adni, s ettől lesz olyan izgalmas.

Az első anyagra amúgy is nagyon jellemző a visszhangosítás, s ettől úgy tű nik, mintha lélegezne a zene, és ez a lélegzés a még életben levést jelentené, amely összetarthatja a hangvilágot, ez azonban lassan átlép a csendbe. A Lautr ec szerint vagy a belső szétesettségünket vagyunk kénytelenek megélni, vagy a semmit választhatjuk. Persze ez a zene is el tud menekíteni, mint minden igazi műalkotás, de leginkább szembesít és nem ad feloldozást.

Szétcsúszott, málladozó hangok írják le azt az állapotot, amely bevezet be nnünket a legmélyebb kékségbe, ebbe a finoman megfogalmazott semmibe. Életünk is csak ilyen bevezetés a halálba: "A halál legbiztosabb útja az élet". Az egy etlen remény a semmi, amelynek édes-keserű várakozással nézhetünk elébe.

Idpközben kaptam a hírt, hogy a Lautrec második anyagát, Furor Seductionis címmel, egy francia kiadó, az Omega magazine jelenteti meg CD-n. A Furor Seduc tionis egyébként már több mint egy éve kész van, s ehhez most felvettek egy na gyobb lélegzetű, jövőbemutató számot, s ezzel együtt fog megjelenni a lemez, v árhatóan az év második felében.

Az első anyaghoz képest a Furor Seductionis-t egységesebbnek érzem. A szét esettség érzését kevésbé vélem felfedezni az újabb számokban.Szilárdabban épít kező, a hangszerek hangszerszerűbben szólnak, ám ennek ellenére jellegzetesen Lautrec-es, és hitelmegőrző hangzást tudtak produkálni. Bővült a hangszerpark, és a hangszerelés is kifinomultabb lett. A vonósok például egyedi, disszonáns módon, minden eddig általam hallottól eltérően szólalnak meg. Nem annyira viss zafogott, mint a Lux Umbrarum, a számok lendületesebbek, néhol zajosabbak, néh ol lebegőbbek.

Az azonban itt is érezhető, hogy nagyon sok minden dőlt el a keverőasztaln ál, és most jobban sikerült eltalálni az egyensúlyt a rendezettség és a rendez etlenség között, úgyhogy még mindig nem mondtunk ellent a fentieknek, ezek a j elzők itt sem hordoznak értékítéletet. Feszesebb a dob, érdesebb a gitár, és t öbb az elektronika; élettelibb, összefogottabb, míg az első inkább vértelen, élő-halott.

A Lautrec második anyagával számomra ismét bebizonyította, hogy igenis mél tó a kitűntetett figyelemre és elismerésre, s ebben az elismerésben remélem ne m maradok egyedül. ●

- nun -

Lautrec

THE STATE

A THE STATE lemezeinek ismeretében levélinterjút készítettem a zenekar egyetle n tagjával Steve Tanza-val, aki egyben a SOUND SOUND kiadót is működteti. Fölt ettem a kérdéseket, és ő összevonva válaszolt, így én is összevonva leírom a k érdések lényegét: Két neves angol kísérleti zenekarnak is tagja voltál (Bourbo nese Qualk, Nocturnal Emissions), aztán szólóprojectbe kezdtél, minden munkát te magad vállalsz? Újabb albumaidon erőteljes tolódást látok az indusztrialtól egyéb kortárs zenék irányába. Hogyan írnád körül zenei kifejezésmódodat? Az al bumok külső megjelenése egyedi és kifejező, grafikai munkáid ötvözik a városté rképet ipari építmények keresztmetszeteivel, minden jel szerint a város mint f ogalom filozófiai síkon jelenik meg itt. Hogyan egyesül munkádban a politikai fogalomrendszer a metafizikával? Milyen zenei és szellemi befolyások érnek, am ik elsődleges hatással vannak rád? Hogyan szeretnél hatni a hallagatókra? Mily en kapcsolatban állsz más művészekkel, pl a kiadón keresztül? Milyen jövőbeli megjelenések várhatók?

STEVE: A The State legutolsó CD-je, a Searches For Naked Forms (kutatás meztel en formák után) a Sound Sound kiadónál jelent meg Londonban. Ezt megelőző munk ák: Control és Conundrum (Találós Kérdés). Megjelent három videóváltozata is a z utóbbinak: Conundrum, Artititexture (Művészalkat), Return To Order (Vissza a sorba) a PROVISION-nél, a Sound Sound leány-kiadójánál.
A THE STATE 1987-ben alakult, miután abbahagytam a munkát a Bourbonese Qualk-a l, de továbbra is a zene, video, festészet területén dolgozom.

A Control-on, és Conundrum-on található zene a lepusztulás, a bizalmatlanság, és hanyagság légkörével készült, a szürke Corbusier-épületek (La Corbusier fra ncia építész, a panelházak feltalálója) összezavart, városi hangulatában. A Co nundrum egy érzelmektől mentes, elhagyatott világ. Súlyos ritmusok, kevés hang szerelés. A zene saját magát alkotja meg és pusztítja el, gondolatokkal teli m ágneses darabokra esik szét, aztán elvész a végtelen űrben. Az ismétlődés zené je egy minimalisztikus és rituális háttér előtt. A posztmodern 20 sz.-i élet p olitikájának szétbomló témáit, kérdéseit ritkán ábrázolják a zene keretein bel ül, csak utalnak és céloznak rájuk, így késztetve a hallgatót az elmélkedésre. Vizuális és zenei munkáim is részben újságírói összegzésnek tűnnek, összekapcs olódnak a negatív, elkorcsosult városi élettel. A felhőkarcolók összezsúfolt t ömegei és a szűk aluljárók százai között az élet és a zene elrejtőzött, eltűnt. A korai munkáim ennek a hanyatló kornak a végét idézik, a nyugati, fejlett tár sadalmak legfontosabb, legnagyobb üzemeinek szemmel nem látható pusztulását áb rázolva. A mi modern városi létünkről szólnak, mely magába foglalja a városok zaját, látványát és történelmi valamint technikai összeolvadását.

A Searches For Naked Forms egy másfajta színhely, a múlt világa, amely egy be nem szennyezett környezet, spirituális értékekkel. Egy világ, amelyben a minde nnapi élet materializmusa harcol a pusztító erők hullámaival, mely beborítja e gész korunkat. Itt egy új optimizmus után kutatunk, egy kis reménysugarat kere sünk a gépek közti információáradat ránk zúduló tömegei mellett. A The State c supasz, meztelen formák után kutat, melyek arra emlékeztetnek, hogy a természe t a rendszer lelke, s mi nem avatkozhatunk bele. A keresés a negyedik dimenzió n túl történik, s egy új kor igényével párosul. Új, nagy forradalom kell az ig azság szigetein. A zuhatagnyi könnyek ős-üvöltése kell. A teljes biztonságnak, a megkönnyebbülésnek orgazmusi érzése, a szűnni nem akaró változás bölcsességé t elfogadva. A dolgok természetének fontossága, a megszületés, a rituális körf orgás. Az élet bekapcsolódása a nagy kozmikus táncba. A bizonytalanság biztons ága. Ezek után kutatunk.

Közös munkák, kapcsolat más zenekarokkal: a Bourbonese Qualk-al, a Nocturnal Emissions-el, de rengeteg egyéb társulattal levelezünk. Jelen pillanatban egy londoni társamat, Jon Wall-t említeném meg, a Fear Of Gravity (A gravitációtól való félelem) című munkáját.
Régebben a Recloose Org, most pedig a Sound Sound segítségével számos lemezt, CD-t jelentetünk meg, pl az első Muslimgauze-t, egy videót, amit az Etant Donnes és a Club Moral készített közösen (nagy érdeklődéssel fordulunk az új zenék felé, megjelentetés céljából). A Sound Sound mint egy esernyő, terjeszti az igazi, hiteles ízlést a zenéken keresztül.

A ZENE MINT KIFEJEZÉSMÓD? = THE STATE. Csinálhatsz mindent, ami jó. "Sho aku maku sa zen bu gyo."

Tiszta fény volt mindenütt, ragyogása betöltötte tekintetem. A vakító tűz szárnyain, egy idegen lépett elém, s húzta vissza gondolataimat a széthullott labirintuson át. A természet erői, a szívem megrontva, a lélek becsapottan, a test darabokra esve egy alaktalan időben. Érzelmek tettek nélkül, tehetetlenül a katatónia fagyott pusztaságában. S az idő szétrobbant, a jótevő felajánlkozott, a titkok zűrzavaros sokaságát feltárta, ami az univerzum maga volt, van és lesz is örökké. Paranoiás kitörés. A titokzatos hallucinációk gyönyörű látványa. Minden átkozott hazugság. A zene a kifejezés művészete a hangok által. Mint zenész, gondolataim, érzelmeim kifejezése tehát hallható azokon az albumokon, amiken közreműködtem. A diszkográfia lent az én meghatározásom. Természetesen mint művész gyakran kapcsolom a zenét egy vizuális élményhez. A kiadott videók kísérletet tesznek erre, vagyis hogy megalkossanak egy holisztikus audio-vizuál is kifejezésmódot.

További tervek: albumok, egy új videó, és festményeimből kiállítás Londonban, valamint egy új CD 1995-ben.•
-interjú Mis, fordította Németh Attila, készült 1994 őszén-

Publikált munkák 1983-tól 1993-ig:
"Laughing Afternoon" LP 1983, Bourbonese Qualk, Recloose Loose 004.
"Hope" LP 1984, Bourbonese Qualk, Loose 007.
"The Spike" LP 1985, Bourbonese Qualk, Dossier ST7504.
"Preparing For Power" LP 1985, Bourbonese Qualk, Loose 010.
"Bourbonese Qualk" LP, By Qualk, Cat No NIR871.
"Return To Order" Video 1986, 30 Mins B.Qualk, Provision 001.
"Songs Of Love And Revolution" LP, and "Spiritflesh" LP, By Nocturnal Emissions.
"Conundrum" LP 1987, The State, Dossier Records.
"Conundrum" Video 1987, The State, 30 Mins, Provision 004.
"Artitexture" Video 1987, The State, 60 Mins, Provision 003.
"The State Of The Art" Video 1987, Compilation PV002.
"Schizoid" Kazetta 1991, The State, Sound Sound.
"Control" CD/Kazetta/Video 60 Mins 1991, The State, Sound Sound.
"Searches For Naked Forms" CD 1993, The State, Sound Sound.

SOUND SOUND
92 Lilford Road
London, SE5 9HR, U.K.
Tel: 71-274 0966.

SZABADOS GYÖRGY

"Szabados György nemcsak a magyar jazz, de a magyar zenei, és szellemi éle t kiemelkedő személyisége. 1939-ben született, egyik bábája az önálló magyar j azz megszületésének.
1972-ben ő nyeri el kvintettjével a rangos San Sebastian Jazz Fesztivál fr ee nagydíját."
- Kőbányai János -

1994 nyarának eleje, Terminus kávézó. Késve érkezem, hullafáradtan, a Bala ton felől, egy Jugóból indult vonaton. A dolog hangulata meghatározó.
Viszont egy régi vágyam teljesül most és itt azáltal, hogy leülhettem végr e csak úgy, apropó nélkül beszélgetni dr. Szabados Györggyel.

SZ: A zene a fogantatás pillanatában kezdődik. Ha valaki tényleg zenei képessé gekkel rendelkezik, az azzal született. Amikor Molnár Antalnál voltam, a híres zenetudósnál, aki már nem él - az egyik legnagyobb zenetudós volt -, akkor 82 éves, ha jól emlékszem, amikor nála jártam, egy nagyon idős, rozoga bácsi volt, de Bartók egyik nagy támogatója, mármint szellemileg... Tudtam, hogy nagyon ro ssz véleménnyel van a kortárs zenéről, annak a minőségéről, kvalitásairól, és hát mi, akik úgy éltünk, hogy az elmúlt évtizedekben az volt a filozófiai taní tásunk (nem hittük sose, csak hát ezt kellett tudni), hogy a körülmények határ ozzák meg az embert, és minden azon múlik, hogy kit milyen szituációba hozunk, és akkor az lesz... Hát ő kereken megmondta, ha valaki nem születik nagyszerű képességekkel, akkor az semmi, hiába hozzuk akármilyen szituációba, abból semm i nem lesz. Tehát itt eleve el van rendelve, hogy kiből lesz muzsikus, kiből l ehet nagyszerű muzsikus, vagy egyéb tehetségű ember, ez már a fogantatás pilla natában eldől.

ML: Zenei előélete egyébként volt a családnak?
SZ: Volt, mert a nagyapám kultúrmérnök volt az Osztrák-Magyar Monarchia hivata los képviselőjeként, sok nyelven beszélő ember, bár már nagyon régen meghalt, még a húszas években, de a nagyanyámat (aki még a II. világháború után is élt, hál Istennek) ezért fosztották meg a nyugdíjától, hogy a férje 1924 előtt a Fe renc József-féle időknek volt egy ilyen embere... Hogy milyen jó szolgálatot t ett a hazának, az senkit sem érdekelt... Ő emellett zongoraművész is volt, de nem ért rá, hogy szólózongoristaként művészkedjen, így zongorakísérőként tevék enykedett. Énekeseket, hegedűsöket kísért, tehát innen való a zenei örökség eg yrészt, a zongorám is innen van, ez még a nagyapám zongorája, tehát majdnem sz áz éves, mert a századfordulón vette a hangszert. Így aztán anyám lett muzsiku s, ő volt a második gyerek (a három közül), énekes volt, később énektanár lett, ma is él, nyolcvan fölött van. Ugyan apám nem muzsikus, hanem orvos, de tudom hogy például Székesfehérváron, ahol gimnáziumba járt, ahol nemcsak egészen kiv áló képességű embereket neveltek - mondjuk az apám, aki nem volt egy különlege sen jó hallású, neki nem volt zenei tehetsége; három hangszeren játszott, mert annak az osztálynak három zenekara volt. Az osztálynak! Az osztályfőnök volt a karmester, aki pedig nem volt zenész eredetileg. Jártak temetőbe gyászzenét já tszani, jártak térzenét adni, és volt egy kis kamarazenekaruk is. Hát szóval v alamikor ilyen volt a középiskolai élet, nem mindenütt, de nagyon nagy százalé kban. Én beszélni még nem tudtam, de már rengeteg dalt énekeltem, kilenc hónap os voltam, és anyám leírta a noteszába, hogy milyen dalokat énekeltem.

ML: A mostani műsorban énekelt is. Azelőtt sokkal ritkábban volt jelen az embe ri hang, úgy értem, hogy ilyen direkt módon, egyetlen kompozícióban.
SZ: De, egyszer, megvan még egy '73-as koncert, ahol egy erdélyi katonabúcsúzt atót énekeltem el. Akkor énekeltem először, aztán elhagytam hosszú ideig, bár gyerekkoromban kórusban énekeltem. És szeretek is.

ML: És a "szabad zene"? Erre lennék kíváncsi, hogy miért és hogyan kezdődött?
SZ: Hát ez jött. Jön az emberekből a zene, megteremti a formáját. Ez azonos id őben jött elő - mint később kiderült - azzal, amit Amerikában kezdtek el. Neke m nem volt előképem.

ML: Engem az döbbentett meg először Az Esküvőn, hogy a bőgőjáték összevethető az akkori időszak Dave Holland-féle bőgőzéssel.
SZ: Azt már Vajda ismerte. '74-ben készült Az Esküvő. De amikor a 60-as évek e lején ('62-ben) ezt a szabad zenét elkezdtem csinálni - például '63-ban az els ő ilyen koncertet -, akkor még ennek itt Magyarországon semmiféle felvétele, egyebe nem volt, akkor kezdett kibontakozni. Ez nem olyan különös, mert a vilá gban a jelenségek olykor egyszerre több helyen jelentkeznek. Ez csak érzékenys ég dolga, hogy kiben jelentkezik, egyrészt, másrészt meg a tálentumszerű ráter mettség...

Itt arról is van szó, hogy az utóbbi évtizedekben felnőtt egy új, ifjabb g eneráció, amely egyfajta szelektív gondolkodással bír, tehát olyan bizonyos tr endekben, összefüggésekben gondolkozik, amilyen szituációkba ő belekerült, és aszerint eszmél. Hogy most ezt mire értem? Arra értem, hogy most azt firtatjuk, hogy mi történt a jazz-ben, de nem így kell gondolkozni, mert a zene az egy eg ységes dolog, teljesen mindegy, hogy az jazz, vagy klasszikus. Mindegy.

A zene... És azon belül vannak zeneszerző alkatúak és vannak interpretátor alkatúak, akikben lehet, hogy van zeneszerzői véna, csak nem olyan erős. A zen eszerző... aki nem tudni honnan meríti ezeket a dolgokat... Nyílván úgy, hogy találkozik a világgal és elkezd szövődni benne, amiben benne van az ő jelleme, és sajátos gondolkodásmódja is valamelyest. De minden muzsikus arra törekszik amikor szövi ezeket a dolgokat, hogy túllépjen a saját érzelmein, a saját stát uszán, mert ha nem lépne túl, akkor egyszerűen nem is jtna semmire, otthon muz sikálna saját magának mindenfélét, ami véletlenül még érdekes is lehetne, de i nkább unikumféle.

Tehát ez a zeneszerzői adottságot kívánó "valami", és ez még mindíg nem el ég, mert a világ kegyetlen. Tehát a zeneszerzőnek még valami módon gondolkodón ak is kell lennie. Úgy kell találkoznia mindennel, hogy az érzékeivel megmérje, és ha az érzékeivel megmérte, az eszével is megmérje, az ízlésével is megmérje, ezek mind kicsit rejtélyes dimenziók, mert mi az, hoyg ízléssel mér? Ez az a d olog, amit nem lehet megfogni, nem lehet meghatározni, és kérem szépen ez a le gfontosabb.

ML: A magam számára ezt úgy fogalmaztam meg, hogy a szelekció alapja nálam a h itelesség. A zene semmilyen értelemben sem verbális.
SZ: Ez megint azt mutatja, hogy a világot mennyire nem lehet kalodába zárni. M i az, hogy hiteles? Azt megint nem lehet pontosan megmondani, viszont pontosan lehet érezni.

Azt hiszem, hogy mégis meg lehet ezt fogalmazni. Az ember azáltal tudja, h ogy mi a hitelesség, hogy az ember egy kész minőség. És nem ezzel, meg azzal, meg amazzal kell megítélni valamit, hanem a teljes emberi minőségen átbocsátan i, és az a minőség pontosan eldönti, hogy mi a hiteles.

Az a helyzet, mint mondtam, hogy felnőtt egy új generáció, amely megpróbál ja birtokba venni a világot szellemileg, de nem vesz tudomást bizonyos tényekr ől, mert ehhez az kéne, hogy rengeteg tradícionális dolgot, bölcsességet, ideá t sajátítson el ahhoz, hogy aztán árnyaltan mérhesse meg, amivel találkozik.

ML: A tradíció (szerintem) egyértelműen adva van az emberben, csak lehet telje sen passzív és tudattalan is.
SZ: Igen, tudatosítani kell. Hiába van benne, ha nem tudatosítom, nem tudok ve le mit kezdeni. gyakorlatilag a mai művészet megítélése, és főleg az új stílus oké ott hibádzik javarészt, hogy a mai ifjúság nem a maga teljes emberi minősé gét próbálja olyan szintre hozni, hogy azon méltón bocsáthassa át azt, amit me g akar mérni és amit el akar sajátítani, meg akar ítélni, hanem pusztán csak é lvezni akar mindent. Tehát amikor egy zene, vagy bármi felé közelít, úgy közel ít feléje, hogy ő azt élvezi-e, vagy nem élvezi. És az élvezetének milyen a te lje, ezen méri meg. Ebből furcsa dolgok fakadnak. Például ha valaki a rockzené t pozitív közlésre használja,az borzasztóan kétértelmű dolog, az olyan mint eg y nő, aki férfiként akar érvényesülni. A rockzene nem lehet önmagában teljes é rtékű, magasrendű zene, mert annyira kisarkított egy bizonyos vonatkozásban, h ogy sarkos mivoltánál fogva nem lehet teljes, egész. Mert valamit egyfolytában agresszíven túlhangsúlyoz. Na most ha ezt a negatív, tökéletlen jelenséget (mi közben a művészetnek maximalistának kellene lennie) pozitív attitűddel nyomom a tömegbe, szóval adok a negatívnak egy pozitív előjelet, akkor ezzel maninpul álom, összekavarom a befogadót. Ezért nem szabad soha egyoldalú művészetet csi nálni.

Egy olyan zene, amiben nincs benne a szelídség, a tapintat, de ezzel szemb en nincs benne adott pillanatban a keménység, a dolgok egésze, és az árnyalato k nincsenek kifinomultan kezelve, az nem lehet teljes értékű művészet.

ML: Soha nem foglalkozott festészettel?
SZ: De, de csak azért, mert az embernek mindenben meg kell magát próbálnia. A festészet ugye a látásnak a beavató tevékenysége, és az embernek ebbe bele kel l kapnia. Tehát festegettem. Természetesen vannak kedvenceim, Csontváry az els ő helyen van, ifjúkorom óta nagyon szeretem. Velasquez. Nagyon szerettem akkor.

ML: És Klee? Mondrian?
SZ: Igazából őket csak áttetszőségük miatt szeretem. A művészetnek áttetszőnek kell lennie. És még sok mindenkit szeretek. Turner-t például. Tóth Menyhértet.

ML: A főhangszere mindíg a zongora volt?
SZ: Igen, a zongora. Még orgonálni szoktam.

ML: Pesten kezdte a szabad zenei munkásságot, vagy vidéken?
SZ: Csak '81-ben költöztem Nagymarosra. Van egyébként egy kis lakásom Pesten.

ML: A nagyzenekari kísérletek honnan jöttek? Ahhoz embereket is kellett találni.
SZ: Az a helyzet, hogy egyik a másikból következett. Az improvizáció az nyílvá nos zeneszerzés. És ebből az következik, hogy olyan diszpozícióban kell lenni,

technikailag felkészült állapotban, hogy arra ne figyeljen az ember, hanem arra, hogy milyen huzat megy át rajta, és az mit akar zongorázni. Ahhoz, hogy ez működjön az embernek egy olyan szélcsatornának kell lennie, ahol nincs akadály, nem lógnak ki megoldatlan lelki problémák.

Azok a muzsikusok, akikkel most teljesen szabad zenét csinálunk, kezdetben azt hitték, hogy először csak bizonyos manírokat lehet improvizálni, bevett fordulatokat, és büszkén játsszuk, hogy kinek a zenéjéhez hasonlít. Nem. Mindenkinek saját magában kell elmélyülnie és meg kell találnia magában azt az alanyi mélységet, ahol valami nagy közöshöz tartozunk. Mert az emberi világnak egyetlen esélye van, hogy újra megtalálja magában, hogy miben közös. Na most erre a zene nagyon jó terep. Ha megtalálta, akkor egyszerre csak észreveszi, hogy ott meg akar szólalni valami.

ML: Egy beszélgetés alkalmával azzal bírálták nekem az Ön zenéjét, hogy túl bonyolult. Azt mondtam akkor, ha technikai szempontból nézem, akkor valóban az, de szerintem nagyon direkt és közvetlen zenélés.
SZ: Persze, a legegyszerűbb. Így van. Csak ehhez az kell, hogy a direkt és egyszerű dolog az a maga gyerekrajzi nyitottságával és ártatlanságával jelentkezzék. Ehhez viszont az kell, hogy az ember tisztán csinálja. A művész az egy vivő, egy hordozó, az egy átadó ember, és a külső végtelennek kell belekiabálnia azt, ami a belső végtelenből akar megszólalni. És ez kész, teremtett akusztikus törvényeken keresztül történik, történetesen ez nem fizikai, hanem emberi szinten, ami nyílván összetettebb és más szimbolikájú. Ezt el kell végezni, ezt a feladatot az emberben. Mindíg van benne egy kettős menet, egyrészt, hogy le kell építenie az embernek a saját személyes beavatkozását a szó akarati értelmében, és ugyanakkor mégis ott kell lennie a muzsikus személyiségének, mert különben ez az egész nem történhet meg. De amíg ez a hit és felismerés van, és meg tudja tenni az ember, akkor csak pozitív dolog történik, történhet, egyeteme s értelemben vett pzitív, olyan értelemben, hogy az emberi lény meg van teremtve és az ezen a szinten szólal meg.

ML: Az Ön munkásságán felnőtt egy zenészgeneráció. Sokan azonban, akiknek Ön példaértékű, csak a virtuózitást, vagy a zene komplexitását látják, és a már említett hitelességi tényező háttérbe szorul.
SZ: Ez az ő felkészültségük hiánya. Mert ha mélyebben átgondolná, tudná, hogy ezeket a dolgokat nem lehet enélkül az aspektus nélkül értelmezni. Az, hogy Liszt Ferenc egy nagy zongoravírtuózzá vált, az csak úgy volt lehetséges, hogy Liszt egy hihetetlenül szeretetteli ember volt, akiből az adáskészség sugárzott. Én nem hiszem, hogy nekem erről írni kéne. Ennek önmagában kell hatnia. Tehát, ha van, akkor hat, ha nincs, akkor nem hat. Erről írni, az már a hitelét egy kicsit felhígítja. Inkább az írjon erről, aki fölfedezi, hogy ez így működik, és nem annak, aki ezt éli és csinálja.

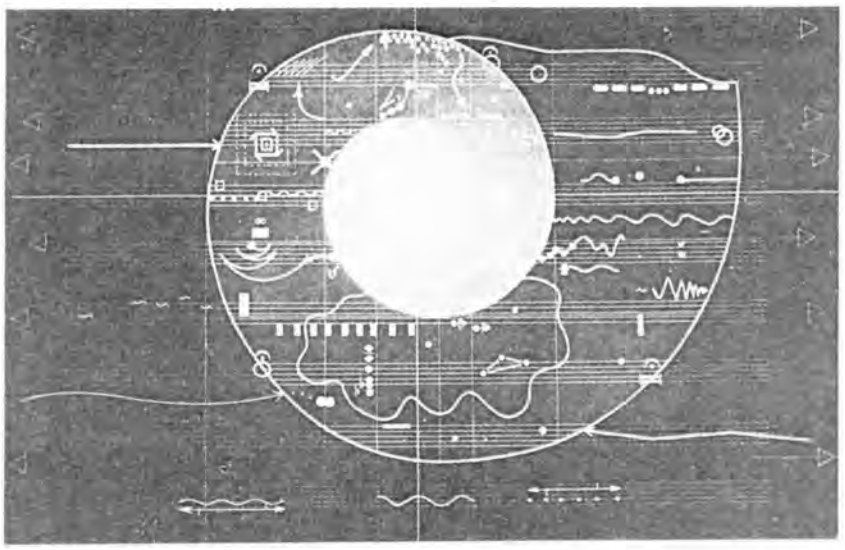

ML: De aki így, ilyenformán ír, az általában kritikus.
SZ: A kritikus, az kritikus. De vannak dolgok, amikről nem kritikát kell írni, hanem el kell tűnődni felette. Például ez a zene is olyasfajta zene, amiről ne m kritikát kell írni.

Hanem kritikát miről kell írni? Ha valaki azt mondja csinálok egy gyönyörű habán stílusú vázát. Akkor azt meg lehet kritizálni, hogy az a habán vázához k épest jobb-e, vagy rosszabb.

De ha egy olyan dolog születik, amely nem egy adott forma alapján jön létr e, mely forma alapján azt kritizálni lehetne, akkor azt nem lehet kritizálni. tűnődni lehet csak a dolog felett, mint amikor eső után a Hortobágyon szivárvá ny keletkezik, akkor azt nem kezdem el kritizálni, hanem tűnődök felette, vagy főképp alatta! Az életnek egy csomó olyan megnyílvánulása van, ami jelenségszá mba megy, és a jelenségszámba menő dolgokat nem kritizáljuk, hanem eltűnődünk felette.

És ha most ez egy olyan zene, ami jelenségszámba megy, akkor ez a legnagyo bb, amit mondani lehet róla, mert ez azt jelenti, hogy olyan dimenziói vannak, hogy jelenség, és nemcsak egyszerűen mű.

ML: Léteznek régebbi MAKUZ felvételek?
SZ: Hosszú éveken keresztül minden héten egyszer rendszeresen összejött ez a t ársaság, rengeteget beszélgettünk, filozofáltunk, hogy mindenki saját magán ke resztül találja meg a többi muzsikust, és ez úgy kezdjen el működni, mint egy külön élőlény. És józanul kell ezt elérni, nem valamiféle segédeszköz birtokáb an. Így dolgoztunk mi a Kassákban, aztán elhatároztam, hogy mindent fölveszek ezekből a próbákból, mert úgyse fog senki sem csinálni velünk felvételeket, te hát legalább ezek a próbák maradjanak meg. Ezek a felvételek meg is vannak, cs ak az a baj, hogy nagyon rossz minőségűek. Egy ilyen egyszerű kis utcai magnóv al lettek készítve, és két mikrofon így keresztberakva.

Viszont ha tényleg sikerül egyszer a lemezkiadást saját kezdeményezésből g azdagabbá tenni, mint ahogy most is jelent meg egy CD, a Homoki zene, ma volt a sajtótájékoztatója, délelőtt. A Dresch is, az Adyton cég... Az a szándékunk, hogy félévente megjelentetünk egy-egy lemezt. Az a célom, hogy ezeket a régi f elvételeket archív anyagként valahol - már meg is találtam, hogy hol - meg leh essen tisztítani, és esetleg ezekből a megtisztított anyagokból - amiről úgy l átom, hogy tényleg jó - kiadni.

ML: A Franciaországban bemutatott darabról nemigen tudok semmit. Nem is igen v olt hazai publicitása.
SZ: Hát... ez egy nagyon jelentős mű volt. Szerintem.

ML: Felvétel készült róla?
SZ: Nem, semmi. Még azt sem tudtuk elérni, hogy Magyarországra bejöjjön.

ML: És a mostani kiadványok?
SZ: Hát igen, az Adytonnál megjelent két lemez, az egyik a Dresch Misi lemeze, a Zeng a lélek, a másik pedig a MAKUZzal egy szabad zenei lemez. Ez egy puszta i zene tulajdonképpen. Tehát nagyon erősen dolgoztam a muzsikusokkal a szabad zenén, hogy egy olyan hangzásvilág élménye és jellege szólaljon meg, ahol a ja zz hatása jelen van, hiszen az egész improvizativitás jazz-hatásból fakad.

Viszont, hogy milyen ez a világ, az Alpoktól a Csendes-óceánig, végig az Eurázsiai sztyeppéken... ez a világ természetében teljesen természetelvű, mint ha az ember otthagyná a városi életet és elmenne az akácosokba, meg a jegenyes orok közé, lefekszik a földre és felnéz az égre. Ez egy ilyen világ.

ML: Mennyire lett az anyag instruálva?
SZ: Semmi nem lett instruálva. Hanem itt már nagyon régen dolgoztunk olyan jel legű szabad zenével, amelyben ez a stílus működött. A szombathelyi képtárban p edig egyszerűen két napig zenéltünk. Csináltunk egy öt-hat órás felvételt, és abból én később - sok áthallgatás után - válogattam, kialakult bennem egy kép, egy rend, egy tagolás. Tehát kivettem abból a határás anyagból 76 percet. És c ímeket kaptak. Ilyeneket, hogy: Mákvirágok, Istenek a Nagy Hortobágyon, Holtág, Legelő lovak. Ezek láttatják is magukat, olyan a zene, hogy egyszerűen megjele nik az ember előtt ez a világ, és ráadásul még megjelentek bizonyos szellemek

(legalábbis énbennem) és ezért odatettem mindegyik alá, hogy: Homage a Stravi nsky, Sosztakovics, Bartók, Kurosawa, Homage a Hamvas Béla. Nekik van ez szánv a, nem mindegyik, de a legtöbb. És így aztán egy nagyon költői lemez jött létr e, ami nem szokványos, sem jazz, sem kortárs, sem népzenei értelemben, nem szo kványos zenei "élvezkedés". Biztos vagyok benne, hogy akiben van egy kis költé szet még, az megérzi benne ezt. Megmondom őszintén egy nagyon sikerült, és jó lemeznek érzem, ami egy megemelt világ. Tehát itt szó sincs a mai közhelyes ér telemben vett üzleti zenéről, ez egy abszolút megemelt világ. Ilyen értelemben nem fog sok pénzt hozni, de én nagyon örülök neki. Számomra, és a többiekkel i s beszélgetve - szívet enyhítő... (nevet).

ML: Akiről még kérdezni akartam, az Anthony Braxton. A vele való együttműködés t kevésbé érzem"tradícionálisnak". Nem tudom beilleszteni a többi lemez sorába, "szakmai" lemeznek érzem.
SZ: Az nemcsak szakmai lemez, mert Braxton igazán be akart avatódni a magyar z eneiségbe. Abszolút mint alkotó ember volt jelen, és jött el játszani. Ezt az egészet ő kezdeményezte.

ML: Hát igen, ő nagyon kísérletező alkat, ez tiszta sor.
SZ: Igen, amikor játszottunk, akkor hallottam, hogy nekiállt és nem tudom, hog y min, hogy Bartók zenéin, vagy tárogató muzsikán, vagy minek a révén, de egys zerűen olyan hangvételt, játékmódot, és fordulatokat sajátított el (és ez külö nösen a Keserves c. darabban hallatszik), hogy nem azt játssza, amit játszani szokott. Ez úgy jött létre, hogy ismerte már az Esküvő lemezt, kivitték neki m ár évekkel ezelőtt, neki, meg Cecil Taylornak is. Így amikor eljött Győrbe, má r kereste a találkozást. Én is játszottam ott akkor, és természetesen szóltak, hogy ő is ott lesz. És hirtelen összejött egy játék, egy spontán játék, de miv el én akkor trióval voltam Győrben, ő pedig szólóban, így beszállt a trióba, é s quartetben játszottunk egy ideig.

Aztán mint kiderült, történetesen nagyon jól éreztük magunkat, és egyszerű en semmiféle olyan érzés nem volt bennünk, hogy valami közbelépett volna, ami akadályozta volna a teljesen felszabadult zenélést. Ebből következett az, hogy csináljunk egy duót, amit aztán a Rádió valósított meg. A Kiss Imre meghívta őt a Debreceni Jazz Napokra, és előtte való nap egy próbára, de ő azt mondta, hogy én írjak dolgokat, amiket gondolok, és azt fogjuk csinálni.

Aztán a következő nap volt az ottani koncert, illetve még ezt megelőzően t alálkoztunk Németországban, egy fesztiválon, ahol én az őt megelőző napon játs zottam, és ott természetesen találkoztunk, de addigra már jól ismertük egymást. Amikor vége lett a szólókoncertjének, megkérdezte a rendezőséget, van-e mód ar ra, hogy duóban is játsszunk. Ők örültek neki, és így egy nagyon jó kis félórá s koncertet csináltunk kettesben. Ez volt az előzmény. És azután került sor a felvételre, a debreceni koncertre.

Időnként üzen, hogy jó lenne együtt csinálni valamit, de nem nagyon jár mo st erre, mert tanít kaliforniában. Panaszkodott, hogy sokat kell utaznia, nagy on fáradt. Nagy családja van, sok gyerek. Állandóan távol van.

ML: És Ön? Család, gyerek?
SZ: Nekem van három gyerekem és két unokám.

ML: Van köztük zenész, avagy orvos?
SZ: Mind a három gyerekemnek egész kitűnő zenei adottságai vannak, de egyik se m merte vállalni azt a nehéz sorsot, amit az apjuknál láttak. Mindegyik megret tent. Úgyhogy csak a középső gyermekem, Kinga lányom az, aki annyiban mégsem t udott elszakadni a zenétől - szóval tulajdonképpen egyikük sem szakadt el egés zen -, hogy effektíve gyakorolja is, a Budapesti Kórusban énekel.

ML: Említette a rockzenét, azzal soha semmilyen kapcsolata nem volt?
SZ: Semmilyen. A zene egy szellemi dimenzió, abban nem lehet ólomlábakon repül ni. A rock a 20. századi erőszak zenéje, abból fakad, arról szól. Ilyen értele mben korszerű zene, korszerű hangi világ. Tehát nem merném egyértelműen azt mo ndani, hogy zene... Talán egy analógiát használnék, mert a hasonlatok mindíg m agyarázóbbak. A rockzene olyan egy bizonyos generáció számára, mint a madarakn ál a madárhang. Tehát az ő generációjáról és életéről szól. És felismerik benne

a saját világukat, De ennél nem több. Egyetemességről, mélységekről és magas ságokról nem szól. Csak a létről, annak egy elég szűk, és az kétségtelen, hogy elég keserves oldaláról, azért olyan végtelenül nehézkes és kemény.

ML: Ön mivel magyarázza akkor a rockzene óriási sikerét?
SZ: Pontosan azzal, hogy azt hallják vissza, hogy milyen kőkemény az élet, és azt a hitet kapják, hogy talán csak ilyen kőkeményen lehet csak változtatni ra jta, holott ez nem igaz. Tévedés. A dolgokat megváltoztatni mindíg csak lágyan és puhán lehet.

ML: Magam is úgy gondolom, ha az ember tudja mik ezek a negatívumok a világban, akkor igenis még tudatosabban mutassa be a pozitívumokat.
SZ: Így van, a negatívumok csak arra valók, hogy az ember megmerítkezzék az él et minden dimenziójában, a negatívumokban is, de ettől még nem fogok a negatív umok rabja lenni. Tudni kell a negatívumokról is (nevet), nem is becsülnénk eg yébként a pozitívumokat.

ML: Csak mintha a negatívumok egyre szaporodnának...
SZ: A világ mindíg összehasonlításokban működik valahol, és összehasonlításokb an nyeri el értelmét és értékét. Egy férfiból is egy nő csinál férfit. Tehát c sak az összehasonlításon múlik minden, végül is így működik a világ.
Hát persze, a jin-jang jel ugye, a szimbólum az erről szól. Azon a szimból umon aztán végképp érdemes elábrándozni. Annyira egyetemesen fejezi ki azt a k ettősséget, ami a világot működteti, és ami nélkül nincs egység.

ML: Különös. Már ami a valósághoz való eljutást illeti. Megfordult a sorrend, a mai embernek a bonyolulton keresztül kell visszajutnia az egyszerűhöz, hogy viszonylag tiszta képet kapjon.
SZ: Ezt így kell csinálni. Ez egy nagon jó út. Át kell rágni a kásahegyet ahho z, hogy az ember tényleg megnyugodjék abban, ahová érkezett. (nevet) Ugye? Nem is lehet dönteni, ha az embernek nincs választási lehetősége. Olyan összevissz a gyalázott ez a magyar kultúra, hogy nem is lehet igazán másképp belátni, hog y ez milyen nagyszerű. Az ember körbejár, és akkor rájön, hogy neki itt a magy arnál nincs nagyszerűbb kultúra, mert ez még mindíg őríz a számára olyan tiszt a és időtlen értékeket, olyan áttetsző gyönyörűségeket és olyan megdönthetetle n naivitásokat, amilyeneket ezek a különböző modern kultúrák már rég leépített ek, felhasználtak, ledaráltak.
Mindíg azon múlt minden, hogy volt-e egy szent kisebbség, egy szent százal ék, aki semmitől sem zavartatva tudta, hogy mit kell tennie, mert neki volt rá látása a dolgokra.

ML: Csak az a kérdés, hogy ez nem a szabályerősítő kivétel-e? A kultúra meghal t, az interpretátorok nem túlélők, csak dokumentátorok, csak szabályerősítő ki vételek.
SZ: Mindegy. Miként az embernek is sorsa van, mindennek sorsa van. Ez az élet. Az élet ilyen. Vannak nehezebb időszakok, vannak aranykorok, de mindenképpen c sinálni kell, és az fog történni, az fog megmaradni és az fog élni, amit az a bizonyos kis százalék művel, csinál, mert ez fog hatni, egyfajta fenntartó erő lesz. A többség mindíg csak szét akarja szedni azt, ami van. A többség általáb an zsákmányt akar. Mindenben. És egy kisebbség, egy kisebb éber minőség az, am elyik a dolgokat gyűjti, magából fakasztja és önti és ápolja és így tovább, me rt számára ez az élet. És azt fogják szétszedni aztán. (nevet)

ML: Az öt-hat évvel ezelőtti zivataros időszakban szóba került, hogy olykor el ég hitelesen, szűrők nélkül dokumentálni a jelent.
SZ: Nem elég! Az ember tudjon választani, és tudja eldönteni magában a szellem i, vagy lelki, vagy erkölcsi magában hordott alapok szerint, hogy választ-e,il letve merrefelé választ, ha választ.
Én azt mondom, hogy a 20. század emberének egyre kisebb a választási lehet ősége. Alig-alig veszi észre, hogy a lehetőségei mennyire be vannak határolva. Ma a világ ott tart, nem Magyarországon, nem Kelet-Európában, hanem a legfejl ettebb technika "tereiben", tehát Amerikában, Nyugat-Európában, hogy a civilli záció központjaiból kisugároztatva hatalmas elemző rendszerek vannak kialakítv a. És ezeknek az irányító rendszereknek a futamai, a mechanizmusai úgy irányít

tatnak, hogy nem direkt, hanem indirekt módon irányítanak, és azt hiszi az illető, hogy maga választott, holott nem így van, hanem egyszerűen csak belesodródik. Na most ez azért van így, mert itt egy olyan világ van, aminek az a célja, hogy minden úgy történjen, hogy abból haszon legyen. Ehhez viszont az kell, hogy az emberek saját jól felfogott minőségük alatt produkáljanak, hogy hülyébben viselkedjenek, és hülyébben döntsenek, mint amilyenek egyébként. Mert különben nem fogja megvenni azt a terméket, nem fog erre szavazni, és így tovább.

Rendszerszerűen van manipulálva, nagyon erősen, és erre mondom azt, hogy van ugyan valami döntéslehetőség, szabadság, de ez nagyon beszűkült, nagyon kicsi. Ezért érzem ezt a zenét, amit én ezekkel a muzsikusokkal kialakítottam, ezt a szabad improvizatív zenét, ezen a szellemi-lelki stiláris alapon, tehát szemléleti, alanyi alapon vett zenét ilyen értelemben abszolút forradalminak, a szó legnemesebb értelmében forradalminak, mert ez egész egyszerűen nem veszi tudomásul ezeket a rendszereket, hanem teljesen kibújik, és mint kozmikus emberi minőség szólal meg. Ezt én egy nagyon jelentős dolognak tartom, ha szabad a magam munkáját ilyennek titulálni ebből a szempontból.

És ilyen értelemben elviselem még azt is, hogy nem kell a kutyának sem, illetve, ha valaki, olyasvalaki találkozik vele, aki nem éli ezt meg mélyen, az egyszerűen megriad tőle és elkezd az ellenkező irányba menekülni, mert annyira érzi a veszedelmet, ami ebből árad.

ML: Nem bohóckodnék a szavakkal. Nekem olyan ez, mint amikor az ige kimondatik. Az ige önmagában annak, aki kimondta, elég. Elég, hogy szólott, hogy megtörtént a kimondás aktusa. És van, aki ott van abban a pillanatban, és tudja, látja, megérti, ami történt.
SZ: És annak is elég. magyarul ezt hívkák kinyilatkoztatásnak, aminek nincs köze a demagógiához, hanem ez egy kinyilatkoztató nyelv. Erről van szó. Ez megkerüli a dolgok bonyodalmait.

ML: Hamvas szerint ez a válság egyértelműen emberi. Egy olyan populációban éli, ami saját maga ellen dolgozik, ez önmagában egy biológiai abszurdum. Nem alakulnak ki olyan reflexek, hogy életben tartsa saját magát.
SZ: A dolog ott válik igazán ördögivé, hogyha létrejött is már egy ilyen reflex, ha már megtörtént a felismerés, sőt már a visszajelzés is megtörtént, és be is épült a tudatba, mégsem használja, mégsem tanul belőle, mégsem alkalmazza, mégsem korrigál.

Olyan beszélgetéseket folytattam az elmúlt egy évben, ami abszolút ebbe a témakörbe való, tehát a Konrad Lorenz-féle etológia és ökológia területéről beszélek. Balogh professzorra utalok, vele történtek ezek a beszélgetések, egyszerűen tudják a tudósok, és tudják a politikusok is, hogy mi a helyzet. És persze mégsincs változás.

ML: Egy lelkész barátom mondta, hogy a tisztánlátó emberek jó része látja és t udja, hogy a világ a pusztulás felé halad.
SZ: Mert annyira a haszonelvűségre van felépítve minden, és ez olyan iszonyato s tehetetlenséggel rendelkezik, hogy egyszerűen nem tudnak erről az útról leté rni. Ugyanis abban a pillanatban azt, ami ezt a rendszert mozgatja, le kéne ál lítani. De hát a megállítással egyidejűleg ez egy olyan horribilis recsegve-ro pogva összedőlést jelentene az egész rendszer számára...

A nyugati gazdaságban, hogyha egyik évről a másikra fennmarad ugyanaz a ny ereség, az a gazdasági növekedés és haszon, amely az előző évben volt, azt úgy hívják: stagnálás. Tehát ha egyik évről a másikra a haszon nem növekszik, akko r az stagnálás. És abban a pillanatban, amikor stagnálás van egy évben, akkor már rögtön rángatják a vészharangot.

Na most el lehet képzelni, hogy milyen szisztéma az, ahol állandóan überel ni kell az előző évet, mert ha nem übereli, akkor az egész rendszer veszedelme s állapotba kerül.

Ez futás a szakadék felé.

Diktafonom is oszthatta ezt az állaáspontot, mert a beszélgetésnek ebben a szakaszában az addigi pillanatnyi üzemzavarok után végképp felfüggesztette műk ödését. Így megy ez. ●

- Kolozsvári Attila Zoltán -

Tökéletlen diszkográfia:

- Az Esküvő (Szabados Quartet, 1974)
- Adyton (Szabados Trio, 1983)
- Szabraxtondos (Szabados-Braxton duó, 1985)
- A Szarvassá vált fiak (Szabados és a Makuz zenekar '85-ös felvételének '89-es kiadása)
- Homoki zene (Szabados és a Makuz, 1994)

Hozzáférhető felvételek még:

- "B-A-C-H Élmények" c. darab az Antológia 64 albumon.
- "Ballada" c. darab az 1981-es Debreceni Jazz Napokat dokumentáló lemezen.

És egy könyv:

Szabados György/Váczi Tamás:
A zene kettős természetű fénye
(Jak Könyvek, 1990)

SIELWOLF

"File A: A Sielwolf egy rotáló golyó. Fém fogókkal a szennyvízcsatornákat utazza végig, mész és szenny lerakódások lebontása céljából. Látott vagy hallo tt már valaki ilyen Sielwolf-ot közületek?A városok konyhái és tőzsdéi alatt t eszik a dolgukat, és csak az a zaj kíséri őket, amit önmaguk produkálnak. A cs atornamunkások szerint hasonlít a levegőt átszelő puskagolyó hangjához."

Az első nagylemezt követő túrnén kértem interjút a zenekar két vezetőjétől Peter-től, és Petra-tól. 1994 őszén a Sielwolf a Frankfurti (am Main) alvilágb ól a felszínre fúrta magát, hogy újból a koncertszínpadokra lépjen. Ugynakkor jelent meg az "industrial-metal-dance-noise-core-crossover" együttes új lemeze is, a Metastasen". Először 1993-ban hívták fel magukra a figyelmet a Magnum Force Maxi-CD-vel, amin Dirty Harry 44-es Magnumjával "kilőtte agyvelőnket a koponyánkból". Aztán alig gyógyultunk ki,a Nachtstrom (Éjjeli áram) című album ukkal még egy "expresszionista rémálmot" ajándékoztak nekünk.

A Sielwolf egyébként 1990-ben debütált hasoncímű lemezével, amely egy alig ismert kis kiadónál (Parade Amoureuse) jelent meg. Ez az album színtiszta samp ler-montázs , éneket nem is tartalmaz. "Az volt az alapgondolatunk, hogy a 70-es évek progresszív színteréből (Can, Edgar Fröse, stb) veszünk fel dolgokat, és ezekből loop-okat alkotunk (a loop hangminták ismétlését jelenti, szószerin ti fordítása: hurok). A különböző részeket úgy rendeltük egymáshoz, hogy valam i egészen más lett belőle." Egy példa erre: A "Dachau Blues"-ba Iggy Pop "Lust for Life" számából kivették a dobot, és Captain Beefheart hangjával párosított ák. Az volt a cél, hogy a hangzásokhoz asszociatív ötleteket adjanak. Egy másik szinten a zene mint "pszichohigiénia" működik, ez alatt azt érti az együttes, hogy kiadnak magukból mindent, és feldolgozzák a konfliktusokat.

A Sielwolf a következő tagokból áll: Peter Prochir (ének, szövegek), Petra Tausendpfund (billentyűsök, samplerek), Udo Betz (basszus), Thomas Löw (gitár), és Jens Markus Meier (dob). Petra és Peter már korábban is együttdolgoztak a Collectionism nevű performansz csoportban. Ők ketten dolgozzák ki a darabok ko ncepcióit, és kiválasztják a felhasználandó hangmintákat is.

ML: Ki volt rátok befolyással, és hogyan választjátok ki a hangmintákat, amely eket felhasználtok aztán a számaitokban?
Peter: Régebben gyűjtöttem a lemezeket, van vagy ötezer, itt minden megtalálha tó, country, western, Stockhausen, pop, sláger. A zenélési vágyam az indusztri al kezdeteihez nyúlik vissza, Throbbing Gristle-t, Clock DVA-t hallagattunk ak koriban. Ebből ered a munkamódszerünk is.
Petra: Ami az énekhang torzítást illeti, megnevezhetem Mark Stewart-ot.Kigondo ljuk milyen atmoszférát akarunk teremteni, és ehhez mik férnének össze. Például a "Feind Sein Allein"-ben angol beszédfoszlányokat kötöttünk össze német szö veggel. Fontos volt számunkra az egybecsengés.
Peter: Ez a hangminta egy angol horrorfilmből való. Valami mutáns gyerekről sz ól, a címe: The Kindred. Ha ezt a klisét ezzel a szöveggel és zenével érzékelj ük, egészen más összefüggést eredményez.

Tehát emellett egyáltalán nem fontos az eredetet ismerni. Sokkal érdekeseb b, ha az atmoszféra egy másik szinten érvényesül. A Nachtstrom felvételénél le ginkább horrorfilmek szolgáltak idézetként. Természetesen igényes horrorfilmek ről van szó, Kubrik és Cronenberg rendezésekről. Petra-nak és Peter-nek volt e gy időszaka az életében, amikor tömték magukba ezeket, néha hatot is egymás ut án. Nem kétséges, hogy ezek a filmek tömegével kiváltanak valamit a nézőben, v iszont hiba lenne erre leszűkíteni a Sielwolf-ot.

Petra: A horrorfilm csak segédeszköz egy bizonyos atmoszféra megteremtéséhez.
ML: Zenétekben milyen helyet foglal el a humor?
Peter: Nos mi személyesen élvezzük a humort, de a zenénkben nem használjuk.A l emezen lévő darabok nagyon komolyan készültek, persze másként is fel lehet fog

ni őket. De ez személyes dolog, amit nem kell feltétlenül kifelé vinni, sok ember aztán rosszul értelmezi a dolgokat, és azt gondolja blődlit készítünk az egészből.
Petra: Meséld el azt a sztorit a tyúkkal.
Peter: Ja igen, a "Brushed Steel" című számban elég sötét hangok vannak, és mellette kotkodácsolást hallasz. Ez mégiscsak humoros, pedig egy durva horrorból való, a Texaszi láncfűrészes gyilkos-ból. A filmben van egy jelenet, ahol egy tyúk nekimegy egy kocsinak és elszalad kotkodálva. A dal címe James Elroy egyik könyvét idézi, amely egy tömeggyilkosról szól, aki egy acélfésűt használ, hogy válogatott módon legyilkolja áldozatait.
ML: Megfordítva a dolgot, el tudnátok képzelni, hogy a zenéteket felhasználnák egy filmben?
Petra: Kiváló lenne, ha működne. A "Freitag" című kollázsnál jól működne. Elképzelek valakit, aki a Tv előtt elalszik, és azokat a motívumokat, amiket előtte látott, álmában dolgozza fel.

Színházi darabokhoz, és performanszokhoz viszont nem lenne jó a zenéjük szerintük. A Sielwolf előtti időkben performanszokkal foglalkoztak, akkor is lemondtak a videóról, diákról; fellépéseiken ehelyett fénnyel, festékkel és vízzel dolgoztak.

ML: Milyen a Sielwolf színpadi showja?
Peter: Fellépésről fellépésre változik. Bizonyos szabad teret hagyok magamnak.
Petra: Peter elég vad és emocionális. Mi, a többiek visszafogottabbak vagyunk, mi tartjuk össze az egészet.
Peter: Van egy szám, az "Embryo", amikor a fejemet egy megvilágított akváriumba dugom, és addig tartom benne, amíg csak bírom. Kicsit vigyázni kell, veszélyes a színpadon vízzel dolgozni, de egy fólia izolálja az elektromosságot. Egy koncerten az emberek feljöttek a színpadra és mind bedugta a fejét. Tehát ténleg vigyázni kell. Szeretnénk még többet kipróbálni ilyen téren, de egyrészt anyagi kérdés, másodsorban szállítási probléma. Csak egy kisbuszunk van.
Petra: Számomra ez a darab a klausztrofóbiáról szól. Én közben légzési hangokat játszom samplerrel, ami a Blue Velvet-ből van.
Peter: Más a szám színpadi és lemezbeli verziója. Arról énekelek benne, hogy minden külső hatástól elzárom magam, és visszamegyek abba az állapotba, ahonnan az ember jön.

ML: Petra, te pszichológus vagy, Mennyire van a munkád hatással a zenétekre?
Petra: Teljesen különválasztom a kettőt. A zene számomra szelep, azoknak a dol goknak a kiengedése, amik bennem szorultak, és normálisan nem tudnám kiadni ma gamból. Főleg nem mint nő. Lehetetlen például a dühöt úgy kiadni, mint egy fér finek. Meg aztán túlontúl gátlásos vagyok. Tulajdonképpen ezzel a fajta zenéve l tudom a legjobban levezetni a feszültségeket. Mégcsak másfél éve dolgozok eg y pszichiatriai klinikán (az interjú idején), de ezt a fajta zenét már előtte is csináltam. A foglalkozásom a személyiségem egy része, nagyon fontos a számo mra a pszichológia, ugyanúgy szükségem van rá, ahogyan a zenére. Persze bizony os, hogy a foglalkozásomból adódó benyomásokat a zenénkben is feldolgozom, de mégegyszer hangsúlyozom, nem e körül forog minden.

Petra tehát pszichológus, Peter pedig az interjú idején egy bankban roboto lt, régebben pedig építkezéseken dolgozott. Úgy érzi, ezekkel a munkákkal a sz emélyisége a tűrőképesség határáig le van szorítva, az ebből eredő feszültsége ket dolgozza fel a szövegekben. Az együttes többi tagja egyetemista és hangsze res zeneoktatásból él.

A kemény, szigorúan struktúrált részek mellet a Sielwolf-nak van egy nyugo dtabb oldala is. Ebből a színpadon nem sok hallatszik. A Nachtstrom című lemez en is csak a vége felé érzékelhetünk ebből valamit, az új albumon talán még ke vesebbet. De egyszer arra is sor kerül.●
-interjú és szöveg Elisa-

Diszkográfia:
Sielwolf LP (Parade Amoureuse)
Magnum Force Maxi-CD (Cashbeat)
Nachtstrom CD (Cashbeat)
Metastasen CD (KK Records)
Beweglich Animalisch Single-CD (KK)

CHRISTIANIA

CHRISTIANIA, a szabad város

Az alábbi cikk keletkezésének oka, hogy bár itthon jól ismert a berlini és hollandiai foglalt házak léte, Christiania-ról ismerős körben senki nem hallot t, így úgy gondoltam, hogy tavaly nyári utazásom egyik nagy élményét megosztom a Látás olvasóival is.

Szóval Christiania Koppenhága (Dánia) közepén óriási területen fekszik. Lé tezéséről Amsterdamban (hol máshol?) hallottam én is először, s Koppenhágában a Diákszálláson a segítőkész házigazdákhoz már konkrét kéréssel fordultam: hog y lehet odajutni?

Egy napos hétfő délelőttön két francia szobatársammal kerekedtünk fel, hog y meglátogassuk a Szabad Várost. Átvágva a belvároson, a Parlament nagy épület e mögött, átkelve a Christianshavn félszigetre a Princessegade-nen közeledtünk, amikor megpillantottuk az első jeleket: egy kerítéspalánk tele színes graffiti kkel, mögötte szürke barakképület. A sarkon egy megrendítő alkotás: a new york i Szbadságszobor 4-5 méteres meggyalázott mása vasból, drótháló ból, piros fest ékkel leöntve, talapzatán 4 forgó kasza, fejkoronája kis rakétákból. Jó helyen járunk! Elhaladva egy újabb három szintes barakképület mellett - falára óriási transzparenst festettek: Nem Akarunk Rendőrállamot! angol felírattal - rálelün k az eldugott bejáratra. Mögötte egy fatáblán eligazításul Christiania térképe (lásd a rajzot), és árbócra húzva a zászló: piros mezőben három sárga kör alak ú folt. Elindulunk befelé; jobbra barakkok, balra gazos terület. Pár lépés utá n a főutcán találjuk magunkat. Ezt balról az utcára merőleges 2-3 szintes bara kkok szegélyezik óriási színes graffitikkel telemázolva; jobbra fák, növények, köztük apró fabarakkokban söröző, Wc, kocsma, különböző ékszer, póló-árusok. A főutcán hatalamas egyértelmű jelek hívják fel a figyelmet a fotózás tilalmára.

Kérdésemre egy bentlakó elmondja, hogy itt többen nyíltan árulják a hasist, és nem szeretnék, ha a fotó esetleg a rendőrség kezébe kerülne. Tovább a főutcán aztán egyértelmű lesz, hogy sokan próbálnak drogkereskedéssel pénzt keresni lé tfenntartásukhoz. Körülöttük rengeteg a rasta hajú, fiatalok, idősebbek vegyes en, fociznak, árnyékban hűsölnek. Az egyik fabarakk mögötti színpadon egy tökr észeg pali próbálja nemlétező ének és szájharmónikatudásáról a közömbösen sörö zgetőket meggyőzni. Az utca végén jobbra fordulva, a gáton keresztül a vadregé nyes tópartra jutunk, balról további barakkok, köztük közösségi épületek, mint például biciklijavító és kölcsönző, vagy a fürdő, ahol nagy dézsákban ücsörögn ek páran. A bicikli egyébként az egyetlen megengedett "jármű" Christiania terü letén. A fák között pici tákolt fabarakk áll, egy pár neveli itt gyermekét, ak i a szemközti játszótéren játszik. A ligetes területen továbbhaladva újabb fab arakkok és kisebb üzemek vannak, rengeteg a kutya. A terület óriási, további b arangolások leírása helyett álljon itt Christiania rövid története.

Ez 1971-be nyúlik vissza: kiállítást rendeztek ekkor Charlottenburgban (Dá nia Nemzeti Múzeuma), ahol a hippi kultúra mutatkozott be. Ennek keretében adt ak ki egy újságot, amelyben egy cikk foglalkozott a területen üresen álló kato nai barakkokkal, ezerféle megoldást kínálva azok hasznosítására. A vezérmotívu m mégis egyfajta alternatív életmód volt, mely kommunális életen és szabadságo n alapult. Ezután folyamatosan költöztek ide a művészek, de otthonra lelt Kopp enhága sok száz hajléktalanja is. A rendőrség a kezdetektől rossz szemmel nézt e mindezt, ami Koppenhága központjában létrejött. hamarosan a Parlament is fog lalkozni kezdett az üggyel. Bár az itt lakók a kezdetektől fogva fizetnek a ví zért és elektromosságért, azt kérték, hogy működésüket egyfajta szociális tevé kenységként ismerjék el. 1973-ban a kormány változtatott álláspontján; úgy dön tött hogy megtisztítja és bezáratja a területet. Közben Christiania szerveződn i kezdett: tíz területi kormány jött létre, amely a Legfelsőbb Közösségi Talál kozásban vált eggyé. Ennek az összes polgár tagja lehetett. A város egyre isme rtebb lett saját színháza és politikai akciói révén is. 1974-ben egy hölgy bek

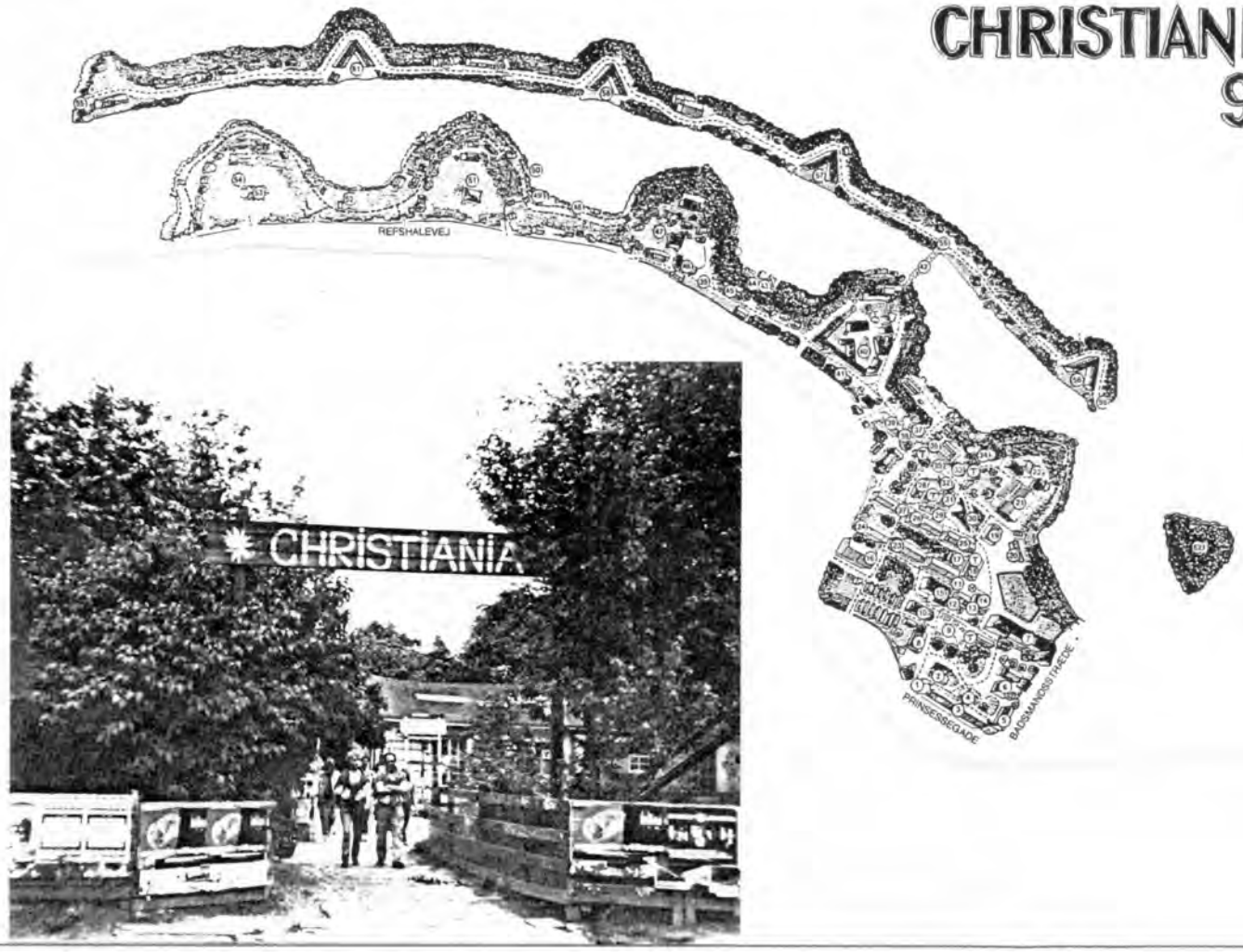

erült Koppenhága városi tanácsába. Ebben az évben tartották itt meg az első sz egények és egyedül élők karácsonyát, melyet azóta is minden évben megrendeznek kb. 2000 ember számára ingyen karácsonyi ebéddel.

Az élet folyamatosan szerveződött: óvoda, boltok, kis üzemek alakultak, és létrehozták az ún. Szivárvány Hadsereget, mely mindenkit munkacsoportokba oszt ott, külön színeket adva a csoportoknak. Mindenkit meghívtak Dániából, hogy lá togasson el Christiániába - kb. 10.000 ember látta akkor, és különböző rockzen ekarok ajánlották fel segítségüket. Bár 1976 április elsejére a kormány végső megtisztítási időpontot tűzött ki, nem történt semmi, mert a Parlament az utol só pillanatban elhalasztotta a bontást, bezárást. (Áprilisi tréfa?)

1977-ben, mintegy biztosításként a kormánynak, kiállítást szerveztek Charl ottenburgban Szeretet és Káosz címmel, és a pincétől a padlásig kitakarították és rendbehozták a Szabad Várost. 1978-ban újabb jelöltek kerültek be a helyi v álasztás eredményeként Koppenhága városi szervezetébe. A Parlament elhatározta, hogy tervet készíttet a hely normalizálására.

1978-80 között fokozódott a narkósok elleni harc: a rendőrség többször raj ta ütött a kereskedőkön, és a közösség megpróbált együttműködni velük a terüle t megtisztítása érdekében. 1982-ben a helyi kultúra is életre kelt: kabarék, s zínházi előadások tették színesebbé az ittlakók életét. A következő években el felejtették Christiania-t, miközben egyre több külföldi kapcsolatot építettek ki. 1987-ben a kormány akcióprogramot jelentetett meg a legalizációval kapcsol atban. 1989-ben a Környezetvédelmi Minisztérium dolgozott ki programot, mely k étféleképpen kezeli Christiania-t: 1, vidéki jelleget hangsúlyozva megtisztítj a a területet az ittlakóktól; 2, folytatva működését, egy városi jelleget kap. A Védelmi Minisztériummal közösen - mely a terület tulajdonosa - felállítottak 1990-ben egy titkárságot arra, hogy levezesse a legalizálás és normalizálás fo lyamatát. Erre 90 christianiai polgár kiadott egy nyilatkozatot A Szeretet Dek larációja címmel, melyben Koppenhága összes lakóját meghívták, győződjenek meg a saját szemükkel arról, milyen életformáért harcolnak a bennlakók, és milyen a napi élet. 1991-ben megjelent egy hivatalos papír Christiania realitásáról, arról az életformáról, amely egy ökológia orientált városban kis gazdaságon al apszik.

A Védelmi Minisztérium egyetértést akart az épületek használata, ill. fenn tartása ügyében. Christiania 20. születésnapján 1991 szeptemberében még minden ki szkeptikus volt, de aztán a következő év januárjában az egyezményt aláírták, és így Christiania hosszú, csatáktól sem mentes története rendeződött.

1992-ben a Kollektív Pénzalap (ld. költségvetés) a következőképpen nézett ki: a 8,4 millió korona 74%-a szállásköltségekből adódik (minden felnőttnek 800 koronát kell fizetnie a bentlakásért havonta), 26% különböző üzemek, boltok be fizetései (víz, elektromosság). A pénz három helyre megy: 48% a Védelmi Minisz tériumnak (víz, elektromosság, renoválás), a folyóköltségek 22%-ot tesznek ki, míg felújításra, infrastruktúrára, területekre és az épületekre 30% jut.

Christiania nagyságát jelzi, hogy van a területen 10 butik, illetve bolt, 12 étterem, és kávéház, valamint színház (gyerekeknek külön), klub, koncertter em, könyvtár, meleg klub és színház, mozi, és a REBEFA klub, amely Koppenhágáb an a leglátogatottab klub és koncerthely lett, menő zenekarok játszanak itt. V an 12 műhely (asztalos, kovács, pék, nyomda, bútorrestaurátor, bicikli, vagy é ppen alternatív energiaforrásokat használó készülékgyár). Vannak természetesen szolgáltatások, úgymint fodrász, kertész, gyermekfelügyelet, yoga, stb. Működn ek a területen festők, keramikusok, szobrászműhelyek, hogy időnkénti kiállítás okon megmutassák magukat.

Christiania naponta reggel nyolctól este tízig nyitva van. Bár a Koppenhág aiak általában szégyenlik és haragszanak rá (nem fizetnek adót!), sok túrista keresi fel, mert vonzza őket a Szabad Város anarchiájának és szeretetének érde kes keveréke. Érdemes ellátogatnai arrafelé, mondjuk július második hétvégéjén, akkor rendezik meg a Roskilde fesztivált. 1993-ban már a harmadik ilyenre kerü lt sor, és bár nagyságában vetekszik a két angliai nyári fesztivállal (Glaston bury, Reading) itthon ez kevéssé tudott. Tavaly több mint 100 zenekar lépett f el négy nap alatt, a Red Hot Chili Peppers-től a Motorhead-en át a Velvet Unde rground-ig. Ilyenkor fél Skandinávia vonatra száll, hogy ott legyen! ●

-szöveg, fotó: Kő Béla; információk, térkép: Christiania Tourist Guide-

Különös lemezkiadók

BLOOD AND FIRE RECORDS

Ez egy angliai kiadó, amely kizárólag jamaikai zenét ad ki. ha statisztika kés zülne az évente kiadott új hanglemezek számáról a lakosság létszámához viszony ítva, Jamaika minden bizonnyal az első helyen állna. Ez a kicsi és igen szegén y karibi ország az 50-es évek végén találta meg saját zenei hangját a ska zené ben, amely a karibi népzene és az USA-ban dolgozó vendégmunkások által meghono sított rhytm and blues keveréke volt. A ska gyors ritmusú zene, egyik fő eleme a trombita. 1965-ben a legnépszerűbb ska zenekar a Skatalites vezetőjét Don Dr ummond-ot életfogytiglani börtönre ítélték felesége meggyilkolása miatt. Drumm ond hiányát erősen megérezte a műfaj, Jamaikában a ska elhalt, átadta helyét a rock steady-nek. Ebben a zenében már más hangszerek játszottak főszerepet, elő térbe kerültek a dobok és a billentyűsök. A rock steady két éven át uralkodott Jamaikában, majd helyét a reggae vette át más ritmussal és hangzással. A regga e-ben a kísérőzenekar a lüktető, monotonságában is változatos ritmust játsza, a dallamot teljesen az énekesre hagyják.

A reggae első terjesztői a rastafari vallási szekta képviselői voltak, és a re ggae ma is elsősorban vallási zene. A dalokból minduntalan kicseng a kelet-afr ikai őshaza utáni vágyakozás és az Isten - a rasták nyelvén a Jah - iránti tis zteletadás. A hithű rasták életének jelentős részét a Jah tanításain való elmé lkedés tölti ki. Ezek a tanítások az élet legkülönbözőbb területeit érintik, t öbbek között a hajviseletet is meghatározzák. A Jah tiltotta a haj vágását, ez ért a rasták hosszú hajfonatokat viselnek.

A jamaikai zenei stílusok közül az egyik legérdekesebb a dub, amely lényegében a hangtechnikusok művészete, a már felvett zene újrakeverése, speciális hangha tásokkal történő színesítése. A dub annyira népszerű jamaikában, hogy szinte m inden megjelenő kislemez hátoldalán az első oldal dub változata hallható.A dub műfaj első képviselője az 1989-ben lelőtt King Tubby (Osbourne Ruddock) ma már legenda Jamaikában.

Tubby módszere az újrakeverésnél az volt, hogy először eltávolították az éneke t, majd sorban a hangszeres sávokat a felvételről, csak a dobot és a basszust hagyták meg. Ezután lépésenként újból összeállították az anyagot, ki és beúszt atva az éneket, beiktatva visszhangosítást és más speciális hangeffektusokat, pl. pohártörést, vagy gyereksírást.

Az elmúlt időszakban a Blood and Fire kiadó egy sor gyűjteményes dub CD-t adot t ki. Ezek közül a Dub Gone Crazy King Tubby stúdiójának legjobb felvételeit t artalmazza az 1975-78-as időszakból. A produceri teendőket Bunny Lee, a keveré si feladatokat nagyrészt King Tubby látta el, a zenéért pedig a stúdió házizen ekara, a The Aggravators volt a felelős. A közreműködők is fel vannak tűntetve, de ugye az ének csak foszlányokban jelenik meg. De a stúdió a hagyományos érte lemben vett reggae felvételeket is ontotta, ezekből ad áttekintést a szintén k iemelkedően jól sikerült If Deejay Was Your Trade, olyan előadóktól, mint Prin ce Jazzbo, Prince Far I, Dillinger, Big Joe, Dr. Alimantado.

A Blood and Fire Pick A Dub című lemeze egy másik jamaikai producer, az 1984-b en elhunyt Keith Hudson stúdiójában 1974-75-ben készült felvételeket tartalmaz za. Ezeken Aston Barrett, Augustus Pablo és a Soul Syndicate játszik, Keith Hu dson és Horace Andy hangja hallható.

A rastafari vallás megszállott hírdetője a Jabby U nevet használó Vivian Jacks on 1972 óta készít vallásos, békességet hírdető root zenei felvételeket saját Prophets nevű lemezkiadójánál. Az 1975-ben megjelent Conquering Lion, az 1977-es Deliver Me from My Enemies és a '78-ban kiadott Chant Down Babylon lemezek alapozták meg hírnevét. A Blood and Fire Yabby U 1976-ban megjelent Prophecies of Dub című lemezét is kiadta CD formában.

Végezetül egy igazi reggae klasszikus, Burning Spear Social Living című lemeze került ki a kiadó műhelyéből. Ez az ugyancsak vallásos lemez 1978-ban jelent m eg, Burning Spear a root reggae egyik legismertebb alakja máig.

Az újrakiadások értékét növeli, hogy valamennyi CD részletes ismertetést tarta lmaz az előadókról és a felvételek körülményiről.

Blood And Fire Ltd., lst Floor, Ducie House, 37 Ducie St., Manchester M1 2JW,UK.

- Radnai Rudolf -

Hangzóanyag recenzió

The Vision: Mental Healing CD; Instrumental Healing CD; Hand In Hand 12" (Fünf Und Vierzig) A Vision a legrégibb fehér reggae zenekar a kiadónál, számtalan l emezük jelent meg itt, és már több helyen céloztam rá, hogy kedvenceim e körbő l. Új albumuk, a Mental Healing a reggae-ben kissé szokatlan utat próbál ki, a megszokott Vision hangzást (itt nem dub, hagyományos reggae-t) nagyon finom tr ance-ambient szintetizátor-függöny dúsítja és teszi még szebbé. Külön kiemelke dő a nagyszerű zeneiség mellett énekesnőjük kedves és megnyugtató hangja. Ezid áig elsősorban dub lemezeiket értékeltem nagyra - elhamarkodottan. A végére az ért odacsempésztek egy "Sahasranama" című dub számot, amely nálam azonnal slág erré lépett elő.
Az ennél is újabb dub album, az Instrumental Healing az utóbbi évek termésének legjavából lett összeállítva, természetesen dub verziókban (elsősorban a fenn tárgyalt lemezről). A Vision dub zenéje elsősorban attól tér el az ilyen irány ultságú többi reggae zenekartól, hogy a vágás után is megőrzik finom kedvesség üket, "mosolyukat", a hangzás szinte ugyanolyan dús marad, mint az erdeti verz iókban. Az effektezés inkább elnyújtott visszhangokból áll.
A Hand In Hand maxi a szám eredeti és dub verzióját tartalmazza. Ez a '91-es f elvétel a csoport előző, a Politoxicomania albumról megismert arculatát tükrözi. -misfarI-

Sleep Chamber: Sacred And Surreal CD; Sleeping Sickness CD (Fünf Und Vierzig Records, Schmiedetwiete 6, 23898 Labenz, Germany) Sok Sleep Chamber CD-hez has onlóan a Sacred and Surreal is több év munkásságának gyűjteménye, a '83 és '87 közötti időszak ritmuscentrikusabb felvételeiből összeállítva. Hideg és kísért eties szintetizátorhangokkal, torzított emberi énekhanggal, minimal basszusmen etekkel operáló számok ezek, erősen a korai industrial kultúra bűvöletében. Az album hangulata erősen apatikus, kiüresedett, lehangolt, negatív töltésű, ezt támasztják alá az ezekből az időkből származó a bookletet illusztráló fotók is a zenekar tagjairól.
A Sleeping Sickness '91 és '93 között készült, a csoport modern arculatát muta tja, a mai electro-industrial (techno) hangzások zenéjükben kevésbé ridegek a régebbi felvételeknél. John Zewizz egy interjúban azt nyilatkozta, olyan hangz áshoz közelítenek, amit ma a Revolting Cocks prezentál. Ez már itt is eléggé s zembetűnő, de a Sleep Chamber Zewizz jellegzetes suttogó hangja, a fúvósjáték és a csengettyűk, bizarr hangminták következtében szűrreálisabb a Revolting Co cks-nál. Különös módon a doboké a főszerep, minden egyéb a háttérben marad.
Az albumot erősen átitatja a szexualitás, ennek leképezése a 39 oldalas bookle t, amely koncertfotókat tartalmaz. Mindegyiken leányok láthatók pornográf szín padi akciók közepette. Minden bizonnyal az ehhez hasonló élő show-k miatt, a Sleep Chamber ma Boston legnépszerűbb és legfizetettebb zenekara, megelőzve a z Aerosmith-t, aki maga is lelkes rajongója a csoportnak, ezt gyakran hangsúly ozzák is koncertjeik alkalmával, ahol Sleep Chamber pólókban lépnek fel. -mmm-

Max Goldt: Die Majestätische Ruhe Des Anorganischen CD (Fünf Und Vierzig)
Foyer Des Arts: Ein Kuss In Der Irrtumstaverne CD (Fünf Und Vierzig)
A Látás 11-ben is együtt tárgyaltam e két zenakar egy-egy albumát, ugyanis Max Goldt személye összeköti e két megnyílvánulást. A Foyer Des Arts-ban Max partn ere Gerd Pasemann (és néhány közreműködő). A szólólemez nagyon visszafogott, a z egész vers/szöveg-megzenésítésnek tűnik. Max hangja leginkább csendesen elbe szélő, suttogó, néha csikorgó és néha idiotikus. A zenei aláfestés változatos, idézi a korai német újhullámot, apró, bizarr elektronikus "morzsákkal", van it t tömény zajkísérlet, és egyszerű zongorakíséret, de a zene nem alárendelt, in kább dialógusban van az énekkel.
A Foyer Des Arts már sokkal szokásosabb rockzenei keretek között történik: git árok, dobok, ének, vokál; mindez avantgard formában, visszavezethető Captain Beefhaert-ig, bár annál sokkal melankólikusabb. -miskó..-

Electric Source: Electric Source CD (Fünf Und Vierzig) Egészen fantasztikus a z Electric Source német trió azonos című albuma. Elektronikus zene rég fogott meg ilyen mélyen, egyáltalán elektronikus zenét ritkán érzek ennyire emberinek. Először is roppant változatos és roppant összetett, minden mozog és állandó vá ltozásban van benne, mindez egy nagyon sajátos csak rájuk jellemző atmoszférát takar összetettségük ellenére. Zenéjükben azonos szintre emelkedik ambient,dub, trance, house, elektronikus kísérleti zene. Az ambient bevezetőpercek után eg Yello-szerű számba torkollik, hogy ezt egy dub/reggae véltsa fel. Ezután már v alamivel homogénebb, a modern tánczenei elemek filmszerű atmoszférával telítőd nek.-filmmis-

Bourbonese Qualk: Feeding The Hungry Ghost CD (Fünf Und Vierzig) A híres angol kísérleti csoport 1986 és '91 közötti európai túrnéik dokumentuma ez az album, amely bármennyire is igyekszik reprezentálni a zenekar valamennyi arculatát, s ajnos nem áll össze nagylemezzé, nagyon érezni a szándékot a mindenáron való d okumentálásra. Ezen felül persze a szerzemények maguk cseppet sem maradbak el a megszokott színvonaltól, de az előbb említettek miatt nem is ad hozzá semmit. Érdekessége a lemeznek, hogy szerepel rajta a "Mano-A-Mano" című szám, amelyet '90-ben a budapesti Répa Fesztivál alkalmával történt előadásukon rögzítettek. -hulkq-

The Lions: Roots & Culture Creation CD (Fünf Und Vierzig) A német reggae színt ér, ezen belül is a hamburgi reggae centrum abszolút gyöngyszeme ez a zenekar. Valamiért jó lehet arrafelé a talaj ehhez a zenéhez. Amíg a fehérek (Vision, Herbman Band) a dub-kísérletekben kiválóak, addig a csupa fekete zenészből áll ó Lions a hagyományos reggae-t műveli magas fokon. Az persze hallatszik, hogy távol vannak az őshazától: harsányabbak a színek, az éneké is, a gitár néhol l atinos húrokat pendít, de hogy igazán mitől olyannyira nagyszerű, mint amilyen, azt nemigen lehet elmagyarázni. Elég annyi, hogy így van! -ígyám-

We Remember Bob Marley V/A CD (Fünf Und Vierzig) A hamburgi reggae centerben k észült ez a 12 fiatal zenészt tömörítő válogatásalbum, amely nem Bob Marley át iratokat tartalmaz, a cím csak jelzésszerű, Bob Marley szellemében, az ő ideái t követke készültek ezek a felvételek, amelyek nem mindíg maradnak meg a hagyo mányos reggae keretei között. Sok szerzemény hosszan elnyúló, szintetizátorkal andozásokat enged meg magának. A közreműködő három zenekar: P.A.T., Bass Cultu re, és Simone Miranda. A bookletből: "Bob Marley a mi prófétánk ebben a század ban, az ő zenéje és szövegei a mi bibliánk! Bob él!!!" -misis-

Dunyabélé: Tchon Tirmi CD (Fünf Und Vierzig) A Dunyabélé 10 Németországban élő - nagyrészt szinesbőrű, kisebb részben fehér zenészekből álló csoport (15 vend égzenész is közreműködik a lemezen), mindenféle fehér behatás nélküli zenével, amely afrikai tradíciók keresztmetszete, némi reggae hatással is fűszerezve, d e ez nem túl számottevő. Akárha a Bhundu Boys-t dúsítanánk fel mégegyszer anny i szólam hozzáadásával. A legmegnyetőbb a hangulati felszabadultsága, az ember közeli atmoszféra, a teljes feszültségmentesség. Nagyon más ez a zene, amit ma a világ médiája szétszór és ráterhel az emberekre, nagyon meg kell nyugodni, h ogy az ember fenntartás nélkül be tudja fogadni. Az úgynevezett world-music ze néken belül is kimagasló ez az album, híján a mesterkéltségnek, erőltetett műf aji szintéziseknek. -lyáhim-

The Ya-Ya's: 2-3-4-5-6-7-8-9 LP (Fünf Und Vierzig) Dominik von Senger gitáros és Alfred Schmeltzer basszgitáros/billentyűs duója, és néhányan közreműködnek még zongorán, dobokon, kongán és énekesként. A The Ya-Ya's nagyon furcsa kísér let. Az alapokat latin zenék, ritmusorgiák, du/reggae árnyalatok, furulyák, kü lönös gitárkezelések adják. Leginkább a Gary Clail/On-U Sound mentalitáshoz ha sonlíthatnám, csak egészen másféle zeneiséggel, kevésbé töredezett keveréssel. Torzított-szintetizált hangok, abszurddá tett rockos gitárnyúzások találkoznak folyamatos,monoton, de gazdagon felépített ritmusokkal. Ez a kétarcú hangzás i tt tökéletesen egyesül és fedi egymást, így tud az egész egyedi és élvezetes f ormát nyerni. -yo-yo'mis-

Setter & Fe: Dub Clash LP (Fünf Und Vierzig) A Setter & Fe a kiadó köré csoportosuló reggae/dub előadókból álló project. Az A oldal (Setter Side) négy számában részt vesz: Natty U, Dub Invaders és Professor Bap. A másik oldal (Fe Side) pedig a The Vision, a Herbman Band és a Visionaires munkája. Mindkét oldal más más stúdióban, más producerek közreműködésével készült, mégis nagyon egységes a hangvétele; a The Vision keze nagyon mélyen benne lehet, mert engem leginkább az ő zeneiségükre emlékeztet. Kiemelkedően jó dub lemez, a kiadó tíz éves fennállásának egyik legjobb produkciója, de ebből a színvonalból is kiemelkedik a "Spaceflight 54" című szerzemény, amely Krfatwerk morzsákat ültet space-dub-reggae lüktetésbe. -mis'dub-

Jamaica Papa Curvin: Unity CD; Heavy Load CD; Live CD; Celebration CD (Fünf Und Vierzig) Jamaica Papa Curvin szintén Németországban élő reggae zenész/énekes, és a kiadó egyik abszolút sztárja, ami nem is csoda, a populárisabb, erősen melódikus reggae-t képviseli, amelyben nagy szerepet kap a dallamos éneken kívül a szintetizátor. Papa egyébként nemcsak énekese, hanem dobosa is lemezeinek. A koncertalbumon kerül igazán előtérbe a reggae-ben nem túl gyakori fogás, a hangszerszólók szerepeltetése. Annak ellenére, hogy zeréje nagyon fülbemászó, cseppet sem kommersz, olyan előadók mellé állítható, mint Burning Spear, vagy Jimmy Cliff. -mamamis-

Gracy and the Herbman Band: Movements CD; See Me Yah CD (Fünf Und Vierzig) Mindkét lemez egy-egy műfaji remek, a két album felépítése hasonló, két részre osztott, először elhangzanak a lemez törzsanyagának számai, melyek nagyon lényegretörő, lüktető és autentikus reggae-k (némi dance-hall beütéssel) modern köntösben, dob és dobgép együttes alapjával, fúvósokkal tarkítva. Gracy hangja egyszerre hajlékony és raggamuffin-t idézően ropogós - a See Me Yah-ban besegít énekhangjával Mystic Dan is (az ő és Gracy közös lemezéről már szóltam az előző Látásban). Az albumok második felében elhangzanak a dalok dubverziói, amelyek zenei erényeik mellett kiváló hangzást(keverést) mutatnak fel. -misanddubband-

Michael Dubach/Nino Sandow/Max Goldt: Musik Wird Niemals Langsam CD (Fünf Und Vierzig) Ez az album olyan mintha múlt századi klasszikus zenét oltanánk be egyfajta német újhullámos ének/elbeszélő verseléssel. Egy-két direkt és visszatetsző gitárfutamtól eltekintve a zenai oldal zongorából, némi szintetizált hátterből és csellóból építkezik. Az összhatás valami nagyon fáradt és melankóliukus, frusztráló éjszakai hangulatot varázsol elő. Mintha néhány évtizedet visszautaznánk a német múltba (a modern pillanatoktól eltekintve) egy rozzant és rideg szobába, ahol nyomorult ébrenlétünket ez a zene támogatja a rádióból szólva. -jólennemis?-

10 Jahre Fünf Und Vierzig V/A CD (Fünf Und Vierzig) Ünnepi és ünnepi kivitelű kiadvány, amely a kiadó 15 zenekarától dokumentál egy-egy kiváló felvételt, és a szerkesztés csodája folytán nem zavaró, hogy együtt szerepelnek a reggae és a kísérleti zenék. Először a reggae zenakarok csoportja, itt újra ellazulhatunk a már lemezekről ismert pillanatokon, és ezek után még a szigorúbb darabok sem tűnnek olyan félelmetesnek, pedig egy két experimentális szerzemény önmagában nem éppen szórakoztatási céllal készült. Összességében ismertető, ill. katalógusjellegű válogatás. -mitisválasszak?-

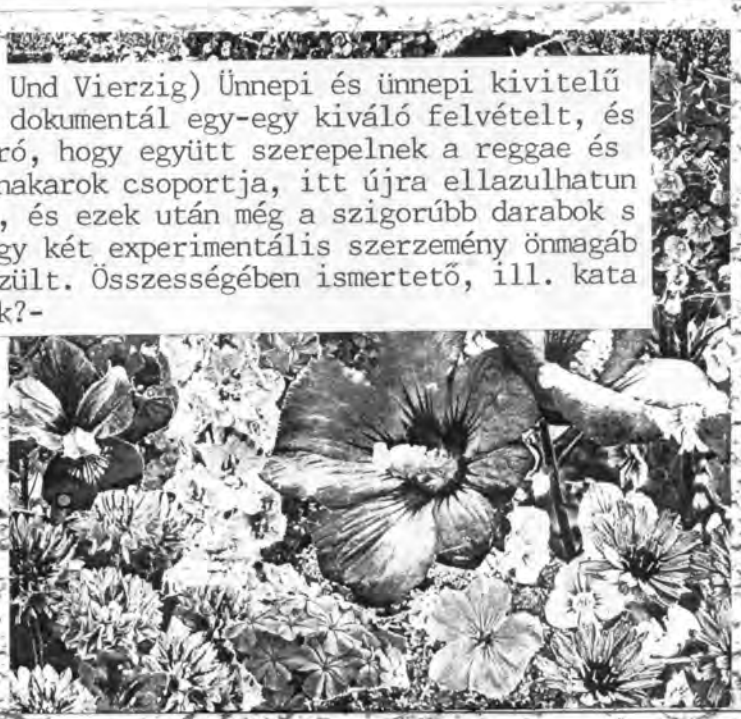

Stollwerck Sampler V/A LP (Fünf Und Vierzig) Ez a válogatás a kiadó kezdetének tájáról, tíz évvel ezelőttről származik. Nagy részt akkori alternatív/avantgard (és néhol természetesen reggae alapú) rock és kísérleti zenék tárháza. Néhány zenekar valamiféle project lehetett, gondolom ezt az ismétlődő nevek miatt, legtöbbször Dominik von Senger tűnik fel mint gitáros, de főleg producer a Projekt X Studio hangmérnökeként, aki a felvételeknél bábáskodott (példának okáért olyan csoport is szerepel itt mint a Project X, egybegyűjtve akkori Fünf Und Vierzig alkotókat). Egyéb nevek a válogatásról: Die Art, Unknown Cases, Phantom Band, Horns Off Chaos, Thelen/Gelba, Dunkelziffer, Drums Of Chaos. -kaosmsi-

Hybryds: The Atavistic Fetisj CDEP (Artware Audio, Donna Klemm, Taunusstr.63b, 65183 Wiesbaden, Germany) A Hybryds az ősi rítusokról és szellemi tudásról beszél a modern post-industrial zenék eszközeivel, zajokkal, hangmintákkal, amibe autentikus hangszerek (ütősök, fúvósok) és emberi hangok felvételeit vegyítik, ettől ambient atmoszférát nyer. Ez a maxi CD-jük tűnik az egyik legsikerültebb darabjuknak, egyfajta léleküvöltésnek tűnik az elveszett tudás után. -holrác?-

Paul Lemos & Joe Papa: Music for Stolen Icons II. CD (Artware Audio)A Controlled Bleeding két tagja ezen az albumon az énekkari zenék utáni vágyát éli ki, mindekettejük hangja nagyon szép, mély orgánumú, rezgő férfitenor. A zenei rész a Controlled Bleeding néhány albumáról (Golgotha, Trudge, stb) már ismert romantikus post-industrial zene; klasszikus zenei hangulatot árasztó szintetizátorral, ünnepélyes és dagályos dobokkal. A legszebb pillanatok azok amikor duettben kieresztik a hangjukat, az egészet áhitatos vallásos hangulat lengi át. Egy étként nem nagyon használnak hangmintát - ez jellemző a Controlled Bleedingre is -, mindent hangszereken szólaltatnak meg (elsősorban persze szintetizátoronó. Ez az album folytatása a hasoncímű maxinak a 80-as évek végéről. -papaésmama-

De Fabriek: Save the Olanet CD (Artware Audio) A De Fabriek 15 tagú holland kísérleti zenekar. Zenéjük nagyon különös, az első negyedóra után azt hittem abszolút zajzenekar, némi elektro-industrial irányultsággal, illenék a Staalplaat kiadó profiljába. De aztán inkább ethno-dance és acid-jazzbe hajlik, valahová a Loop Guru és Jon Hassel zeneisége közé. De ezeket a számokat is átlengi valami bizarr atmoszféra, idegenszerű keverés és lehelletnyi odanemillő felhangok. Néha olyan az egész mint egy üres, még kongó diszkó, ahol a Dj épp belövi a hangosítást, és még nem stimmel teljesen a hangzás. Aztán újabb zajmontázsokba fullad az egész, és csak lassan bontakozik ki újabb space-es tánczene ambient átvezetéssel; a Blackhouse friss kísérleteire emlékeztet leginkább. -derác-

Current 93: Lucifer Over London (World Serpent) Háromszámos nem kislemez az Of Ruin... után. A keverés most is Stapleton érdeme, és még zenél is a harmadik számban gitáron, birkaszellőztetőn, és titkos fegyveren. Azt nem tudom mennyire szól bele Stapleton a zeneszerzésbe, de ők bármihez nyúlnak, abból aranyat csinálnak. Az első szám, a két részből álló Lucifer Over London Black Sabbath témával kezdődik, ám 3-4 másodperc után kiderül, hogy egészen másról lesz szó. Ugyanis az adott gitártémát dekonstruálva, egy tökéletesen új kompozícióvá emelkedik a "szám". Míg Tibet hangja, már-már felülmúlhatatlan plasztikussággal megfesti a szöveget, addig John Balance hamisan és disszonánsan a "Lucifer Over London"-t kántálja. Azonban az idő előrehaladtával egyre inkább a többi hangzóhoz idomul ez a kántálás, egyrészt úgy, hogy Tibet is elkezdi, másrészt pedig Balance hangja beleolvad, belesimul a zenébe. A középső szám egy feldolgozás, egy bizonyos Tony McPhee 1974-es albumáról, Sad Goround címmel. A szöveg olyan mintha Tibet írta volna, csodálatosan szép. A gitárt újra Nick Saloman szólózthatja a Thunder Perfect Mind és a Hitler As Kalki után. Ha valaki így szólózik, nincs kifogásom, sőt Isten áldja. Az utolsó dalt Tibet legkedvesebb macskája, "Cat Mao" emlékének ajánlja. Egyébként a szám, a Horse Rotorvator-hoz íródott bevezetőnek a folytatása, melyet annak idején John Balance fogalmazott. Csak a címe több soros, s maga a szöveg pedig hermeneuta után kiált. Hosszan kibontakozó, lecsendesülő, búcsúzó darab, a végén "Goodby To You All"-al.Gyönyörű.. -nun-

Death In June: Sun Dogs CDEP (World Serpent) Négyszámos kislemez. Ebből egy sz erzemény a Rose Clouds Of Holocaust kétszer, stúdió és koncertfelvételben is h allható. Douglas P.-nek ezúttal, az utóbbi időben mellé szegődött Simon Norris és a régi kapcsolat, Rose McDowall segített. Visszafogott, lágy és megsemmisít ő a hangzás, csakúgy mint az utóbbi DIJ lemezeken. A szövegek alapján arra köv etkeztethetünk, hogy valamire rádöbbenhetett Douglas P.: "I found my 13 years of carrion", máshol "...In this my deep valley". Mindenesetre az biztos, hogy zenéje nincs hullámvölgyben, az ugyanolyan kiváló, mint eddig. -nun-

Sainkho: Out Of Tuva CD (Cramworld/Crammed Discs) Sainkho szibériában egy nomá d tuvai családban született. Szellemi gyökerei, amely a lámaista és sámán trad íciókból merít, erősen meghatározzák zeneiségét. Eredeti szibériai folklórt öt vöz kortárs elemekkel (ez néha és csak zenei kiegészítőkre vonatkozik). Különb öző vallási és sámán rituálék jelennek meg akusztikus ütősök és elektronikus h angszerek kíséretében. A felvételek '86-ban és '93-ban készültek Kyzyll-ben, Moszkvában, Párizsban, és Brüsszelben. Az album producere Hector Zazou volt és ez erősen érződik is néhány számban, amelyek szinetizátor kísérettel szólnak. A legizgalmasabb, hogy Sainkho Yma Sumac-hoz hasonló előadásmódjához éppúgy il leszkedik a szintetizátor, mint az autentikus dobok, vagy a fúvósok, vagy éppe n a keleti színházi zenéket hozó pillanatok. Az első szám, a "Tanola Nomads" rögtön zavarbaejtő, Sainkho szépen ívelő hangja lassú, ám jellegzetes house ri tmusokra épül, de ez is természetesnek és egyszerűnek hat. -misbetuvába-

Freezone 1: The Phenomenology of Ambient V/A 2CD (SSR Freezone/Crammed Discs) A Crammed kiadó két elektronikus, azon belül is ambient zenékre specializálódo tt alegységének, az SSR-nek és a Freezone-nak közös kiadása ez a dupla válogat ás, amely 145 perces"tájképet fest" a világ ambient törekvéseiről. A tiszta kö rnyezeti hanghatásoktól kezdve a visszafogott acid ritmusú szintetizátorzenéki g, mind a 22 előadót az a szándék vezérelte, hogy modern zenei eszközökkel fog almazzon meg valami olyat, amely sokkal jobban hat az emberekre, mint természe tfilmek és környezetvédő könyvek tucatjai. Ez a zenei vonal, köszönhetően a tá nckluboknak ma roppant népszerű. Ez a válogatás igyekezett kiválogatni a legiz galmasabb és legtartalmasabb produkciók közül is a legjobbakat, és ez nagyrész t sikerült is (bár nem kaptak helyet olyan előadók, mint pl Vidna Obmana,Steve Roach, O Yuki Conjugate, Alio Die, stb). Néhány ismertebb név a lemezről: Moby, Solarquest, Avalon, Hector Zazou, David Byrne, Karl Biscuit, Deep Forest, Blee p, Porcupine Tree. A számomra legemlékezetesebb pillanatokat Sussan Deihim & Richard Horowitz írta "Desert Equations" című szerzeményében, akár egy lélekte ljes ima: békét teremt az élet szörnyűségeitől felzaklatott szívünkben. -Ø-

Hector Zazou: Sahara Blue CD (Made To Measure/Crammed Discs,43 rue General Patton, 1050 Brussels, Belgium) A lemezen szereplő 12 dalt Arthur Rimbaud versek inspirálták, és a lehető legkülönfélébb zenei köntösben jelennek meg. Ennek elsődleges oka, hogy bár a zenei rendező Hector Zazou volt, rajta kívül 14 nemzet 32(!) zenésze vett részt a munkában. Az első kislemez, az I'll Strangle You amely a CD-n a nyitó dal, egy különleges pillanat, Anneli Drecker mellett Gerard Depardieu énekel, a finom megszólalásról pedig Bill Laswell gondoskodik, hip hop ritmusokkal, ez az egyik legjobb szám a lemezen. Ezenkívül olyan zenészgárda vonul fel, mint John Cale, Khaled, Keith Leblanc, a Dead Can Dance két tagja Lisa Gerrard és Brendan Perry, David Sylvian, Nabil Khalidi, Kenji Jammer. A legtöbb dal az ambient és a különféle ethnók, valamint a jazz és a pop találkozása, néhány kifejezetten filmzeneszerű (a címadó és a "Hunger" Badalamenti Twin Peaks-ét idézi). Ez a sokszínűség cseppet sem zavaró, Hector Zazou nagyszerű produceri és stúdiómunkájának is köszönhetően az album koncepciójához hűen minden zenész munkájából árad a tisztelet a nagy szimbolista költő felé. Bár a zene néha háttérben marad és inkább aláfest egy-egy karakteres énekhangnak, mégsem vers-megzenésítésekről van itt szó, a Shara Blue nagyszerű zenei élmény.
Hector Zazou Algériában született francia szintetizátoros komponista, 1983 és '89 között Bony Bikaye zairei énekessel három albumot jelentettek meg Zazou Bikaye néven. Remek afro-elektro tánczenéjükkel nálunk is koncerteztek. Hector Zazou-nak három abient jellegű lemeze is megjelent és sok egyéb projectben közreműködik. -mmmbient-

Purna Das Baul: Bauls Of Bengal CD (Cramworld/Crammed Discs) A bengáli zenekar faluról falura járva adja elő dalait teljes áhitatban és ekstázisban, tánccal kísérve. Hitviláguk több vallás közös lényegi gyökerére támaszkodik, a hinduizmus, a tantra buddhizmus, és az iszlám elemeire. Purna Das Baul költő és énekes, hazájának tradícióit elsőként ismertette meg a világgal. A zenekart Purna Das Baul-on kívül felesége Manja Das, valamint fiai Subhendu Das, és Dibyendu Das alkotják. Az autentikus húros, ütős és fúvóshangszerek nevei: ektara,khamak, dugi, mandira, dhol, ghungur, dotara, és banjolin.
Ez a zenei tradíci számomra teljesen ismeretlen volt eddig, de szép lassan, a lemez végére érve teljesen elhatalmasodott rajtam a csodálat iránta. Egyszerre eksztatikus és roppant kiegyensúlyozott, az ő belső világukban a hit az élet mindennapjaiban élő tudásnak tetszik, és a lelki béke megvalósultnak tűnik. Számomra a legszebb a fuvolára emlékeztető fúvóshangszer játéka, mintha "mosolyogna" önnön egyszerűségén. -útonmis-

Nick Cave: Let Love In CD (Mute/HMK) Az album zeneileg mindenképpen az egyik legjobb - ha nem a legjobb - alkotása Nick Cave-nek, és az őt kísérő Bad Seeds-nek. Szerelmeket megéneklő személyes hangneme ritka szép, a vallásos témákat itt teljes egészében a szerelmi vonatkozásúak helyettesítik. De ezzel együtt kevesebb rajta az utóbbi időkben megszokott "Sinatra-i hangvételű" dal, legtöbbjük sodró erejű, már már harsány; a "Thirsty Dog" például leginkább country-punk-szerű. Nick Cave már egy ideje odahagyta alternatív/underground gyökereit és a zenei főáramba sorolható. Ha a populáris oldalról szemléljük, akkor talán nem túlzás azt állítani, hogy ezzel az albummal őket tekinthetjük a leginvenciózusabb rockzenekarnak ma a világnak ebben a vonatkozású csücskében. Nem ők alakulnak a közönségigénynek megfelelően, hanem a közönség kezd rájuk ébredni.
-kickin'mis-

Insides: Clear Skin CD (Guernica for 4AD/HMK) Az Insides duó csak elektronikát használ és gitárt, nos egyiket sem a megszokott módon. A Clear Skin már küllemében meglepő, első és hátsó borítója is pauszpapír, képileg kaotikus és áttetsző. Maga a lemezanyag egyetlen 32 perces kompozíció. Távoli ködszerű háttérbe gamelán ütős, és finoman (alig) pengetett gitár ágyazódik, néha csobogások és női énekhang dúsítja a hangzást. Struktúrája a minimal technikát idézi, alig észlelhető a változás, mégis percről percre jelentősen átalakul. Mivel ez a zene verbálisan alig érzékeltethető, nem is kísérletezem tovább, akinek rájuk van szüksége, úgyis rátalál. -ködbőrmis-

Fun-Da-Mental: Seize The Time 2CD (Beggars Banquet/HMK) A Fun-Da-Mental mint m ár írtunk róluk: hi hop zenekar, de elnevezésük is sejteti keleti gyökereiket. A zenekar két állandó tagjának művésznevei: Propa-Gandhi és Impi D. A zenekar rövid fennállása alatt iskolát teremtett a műfajban, rajtuk kívül több más cso port kísérletezik azon, hogy ilyen formában hozzon össze (:szintetizáljon) tra dícionális zenét modern formával. Több kislemezük (Tribal Revolution/Countryman; Gold Burger; Dog Tribe) előlegezte meg első nagylemezüket, amely rögtön 85 per c, dupla CD-n jelent meg. A Fun-Da-Mental már helyzetéből adódóan is erősen po litikusak, de a legtöbb hip hop zenekartól erősen megkülönbözteti, hogy elutas ítják a materializmust. A másik, hogy zenéjük különleges izgalmakat rejt, a hi p hop ritmusok és kántáló, rappelő szövegmondás keleti, indiai és arab zenék h angmintáival kiegészülve nyeri el végső formáját. Bár szalagról szólnak ezek, olyannyira szerves részévé válnak a zenének, hogy néha a hip hop tűnik "vendég nek". Hogy a dimenzióváltások még megfoghatatlanabbak legyenek, gyakran alkalm aznak híradásokból, szónoklatokból vett mintákat is, vagy míg Propa-Gandhi meg szállottan rappel, mellette csodaszép arab női éneket hallunk. Ez a hang szóló ban tűnik fel a "Mother India"-ban, amely a háború és nyomor súlytotta népek a sszonyairól szóló szomorú-szép "fejhajtás". -ideamis-

Moby: Everything Is Wrong CD; Hymn CDEP; Feeling So Real CDEP; Everytime You Touch Me CDEP (Mute Records/HMK Music); Ambient CD (Instinct Records) Az ember ek kevésbé szeretnek maxikat vásárolni, gondolom a legfőbb oka, hogy bár jóval olcsóbbak az albumoknál, így is vagon pénzbe kerülnek, és van rajtuk negyedóra zene, jó esetben húsz perc. Ha azonban van olyan műfaj, amiben igazán érdemes maxikat kiadni, az az acid-house. Ilyen formában jelennek meg ugyanis az illet ő zenekarok legizgalmasabb újrakeverései. Erre rögtön kiváló példa Moby (erede ti nevén Richard Melville Hall) szintetizátor-zenész. A jelenleg 27 éves Moby 13 éves kora óta zenél, első zenekara egy Vatican Commandoes nevű hardcore cso port volt, de gitározott a neves neo-beat zenekarban, az Ultra Vivid Scene-ben. Az utóbbi években olyan csoportokkal közreműködött, mint a The Shamen, Prodigy, 808 State, Orbital, Aphex Twin, de készített mix-felvételeket Brian Eno-nak, a Pet Shop Boys-nak, és Michael Jackson-nak. Zeneiségének eszmei hátteréhez hozz átartozik a keresztény beállítottság; minden stimuláló szert elutasít, és vege tariánus. A Hymn maxinak két verziója van, az egyiken három szám található, na gyzenekari művet idéző, aztán erősen minimál zenék hatását mutató, ambie nt tánczenék ezek. A másik Hymn maxi egyetlen 33 perces "Alt.Quiet.Version"-já t tartalmazza a szerzeménynek; ebben semmi acid nincs, vallásos hangulatot idé ző kórusmű szűrődik át szintetizátorfüggönyön. Természetközeli hangok kísérete teszi bizarrá ezt a minden bizonnyal gépen átszűrt kórus hangját.
A Feeling So Real és az Everytime You Touch Me kislemezek közvetlenül nagyleme zét előzték meg, ezekben a számokban (és verzióikban) minden benne van, amit Moby pozitívnak és elengedhetetlennek gondol egy jó modern diszkó-ról, erősen táncosak, eksztatikusan pulzálóak, melódiáik édesek, de megfoghatatlanok.
Az Everytthing Is Wrong nagylemezen ezek a tánczenék majd háttérbe szorulnak egyéb kísérletei mellett. Egy-két szám meglepő módon hardcore korszakára emlék ezik gyors gitárriffjeivel, de sok a lebegő, műfaj (de főleg tánczene) nélküli (azaz itt: nem acid-diszkó) dal női énekkel, lágy gitárokkal, melankólikus szi ntetizátorháttérrel. Az Ambient lemezén a címből is adódóan az ambient ihletés ű darabokat gyűjtötte egybe, megjelenik itt szépséges house zene maratoni hoss zal, és pillanattöredékek az időből, a szférák hangjaiból. -dizsikörnyezetmis-

The Legendary Pink Dots: 9 Lives To Wonder CD (Play It Again Sam/HMK Music) A csoport nagyon sok lemeze közül dőreségnek tűnhet épp ezt kikiáltanom a legj obbnak, de ez számomra nem is kétséges és kérdéses, annyira szép, letisztult é s egyszerű. Régebben még felizgatták magukat bizonyos dolgokon, és ez kihallat szott a zenéből,mert igyekeztek is, hogy kihallatszodjon. Az új album pszichedelikusabb is az eddigieknél és sokkal nyugodtabb, minden hangszer, a doboktól a fúvósokig és gitárokig visszafogottan szól, árnyaltan; Qa'spel "próféta" han gja is alig emelkedik a suttogás és halk beszéd fölé, expresszív és impresszív, ha van lemez amit tiszta szívvel ajánlhatok a "rockzene" területéről, ez az! -pontmis-

Loop Guru: Duniya CD; Shrinic Visions CDEP (Nation Records/HMK) A Fun-Da-Mental -hoz hasonló zeneiségű és szellemi felfogású csoport a Loop Guru. A hasonlóság a két zenekar között a különböző keleti zenék hatalmas szeretete. A Loop Guru ezt szintén modern köntösbe csomagolva, elektronikus hip hop, de főleg house r itmusokba ágyazva jeleníti meg; de ők szöveg nélkül, illetve kizárólag tradíci onális énekbetétekkel fűszerezik, ambient hanghatásokkal megtámasztva. A lemez második felében egyre inkább előtérbe kerülnek az ambient színek és a hip hop ritmust is a house váltja fel maradéktalanul. Az albumot záró húszperces "The Third Chamber" pedig már nélkülöz minden ritmusszekciót, atmoszférája egy esőe rdőben tett utazást szimbolizál.
A Shrinic Visions a címadó szerzemény hat verzióját tartalmazza 40 percen át, nagylemezként is megállná a helyét. Az átiratok különbözősége és nagyszerűsége feledteti, hogy egyetlen számról van szó. A Loop Guru-val szemben nagyon elfog ult vagyok, legszívesebben azt mondanám, az ő mércéjükkel csak ők maguk mérhet ők, alattuk sokáig néma csend. -urugmis-

Dead Can Dance: Toward The Within CD (4AD/HMK) A Dead Can Dance zenéje erősen a kelta hagyományokra épít, az utóbbi két lemezük már kitágult megannyi más et hno zene felé is, arab dallamok, balkáni motívumok, keleti ütősök, csengettyűk jelentek meg zenéjükben. Lisa és Brendan hangja és előadásmódja nélkülöz minde n manírt, egyszerűen szívből jönnek és szívhez szólnak. Az ő zenéjük nem a fül nek szól, nem egyszerűen hallgatni kell, hanem átélni és megélni. Az új album koncertlemez, de a hangzás éppoly tiszta és erőteljes, mint stúdióalbumaik ese tében. Ráadásul a 15 számból csak négy szerepel korábbi lemezeken, a többi vad onatúj. Kettejükön kívül öt zenész közreműködik valóságos hangszerparkot megs zólaltatva: különleges ütősöket, furulyákat, akusztikus gitárokat, szintetizát orokat; ők: Robert Perry, John Bannor, Ronan O'snodaigh, Andrew Claxton és Lan ce Hogan. Az előadásból videofilm is készült. -feltámadtmihály-

Diamanda Galas with John Paul Jones: The Sporting Life CD (Mute/HMK) Az un. AIDS -operák közegéből lépett ki Galas új lemezével, de a "sportélet" számára nem a zonos a Tv-kben látott látványos, de lelkileg üres viadalaival. Diamanda számá ra a fizikai erőnlét meghatározó és elengedhetetlen művészi erejének megtartás ához (többek között ezt is kifejtette a Látásban megjelent interjújában). A le mezen méltó párja John Paul Jones (ex-Led Zeppelin) aki csodálatos frissességg el játszik négy, öt és nyolchúros basszusokon. Pete Thomas pedig dobokkal erős íti a hangzást, Galas pedig hangja mellett megszólaltat zongorát és hammond or gonát is. A szerzemények fele blues és gospel ihletésű - ez Galas régi szerelm e. Az igazán izgalmasak itt - a helyzetből adódóan - a rockosabb számok, időnk ént, mintha dzsessz-core zenére énekelne Galas. Hangja itt is a "technikai" és érzelmi skála széles tartományát átöleli elementáris erővel. -misráccal-

Liquid Limbs: Transparent Hole CD(HMK, Budapest 1072, Akácfa 27) Végre egy vil ágszínvonalú magyar house zenekar lemezéről is beszámolhatok. A Miskolcról szá rmazó trió legfőbb ideológiai terminusa:"Ez a zene nagyon jó!". Ez jól érvénye sül már első kazettájukon is, de különösen az új lemezen. Az anyag egy órás, a "Living In The House" egy-egy verziója keretezi. És ami ebbe az egy órába be v an"zárva", az lenyűgöző. Hamar kitűnik, hogy a hangminták, valamint a house-os ritmusvilág mellett erős a hangsúly az analóg szintetizátorokon, minden bizonn yal hatottak rájuk a legnagyobbak, Vangelis, Jarre, a Kraftwerk. Nekik sikerül t ami csak kevés acid zenekarnak, egyszerre roppant játékosak és koncentráltak, bizsergetően táncosak, mégis trance-es a lecsengés. Némelyik szerzeménynek erő sen pszichedelikus a töltése, másoknak inkább ambientes, Dead Can Dance hangmi ntával. Talán az abszolút csúcs a címadó "Transparent Hole"; úgy indul mint eg y Jarre szám erősen modern köntösben, később azonban több síkúvá lényegül. Enn él is tökéletesebb tánczene az erősen minimalizált, ám nagyon space hatású iro nikus szerzemény, az "Ez a zene túl bonyolult". Persze hasonlóképpen mesteri a "Gotham City" Batman utalásaival, vagy a "Living in the House", amely mintegy áttekintése az acid-house"tájképnek" és összegzése a Liquid Limbs tudásának éa fantáziavilágának. Mindezek után nem kétséges, hogy a zenekart nem lehet tette nérni, nem foglalkoznak semmi manírral, a zenélési vágy puszta öröme hajtja ők et, és ugye, "ez a zene nagyon jó!" -lukasmis-

Laibach: Nato CD (Mute/HMK) A Laibach legalább annyira hírhedt mint híres, leg alább annyira politika, mint művészet, és legalább annyira színház, mint zene. Ez a négy fogalom: politika, művészet, színház és zene egyenrangú szerepet kap a Laibach tevékenységében. Az ő eszközük a kollektív művészet; a Laibach nem m ás, mint popzene, a popkultúra élérevasalt helyreigazítója. Minden amivel "ját szanak" vészesen komoly, mert annak kell lennie, hogy a nagyszabású teátrális paródia hiteles legyen. A Laibach tökéletes mahinációval igyekszik leleplezni a totalitárius hatalmakat, azoknak remekbeszabott tükrét adva. A Laibach persz e nem a humorra épít, az ő paródiáuk rezzenéstelen arcot kíván (legújabb meghö kkentésük, hogy létrehoztak Slovenia-n belül egy NSK "államot", amihez vízumo t is kiadtak). A Laibach a kezdeti industrial zenéktől eljutott egyfajta moder n pop-operáig, amiben jól ismert popsablonok letisztítva új formát és értelmet nyernek. Legújabb, Nato című lemezük az utóbbi évek gyakorlata szerint szintén feldolgozásokat tartalmaz, olyan előadóktól, mint Pink Floyd, DAF, Europe és Status Quo. Ez az album a korábbi Kapital-hoz hasonlóan a modern acid-house ha ngzásával bővült, ezzel magába olvasztva valamennyi popzenei törekvést a legré gebbiektől a legújabbakig. A Europe híres slágerét, a "Final Countdown"-t sajn os ők sem tudták igazán átlényegíteni, de ezt leszámítva a Nato a maga nemében és határai között tökéletes alkotás. -enszmis-

Love And Rockets: Hot Trip To Heaven CD (Beggars Banquet/HMK) A nagyszerű Love And Rockets néhány pihenő év után jelentette meg ezt az albumot, változatlan f elállásban. A zene terén viszont jócskán történtek váltások, a Love and Rocket s egy nagyon erős, sötét tónusú gitárzenekar volt, ebből a hangzásból meg is t artottak sokat, illetve átértékeltek és megújítottak a modern hangzásoknak meg felelően; kb ez a bevezető "Body and Soul" 14 perces számra igaz. A lemez a to vábbiakban már az ambient és acid-house vizeire evez, a gitárokat háttérbe szo rítva, vagyis effektszerűen használva, a főszerep az elektronikáé, a house rit musoké, amelyek közel-keleti zenéket idéző dobokkal egészülnek ki. Daniel Ash különlegesen érzékeny hangja és ünnepélyes stílusa Natacha Atlas közreműködésé vel válik teljessé. Az ő hangja egyértelműen az arab világot idézi, az említet t ritmustöbbletért is ő a felelős (Natacha egyébként a kiváló ethno-hip hop-ac id zenekar,a Transglobal Underground meghatározó tagja). A Love And Rockets ze néje nem az izgalmakra épít, végtelenül nyugodt, pihentető, olyan értékeket ho rdoz, amelyek nagyon fontosak, de népszerűségük útjában fognak állni. -mis&rác-

Cop Shoot Cop: Release (Big Cat/HMK) A new yorki Cop Shoot Cop a korai sample r-dob-basszus zajzenétől mára eljutott egy sokkal tágabban értelmezett zenéhe z, amely azért elsősorban rockzene, összehasonlíthatatlanul melódikusabb mint eddig, de cseppet sem kommerciálisabb. Az új lemez ennek a folyamatnak az eddi

gi csúcspontja, arculata nagyon egységes, hangzása nagyon friss. Az igazán izg almas a Cop Shoot Cop-ban, hogy ez a bizsergető és izgatott noise-rock a kirív ó basszus-orientáltsággal együtt valami erősen Fouetus nagyívű tételeire emlék eztető atmoszférát kap. Néhány szám kifejezetten lágy és nagyon melódikus, de még ezekben a szerzeményekben is átsejlik valami lerázhatatlan "new yorkiság", ami a gyors és zaklatott élet bélyege. Az embernek az az érzése, hogy egy pill anatra sem tudnak megállni és lazítani, a legszebb pillanatok mögött is ott a továbbrohanás vágya, és a kérdések sokasága, ami nem engedi, hogy túl sokáig i dőzzenek egy-egy pillanat nagyszerűségében. -mismosolyogzsarura-

God: The Anatomy Of Addiction CD (Big Cat/HMK Music) Itt is, mint korábbi leme zeiken, tíz instrumentum korbácsolja fel az érzékeket: két gitár, két basszus, nagybőgő, dobok, afrikai ütőskollekció, hegedű, két szaxofon. A God az új albu mon nem annyira a pszichedeliára helyezi a hangsúlyt, inkább egy zajos és telt megszólalásra, elég teret adva az improvizációnak. A ritmusszekció roppant kem ény és pontos gerincet alkotnak, gyomorbamarkoló erővel rúgnak, erre épülnek r étegenként a vonós és fúvóshangszerek, minden szerzeményen belül a tetőpont ek sztzisáig. Az ének jórészt szavak kántálása vagy üvöltése, rafinált effekttech nikával a zene egésze fölött lebeg. A gitárok a ritmusszekciót is erősítik, de előfordul, hogy percekig feedback hangok úsznak, mielőtt az adott téma beindul na. A "White Pimp Cut Up" első felében a hangszerek csak kószálnak, keringenek a dobok körül, hogy aztán egy hússzaggató pontban egyesüljenek. A "Driving The Demons Out" talán a legszikrázóbb hardcore, amit valaha írtak. A 80 perces alb umot záró "Detox" húsz perce egy kíméletlen erejű látomás a bennünk élő démono król, amiket mi magunk hívunk életre; a monoton zajok kavalkádja kijózanító er ejű, megtanuljuk általa a csendet is hallani. -némarác-

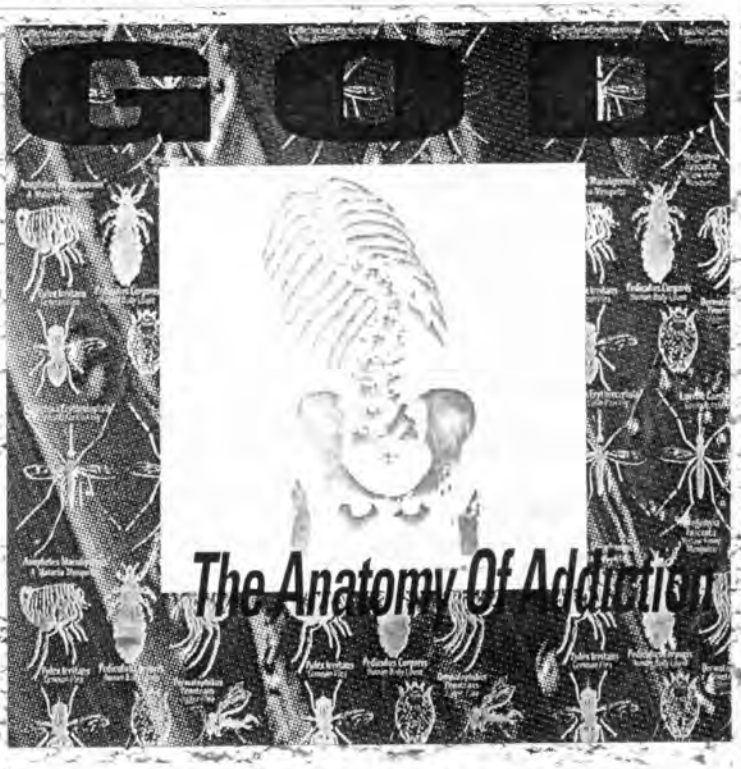

Ship Of Fools: Close Your Eyes CD (Dreamtime, P.O.Box 17, Dewsbury, W. Yorks, WF12 8AA, UK) Felsorakoztatják a pszichedelikus zene valamennyi kellékét - és élni is tudnak vele. A szintetizátor és az akusztikus hangszerek, a furulya, a mandolin és harmónika egyenrangú partnerek, Párhuzamként megemlíthető a Hawkwi nd és a Krel. 1992-es Visions című EP-jük még megszokottabban és kevésbé kirív óan épült fel, de már egy sajátságos arcot mutatott. Close Your Eyes című albu muk tökéletesen érett munka, itt jobban érvényesülnek 80-as évekbeli experimen tális törekvések lenyomatai. A fátyolos gitárjátékot house-os és ambient szint etizátorhangzás teszi még szebbé. Ezen az albumon s Ship Of Fools éteri magass ágokba emelkedett; akár egy nyugodt utazás a tudat rejtekébe, és hát ki nem ér ez vágyat egy ilyen felfedezőút iránt? -énigenismis-

Drug Free America: Trip:The Dreamtime Remixes CD (Dreamtime) Egy nagyon szép é s törhetetlen acid-house album, a ma divatos ambient aláfestéssel. És hozzá ke ll tennem, hogy bár sok ilyen zene lát napvilágot manapság, a DFA az egyik leg jobb műfajában. A kevésbé izgulékony acid rajongóknak ajánlhatom, a számok jó része tíz perc körüli, és ráérősen, minden pillanatot felnagyítva jut el a csú cspontig. Bár a számoknak olyan címeket adnak, hogy "Cyberspace", "Drop Zone" és "Cygni X-1", az embernek az az érzése, hogy az esőerdőket járja és a sivata got egy walkmannel a fején - nehogy feledni tudja a civillizációt. A rövidebb számok zaklatottabbak és trance-sebbek. -szabadmis-

Tekton Motor Corporation: Human Race Ignition CD (Dreamtime) A Tekton MC az eg yik legbizarrabb acid zenekar, legjobb tudomásom szerint ez az egyetlen albumu k eddig és ez is mindössze egyetlen számot tartalmaz - igaz azt negyvenöt perc en át (három nagyobb és tizenhárom kisebb tételre osztva). Zenéjük a sebességr ől szól és ennek az emberre gyakorolt hatásairól, nem is csoda, hogy tele van motor és autóversenyekből vett hangmintákból. Ezalatt a háromnegyedóra alatt t úlpörgetett acidritmusok, diszkós tánczene, ambient szintetizátorhangzások, Mi nistry-s gitárdühöngés és lágy női ének váltja egymást és csúszik egymásra elk épesztően intenzíven és lehengerlő módon. Az egész olyan mint egy opera, egy r ally és egy táncklub találkozása a cybertérben. Jól hangzik? -hát?neMIStudom-

Ataraxia: Simphonia Sine Nomine CD (Energeia, Davide Morgera, Via Manzoni 9, 80019 Qualiano NA, Italy) "Ha muszáj ideológiai terminusokban szólni, akkor az t húznám alá, ami legjobban befolyásolt minket; ez az ősök bölcsessége. Ez néh áyn szó, de abszolút jelentéshordozó." A CD három kazetta (Prophetia, Nosce Te Ipsum, Arazzi) után jelent meg. Itt a zenekart Francesca Nicoli (ének, dobgép), és Giovanni Pagliari (zongora), valamint Vittorio Vandelli (szintetizátor, kla sszikus gitár és dobgép) alkotja. Zenéjük hangulatát valami mély, hipnotikus e rejű szomorúság hatja át. Ennek összetevői a klasszikus zenéket idéző szinteti zátor, a reneszánsz gitártémák, orgonabetétek, monumentális dobok, egyáltalán a pátoszt sugalló keverés, és Francesca szép és fájdalmas húrokat megpendítő é nekhangja. -gothicrác-

Simon Dreams In Violet: Dreaming The Lost MC (Energeia)
Fear Of The Storm: ...So Sad to Die In Oblivion MC (Energeia)
Két kiváló olasz gótikus zenekar, mindketten kissé hasonló zenei alapállással mint az Ataraxia, bár az hordoz középkori zenei jegyeket és náluk a szintetizá tornak sem csak háttérszerepe van. A Fear Of The Storm zenéje post-hardcore le ndülettel telítődik, és zaklatott ritmusokkal, a szerzemények hosszúak, de ene rgikusságuk és a nyújtott dallamvezetés miatt így válnak eredetivé. A lassú sz ámokban előtérbe kerül az elektronika és a hullámzó témák nagy hangzásteret al kotnak, a "Drop After Drop" című szerzemény kivételes szépségű a műfajban.
A Simon Dreams In Violet zenéje csillogóbb hangszínű, mind a gitártémák, mind a vokálok közelebb állnak a hagyományos gothic sémákhoz, de nem válnak sablono ssá. Végül is a két csoport zeneisége nagyon közel áll egymáshoz - és egyformá n megnyerő. -vizigótmis-

Magic Age III (Ancient Cultures) V/A CD (Erdenklang Musicverlag, Ulrich Rützel, In Der Habbecke 18, 59889 Eslohe, Germany) Az Erdanklang kiadó elsősorban az elektro-akusztikus és egyéb modern elektronikus zenékben érdekelt. Számunkra elsősorban a Hortobágyi László lemezek publikálása miatt lehet ismert. Ezt a v álogatást épp az ő "Intro Kill" szerzeménye indítja. A tematikát az alcím defi niálja: "Ősi kultúrák". Az arculat változatos, itt közel sem csak elektronikus munkák kaptak helyet. A Sarband & Osnabrücker Jugendchoir, az Ensemble Georgika és a Hortus Musicus énekkórusok, tisztán emberi hangok szólalnak meg munkáikba n. A Vox szintén középkori darabokat interpretál, de modern zenei (szintetizát or) eszközökkel megtámasztva. Peter Vähi és Sven Grünberg ambient zenéjében az ázsiai, buddhista tradíciók érvényesülnek, míg Jorge Reyes/Steve Roach/Suso Sa iz darabja a dél-amerikai kultúrából merít. A lemezt Gary Thomas nagyon szép d idgeridoo játéka zárja. -misfújja-

Hortobágyi László (Annales Of Gayan Uttejak Society): The Arcadian Collection CD; Ritual Music Of The Fomal-Hoot Al-Ganoubi CD (Erdenklang Musikverlag, Ulrich Rützel, In Der Habbecke 18, 59889 Eslohe, Germany) Az Arcadian Collection címé ből is következően válogatás a szerző munkáiból, természetesen nem megjelent l emezekről kiragadott részekről van szó, hanem eddig publikálatlanokról 1977 és '93 közötti időszakból. Ezek a szerzemények önállóan is élnek, de az album egé sze és egysége ettől nem szenved csorbát. A felhasznált hangminták itt is első sorban indiaiak, de egyéb keleti zenék is megjelennek Hortobágyi egyedülálló szintéziseiben. A dalok nagy része összecseng az ún. "India sorozat" első két darabjának zeneiségével, de itt sűrűbbek és többrétegűek az autentikus, de man ipulált énekrészek és kórusok. Néhány szerzemény pedig jóval ritmusosabb és mo dern elektronikus jellegű (különös tekintettel a ritmusok mellett a szintetizá lt basszusmenetekre) az eddigieknél.
Ez a folyamat még szemléletesebben jelenik meg a Fomal-Hoot albumon. Az összha tás kevésbé szertartásjellegű, mint a már említett korábbi albumokon, a hangmi nták itt nagyon sűrűek, többféle eredetű ritmus, hangszer és ének egyesül itt; a megszokott indiai, tibeti, gamelán eredetű zenei részek mellett nagyon jelen tős az arab zenei tradíciók beolvasztása. Ennek legszemléletesebb példája az "Ayin Al-Qalb"-ban mutatkozik meg formálisan, amely szerzemény már szinte a mo dern ethno-dance törekvésekkel rokonítható. Hortobágyi László összes lemeze kö zül valószínűleg ez talál majd leginkább utat nagyobb közönséghez hazánkban. Ez utóbbit a Bahia már publikálta kazetta formában, az Arcadian Collection-t p edig a közeljövőben fogja. -ezeketajánljarác-

Mato Grosso: Brasileiro CD (Face Music)
Coqui Reca Y El Calefón: Bon Bón CD (Face Music)
Susu Bilibi: Dziwo Nefa CD (Face Music, Dorfstrasse 29/1, 8800 Thalwil-Zürich, Switzerland) A Face Music "roots-ethno-jazz-fusion"-ban való érdekeltségéről m ár írtam néhány lemezük kapcsán, ez a három a 80-as évek végéről való album a kiadó kezdeti idejéből való. Akkor évi egy lemezt adtak ki, de ma se többet ke ttő-háromnál. A Mato Grosso és az El Calefón hamisítatlan latin-amerikai zenék, a latin gyökerek jazz-pop csillogásban oldódnak fel. A Mato Grosso kifejezette n popzene, nem a modern, hanem a 70-es évekből ittmaradt jazz-rock bárzenébe f ojtott latin zene, puha, de energikus ritmusokkal, hangszerszólókkal, negédes szintetizátorháttérrel és melódikus énekkel. Az El Calefón ennél autentikusabb, a dallamok kevésbé slágeresek, jobban érvényesülnek a kongák, és fúvósok, a dz sesszes futamok és váltások; mindenből egy csipetnyi: salsa, samba, rumba, fun k, jazz, reggae egyesül popzenévé.
A Susu Bilibi togói származású zenekar, az ő nyugat-afrikai zenéjük tökéletes tánczene. Modern hangszerelésű, és dzsesszes behatású, de nagyon jól érvényesü lnek a különféle akusztikus ütősök, és a modern hatások ellenére a tradícionál is afro-zenék. Érdekessége a dolognak, hogy egyetlen fehér zenész játszik a ze nekarban, a szaxofonos: Horváth Károly. Ez az egyik legkiemelkedőbb album a ki adó repertoárjából. -fúzionálmis-

Ensemble Georgika: Vol. II. CD (Face Music) Az Ensemble Georgika grúz férfikór us első albumáról már szintén írtam, az ő tevékenységük erősen kilóg a kiadó p rofiljából, a "roots-ethno"-n kívül más nem áll rájuk. Ennek az albumnak is ha sonló a felépítése, mint az elsőnek, fejezetekre, tematikus egységekre van osz tva. Az első hét dal ún. asztali ének, gondolom ezek köszöntők, társasági össz ejövetelek alkalmával születhettek. Ezek teltek, élettel teliek, néhol harsány ak, érvényesülnek a szólóhangok. Ezután jön három bölcsődal, amelyekben a dolo g természeténél fogva csendesen és szelíden énekelnek, itt végig kísérnek a pe ngetősök (salamuri, panduri és basszus-panduri). A következő öt darab munkadal. Ezek egymáshoz viszonyítva változatosak, de nem mindíg vidámak, bár elsődleges szerepük a munka keménységének az oldása lehet.
Ezután sorakozik három dal Tusheti-ből, a magashegyekből; amik a legnépszerűbb népdalok Grúziában - és valóban, talán a legszebb pillanatai a lemeznek. Az al bumot három rituális és négy liturgikus kórusmű zárja - ezek számomra sokkal m egnyugtatóbbak, és harmónikusabb vallási művek, mint az egyébként felkavaró or osz liturgiák. -ráchanja-

Deutsch Nepal: Benevolence CD (Cold Meat Industry, P.O.Box 1881, 581 17, Linköping, Sweden) Bár a Deutsch Nepal második albumán ugyanazt az utat folytatja mint a debütáns lemezen, az összhatás lényegesen más, kevésbé ritmus orientált, ill. kevésbé csak az ütősökön a hangsúly, sokkal inkább atmoszférikus ez a lemez, de megjelennek a jól ismert industrialis zajok, ütések, gépi zúgások, ezek azonban mindíg alá vannak rendelve a hangzás egészének, és a távoli elmélyült atmoszférának csak kellékei, kiegészítései, úgymint az effektezett emberi és madárhangok. Ez után csak megerősödött bennem, hogy a Deutsch Nepal ma a post-industrialis zenék egyik legjobbja és legfontosabbja. A borítón külön köszönetet mondanak Jehovának, a törvény és tudás Istenének. -mistibet-

Muslimgauze: Citadel CD; Infidel CD (Extreme, P.O.Box 147,Preston, 3072 Victoria Australia/Extreme Europe, c/o Artelier Music, Maastrichter Str.22, 50672 Cologne, Germany) A manchesteri zenekar az industrial kultúra utáni első hullámban indult, az első project az Eg Oblique Graph volt, ezen a néven '82-ben egy kazettát publikáltak. Ezek után politikai események hatására változtatták nevüket Muslimgauze-ra, első nagylemezüket, a Kabul-t '83-ban adták ki az afgani sztáni orosz invázió hatására. A zenekar erősen politikai elkötelezett - és remélik ezt mindenki érzékeli lemezeik hatására -, szerintem senkit nem szeretnek aki az arabokat nem szereti. A Muslimgauze célja elsősorban a keleti és nyugati kultúra és zene közel hozása egymáshoz, ez zenében elsősorban az arab, de a japán és indiai, valamint nyugati részről a német elektronikus (Can, Neue, Faust) és más kísérleti (Throbbing Gristle, Wire) zenék szeretetében nyílvánul meg. Ezeknek lepárlata a Muslimgauze zeneisége. Az előtérben mindíg autentikus ritmusok, énekbetétek és egyéb instrumentumok állnak - de elsősorban ütősök. Ezt valami különös és távoli szintetizátor és effekt zajkollázs dúsítja, amitől nem veszti el autentikus jellegét, mintha a tiszta népzenébe valami visszafordíthatatlan nyugati befolyás került volna.
A Citadel lemezeik közül a legváltozatosabb és színesebb. Melódiák itt sem nagyon hatolnak mélyre, az ütősök sokaságán és sokszínűségén kívül az elektronika szinetizálja az eredeti atmoszférát valami bizarr kortárszenei hangzássá. Ehhez még staccato ritmusok és dub vágások, valamint space és ambient elektronikus úszások vegyülnek. "A Muslimgauze a technologizált kibernetikus kor raga zenéje, transzcendens és politikai indíttatású egyszerre; a tradícionalitás náluk új megnyílvánulási formákat keres."
Az Infidel album egy igencsak hosszúra nyúlt maxi. A Citadel lemezen szereplő "Infidel" szerzemény 6 újrakeverése hallható rajta erősen acid-house, illetve trance-techno köntösben. Az ethno-acid zenekaroktól eltérően a Muslimgauze-ban itt sincs semmi melódikusság és popularítás, a jellegzetes house-os szintetizátor elemek (melyek minden acid zenében ugyanígy megtalálhatók) itt tökéletesen átlényegülnek a Muslimgauze szigorú világához. Bonusként három, régebbi lemezekről származó szerzemény újrakeverése zárja az albumot. -kínairác-

Vidna Obmana: The Spiritual Bonding CD (Extreme Europe, c/o Artelier Music, Maastricherstr.22, 50672 Cologne, Germany)
Vidna Obmana: Still Fragments CD (ND,P.O.Box 4144,Austin,Texas 78765, USA)
Vidna Obmana a The Spiritual Bonding albumon barátai segítségével az arizóniai mágikus tájakra kalauzolja a békés utazásra vágyókat. Ezek a barátok az amerikai Steve Roach (ő producer is, zeneszerzőtárs, és közreműködik dobokon, okarinán, didgeridoo-n), aztán Robert Rich dobokon, samplerrel, aztán természetesen a belga társ Djen Ajakan Shean ütősökön, valamint az albumot záró számban az olasz Alio Die loop technikával. És persze mindezen fúvósok, ütősök dinamikus és hullámzó hálója mögött Vidna Obmana (azaz Dirk Serries) a tőle megszokott nyugalommal telíti a hangzásteret végtelenné samplereivel.
A Still Fragments koncert CD, ami meglepő lehet Vidna Obmana zenéjének ismeretében, de arra, hogy koncertfelvételről van szó, csak az anyag legvégén derül fény némi hálás taps okán. Egyébként más a szerzemények hangzása mint a stúdió albumokon, gondolom illeszkedik a teremhangzásokhoz. A CD egy hamburgi és egy antwerpeni koncert felhasználásával készült, társ volt itt Djen Ajakan Shean. A lemezt egy 45 (!) perces darab, az "Acqua 3" zárja. -misoptika-

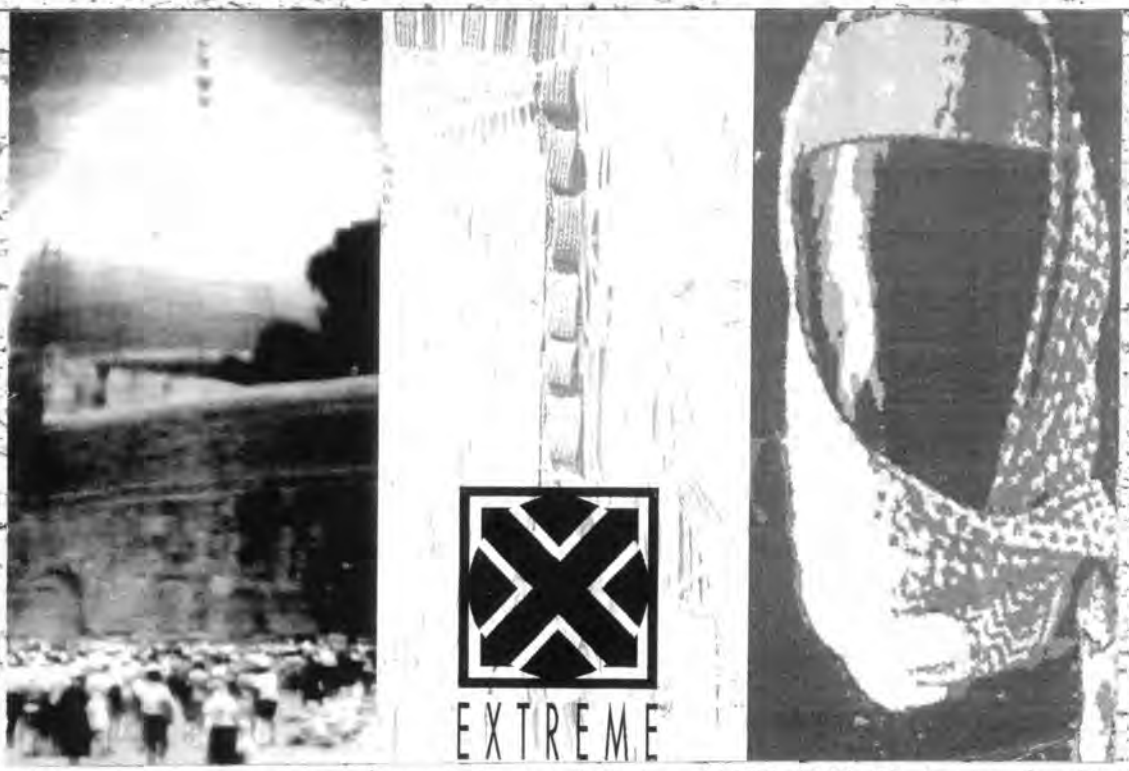

Muslimgauze: Betrayal CD (Staalplaat, P.O.Box 11453,1001 Gl Amsterdam,Netherlands.); Hebron Massacre CD (Soleilmoon Recordings, P.O.Box 83296, Portland, Oregon 97283 USA; európai cím: Staalplaat) A Betrayal a Muslimgauze legmeglepőbb lemeze, az arab zenei világ szinte háttérbe szorul a modern acid gépi lüktetés mellett. Egészen másképp szól, mint az Infidel újrakeverések, míg azok valamelyest illeszkednek az acid-house zenék sorába, a Betrayal szerzeményei a szokatlan dobgép használattól különösek (semmi egyéb house elem nincs benne), végtelenül sok a dobgépeken a magashang és lecsengésük - mivel nincs elvágva - egybecsúszik, ezért folyamatos finom magas cinhangok finom hálója fedi be a zenét.
1994 február 25.-én egy izraeli telepes palesztínokat gyilkolt Hebronban - ez hebroni mészárlásként került be a köztudatba. A Muslimgauze erről emlékezik meg egyetlen 25 perces szerzeményében a Hebron Massacre lemezen. A fentebb vázoltakkal összecseng, hogy itt az eredeti ütősöket és szépen csengő húros hangszert valami idegesítő és magas frekvenciájú szintetizátorhang nyomja el, mintha meg akarná rontani ezzel a zene élvezetét. A zene "lemészárlása" ezekkel a zajokkal tökéletes jelképe a valódi öldöklésnek. -békésmis-

László Dubrovay: Symphonia, Harmonics II, Concertino Für Digital Klavier Und Digitales Orchester CD (Staalplaat) Dubrovay László lemeze a második magyar vonatkozású album, amelyet a Staalplaat megjelentetett (az első Hortobágyi Lászlóé volt). Dubrovay ma a Liszt Ferenc Zeneakadémia professzora, az albumon dokumentált darabok tanúsága szerint az elektro-akusztikus műfajban alkot. Absztrakt darabjait analóg szintetizátorokkal és komputerekkel valósítja meg. Kísérletei magukon viselik a modern kortárszenék valamennyi jegyét, a disszonanciáktól a komplikált hangtani szisztémákig, és a csend mint zenei elem használatáig. Leginkább a német Archagon kiadó köré csoportosult elektro-akusztikus zenészek munkáihoz tudnám hasonlítani tevékenységét. -modernrácabsztrakt-

Score: Sediment CD (God Factory/Staalplaat) A God Factory egy új cég, a Staalplaat-on keresztül lehet őket elérni. Ez idáig az egyetlen kiadványuk, ami a kezembe ekrült, és a Score-tól is az egyetlen anyag, amit ismerek, bár ez nem mérvadó, mert mint hallottam, nincs két egyforma lemezük. Az egyszerű papírtokos CD a zenekar nevén, a lemez címén és a számcímeken kívül semmiféle adatot nem tartalmaz, ill. a cég neve és a "Brahma" felirat szerepel még rajta. A Sediment abszolút zajzene, a legmarkánsabbakhoz (Entre Vifs, Solmania, United Gods) hasonlóan. Végtelenségig torzított és manipulált emberi és gépi hangok masszív egymásrajátszása. -misgyár-

Esplendor Geometrico: 1980-82 2CD (Staalplaat, P.O.Box 11453, 1001 GL Amsterdam The Netherlands) A neves és úttörő spanyol industrial zenekar korai felvételei nek újrakiadása dupla CD-n. Az első diszk az 1981-es debütáns kazettát tartalm azza, a második pedig az 1982-es első LP-t, és egy '81-es három számos EP-t. Az Esplendor Geometrico zenei világa hosszan ismétlődő, monoton és gépies zajo k konstrukciója. A zakatolások, kitartó dobütések, torzított emberi hangok jel legzetes eszközei voltak a korai ipari zenekaroknak, de ezt az EG vitte úgymon d tökélyre. Ezek a korai munkák szinte kizárólag torz és hideg, már-már kínzó és szenvtelen elektronikus ütésekből és zajkollázsokból állnak. Olyan mai zene karoknak jelentettek táptalajt, mint a Dive, a Le Syndicate és sok egyéb moder n zajzenekar. -mis67-95-

Papoon: Raising Earthly Spirits CD (Staalplaat)
Rapoon: Fallen Gods CD (Staalplaat)
A Rapoon Robin Storey zenekara, ő volt a szellemi atyja a Zoviet France kultik us industrial csoportnak is. Az első Rapoon albumon szinte csak tablák játékát használta fel trance-szerű loopjaihoz, némi ambientes szintetizátor háttérrel. Az összhatás nagyon monoton, alig-alig változó hangrezgésű utazás a ritmusok v ilágában. Nos a két újabb albumon ez a szisztéma többféle hangmintán alapul, d e hasonló hatást ér el. A tablákon kívül itt elsősorban az elektronikáé a fősz erep, és egyéb ethno hangmintáké, jobban is összecseng a Zoviet France zeneisé gével, bár az sokkal zajosabb és eklektikusabb volt, a Rapoon az ambient törek vésekhez áll igazán közel, néha meglepő módon összecseng az O Yuki Conjugate zenéjével. A két album közül a Fallen Gods a lágyabban hullámzó, itt kerülnek minden bántó zajt és absztrakt szerkesztést. Ennek a lemeznek a legkiemelkedőb b ambient lemezek között a helye. -ráctrance-

O Yuki Conjugate: Equator CD (Staalplaat) Itt, akárcsak Vidna Obmana zenéjének érzékeltetésénél igencsak bajban vagyok. Ez az album két év munkájának gyümölc se, és ez hallatszik is rajta, az Undercurrents is, de főleg a Peyote album jó val zaklatottabb volt ennél. A szintetizátorháttérből szinte teljesen eltűntek a hallucináció-jellegű absztrakciók, a hullámzás a legtöbb szerzeményben békés ebb lett, az ütősök is visszafogottabbak - hozzátartozik, hogy azok a kifejezé sek, hogy"visszafogottabb" viszonylagos, mert eddig sem volt bennük semmi vads ág, vagy durvaság. A Peyote a "pejot" félsivatagos világát, az Undercurrents p edig a vizek sodrását vetítette elénk, az új album egyrészt mindezt ötvözi, gl obálisan hozza közel a természetet, és éteribb lebegésű.
Az album producere Paul Schütze volt, akinek kiváló space-jazz-ambient albumai t az Extreme Music publikálja. -táltosmis-

Beequeen: Time Waits For No One CD (Staalplaat) A Beequeen CD-jének borítóján Marilin Monroe támaszkodik egy erkélyre a semmibe meredve. A négy részre széth ajtható papírborító felhőket, fákat, órát, kalitkát és vízesést ábrázol. Ezt l eírni mégcsak lehet, de érzékeltetni... ahogy ezek a ritka szép képek összecse ngenek a lemez címével: "Az idő nem vár senkire", az már belehallgatás nélkül is megelőlegezi a tartalmat, szükségtelenné téve minden más információt; egysz óval: azonnal tudjuk, hogyan kell hallgatni ezt az albumot. A Beequeen atmoszf érikus zenéje az időről szól és a végtelenre gyakorolt hatásáról. Kilenc nekif utásban mondják el erről a véleményüket - természetesen egyetlen árva szó nélk ül. A zene elektronikára, hangra és külön fel nem tüntetett hangszerekre íródo tt. Külön lehetne elemezni mind a kilenc tételt, a hangokat, naturális zajokat ezek összecsengését, de felesleges. A Beequeen a pillanat zenéje, minden pilla natot kitölt valami, érzékeltetve a pillanatban való elsiklás veszélyét. -ØØØ-

Henri Chopin: Les Neut Saintes-Phonies, A Retrospective CD (Staalplaat/Korm Plastics) Henri Chopin az 50-es évek óta működő hangköltő. A hangköltészet egy igen érdekes műfaj; elsősorban emberi hangot használ hangszerként, él mindazza l, amit az ember hangszálai és egész teste mint hangképző szerv létrehozni tud, a sóhajtástól a természetes visszhangig, a legbizarrabb hangképzésekig. Termés zetesen használ segédeszközöket, elektronikát is ennek még szélesebbé tételéhe z (és elektronikus zajokat). Aztán a nyelv maga jelenik meg formabontó, ill. ú j formába állítva; hangok, szavak, szótöredékek, hangtöredékek sajátos ritmusb

a és arritmiába állítva jelennek meg. Nos ezek a jellemzők vonulnak fel Henri Chopin retrospektív albumán, amelynek 7 darabja egész pályafutását átöleli az ötvenes évektől a 80-as évek végéig. Minden jel arra mutat, hogy sok mai modern experimentális csoport tevékenységét és törekvését alapozta meg (Zoviet France, Etant Donnes). A CD-hez tartozik egy 72 oldalas könyvecske cikkekkel és interjúkkal, valamint Chopin képverseivel, amik a hangköltemények mintegy vizuál is megjelenései és kiegészítései. -hangosírórác-

Djen Ajakan Shean/Vidna Obmana: Parallel Flaming CD (Multimood Records) A számomra legkedvesebb ambient-zenész a belga Vidna Obmana, olyan személyes atmoszférát teremt albumaival, amely tökéletes átélésről tanúskodik. Sokat úton van, különnböző tájakat jár be, lemezeinek borítóit saját fotóiból készíti. Természetközeli hangzása roppant vizuális. Elsősorban elektronikát használ, de ezen a lemezen (lemezeinek sorában először) autentikus hangszereket is, ütősöket, didgeridoo-t, shakers-t, maracas-t is megszólaltat. Az albumon partnere egy másik ambient zenész Djen Ajakan Shean, dobprogrammal, bolgár furulyán és különböző ütősökön játszva (ő ismertette meg Vidna Obmana-t az autentikus hangszerek megszólalásaival). Az eredmény csodálatosan tiszta és felemelően szép zene, megnyugtatást hoz a mindennapok forgatagában. -optikailagsemcsalódottmis-

Asmus Tietchens: Marches Funebres CD (Multimood Records)
Peter Frohmader: Stringed Works CD (Multimood Records,Kungsportsavenyn 27, 411 36 Göteborg, Sweden/Staalplaat) Asmus Tietshens kortárs zeneszerző, művei viszont szárnyallnak időn át, nem lehet őt egykönnyen bárhová is besorolni. A Marches Funebres három részből áll, egy órás, valójában egy témát, ill. ötletet jár körül három húszperces felépítményében. Zenéjére leginkább a teátrális jelzőt illeszthetem, a színházi és filmzenéhez áll közel. Megszólalása még akkor is roppant monumentális, ha visszafogottan szól. Az első részben akár egy nagyzenekar is játszhatna, előtérben zongorával, mély férfikórus betétekkel, bár az egész szintetizátorokkal lett előállítva. A végére olyan a benyomásom, mint ha Laibach-i atmoszférát élnék meg, csak nagyzenakarra írva. A második rész már egyértelműen szintetizátor hangzású, persze nem a megszokott értelemben. Itt az előbb vázolt atmoszférát ambient és repetitív eszközökkel éri el. A harmadik tétel a legautentikusabb, szinte Wagner-i, megtévesztésig akárha nagyzenekar játszana, itt üstdobok is belépnek, mintha egy germán mítosz elevenedne meg előttünk.
Peter Frohmader szimfóniái elsősorban húros hangszerekre, basszusra és gitárokra íródtak. A"Bass Symphony No.2"-ben négy nyolc húros basszuson és elektromos bőgőn játszik, itt Rudi Haunreiter közreműködik dobokon. Amit elsőként el lehet mondani Frohmader zenéjéről, hogy igyekszik magát nem kötni műfajokhoz, a rockon és dzsesszen át a kortárs-kísérleti és zajzenékig igyekszik mindent átfogni. A hangszerek kezei között lüktetnek és élnek, hol nevetnek, máshol zokognak. Egyik pillanatban kristálytiszta futamokat hallunk, hogy aztán kásás vagy sikító zajokba torkolljon. Ezenkívül folytonosak a hangzás és témaváltások.
A "Symphony for Basses and Guitars"-ban szólóban játszik hangszerein, a dob hiánya lebegőbbé és csilingelőbbé teszi itt a zenét. A "Bass Symphony No.3" és a "Winter Music" jóval nyugodtabb, ezekben Birgit Metzger közreműködik szólóének kel. Ezek a művek valahol az orchesztrális zene és az ambient között foglalnak helyet. -misszimfóniák-

ACTUS: Das Unbennenbare CD (Discordia/NOE, Budapest 1399, Pf. 701/453.)
Az Actus második albumán az elsőn felvázolt,"az emberi alászállás és felemelkedési lehetőséget az ősiségben való megtalálásban láttatás"ezen az új albumon ugyancsak megfogalmazódik, de ennek a szellemi hanyatlásnak költői formába önté se itt túl is mutat a puszta "szomorúságnál". Egyrészt: "A Nap fénye kikerül a Holdba, és elnyelődik a Földben", "Formák áhitata, a tudatlanság fellege. Képzelgés átka a hangok kultusza. Feloldódás kezdete, a mennyiség uralma" De a feloldódás az út kezdetét is jelzi, elég rámutatni az egyedüllétre, az Önvaló keresésének feladata mindenkinek "egyedüli" útja. "Napról napra közelebb a középponthoz... A magamat akaró akarathoz". Ez nem iránymutatás, ez az út maga. A legszebb sorok a lemezen számomra: "Én nézem az utolsó naplementét. Én hallgatom az utolsó madárdalt. A Semmit hagyom senkire." Az ÉN lesz ott. Ebben az értelemben az Actus nem csinál mást, mint a mai szellemi-ínséges időkben újrafogalmaz, érthetővé próbál tenni bizonyos kezdetektől létező spirituális alapállásokat, a mai helyzetnek megfelelően értelmezve.
Zenéjükből eltűntek bizonyos "techno" elemek, több a klasszikus zenei befolyás szintézise; a szintetizátor nagyzenekari hatást idéz, és monumentális megszólalást - elsősorban a dobokban. Akusztikus gitár és csengyettyűk is feltűnnek, néhány szerzeményben a hangzás kifejezetten puritán és letisztult. Összhatásában leginkább a Hyperium kiadó által képviselt zeneiséggel cseng össze. -mihály-

Call: Domina CD (Consequence Records, Dingbuch 3, 83139 Söchtenau, Germany/Discordia) A Call modern megszólalású industrial-techno, abszolút digitális hangzású, erős hangsúllyal a kemény elektronikus dobütésekre, a torzított énekre, különféle zajmintákra, telített megszólalásra. Emellett nagyon mechanikus és hideg, összhangban a lemez témájával, zeneileg olyan csoportok említhetők meg párhuzamként, mint a Vomito Negro és a Die Form. A Call valójában egyszemélyes zenekar - ez az alkotó művészneve -, minden munkálatot a zeneszerzéstől a keverésig egymaga csinál, vendégénekesként egy Petra nevű hölgy közreműködik.
-eloldozottrác-

Blackhouse: Shock The Nation CD (Discordia, An Liffersmühle 95, 47877 Willich, Germany) A Blackhouse un. keresztény-industrial zenekar Ivo Cutler és Sterling Cross duója. Közreműködik még Brian Ladd és Julie Frith (Psy 231) akik Ladd-Frith néven publikálták is a csoport kazettáit 1984 óta. A Blackhouse zenei munkássága bár a post-industrial-ba sorolható, nemigen szorítható industrial keretek közé. Némi gitáron és éneken kívül csak elektronikát, elsősorban sampler-t és magnószalag-manipulációkat alkalmaznak. Előszeretettel használnak fel popzenékből hangmintákat (Madonnától a Laibach-ig), amiáltal a hangkavalkádból legtöbbször deformált acid-rave-jazz-swing ritmusok és zenei fordulatok bukkannak fel, kiherélve, megtűzdelve absztrakt hangokkal, lecsupaszítva a pop-máztól, és dub-vágásokkal keverve. Vagyis a Blackhouse roppant tehetséges abban, hogy"előregyártott" terméket feljavítson, pozitív-keresztényi töltettel ellátva.
-fehérszívmis-

Dracula: Die Hand Gottes CD (Spirit Records, Marienstrasse 40, 76137 Karlsruhe, Germany/Discordia) A Dracula 1986 óta létező electro-avantgard trió. Ez alatt értendő: Ebm lüktetésre némi gothic hangmintán és éneken kívül erős, masszív gitár rakódik. Elég furcsa is, hogy rituális hangmintákra úszó minimal elektronikus kezdések hagyományos, mondhatni progresszív rockzenei gitártémákba torkollanak, ami jószerivel be is temeti az elektronikus hangzást, szinte csak a dobütések maradnak, valamint az ének. -vértisztelőmihály-

Kirlian Camera: Eclipse - Das Schwarze Denkmal 1988 CD (Discordia) Az olasz dark-wave színtér egyik legnevesebb és legkiemelkedőbb zenekara. Szellemi törekvését tekintve az új-dark misztikus vonulatba sorolható. Zeneileg klasszikus zenei hangminták, industrial-techno orientált szintetizátor-hangzások, dark-wave rock, melódikus és melankólikus férfi és női ének jellemzik. A felvételek 1986 és '88 között készültek. Angelo Bergamini, a zenekar vezetője válogatta egybe az anyagot, és bár igyekezett egységessé újrakeverni a szerzeményeket, a zenekar konkrét nagylemezei izgalmasabbak és jobban szerkesztettek. -lencsemis-

Wumpscut: Gomorra CDEP (Beton Kopf Media, R.Ratzinger, Luitpold Str.32, 84034 Landshut, Germany/Discordia) A Wumpscut Rudy R. gothic-Ebm Dj zenekara, 1991 ó ta jelentet meg felvételeket - jónéhánnyal találkoztam már electro-industrial válogatásokon. Zenéje kemény és sűrű ritmusokra, torzított énekre (de az Ebm m elódikusságát szem előtt tartva) samplingekre, szintetizátor-függönyhangzásra épül. A maxi négy erősen táncos mixet tartalmaz. -összeforrtrác-

Elektrauma V/A CD (Discordia) A Side-Line elektro-zine által összeállított vál ogatás a világ elektro-industrial törekvéseiből ad áttekintést. A 18 zenekar n agy része dark és gothic-techno, az Ebm klasszikus hagyományai szerint. Néhány keményebb és kísérletezőbb kivétel akad, ilyen a Dive és az Imminent Starvatio n. További előadók: Zero Defects, Sleepwalk, Katarsi, Wumpscut, Fiction 8, Mal aise, Suicide Commando. -traumatikus-

Andromeda Complex: Be Kind With Your Executioner (Discordia) Az olasz neo-dark elektronikus színtér izgalmas színfoltja az Andromeda Complex. A melankólikus éneket kivéve igyekszik semmiben sem igazodni a műfaji elvárásokhoz. A szintet izált orchesztrális hangzások bizarr sampler-zajokkal, szokatlan ritmusszekció val egészülnek ki. A "Life of Despair" dobjai valójában kemény elektronikus üt ések záporozása. Rögtön utána a "Where has it Gone the Kitten?" un. neo-folk ak usztikus gitárzene; ez a kettősség végig jellemző az album arculatára. A csopo rt alatagjain (Celestino Pes, Patrizia Mattioli és Vanja Buzzini) kívül vendég zenészként jelen van Angelo Bergamini a Kirlian Camera-ból, zeneszerzőként is. A lemezt Lennon/McCartney "Rain" című szerzeményének szép feldolgozása zárja. -miskomplett-

Psy 231: Industrial Hits For Greatest Youth CD (Discordia) A csoport Brian Lad d és Julie Frith duója, ők kiadóként is működnek. Már a lemez címe is sejteti, hogy ez a szójáték a 70-es évek végi Industrial Culture jelszavát idézi. Élnek is mindazzal a zenei lehetőséggel, amit az előirányzott. A szerzemények egy ré sze a TG, Cabaret Voltaire elektronikus hangzását hozza felszínre, zajok, viss zhangosított fúvósok, minimal diszkó-ritmusok által; de a lemez nagy része jóv al túlmutat ezen, és sokféle modern kísérleti-elektronikus zenei törekvésben o tthon van, kezdeve a kortárs zajzenéktől a dance-ig. A CD válogatás a csoport tevékenységének teljes áttekintése. -postráczaj-

DsorDNE: 24o25 GRU/o/Mo CD (Discordia) A DsorDNE az egyik legkellemesebb megle petés Olaszországból számomra az industrial színtérből az F.A.R. óta. A DsorDNE a kísérleti/industrial zenei törekvések közé sorolható, de valójában hipnotiku s tánczene elektronikus eszközökkel. Zenei világuk bizarr és sajátos, néha egé szen különböző dolgok ötvöződnek benne, a "Rimani" című szám alapja Dive-ra em lékeztető elektronikus ritmus, erre nagyon szép, állhatatos női ének úszik, eg yszer latinos, máskor nagyon keleties motívumokkal. Ehhez hasonló megoldások j ellemzik 70 percen át. Az album két részből áll, egyik a "24o25", másik a "Gro/ o/Mo". A zenekar vezetője Marco Milanesio működteti a Hax nevű kis lemezcéget, amely olyan zenekarokat publikál a DsorDNE mellett, mint a Jackdaw With Crowba r, Passiflora, Gerstein, Human Flesh, La Deviation. -RácMIS-

White Legion: La Transfiguration De L'ange CD (Discordia) A lemez dizájnja erő sen a Laibach és az Autopsia teuton-pátoszát idézi. Az anyag mindössze negyedó ra és a címadó szerzemény négy tétele hallható rajta. A Wagner-i muzsika, a fi lmzene és a modern neo-dark zenék atmoszférája egyesül benne, instrumentálisan. Az orchesztrális megszólalást minden bizonnyal szintetizátorok szolgáltatják. A White Legion a Kirlian Camera projectje (ugyanők alkotják a T.A.C. zajzenei csoportot is). -újvilágosság-

Silence Gift: Bju-ty (The Skin Is Broken By Tears) CD (Hyperium) Melankólikus és sötét tónusú popzene. A régi new wave és dark wave modern köntösben jelenik meg. A romantikus témák megidézői a hullámzó atmoszférát teremtő szintetizátor, a finoman olvadozó gitárhang, a lágy elektronikus dobhangzás, valamint a melan kólikus férfi és női ének. Semmi hangoskodás, semmi izgalom, csak az áttetsző szomorúság. -susogómis-

Sow: Je M'Aime CD (Hyperium) A Sow egyszemélyben Anna Wildsmith, ő írta a szöv egeket, és el is énekli őket. Raymond Watts közreműködik, ő írta a zenét és el ő is adja (plusz egy dal társszerzője Mike Watts, egy másiké pedig Foetus). Elsősorban a Sow sokszínűsége nyűgözött le, Anna hangja az érzelmi skála valam ennyi fokozatát végigjárja, hol simogat, hol karmol, tónusa Galasé és Nina Hag ené között. Előadásmódja hatásos és igéző angolul, franciául és olaszul egyará nt. A zene legalább ilyen sokoldalú és nem szorítkozik csak aláfestésre; nagyz enekari pillanatok, különböző fúvósok, vastag zajok, erős ritmusok olvadnak eg gyé. Nem is dalok ezek, egy színházi előadás hanganyagának tűnik inkább. -úgy?-

Legion: Die Datenschleuder CD (Hyperium) A Hyperiumtól nem számítottam egy en nyire kísérletező anyagra. Az ipari robotokra vonatkozó információkon kívül az t lehet megtudni a kivételes küllemű pauszpapír borítóból, hogy a felvételek k észítését és a produceri munkát a sokoldalú londoni hangművész Andrew Lagowski vállalta magára (Lagowski néven jelentet meg elektro-industrial lemezeket). Az atmoszférikus zene ipari zörejek és zajok valószínűleg lassítással és sampleri zálással lettek manipulálva. Bennem nem is robotokat idéz, hanem egy kibertéri atmoszférát, ahol az információk hangokat képezve áramlanak. Bár egészen másvi lágiak ezek a hangok, nincsen bennük semmi kellemetlen, a váratlan hangok sem félelmetesek, inkább hallucináció jellegűek. -egyszálmis-

Sleeping Dogs Wake: Sugar Kisses CD (Hyperium) A Sleeping Dogs Wake első három lemez is egyedülállóan izgalmas az elektronikus, post-industrial techno színté ren (micsoda hülye kifejezések!), sőt a harmadik album már kifejezetten kedves is tudott lenni; de igazából ezzel a lemezzel értek meg, azt is mondhatnám, ho gy ez az album már bölcs a maga nemében. Olyan nyugodt pillanatokat tudnak, ho gy az egész album annak tűnik, semmi sincs elkapkodva, vagy csak félig kijátsz va rajta. A ritmusok sokszor elveszítik elektronikus mivoltukat, akusztikus gi tárhanzások is megjelennek, de torzítva is barátságosan szól. Énekesnőjük (aki a dobos is) hangja éteri és szívhez szóló. A zenekar már harmadik albumuk óta nem duó, négyen dolgoznak, szintetizátorral és basszussal megtoldva. -ébresztő-

Clock DVA: Collective 2CD+booklet (Hyperium) A kiadó egy ritka szép kiadványt publikált a zenekartól Collective címmel, amely egy dobozba zárt két 75 perces CD-t, egy miniCD-t, és egy 24 oldalas füzetet tartalmaz. A két CD magában fogl alja a csoport második periódusának valamennyi maxiját, számszerint tizet 1988 -tól (a Buried Dreams albumtól) '93-ig. Ráadásul nagyon ügyesen jártak el, az adott maxik szerzeményei nem egymás után kerültek lemezre, hanem megosztva a k ét CD-n, így elkerülték a mix-verziók egymásutánjainak unalmát. A miniCD-n két ismert szám koncertfelvétele mellett szerepel egy vadonatúj szám is, az "Endle ss Phase". -kétórakormis-

Elektrode: Die Operative Maschine CD (Hypnobeat, P.O.Box 910127, 90259 Nürnberg, Germany) Valójában a Die Form projektje, annak a kísérleti oldala. (Bár a Die Form erősen diszkó-techno, jelentettek meg már szintén kísérleti elektronikus albumot is szintén a Hyperium Records-nál, Ad Infinitum címmel.) Mindenestre a z Elektrode zenéje sokkal inkább fedi a csoport hozzáállását, amely a sado-maz o, kikötözés, csipeszek, elektródák, latex-ruhák világában van otthon. A zene ennek megfelelően hideg, elektronikus zajokkal terhes, abszolút nem átérezhető ritmusokra épül; suttogó/torz ének, magas üveghangok, váratlan ütések teszik i degenné. Ez a zene korbács a lélekre, ha még a booklet kikötözött szenvedéseit ábrázoló lépeit is átérezzük, szívünk jégcsappá válik... -túlfűtöttrác-

Attrition: The Hidden Agenda CD (Hyperium, P.O.Box 910127, 90259 Nürnberg,Germ.) Az Attrition minden tekintetben techno (elektro-industrial) zenekar; megszólal ásuk techno-elemek mellett sok egyéb kifejezésmódot is takar, filmzenék, klass zikus zenei hangzások, operai teátralitások, industrial pillanatok idéződnek f el bennem. Az Attrition annyira egyedi és oly gondosan kivitelezett, hogy kár lenne holmi újításokkal hozzányúlni, nem is teszik, lemezről lemezre csiszolga tják, apró rezdülésekkel gazdagítjáz "mindössze", és ez a folyamat már egy évt izede tart. Ez az album is annyiban több, mint az előző, hogy kortalanságát me gtartva - lendületesebb, és több benne a klasszikus zenei pillanat és folyamat osak benne a női aláfestő vokálok, időnként főszerephez is jutva. -misacustic-

Evils Toy: Morbid Mind CD (Hypnobeat)
Regenerator: Everyone Follow CDEP (Hyperium)
Az Evils Toy az elektro-industrial korai Skinny Puppy féle irányát képviseli, mind az énekstílus, mind a zenei megoldások, ritmusok terén. Bár náluk kevéssé szűrreális az összhatás, és kevesebb zajkollázst használnak, inkább kibernetik us techno hatások és dark hangulatú szintetizátorhangzás érvényesül.
A Regenerator maxija a címadó szerzemény négy különböző mixét tartalmazza. Az ő zenéjük szintén a dark techno és a modern elektronikus industrial találkozás a; a Coptic Rain énekesnőjét idéző énekkel, és hideg gépies hangzásokkal, első sorban a dinamikus részekben. Az "álom-mix"-ben az ambientes háttér előtérbe k erül és végig csak a lebegő hatások érvényesülnek. -fénymihály-

Die Form: Rose Au Coeur Violet CD (Hyperium)
Die Form: Suspiria De Profundis CD (Hyperium)
A Die Form egy francia házaspárt takar. Ők tekinthetők a mostanában (főleg a g othic-körökben) nagy divatnak örvendő elektronikus zenei irány, az ún. "sadist school" alapjainak. Albumaikat szép és döbbenetes fotók illusztrálják szado-ma zo pillanatokról, főleg nőkről, akik meg vannak láncolva, béklyóba zárva, főle g a genitáliáik. Fontos téma náluk az apácák ilyen irányú kínzattatása...
E két utolsó lemezük talán legjobb alkotásaik, zeneiségük kissé az Attrition-r e emlékeztet, ebben nagy szerepe van az opera-szerű női éneknek, amely a Die F orm esetében is kiemelkedővé teszi a zenét, amely itt kevésbé diszkó/techno ha tású, a kísérleti elektronikus zenék felé mutat. A Rose Au Coeur Violet-en két legjobb szerzeményük második verziói ("Cantique II" és "Éclipse") kaptak helye t, amelyek jócskán túlnőnek a hagyományos techno keretein. -félszegrác-

Anchorage: Tranquilly The Maelstrom Stars CD (Hyperium) Az Anchorage az új-gót ikus vonulat egyik legszebb zenekara, kifejezésmódjában a Love Is Colder Than Death mellé állítható. Eszköztárukban fontos szerep jut a női éneknek, a roman tikus és barokkos melódiáknak. A dobok nem rockosak, inkább pátoszt sugallók a z In The Nursery módján, a basszus és a gitár tökéletesen olvad össze a szinte tizátor dallamokkal, melynek zongorafutamai és nagyzenekari műveket idéző metó dusai kivételesen jól szerkesztettek a műfajban. -újrácrégiköntösben-

Calva Y Nada: Die Katze Im Sack CD (Hyperium) Nagyívű dallamvezetés és pátosz jellemzi. Az elektronikus tánczene, a post-industrial romantikus új-dark vonul at jegyében fogant. Mély, reszelő énekhang, minimal elektronikus hangeffektek, monumentális-militáns dobok, szintetizátor-szőnyeghangzás jellemzik; az In The Nursery, a Laibach és Philip Glass megfontolt találkozása. -misxrác-

Zauber Of Music V/A CD (Hyperium) A Hyperium kiadó teljes áttekintését adja ez a válogatás, az 1994-es év lezárásaként az abban az évben publikált albumokból összeválogatva. Ők elsősorban a neo-dark/gothic, az elektro-industrial, és kis ebb mértékben az experimentális zenei törekvésekben igyekeznek színvonalas pro dukciókat megjelentetni. A válogatást négy tematikus részre osztották, a dark gitár és szinetizátor-jellegűek a "Heavenly voices" és a "strum" fejezetben je lennek meg; Love Is Colder Than Death, Stoa, Anchorage, Sleeping Dogs Wake, Si lence Gift, stb. A "data" fejezet az Attrition, Calva Y Nada, Regenerator, Die Form és Clock DVA zenekaroké (ez utóbbi '94-ben szerződött ide az olasz Contem po-tól). A válogatást a "ritual" rész zárja, ide két kísérleti zenekar került, a T.G.V.T. és a Legion. -r.á.c.m.i.s.-

The Jesus Lizard: Down CD (Touch & Go, P.O.Box 59, London N22 1AR, UK) Elképesztően zaklatott ez a lemez, a "suttogó őrület" a Liar-on oldódott kissé, de itt újra ragadozó madárként csapnak le a magasból. Itt meg is kell jegyezne m: ez az album csak a legmagasztaltabb Goat albummal mérhető össze, és ha az feszült volt, ez már robban is - David Yow-n kívül senki sem tudja magát mikro fon előtt így felemészteni -, szinte semmi szilárd pont nincs, mindössze az, h ogy tudjuk, ez itt a Jesus Lizard, ezen kívül más baj nem érhet bennünket - de ezen belül végtelen sok. Kezdődik, hogy a rövid leginkább rock and roll dolgo k is idegőrlően túlspirázottak, és itt több a lassú, emészthetetlen ötperc - p edig öt perc az a határ, ami tőlük már gyilkosság! És ez nem vicc. Én nagyon s zeretem őket, de már megvisel néha - úgyhogy a gyenge idegzetűeknek csak recep tre szabad fogyasztani. -miséltű-

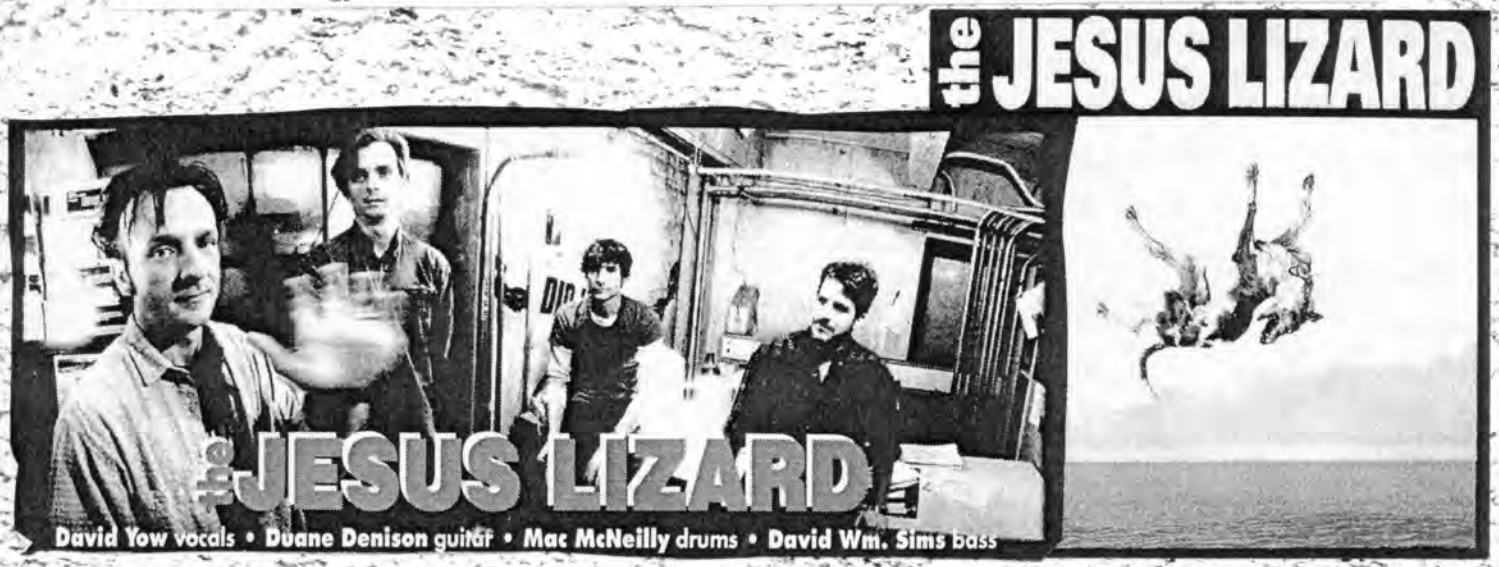

Killdozer: God Hears Pleas of the Innocent CD (Touch & Go, P.O.Box 25520,Chica go, IL 60625, USA) A Killdozer a mániákus és brilliáns noise-rock csoport 93-a s visszatérése óta most jelentette meg második albumát. Nos minden rendben van, azt szerencsére nem mondhatom, hogy minden a régi, mert sok új íz került a kok télba, de az annyira áhított Killdozer feeling hamisítatlan. Nagyon meg kell d ícsérnem az új gitárost, ezen a lemezen a legtöbb új szín neki köszönhető, izg almas riffeket, kiforgatott szólamokat, pszichedelikus pengetéstechnikákat von ultat fel, persze a ritmusszekció is nagyon bátorítja. A legtöbb szám kevésbé poroszkáló mint eddig, és sűrűek a váltások. Ha nem lenne szentségtörés, azt m ondanám, ez a lemez jobb, mint a klasszikus albumok, a Twelve Point Buck és a Little Baby Buntin... -misdozer-

Slint: Glen/Rhoda Maxi (Touch & Go) A Slint bennem mindíg a megboldogult Rapem an zeneiségét idézi. Ez a két szám instrumentális (bár a nagylemezeiken sem vi szik túlzásba az éneket) és nagyon jól kevert noise-rock, erős benne a dob, a basszus és a gitár is ("késgitárhang"), intenzívek a váltások, néha a finom ps zichedelikus részek váratlan és elsöprő viharba sodródnak bele. -miértkettő?-

Girls Against Boys: Cruise Yourself CD; Kill The Sexplayer CDEP (Touch & Go)
A kiadó egyik ifjú pártfogoltjának nagylemeze bődületesen jól sikerült, tavaly év végén jelent meg és az év egyik legjobb noise-rock albumaként remek zárást csinált a kiadónak. Amit már a Sexy Sam kislemeznél is éreztem, itt csúcsosodik ki 40 percen át. Semmi harsányság, csak bonthatatlan tömörség, de semmi gyilkos riff, vagy metal. És úgy nagyon jó, hogy semmi meglepő, megdöbbentő, vagy új nincs benne; viszont az ismert noise kellékeket roppant ügyesen forgatják, ezen felül nagyon fiatalok, nagyon csibész arcúak éa pimaszul magabiztosak, természetesen ez jól hallatszik a hangok közül. A tempó valahol középúton, inkább hullámzó, mint ügető, túrázó, mint poroszkáló, de a legjobb a keverés, az énekis bele van ágyazva a zene egészébe, szinte fuldoklik a gitárok erdejében, a hangzása pedig vaskos, mint a kelt tészta és morzsás mint a prézli. De hát van gyakorlatuk, a csoport magja néhány éve még a Soulside-ot erősítette.
Az új kislemez tökéletes példa a függetleneket is megtámadó ádáz biznisz-vírus elhatalmasodására. A címadó Kill The Sexplayer rajta van a nagylemezen, a három koncertszám (Learned It, Sexy Sam és Let Me Come Back) szintén megjelent már. A lemezt azért adták ki, mert a címadó benne lesz egy új angol filmben Kevin Smith "Clerks"-ében (a Jesus Lizard, Corrosion Of Conformity, Alice In Chains társaságában). Úgyhogy emiatt újra el lehet adni, új számok híján koncertfelvételekkel megtoldva. Ez persze nem minősíti a zenekart, ők is részesei az üzletnek, mint bárki más. -énismis-

Kepone: Ugly Dance CD (Quarterstick)
Mule: If I Don't Six CD (Quarterstick)
A Kepone az egyik legizgágább zenekar, akit valaha hallottam. Leginkább úgy képzelhető el, ha összevágjuk a Jesus Lizard-ot és az Alice Donut-ot, és megmártjuk trash szószban. Zenéjükben minden zaklatott és zaklató, mint az amerikai nagyvárosok, amit zenéjükkel megjelenítenek, Martin Luther King-ről és véres bandaháborúkról énekelnek. Az énekesek üvöltenek és kiköhögik a szavakat, mintha a tüdejüket rúgnák, a basszus imbolyog, a gitáros nem tudja, hogy éles riffeket vagy inkább kásás reszelést facsarjon ki hangszeréből, a dobos pedig minden pillanatot jó zenész módjára alátámaszt, az egész kihámozhatatlan, megjegyezhetetlen és megszokhatatlan.
Hirtelen ellőttem a jelzőket, pedig a Mule új albuma is kiváló; róluk azt kell tudni, hogy a Laughing Hyenas egyik utódzenekara (a másik fele maradt ami volt) A Mule a sokat látottak bölcsességét oltja gitárzenébe, az noise-rockjuk nyúlik, mint a technokol, és hasonlóan veszélyes drog. Amellett, hogy noise, kicsit blues is, néha pillanatokra Hendrix is. Jól szól, mégis mintha a pincében zenélnének, különösen az ének olyan. A Mule zenéje nem magától értetődő (azokat meg is lehet könnyen unni) azért olyan jó, és mert nagyon magányos, mint minden tévelygő lélek. -hah-

Crust: Crusty Love CD (Trance Syndicate, P.O.Box 59 London, N22 1AR, UK)
A Crust bár minden tekintetben a noise-rock skálája szerint él, egészen más té szta. Előadásmódjuk ötvözete a "humornak és a csúf valóságnak". A Crust és a Butthole Surfers között azon kívül is lehet párhuzamot húzni, hogy a kiadónak King Coffey az alapítója. Nem könnyen kiismerhetőek, általában kínzóan lassúak, zajosak, mondhatnám Butthole "industrial" kiadásban. Ettől függetlenül persze a Crust gitárzenekar, de hideg és masszív, torz és elektronikus zajok viharába van ágyazva, emellett nagyon tudják, mikor kell egy kis pszichedelikus finomsá ggal lágyítani a sziveket, fokozandó a bizarrságot. -kéregrácoldás-

Butthole Surfers: The Hole Truth... And Nothing Butt CD (Trance Syndicate)
Természetes, hogy ezt a soronkívüli lemezt a Butthole egyik tagjának saját kia dója publikálta. Sokan jártatták a szájukat, hogy azér' a régi Butthole, bla-b la, nos nekik kedvez ez az album, amely igencsak régi felvételeket gyűjt egybe. 14 koncertfelvételt, túlnyomórészt a 80-as évekből, aztán két demó-számot '83-ból. Szinte mind ismert szerzemény a nagylemezekről, igaz, hogy némelyikre ali g lehet ráismerni, vagy azért, mert borzalmasan szól (a Butthole Surfer opus a legpunkosabb felvételük), vagy mert nem is hasonlít a megszokott verzióra. Elh angzik egy Beatles feldolgozás is 50 másodpercben, aztán a Hurdy Gurdy Man hat évvel korábbról, mint a nagylemez megjelenés, egy-két szám pedig (pl. az USSA) legalább olyan zajos, mint a Missing Foundation. Nagyon úgy néz ki, hogy alapo san megfésülik a nagylemezeiket (bár azokat azért imádom amiért) - csak elkeln e egy élő aktus velük. -rácigencsakajánlja-

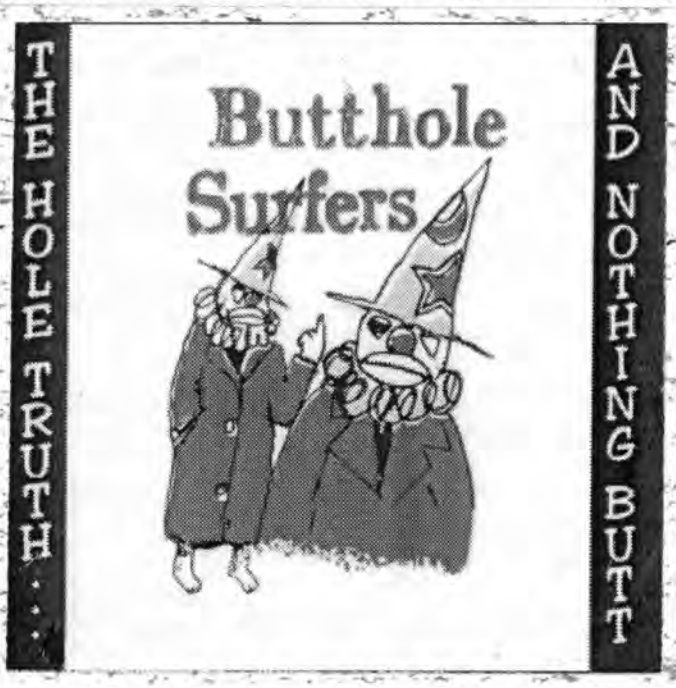

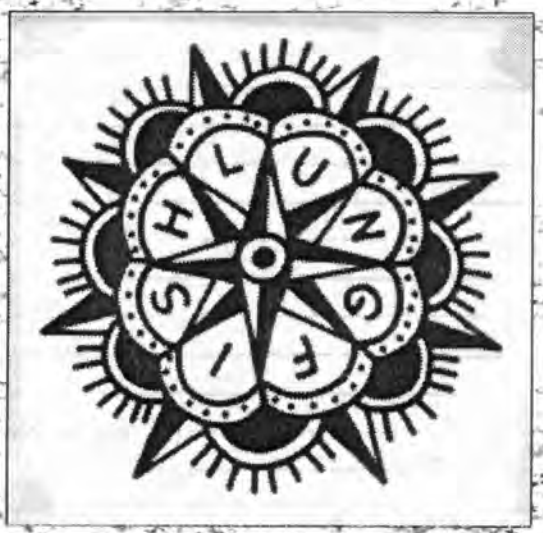

Lungfish: Pass And Stow CD (Dischord, 3819 Beecher St, N.W.D.C. 20007, USA)
Mivel a Dischord kiadó folyamatosan megbízható minőséget szállít, most sem kel lett csalódnom. A Lungfish abból a hangzásból merít, ami ugyan nem lep meg, de igényessége megnyugtató. Árnyalatnyi különbségek: lassúbbak és kevésbé feltűnő ek, mint a többi post-hardcore csoport a kiadótól, de ez a szerénység és diszk rét hangzás közel sem kommercitásból ered. A lemez bár párperces számokból áll, nem működik széttagolva, végig figyelni kell rá, a szerzemények egymást kiegés zítve, továbbgondolva, az album egészében elfoglalt helyzetük szerint bírnak j elentéssel. És az jó, ha egy lemez úgy készül mint egy nagylemez, és meg is le het úgy hallgatni; türelmesen, odafigyelve. -ebihalmis-

State Of The Union, DC Benefit Compilation V/A CD (Dischord, 3819 Beecher Stre et N.W. Washington, DC 20007, USA) A Dischord kiadó múltjából, 1989-ből szárm azó válogatás CD-n való újrakiadásáról van szó. Ez még a punkosabb időszak vol t, ma már lényegesen más a hangzása a kiadó pártfogoltjainak. Néhány csoport h azánkban is ismertté lett; a Screem, Soulside, Ignition, Marginal Man, Shudder To Think, és nem utolsó sorban a Fugazi - ezeknek a résztvevőknek egyébként a

válogatáson kiadatlan felvételei szerepelnek, és emellett ők nyújtják mai füll el is a legizgalmasabb perceket. Néhány további név: Broken Siren, King Face, 3, Fire Party, Fidelity Jones. -benemis-

Helmet: Born Annoying CD (Amphetamine Reptile, Gruner Weg 25, 37688 Beverungen, Germany) A Helmet őrületet kiválóan tovább táplálja ez a lemez, és nem utolsó sorban kárpótlást nyújt azoknak, akik kissé megijedtek a Betty album lazább ha ngvételén. Ez az album az első kettő, a Strap It On és a Meantime közé szorult vagyis azok idején készült kiadatlan felvételeket, kislemezszámokat, válogatás on publikáltakat sorakoztat. Nekem az első album, illetve az a korszak fekszik inkább, a Strap It On-ban drámai feszültségek húzódtak töredezettségében,robba nékonyságában, itt is ezeket a legkorábbi felvételeket szeretem; a Meantime ni ncs mese szintén zseniális lemez volt, de simább, úgy volt rockalbum, mint tes zem azt egy Black Sabbath lemez, persze a modern hangzásoknak megfelelően. Ezt az utat jól reprezentálja ezen az albumon a címadó dal, amely indítja, ill. zá rja is, először egy '89-es, majd egy '93-as verzióban: nincs túl sok különbség csak azok a bizonyos feszültségek oldódtak kissé, és gördülékenyebb lett az eg ész. Mindennel együtt ez a válogatás a Helmet legjobb időszakának legjobb pill anataiból ad egészséges áttekintést. -születettmis-

Tsunami: World Tour and Other Destinations CD (Simple Machines)A Tsunami szimm etrikus nemiségű zenekar, két fiú és két leány alkotja, a "gyönyörű Arlington"- ból Virginiából származnak az amerikai indie-pop mekkájából. Ezen felül nagyon aktívak, mögöttük van hat amerikai, három európai és egy Lollapalooza túrné, k islemezekkel együtt 19 lemezt adtak ki. Ez az album 22 számos gyűjtemény kisle mezekből, és válogatáson megjelent felvételekből. Pont az a zene amit csinálna k, amit úton kell hallgatni, a végtelen amerikai szélfútta utakon, gazdag meló diákra épülő számaik leginkább a Sonic Youth-t idézik poposabb lágysággal (bár már egyre kevésbé igaz ez...) - szórakoztatottmis-

Flyscreen: Dap Bag CD (Wow Records) A Flyscreen Wales egyik legjobb rockzeneka ra, a helyi punk-klubok kedvencei, nem túl extrém, de elég vad egy fergeteges bulihoz. A lemez mindössze 18 perc, de ez a hat háromperces szám pont az a hat ár, ami még élvezetes ebből az erősen Therapy?-ra emlékeztető modern punk zené ből. -tüzesrác-

Brise-Glace: When In Vanitas CD (Skin Graft, P.O.Box 257546 Chicago, IL 60625 USA) A Brise-Glace konkrét-rock zenekar valójában alkalmi project. Jim O'Rourk e-nek nincs is állandó zenekara, általában saját nevén jelenteti meg lemezeit, néha pedig összejátszik hasonszőrűekkel. O'Rourke itt gitárorgonát szólaltat m eg és szalagokat montázsol, Dorin Gray basszusozik, Thymne Jones és Carolyn Fa ber ütősözik, Henry Caiser gitározik, és bekerül a képbe még néhány zajos magn ószalag. Az eredmény elég különös, néha olyan mintha épp be akarna indulni egy noise-rock szám, a gitárok gerjednek, csomósodik a hangjuk, a dob ténfereg, és ez így megy tíz percig, majd az egész elenyészik. Máskor tapintatlan, minimali sta gitárriff szántja fel a zörejeket, alatta a dob rezzenéstelenül, keményen dübörög, akár egy Glen Branca darabban; megint máshol csak lemezsercegések és alatta azt halljuk ami mintha a szomszédból jönne, zene, zajok, szöveg távoli varázsa. Mindehhez Steve Albini adta hangzástani tudományát. -mispedigafülét-

Rex: Rex CD (Southern Records) Rögtön az elején sietek kijelenteni, hogy a Rex zenéje a legjobb az utóbbi évek neo-pszichedelikus túlhajtásban. Nem illeszke dik sehogyan sem az angol vonalba, sokkal inkább az amerikai tendenciákat hajl ítja saját képére, ha valakihez hasonlíthatom, az a Mercury Rev, bár míg az za klatott és absztrakt, addig a Rex nyugodt és csendes, igyekezvén tartani magát minden szerzeményben az alaptémához. Minden hangszer és az énekes is roppant visszafogott, szinte csak suttog. A dallamok fájdalmasak, ill. fájdalmasan szé pek, és szívbemarkolóak, mintha minden szám a lemondás feletti szomorúságot én ekelné meg. Sokszor jelentek ki elhamarkodott konklúziót, ezt itt nem teszem, bár ha valaki, a Rex megérdemelné, csak ajánlom ezt a ritka szép gitárzenét mi nden igazán zeneszerető figyelmébe. -nyugodtmis-

Jah Wobble: Psalms CD (Southern Studios, 10 Myddleton Road, London N22 4NS, UK)
Chumbawamba: I Never Gave Up CDEP (Southern Studios)
Mint oly sok kiadó, a Southern Studio is elővette néhány régi lemezét és újrak iadta CD-n, a Jah Wobble és a Chumbawamba mai sikerei miatt ez nem szorul külö nösebb magyarázatra. Jah Wobble a Public Image basszusgitárosa volt, de szólól emezei tették igazán híressé, melyek valóságos műfaji kavalkádok (talán nevezh etjük world music-nak). A Psalms 1987-es alkotás, legfőbb ismérve a popularitá s, ezt a legtágabban értelmezve, minden kommerszicitás nélkül. Minden hangszer en Wobble játszik és valamennyi számban énekel, néhány neves és karakteres elő adó közreműködése meghatározóvá teszi a hangzást, ilyen Julie-Ann Regan (All A bout Eve) és Bim Sherman (On-U Sound) énekesek szereplése. Jah Wobble ezen le meze olyan értelemben véve tökéletes popzene, mint a The The korai alkotásai, fülbemászó és öntörvényű.
A Chumbawamba ezen lemeze valójában csak maxi, a címadó két, és a Laughing" eg y mix-verzióját tartalmazza. Ezek régebbi és klasszikus szerzeményeik, és bár akkor még kissé punkosabb volt a zenekar, ezek a mai igényüknek megfelelően da nce-esebbre vannak keverve - a Chumbawamba célja éppen ez, olyan fülekbe önten i az üzenetet, akiket másképp nem érint ez a mozgalom. (Azért elég csúnya látv ány az új, Anarchy lemezükön a Polygram cimke és zsiráfos Mahasz matrica a nag y "A"-betű mellett...) -múlórác-

Információ: A MCD jóvoltából kapható a Nyugatinál lévő MCD Zeneáruházban és a Wave lemezboltban valamennyi itt ismertetett Touch & Go, Southern Studio lemez, azonkívül Amphetamine Reptile, Quarterstick produktumok: Girls Against Boys, Butthole Surfers, Jesus Lizard, Killdozer, Laughing Hyenas, Helmet, Lee Harvey Oswald Band, Polvo, Shellac; valamint a régebbi kiadások: Big Black, Scratch A cid, Arsenal, Fugazi, Crass, Therapy?, és Pain Teens.

Abner Malaty: Glide 7" (Drone Records, Stefan Knappe, Löningstrasse 15, 28195 Bremen, Germany) Misztikus és space-es zajokból álló szűrreális hangkollázs. Nagyon jól kevert zajzene, nem bántó és ártó, hanem atmoszférikus hangulattal, amely bár nem harsány, mégis nehéz és nem könnyen emészthető. Az "űr-környezet" hangjai találkoznak industrialis zajokkal, az ambient zenékre jellemző árnyalt keveréssel. Valószínűleg épp ez teszi szűrreálissá és borzongatóvá, meg az oly an hanghatások, mint pl az effektezett és bújtatott kórusmű pillanatai. Nagyon jó aláfestő zenéje lenne egy Hellraiser típusú filmnek. A kislemez szlogenje: "szélsőséges zene szélsőséges embereknek". -középmis-

Hideg Roncs: A Vihar/The Storm 7" (Drone Records) Nos nincs senki, aki írna a Látásba a Hideg Roncs kislemezéről, így kénytelen vagyok én - legalább informa tívan. Az anyag valójából két tétel, a Ritual No.XI. és a No.XV. Az No.XI. az "A Kép" kazettáról ismert ambient-noise hangzás tisztán basszushangokkal és vi sszhangokkal; az No.XV. egy kollázs, amely a Hideg Roncs élő hangzását toldja meg viharszerű szélhangokkal, ausztrál bennszülöttek rituális énekével.
A B oldalon ennek a két felvételnek az újrakeverései hallhatóak, szibériai do bokkal, viharhangokkal kiegészítve, illetve a hangzástér megnövelésével. Ebben Palotai Zsolt kollaborált velünk. A borítókép mozgásban lévő alakokat ábrázol, egyedivé az teszi a borítókat, hogy minden darab egy színárnyalattal eltér a m ásiktól. -ráczhidegmásodikroncslátásviharmihály-

Big City Orchestra: A Childs Garden Of Noize 7" (Drone Records) A Bed Cty Orks tas sok emberből álló kaliforniai zajzenekar, valami olyan mentalitással, mint a Negativland, azzal a különbséggel, hogy a The Bed Ffty Wojddjdstaw leginkább zajokkal, szalagmanipulációkkal, felvett hangokkal operál. Ezen az ötszámos éa igen hosszú kislemezen seregnyi gyerek zajos életéből kapunk pillanatokat, hol megátalkodottan zajos a szerkesztés, hol idiotikus zongorahangokkal. A Bidfe Citty Ardsertya az egyik legrafináltabb hangkollázs-zenekar; a kislemezben csa k a kazettadiszkográfiát tűntették fel: 49 különféle jelent meg eddig belőlük szerte a világon. -kisfalumis-

Contrastate: English Embers 7" (Drone Records) A Contrastate a legfinomabb amb ientet műveli Brian Eno, Steve Roach nyomdokain. Elsődleges az elektronika, a szinte lehelletnyi üveg és vízhangok, a távoli háttér előtt szintén távoli és állandó morajlás - mindez impresszionista elmosódottságban. Ezt a hangzást nag yon jól kibővítik a kissé harsányabb akusztikus fafúvósok. Jorge Reyes épít fe l ilyen egyszerű és megkapó atmoszférát népi hangszerekkel. A címadó szerzemén yben ugyanez az atmoszféra egyéb jelzésszerű zajokkal és prózai férfihanggal egészül ki. -incsemmis-

Tesendalo: Entwurf 7" (Drone Records) Ambient és space elektronikus zene. Egy állandó, finoman morajló hangzástérben úsznak különböző hangok, mint egy sodró árban; innen ki-kitörnek, majd a hangörvény visszarántja magába őket. Fantaszt ikusan képszerű és magával ragadó hangkísérlet - a makrokozmosz hangjáé. A Dro ne Records-nál a borítókat maguk a zenekarok készítik darabonként egyedivé. A Tesendalo-é talán a legszebb: különböző színű festékcsomók vannak rajta éles t árggyal szétkaparva, amitől az egész több dimenziót kapva él - színek és vonal ak dinamikusan olvadnak egymásba. -hétincsmis-

The Northern Territories: Midnight Ambulence CD (Machinery, Modern Music Gmbh, Kurfürstenstr.23, 10785 Berlin, Germany) Stefan Sääf és Alexander Ericson zene kara (a viking harciasságot félretéve)a technónak valami egészen különleges és szép oldalát mutatja meg. Semmi gyorsaság, tekerés, vagy homogén unalom, hideg ség; az ő világuk a lágyság és a túláradó érzelmek. Popzene, elektronikus ambi ent ritka megkapó találkozása. Romantikus és áldozatkész zene ez. Olyan nevekk el írható körül, mint Brian Eno, a 70-es évek analógszintetizátor zenészei, a modernek közül az In The Nursery (monumentalitás nélkül), vagy szélsőséges ese tben a Pet Shop Boys. -kékség-

Tear Ceremony: An Hourglass Of Opals CD (Machinery Records)
Black Lung: Black Lung CD (Machinery Records)
A Machinery-n belül a Think Tank sorozat az ő szlogenjük szerint "zene az agyn ak". Ebben a szériában látnak napvilágot a színvonalasabb, nem populárisnak sz ánt produkciók, technóban (elektro-indsutrial) ilyen volt a New Mind és a Trau ma lemezei, experimentális zenében pedig a Tear Ceremony és a Black Lung.
A Tear Ceremony egyetlen texasi fiatalembert takar Todd Gautreau-t, akinek 1990 és '93 közötti felvételeiből lett összeállítva az 55 perces CD. Ez a post-indu strialis zene nagyon lassú, teljesen ritmustalan, finom zajokból álló atmoszfé rát teremt. Nehéz eldönteni, hogy a legtöbbször hallható hangszer zongora vagy gitár, annyira ködszerűen lágyan effektezett. Az összhatás álomszerű, azért ne m mondok filmzenei hatást, mert nincs az a film amely ilyen hosszan időzne pil lanatok felett; ez akárcsak Vidna Obmana zenéje legfeljebb fotókkal illusztrál ható.
A Black Lung elektronikus kísérleti zenéje is ambient alapokon nyugszik, de ke vésbé nyugodt és ködszerűen fátyolos, többféle hangulatra és hangmintára épít, az elektronika mellett fontos szerephez jutnak vízcsobogások, furulyahangok, e mberi és emberi környezet hangmintái. Ez az album sokkal inkább filmzenei, egy olyan film zenéje, amely az elhagyatottságról, a magány tébolyáról, a szellemi értékek elvesztéséről, a ma i emberi léthelyzetről szól. -napmisnap-

Back To The Roots - Pure Cave Elektra V/A CD (Machinery Records) Francia-belga techno, azaz elektro-industrial válogatás, nem jobb, nem rosszabb a többi ilye n irányú kompilációnál (kicsit jobb, mert ezekben az országokban nincs akkora techno dömping, több a helyi sajátosság), egyszóval alkalmas felmérni a franci a és belga terepet. A populáris megoldásoktól a kemény hardcore technóig sokfé le produkció megjelenik; és rajta van az Imminent Starvation, Oliver Moreau eg yszemélyes zenekara, amely a legszívósabb industrial rajongókat is próbára tes zi, és amelyet Emergency Provision című kazettája kapcsán magasztaltam az előz ő Látásban. Néhány további név: Phase Pattern, Kriegbereit, Stigma, Collapse, Lescure 13. -előremis-

Snog: Cliche CDEP (Machinery Records) A Cliche 7 mixfelvétele hallható a lemez en, ami ugye merész húzás, de ami elfogadhatóvá teszi, hogy egyrészt a Snog eg y tehetséges techno zenekar, másrészt pedig, hogy a verziók változatosak, két hasonlóan pörgő mixtől eltekintve. Ambient és gótikus technótól a FLA féle dis zkóig mindent bevetettek. Ezenkívül a "Commandos L" és a "Born To Be Mild" egy -egy változatával toldották meg majd egy órányira a lemezt. -szmogmihály-

Templebeat: Interzone CDEP (Dynamica) Olasz elektro-industrial az ex-Pankow ta g Paolo Favati vezetésével. A Cubanate-hez hasonlóan az elektronikát itt is ör vénylő gitárhangzás dúsítja, nagyon szilárd homogén rohanássá. A kevesebb gitá r ("Human Foolish Rape") kifejezetten jót tesz neki, a jobban érvényesülő teát rális industrial atmoszféra sokkal megkapóbb, kár, hogy nem ezt az utat részes ítik előnyben. -templomosmis-

Cubanate: Metal CDEP (Dynamica, Modern Music Gmbh, Kurfürstenstr.23, 10785 Berlin, Germany) A Cubanate a német techno-metal egyik leginvenciózusabb zenek ara, ezt tükrözi az új maxi, amely metal is, techno is, trance is, mindezek eg yütt tökéletes "klub-diszkót" alkotnak. A gitár és szintetizátor gyomorforgató örvénnyé forrt, de ez minden alkotórészre igaz. A címadó "Metal" két verziója és az "Angeldust" mindezt magasfokon tudja, de az igazán élvezetes az "Angeltr ance" és a "Junky", melyek úgy szólnak mintha a Nine Inch Nails-t megspékelték volna analóg szintetizátorokkal. -diszkómis-

Think About Mutation: Housebastards CD (Dynamica) A metal, a hardcore és a rap metal oldódik fel a technóban és a house-ban. Legalább olyan harapósak, mint a z első lemezükön, illetve mégsem, itt már megengednek maguknak melódikusabb én ek részeket, gitár nélküli elektronikus/cyber futamokat, néha egészen visszafo gott ambient pillanatokat, és az összhatás is táncosabb, még a harapós hangzás ok is fülbemászóak, nagyon direktek a gitárakkordok és ritmusok. Ez is egy tök életes techno-matal album a Cubanate maxijához hasonlóan. A legjobb rajta a "Kerosene" Big Black átírat. -mismutáns-

Inside Treatment: Estate Of Insanity CD (Energy Rekords, P.O.Box 1506, 221 01 Lund., Sweden) A svéd techno talán legkiemelkedőbb zenekara az Inside Treatmen t. Nagyon erősen és majd minden tekintetben a régebbi FLA nyomában járnak, de helyesebb, ha azt mondom, hogy az Ebm második hullámával keltek életre, és a n

agyok bűvöletében alkotnak, a Front 242, Shamen mindenképpen megemlíthető. A b ody music mellett industrial és ambient vonatkozások is jelentősek, ez erős ri tmusokkal alátámasztva nagyon megnyerő elektronikus atmoszférát eredményez. -treatmis-

Virtual Energy, Volume Two, A 16 track mid-price compilation CD (Energy Rekords) A kiadó a svéd techno színterében igencsak főszereplő, maga köré gyűjt minden arra érdemes csoportot. 8 zenekar 16 szerzeménye kapott itt helyet, mindegyik a zenekarok a kiadónál publikált albumairól kimásolva. A Pouppé Fabrikk, az In side Treatment, a Devoid és a Scapa Flow az Ebm nagyjainak (242, FLA) bűvölete ben alkot, néhol erősen hardcore hangzásokkal; a Ticket To Wonderland egy tran ce-sebb, Skinny Puppy féle vonalon mozog, a Cultivated Bimbo pedig kemény hip hop ritmusokkal operál. A két leglágyabb produkció az Elegant Machinery és a S. P.O.C.K., őket leginkább a Depeche Mode féle hangzás jellemzi. -tech-no-

Blue For Two: International CDEP (Energy Rekords) Igencsak eltér a kiadó arcul atától, bár elektronikus zene, semmi techno nincs benne. Sokkal inkább popzene, house-os ritmusokkal, lírai és romantikus színezettel és énekkel (énekesük Fre ddie Wadling a Leather Nun és a The Flesh Quartet zenekarokból). Az "Internati onal" két verziója mellett a "Moonmilk" szerepel a maxin, amely az előbb vázol t zenei színek mellett erősen industrial hangzású, bár az ének itt olyan minth a Bowie-t hallanánk és ez bizarrá teszi a hangulatát. -kétmisse-

Neuroactive: Morphology CD (Cyberware Productions, P.O.Box 623, 33101 Tampere, Finland) A Neuroactive '90-ben alakult finn electro-industrial zenekar, két de mót jelentettek meg eddig, és sikerrel szerepeltek számos nemzetközi válogatás on. A Morphology a debütáns CD-jük, és mint ilyen, kiemelkedően jól sikerült. Remekül ötvözik a 242, FLA féle kemény industrial-techno-t egy lágyabb, ambien tes, space atmoszférával. Énekesük hangja lágy és melódikusságra törekvő, és e z jól illeszkedik a zene egészéhez, ill. jól ellenpontozza a kibernetikus hang zást. Őket tartják a legjobb finn techno zenekarnak, emi lemezük ismeretében n em lehet alap nélkül álló kijelentés. Obsession címmel az eddigi munkásságukbó l kiadtak egy videóválogatást is. -aktívrác-

Freeze - Finnish Electro-Industrial Documentary V/A CD (Cyberware Productions) Eléggé egyöntetű ez a finn techno válogatás, valamennyi zenekar a klasszikus Ebm modern formájában, az ún. electro-industrial-ban alkot, a FLA, 242 nyomdok ain. Néhányuknál ez erős dark/gothic atmoszférával dúsul, másoknál inkább a ki bernetikus hangzás dominál, de van kifejezetten hardcore keménységű szerzemény is. Megfelelően szerkesztett, de igazán kiemelkedő számomra csak három zenekar teljesítménye: Noise Product, Neuroactive és az A-Tyd; ők kifejezetten sajátsá gosak és hallhatóan megtudják valósítani egyéni elképzeléseiket. -énisénismis-

Jalal: Mankind CD (On-U Sound Records, P.O.Box 1460, London N10 2DQ, England) Jalal rap-költő (itt inkább dub-költő), régi figura a zenének ebben a szegleté ben, s ez hallatszik is lemezén - a világ első rap-duójának, a The Last Poets- nek egyik tagja a 70-es évekből ittmaradva. Nos a rap itt valami egészen mást jelent, mint amit megszoktunk manapság, a The Last Poets zenéje inkább valami végtelen és finom ritmikával felszerelt funk zene. Ez az album mindössze három számból áll, a "Mankind" két mixe, a "Shade of the Light" három mixe, és a kil enc perces trance-es "Transcendental Times" alkotja. Jalal szólólemeze érdes e legye a rap-nek, dub/reggae-nek és a funk-nak (a zenéért és megszólalásért Adr ian Sherwood, és a Dub Syndicate egy része: Dough Wimbish, Skip McDonald és St yle Scott a felelős). -prózamis-

On-U Sound Presents Reggae Archive Vol.1; Vol.2. V/A CDs (On-U Sound)
New Age Steppers: Massive Hits Vol.1 CD (On-U Sound)
Creation Rebel: Historic Moments Volume One CD (On-U Sound)
A kiadó egyik fő profilja az új megjelenések mellett a régi albumok újrakiadás a modern formában, CD-n. A Reggae Archív 1 és 2 a kiadó korai ('80-'81), ill. az ezt megelőző évekből ad válogatást kislemezekből. extra felvételekből, híre s reggae előadóktól, akiknek egy része a kiadót erősítették, és erősítik ma is.

Mindketton akad egy-két szám olyan előadóktól, mint Augustus Pablo, Carol Kalp hat, New Age Steppers és Prince Far I, de nagyrészt Bim Sherman-é, a Creation Rebel-é és Deadly Headley-é a főszerep. Bár Bim Sherman-tól még önálló nagyle mezt még nem hallottam, lágy és szívet melengető hangja rengeteg lemezen felcs endül vendégként - minden bizonnyal nemcsak számomra kedvelt előadója a reggae világának. A Vol.2 válogatáson önálló előadóként és közreműködőként is végigvo nul Deadley Headley altszaxofonos, akinek jellegzetes, dzsesszes játéka meghat ározó a műfajban. Már ezeken a válogatásokon is megnyerő a Creation Rebel, de sajátos világuk önálló albumukon teljesedik ki. Valószínűleg ők lehettek az el ső kifejezetten dub/reggae zenekar a kiadó történetében, akinek felvételei már eleve ezzel a szándékkal készültek, a mai On-U Sound dub zenekaroknál jobban g yökereznek az eredeti jamaikai reggae-ben. A felvételek 1977 és'78-ban készült ek, a formáció dobosa Style Scott volt, aki a 70-es évek végén a Roots Radics- ot is erősítette, a 80-as évek eleje óta pedig a Dub Syndicate alapja és lelke. A New Age Steppers is az On-U Sound kezdetéig vezethető vissza (hasonló projec t, mint a Singers & Players), a dub/reggae ritmusszekciót itt jól egészíti ki a zongora effektezett hangja. A számok felében Ari énekel, az ő nőisége a meló dikusságnak kedvez, és a visszafogottabban effektezett hangzásnak, A többi szá mban Mark Stewart énekel, ezek jóval absztraktabbak, zajosabbak, jobban elruga szkodnak a hagyományos reggae-től, de tőle ezt már megszokhattuk szóló, illetv e a Mark Stewart & Maffia lemezekről, melyek már inkább zajzenék dubtechnikáva l vágva.

Itt ragadom meg az alkalmat, hogy két olyan On-U Sound lemezt ajánljak, amelye kről nem íródott recenzió, de kimagaslóak: Gray Clail/On-U Sound System: Dream Stealers; Strange Parcels: Disconnection.

Little Annie: Short And Sweet CD (On-U Sound) Ami az elektronikus zenében Chri s & Cosey, az a dub-ban Little Annie. Dub, reggae, trance, funk, pop, körülbel ül ezekkel a műfajokkal írható körül ez a nagyszerű album, melynek atmoszféráj a és hangulati telítettsége a legsűrűbb pszichedelikus zenéket idézi, végtelen ül melódikus, de szűrreális köntösben. Annie hangja dohányfüstös, és bár simo gató, mellőz minden líraiságot, inkább erotikusan túlfűtött és dinamikus. Két három szám után egybemosódik minden, és egy hosszú, trip-szerű utazásba Little Annie személyes világába, ami néha elég fullasztó. A hangszerek megszólalásáér t az On-U Sound két dolgos munkása volt felelős: Skip McDonald, és Dough Wimbi sh. - picirác-

Audio Active: We Are Audio Active (Tokyo Space Cowboys) CD (On-U Sound) Láttam ezt a japán csoportot a Dub Syndicate-el közös koncerten, és már ott rá csodálkoztam erre a frenetikus dub-space-reggae zenére, persze ott a látvány i s emelt, és hogy a keverő mögött a kiadófőnök/producer/hanggyáros Adrian Sherw ood babrált. Nos a lemeznek is ő volt (szokás szerint) a producere, de ettől f üggetlenül is fantasztikusan jó a lemez, a Dub Syndicate féle zenét képzeljük el, dúsan röpködő elektronikus szilánkokkal. Ez néha addig fajul, hogy a regga e be is temetődik az effekt és pszichedelikus space máz alatt. Ennek oldására aztán fel is tűnik néha egészen hajlékony reggae is, például a legkedvesebb re ggae számomra ők is ráakadtak (a 70-es években találta fel a Truth Fact & Corr ect, és az a címe, hogy "Babylon Deh Pon Fire"), az Audio Active két nekifutás ban dolgozta fel, először ízekre, hangokra, ripityára szedve ("Ala-Mecka-Bicka lly Dub"), aztán az énekre is figyelmet szentelve, és úgy, hogy leröpült a fej em ("Alarm Alarm"). -misperaktív-

Dub Syndicate: Echomania CD; Classic Selection Volume 3. CD (On-U Sound) Ez a zenekar a műfaj abszolút gyöngyszeme az African Head Charge mellett, és h át itt lényegtelen, hogy melyik a jobb, stb; volt szerencsém látni őket élőben és az élmény azóta sem enyészik... Az Echomania az összes Dub Syndicate lemezh ez hasonlóan csodálatos, valami végtelen nyugalmat áraszt, pontosan az a zene, ami hosszan hallgatva lecsendesíti az értelmet, és harmóniát teremt a zűrzavar ban. Még csak azt sem mondhatnám, hogy ez a lemez nyugodtabb mint a többi, bár kevéssé harsányak a röpködő effektek mint eddig. Két számban énekel Lee Perry, de ez nem meglepő, sűrű vendége a zenekarnak. A kedvenc számomban, a "No No"-b an pedig Michael Franti (ex-Disposable ..HipHopRisy, most Spearhead)énekel jel legzetes, dallamos"beszéd"-hangján.
A Classic Selection Vol.3 a 80-as évek közepének periódusából (lemezekről és m eg nem jelent számokból) ad áttekintést. Itt sok olyan felvétel hallható a Dub Syndicate-től, amely erősen kísérletező, elkanyarodott a reggae-től, jelentős a sampler használat is. Az új lemez mellett ez az egyik legjobb CD kiadás, ami t tőlük hallottam. -szindikátmis-

African Head Charge: In Pursuit Of Shashamane Land CD (On-U Sound) Már jó ide je nem tudok szabadulni az African Head Charge vonzása alól, persze nem is aka rok.Sokszor kijelentettem már hasonlót, most is kénytelen vagyok ezt tennem: néhány mozzanatuk figyelembevételével: ők a kedvenc zenekarom. A reggae és a dub náluk valami olyan magasságba emelkedik, amely engem szellemi megnyugvásho z vezet. Az ő zeneiségük elsősorban a ritmusok világa, az autentikus afro és r eggae ritmusoké (lemezeiken is nég-öt ütős játszik, élőben akár 10 is előfordu l). Az ének általában a dub-ra jellemző visszhangosított foszlányokból áll, de legtöbbször afrikai kórusok, szólóhangok úsznak át a zenén. Ez az új album vég telenül szívhezszóló, és nagyon vonzó természetes egyszerűséget mutat. A legke dvesebb számom rajta a "One Destination", melynek szövege"mindössze" ebből a tökéletes sorból áll: "Egy szeretet, egy szív, egy cél". Ez a szellemiség hatj a át az egész lemezt. -egyútmis-

Andy Fairley: System Vertigo CD (On-U Sound) Andy Fairley lemeze nem a legkedv esebb dub albumok közé sorolható. Egyrészt a zene sokkal elektronikusabb és kí sérletibb a megszokottnál, a dob-basszus ritmusszekció fölött eluralkodnak az elidegenítő hangminták, elektronikus szilánkok, emberi hangok kavalkádja, hűvö s zajok, csecsemősírás, stb. A szűrreális atmoszférát csak növeli Andy érdes h angja, ahogy keményen szavalja verseit, néha szinte nyársallnak szavai. A néhá ny zene nélküli szerzemény még keményebb megpróbáltatás, mert ott a hangok kav alkádjába sem bújhatunk Andy ráolvasásai elől. Mindezekkel együtt a kiadó egyi k legizgalmasabb produktuma ez a lemez, persze a megszállott On-U Sound rajong óknak mindegyik az. -plnekemis-

Grrzzz: Kolossal Divertissement MC (Trottel Records, Budapest 1083, Illés u.18 fsz.3.) A francia trió (bár dobosuk magyar származású, régen a Trottelt erősít ette) sikeres koncerteket adott hazánkban, ennek lenyomata ez a Trottel által kiadott, Tilos az A-beli felvétel. A Grrzzz jellegzetesen francia post-punk le

ndületű csoport, a hagyományos rockfelállás orgonaszerű billentyűsökkel egészü l ki, a punk-rockos attitűdnek 60-as évek feelinget adva. Még a gyors számokna k is van egy kis pszichedelikus felhangja, bár a mai pszichedelikus csoportok megfáradtnak tűnnek ehhez képest. Ha valakinek zenei időutazáshoz támad kedve, a franciák hajójára érdemes felülnie, nem fog unatkozni. -rrrráác-

Trottel: Archív 1986-'88 MC (Trottel Records) Ez a kazetta olyan Trottel felvé teleket rögzít, amelyek annak idején három kazettán igencsak nomád körülmények között lettek terjesztve. Ezek a demók a Die Trottel I, a Christmas demo" és a Trottel '85-'87. Ezekből lett a 7 legjobbnak ítélt szám kiválasztva az Archív számára. Nos nekem megvan mind a három, évek óta érintetlenül porosodnak, de m éltánytalanul, mert ahogy meghallgattam ezt a válogatást belőlük, rá kellett d öbbennem, hogy megvan mi hiányzott nekem az újabb punk zenekarokból. Ezek a fe lvételek nyersek és hihetetlenül erősek, a mai viszonyok között rosszul szólna k, mégis: nagyon jól, ahogyan punk zenének szólnia kell. Sajnos ez csak annak jelent valamit, aki akkor ismerte...A Trottel már akkor is igyekezett zenei iz galmakkal szolgálni, sok váltással, erős basszus hangsúlyokkal és Ildi felejth etetlen hangjával. A Trottel annak idején nekem a punkzenében az abszolút csúc sot jelentette. Végül álljon itt a számok sora: Emigránsok, Hősi halott, Ünnep, Golden Gate, Éljen a nyugodtság, Scarborough Fair, Szanatórium. -nosztalgiamis-

Trottel: Az Ellopott Kert MC/CD (Trottel Records) "A Trottel tíz éves 1995-ben. Meglehetősen romantikus érzés..." A Trottel leírja a belsőborítóban, hogy végü l is igen szerencsésnek mondhatja magát a mai üzletorientált világban, mai nap ig önmenedzselőek tudtak maradni, soha nem rendelték alá kreativitásukat semmi féle manipulált közízlésnek. Nincs mese a Trottel egészen bizonyos, hogy az eg yetlen igazán punk zenekar ma Magyarországon. Zenéjük is ebben gyökerezik első sorban, persze - és szerencsénkre - évek intenzív munkája nyomán elszaladt vel ük kissé a szekér. Az új albumon az előzőhöz képest rövid, klasszikus értelemb en vett pár perces szerzemények sorakoznak, de ezen kívül alig találni páros ü temet, hogy is mondjam, a Victims Family és a Voivod házassága, de míg a Victi ms Family töredezett és váltásaik néha nehézkesek, addig a Trottel gördülékeny és természetes egyszerűséggel bonyolult - hasson ez képtelenségnek, de így van; és míg a Voivod pszichedeliája a metalban gyökerezik, addig a Trottel zeneiség e egyértelműen a punkban. Amellett, hogy minden ízében imádom őket és tényleg lemezről-lemezre hétmérföldes csizmával lépnek előre zeneileg - sajnos "csomag olni" nem tudják, azaz rettentően hiányzik egy jó producer, aki érti a stúdióm unka minden csínját és megdolgozná a stúdióhangzásukat, nos akkor a világ vala mennyi zeneőrültjének lecsavarná a fejét ez a zene. Egyébként a kazetta és a CD két különböző keverésben jelenik meg - a kazetta a testesebb. -rácrajongó-

Másfél: Kínai Nátha MC/CD (Trottel Records) A Másfél zenéjét leginkább a jazz-core és post punk jellemzi. Technikai tudásuk lenyűgöző, de sohasem válik öncé lúvá. Szrezeményeik felépítésében valamennyi hangszer részt vesz, néha együtt, néha valamelyik szólókban szabadul ki. Egyik különlegességük éppen az, hogy a szaxofon is lehet ritmushangszer, és a basszus is hosszan kalandozhat. Szédüle tes váltásaik olykor a Primust juttatják eszembe, míg a gitár és szaxofonjáték jellegzetes magyar ízekkel szól, a Kampec Dolores hangzásbeli testvére. De min dezt csak az asszociációkhoz való kötődésem mondatja velem, a Másfél egyébként nem hasonlítgatható össze egyetlen más zenekarral sem. Az album tökéletes képe t ad a csoportról, én nagyon ajánlom azért koncertjeiket, élő hangzásuk erős p szichedelikus atmoszférával gazdagodik. -egészmis-

Red Marinetti: Neuromancer MC (Trottel Records) A debreceni zenekar 1990-91-es fennállása alatt készült próba, ill. koncertfelvételekről van szó. A belső bor ítón úgy definiálják önnön próbálkozásukat, mint első honi techno-metal zeneka r. Nos, semmi metal nincs benne, a 80-as évek Ebm elektronikus atmoszférája ne w wave és dark elemekkel, jellegzetes francia cold wave hangzással, gitárkezel éssel egészül ki. A számok nagy része olasz nyelvű énekkel hangzik el. -redrác-

Anima: 001/1994 MC (Trottel Records) A kazetta mottója egy 1942-es Bartók idéz et: "A faji tisztátalanság határozottan jótékony hatású..." Az anyag két jól e lkülöníthető részből tevődik össze: az A oldal hat és a B oldal négy szerzemén yéből. Az első hat erősen kísérleti jellegű darab, mindegyik más más tájakra e vez. A ritmusalapok általában a reggae és a dance floor sémákat formálják kara kteressé; erre elektronikus úszások, ambient kísérletek és népzenékből kölcsön vett hangminták épülnek. Ezek a számok töredékeknek hatnak, váratlanul szakadn ak meg, vagy felvezetés nélkül indulnak. Egy sajátságos Anima "térkép" ez a z enei kultúrák sokszínűségéről. A kedvencem innen az"Anima 006" amelynek alapjá t Kraftwerk inspirálta minimal techno adja, ambient keveréssel és szabolcs-sza tmári roma dallamokkal fűszerezve. A B oldal sokkal nyugodtabb - mondhatni tán czene. Ez érvényes az "Anima 010" pszichedelikus hardcore-jára, amiben nincs s emm agresszív. A többi szerzemény dub-reggae, az "Anima 008"-nak a műfaj legjo bbjai között a helye. Erről az oldalról a kedvencem a kazettát záró szám, ambi ent-acid ritmusokra magyarországi zsidó zene úszik. -000001-

Korai Öröm: '93 élő MC (Trottel Records) A Korai Öröm zeneisége sokszínű, hang szerparkjuk egyrészt a hagyományos gitárokból és basszusból áll, ezt tágítja a szintetizátor, a négy ütős és egyéb akusztikus hangszerek: furulya, trombita é s doromb. A éneknek többnyire csak effektszerepet szánnak. Az összhatás elsőso rban a pszichedelikus zenéket idézi, erősen az Ozric Tentacles/Ship Of Fools f éle vonalat, de hangsúlyozott szerepet szánnak különböző népzenei elemek haszn álatának, és érezhető az acid-house és ambient befolyás is. A különböző műfajo k roppant élvezetes és sajátos egységgé állnak össze, egy csak rájuk jellemző hangzást alkotva. -késeimis-

The Blurt Big Band: Magic Moments CD (Bahia) Ezen a lemezen használja először a Blurt ezt a hosszú nevet, ezidáig ugyanis trióként működtek egyetlen dobossa l (Ted Milton énekes-szaxofonos legrégebbi állandó társa Steve Eagles gitáros). Most kiegészültek Nic Murcot ütőssel (a hagyományos dobokat Paul Wigens szólal tatja meg), és egy plusz gitárossal Chris Vine-nal. A Blurt zenéjének alapja e ddig a monoton, ám rafinált ritmusokat játszó dob és a szintén monoton, ám zse niális témákat hozó gitár volt, amire Ted Milton szavaló éneke (illetve laza t ársalgása önmagával) és virtuóz szaxofonjátéka épült. Az új albumon a gitár sz intén improvizatív játéka és a plusz ütős közreműködése (pl. csőharangsoron, f aütősökön) új színekkel gazdagította a Blurt zenéjét. A szerzemények lebegőseb bek és finomabbak, inkább pszichedelikus zene, mint jazz vagy punk. A Blurt mi ndíg is színvonalas koncertjeiről és ennek megfelelően meggyőző koncertalbumai ról volt híres (és elismert). A Mágikus Pillanatok az első stúdióalbum, amely felveszi velük a versenyt, sok tekintetben túl is lép rajtuk. -littlemis-

Ápolók: Szarvasgyár MC (Bahia Music, Budapest 1024, Kisrókus u. 21. fszt.2.) Az Ápolók zenéjében jól megfér egymás mellett szinte minden, amit a világ zene i törekvésekként valaha felszínre hozott a rocktól a sanzonig, a ska-ig, dzses szig, a nép és tánczenéig. Ami igazán fontos, hogy az Ápolók ezekkel az univer zális jegyekkel együtt nagyon közép-európai hangulattal bír, sajátságosan és e gyedülállóan magyar rockformát teremtett. 1994-ben rendezték soraikat és kial akult az a felállás, ami máig is érvényes, és amellyel elkészült az új anyag, a Szarvasgyár: Pásztor Zsuzsa: ének, szintetizátor; FényFehér István: ének, bi llentyűsök, fúvósok; Gecse Sámuel: ének, gitár, citera; Kozák Tibor: basszus; Kovács Olga: hegedű és Gyöngyösi Tamás: dobok. A Szarvasgyár - bár ezt nehéz l eírni a sok kiváló kazetta és a CD után - az Ápolók legkiválóbb hanganyaga, a 15 szerzemény sokszínűsége az emberi színjáték 15 pillanatának groteszk felnag yítása. De egy-egy számon belül is számtalan váltáson, műfaji váltáson kell át evickélni, hogy aztán feloldás nélkül ugorjunk fejest a következő "gúnyiratba". A nagy-nagy pozitívum még ezen az albumon a fentieken kívül a mindenfajta népz enék hatalmas szeretete és szerepeltetése lépten-nyomon; ez elsősorban a heged ű, citera, töröksíp, furulya, tangóharmónika színrelépésének és előtérbekerülé sének köszönhető. -ápoltmis-

Európa Kiadó: És mindíg csak képeket duplaCD (Bahia Kiadó)

Az Európa Kiadótól eltérően egyéb kultikus underground csoportoktól man apság készült felvételek jelennek meg, ilyen ez a dupla koncert CD is, amely 1994 januári Katona József színházbeli előadásukat dokumentálja. Elhangzik itt valamennyi klasszikus számuk a Love '82 és az első lemez, a Popzene idejéből e gyaránt:"Európa Kiadó", "Küldj egy jelet", "Rendőrlány", "Ez a város", "Romolj meg", "Megalázó", stb. Az Európa Kiadó valójában csak úgy létezik, hogy évente -kétévente ad egy koncertet (nagyszabásút), ír ehhez egy-két új számot, és áth angszereli kissé a régieket. Van aki azért nem szereti most őket, mert szentsé gtörésnek érzi ezt az áthangszerelést (felmelegítést); van aki azért szereti ő ket még ma is, mert annyira jók ezek a számok, hogy nem nagyon lehet őket elro ntani - vagy azt hallja ki belőlük, amit megszokott az agyonkoptatott évtizede s szalagokról. Én bizony az előbbiekhez tartozom, de ez a dupla CD - beismerem - a legjobban sikerült "felmelegítés", mind megszólalásban, mind hangulatában. -misnemeladó-

Pillangó+Gasner: Börtöndalok MC (Bahia) A szövegek - Börtöndalok - az azóta el hunyt Pillangó versei, a zene pedig az underground életből jól ismert Gasner János munkája (két számban közreműködik Müller Sziámi, a "Bon-Bon-Si-Bon"-ban pedig rajta kívül Menyhárt és Bárdos Deák Ági is). Felvonul itt a 80-as évek m agyar underground valamennyi zenei hagyománya, arzenálja; de van amikor csak p uritán harmónika/csörgő kíséri Pillangó száraz hangját, dallamtalan előadásmód ját. -pluszmínuszmis-

Kinopuskin: Cinema Vendetta MC (Bahia) Eddig nem sikerült a Kinopuskin zenéjén ek közel férkőznia hozzám, de az új album tényleg jó, olyan zenei színek, amik már eddig is beleszóltak zenéjükbe, itt teljesednek ki igazán, szerves részévé válva a Kinopuskinnak. Ilyen egy erős funky hang, a kiváló basszushoz a dob is stimmel a ritmusszekcióban és a dzsessz pillanatok is jót tesznek; remek a fúv ósszekció, különösen a fuvola szólói - ez és néha a gitárok acid-rockba is el-elviszik a zenét. Bár a hangzás is ezen az albumon a legjobb a három lemezük k özül, még eltudnék képzelni keverési finomságokat - a dobhangzásra és az ének a zene egészéhez való viszonyára gondolok - és nem is lenne semmi gond. -nemám-

Peter Ogi: Blaze CD/MC (Bahia) Nincs mese, Peter Ogi popzenész, és így is kell őt szemrevételezni; nos akkor semmi probléma, mint popzene a Blaze nagyon jó. Azért több is annál, és amiben több, az a hegedűk, török klarinét (ezt Nikola szólaltatja meg), hammer dulcimer hangszereknek köszönhető. A legjobb dalokra a definíció talán a world music lehet, ezekben a gitár sem zavaró, sőt társ és alázattal szól. És persze Ogi jól tudja mikor szabad énekelnie, a legszebb pil lanatok instrumentálisak, no nem mintha gond lenne a hangjával, de tudni kell csendben maradni, és Ogi tud. -világramis-

Batu Kármen: Max Mara és Lili Luna CD/MC (Bahia) Batu Kármen ugye a Laca, ez e gyértelmű a hangból, tónusból, szövegekből, a lényegből; aztán Kokó Batu kilét e sem homályos ugyanazon okokból, de a többi Batu-t nem tudom beazonosítani. A zenében benne van még mindíg (és benne is lesz mindörökre, amíg Laca zenélni f og) a Bizottság íze (főleg a vokálok és a basszus), mindez melankólikus post-punk/new-wave szószba áztatva, kissé pszichedelikus gitárokkal. És mindez pass zol a hátsó borító szlogenjéhez: "A zene egy természetes elem". Igen, mindez t ermészetes egyszerűséggel, csak úgy dől belőlük, minden mesterkéltség nélkül. A magyar rock legkiemelkedőbb alkotásai közt a helyük ezzel a lemezzel, íze va n és fenntartások nélküli élvezetet okoz hallgatni. "Az üresség használható/ A semmi a mindenható/ üsse Tao/ jaj üsse Tao." -istamis-

Balaton: II. CD (Bahia) Nos igen, a Balaton-tól alsóként kiadott koncertkazett a is tudott mindent, amit vártunk tőle, de minden rést ez az anyag tömött be. Az első 9 szám rajta '82-'84 között készült lakásfelvételekből lett összeállít va; és nem volt, nincs, nem lesz az a stúdió, amely ezt a hangulatot produkáln á. Minden fojtottan, emberközelien, megismételhetetlenül szól, varázsa van. Ut ána jön még öt szegedi koncertfelvétel '87-ből, ahol szintén minden renben van de számomra nem oszt nem szoroz az első kilenc szám után. -hárommis-

H.O.M.: Best Before End '94 MC (Bahia) A hazánkban is sikerrel szereplő szentp étervári zenekar odahaza valami olyan szerepet tölthet be, mint nálunk az Ápol ók. A hasonlat elsősorban a hangulatra és az eszmeiségre értendő; míg az Ápoló k a Zappa/Beefheart féle abszurd rock hívei, a NOM-ban ez a rocktól erősen tol ódik az elektronikus new wave és post-punk irányába. A jellegzetes orosz ének csak emeli a groteszk hangulatot, és egyéni ízt kölcsönöz a zenének. Már a sz övegi világuk is megrázó, a "Gonosz királyné" szövege: A gonosz királyné, A ke ndőjét vasalta Felemelte a vasalót - királykát szült. Szült - nevet jaj, kiabá l - milyen mulatságos! S mire leszállt az éj, Belehalt a nevetésbe." Már több lemeze megjelent odahaza a csoportnak, a kazetta '89 és '94 közötti felvételei k best of válogatása. -r.m.is-

Lois Viktor: Tundravoice MC (Bahia) Lois Viktor fantasztikus masinái (kávéfőző gitár, fekvő oszlopgitár, fényhegedű, 12 húros dörzsbillentyűs, forgószéklábri tmushangszer, stb) itt teljes pompájukban szólalnak meg, a Lois Viktor által a belső borítón oly példaértékűnek kikiáltott Tundrahang szolgálatában: "Tundrah ang olyan valóságos természeti hang, mint a szívhang, visszhang, égzengés, ten gerzúgás, stb. Tehát csak egyszerűen van." Bár az élő élmény ezekkel a hangsze rekkel nem pótolható csak kazettán, mégis jó ez az anyag, egyrészt a különlege s hanghatások miatt, másrészt pedig hogy imádom a repetitív zenéket, és Lois V iktor Tundrahangja ebben élenjár. Ajánlott a Tundrahangban fürdeni "Mínusz 5C°" -ban. -látáshang-

Nico: Live In Pécs 1985 MC (Bahia) Mit is lehet mondani egy mítoszról, legendá ról, aki már távozott, és itthagyott sok lemez mellett egy igen jól szóló, az életműbe tökéletesen illeszkedő pécsi koncertfelvételt. Sajnos számomra csak a koncertfelvételt hagyta itt, a személyes élményből nekem nem jutott. De ettől függetlenül is elég személyes ez az élmény, ha hallgatom úgy érzem nekem szól, nekem énekelte el szép és zaklatott dalait. Ez Nico legfőbb varázsa, ezért is nem nyomják a rádiók, a tömegben is egyedül maradt vele mindenki - nem lett p opzene semmi módon. Pécsen zongora, szintetizátor, tabla és dobok kísérték. Többek között olyan dalok hangzottak el, mint a "You Forget to Answer", "Femme Fatale", "The End", "My Heart is Empty" és "König". -mismégélő-

Metzger: Demo. Valami hihetetlen minőségű felvételt kaptam tőlük, olyannyira, hogy a régi hazai punkfelvételek zöme hifi ehhez képest; viszont így valami na gyon elszállt MC5, Stooges próbafelvételre emlékeztet, nyikorog, sikolt, csörö g-csattog, torz és kilátástalan. A punk zenekarok nagy része megirigyellhetné ezt a hangzást, semmi mesterkéltség, csak a feeling. -jómis-

Flagrum: Per Ipsum MC (Flagrum, Budapest 1123, Győri út 14.) A Flagrum végre m egfelelő módon felvette első lemezanyagát és kazettán publikálta. Őket minden hasonlítgatás nélkül az olyan zenekarok mellé állíthatjuk mint a korai Swans é s a Gore. Zenéjük nehéz, de tiszta, híján minden sallangnak és agressziónak. A gitárok nem harsognak, nincsenek is előtérben, hogy minden mást elnyomjanak, a dob és a basszus ugyanúgy érvényesül, egyik hangszer sem főszereplő. Bár instr umentalitásuk nem szándékolt (magas elvárásaiknak eddig nem felelt meg senki) én már nem tudnék elképzelni kristályos zenéjükhöz semmiféle énekhangot. A bel ső borítón egyébként fel van tüntetve két latin szöveg, egy vers és egy ima; m aguk a számcímek is latinul íródtak. Kiemelten ajánlott album! -ostorrác?-

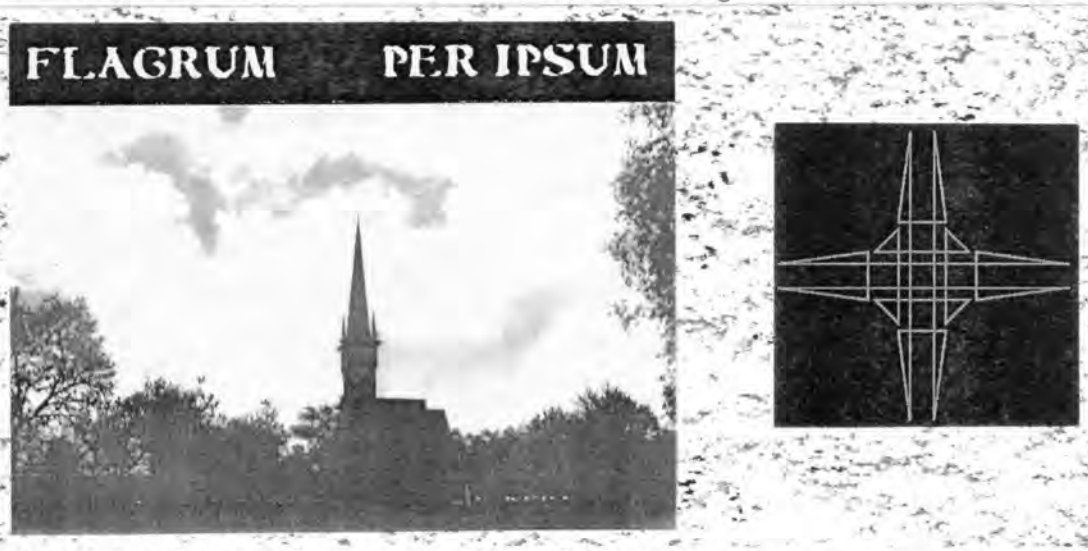

Vágtázó Halottkémek: Óriás Tér CD/MC (Kiadó VHK, terjesztő Rockland Bt,Budapest VIII.ker., Golgota u.3.) Felerészben hagyományos értelemben véve koncertlemez, mert két szám már szerepel más lemezeiken, de fontosnak ítélték, hogy rákerülj enek; azonban nagyobb részben új albumnak fogható fel, négy új szerzeményt is tartalmaz. Ebből a "Síppal-dobbal" és az "Ősvirradat" régi VHK téma újraéleszt ése. Amíg egy új stúdióalbum munkálataira megérik minden lehetőség, ez a '93 ő szi koncert látszott a legmegfelelőbbnek a megjelentetésre, a felvett anyagok minőségéből kifolyólag. Ebben nem tudok minden tekintetben egyetérteni; a "Tár ulj világ!" szerintem erőtlenül szól, és a zenélési módban sem jelenik meg sem mi plusz. Viszont kiemelkedik a kezdő téma, a 17 perces "Hajnal", erősen pszic hedelikus, Hawkwind-ot idéző gitárvezetéssel, nagyon jó ritmuspillanataival; é s az "Ősvirradat" hangorkánszerű improvizációja. Itt a legjobb a hangzás és a z effektek, amelyek valóban egy másik "óriás tér"-be csalogatják a gyanútlan h allgatót. Az egész albumon, de különösen a "Halálos szél visz" és a "Megment a z égi táj" szerzeményekben nagyon erős metal bahatást érzek, mind hangzásban, mind a gitárriffekben olyan régi hardrock sémák tűnnek fel, amelyek hátráltath atják a VHK szekerét. A booklet tartalmazza a zenekar rövid történeti áttekint ését, a fontosabb koncertek listáját és fotódokumentumokat - talán egy korszak lezárásaként? -élőmisszűlész-

Slogan: Voluntary Swoon MC (Horváth Endre, Budapest 1112, Menyecske u. 7)
Az új Slogan kazetta várakozásaimat fölülmúlóan nagyszerű lett. Bár mindenképp en a metal színtérbe sorolható a zenekar, nagyon kilóg onnan és felette áll an nak szintjén. Vitathatatlanul erősen a Voivod zeneiségének hatása alatt állnak; ez itt a zenélési módban nyílvánul meg, a sokszínűségben, a kifinomult témavál tásokban, és abban, hogy ezek a váltások nem teszik töredezetté a zenét, hanem továbblendítik, néha dzsesszes tájakra, de leginkább pszichedelikus régiókba. Az A oldal vége kivételesen szép pillanatokat tartogat, persze egyértelmű a te ndencia - mire eddig eljut az ember a kazettán, természetesnek hat az egyszerű ségre és tisztaságra törekvés, ami ezeket a lírai perceket jellemzi.
"Nem tudom karba tett kézzel nézni / hogy sötétség borítja / Az állatokat, növényeket, a termékeny jó földet / Ma kell világítanom / Hogy holnap is legyen / Olyan ember / Akit megérint boldog ragyogás / Szelíd szív, nyugodt szó."
-ígyigazmis-

Carwashtagnacht: Different MC (Sörös Gergő, Békéscsaba 5600, Rezeda u.4. 3/10.) A modern hardcore-metalt ötvözik a crush-core féle lassú gitárhömpölygéssel. Sűrű váltásokra építenek, egészen lassú és hardcore-gyors részek közé középtempós meneteket tesznek pihentetőnek - ezek a leghosszabban kitartott szakaszok, de ettől függetlenül sohasem tudnak megpihenni, valami hév továbbűzi őket egy-egy csavarintással. Bár szemléltető demóról van szó, igen jól szólnak mind a gitárok, mind az ütősök, a beeffektezett ének szépen simul a hangzás egészébe - akár készíthetnének is egy lemezt a műsorból. -vékonykarác-

Azok a boldog punk napok, 2. rész V/A MC (Agresszív punk production) Ez a második válogatás változatosabb, mint az első, szintén kilencven percben szórakoztat, de ez már 10 zenekart sorakoztat, szintén koncertfelvételekből válogatva 1982-84-ből: T-34, Invázió '84, Agresszor, Fegyelem, Z.E.F., Königh, Modells, Inkubátor, Razzia, Lazy Sod. Attól eltekintve, hogy szinte minden egybemosódik és mintha az egész egy tempóban íródott volna, nagyon hangulatos és szórakoztató, különösen a szövegek. Kedvencem a T-34-től: "Hosszú haj, rövid ész... power, pulóver". Beszerezhető: Izsák Attila, Bp 1115, Tétényi út 22. VI/21. -2.mis-

Deceit: Smilemask MC (Deceit, Budapest 1076, Péterffy S.u. 17) Ezt a kazettát egy nálunk szokatlan hanghordozó: 5 számos EP előzte meg, amely már elfogyott, de hogy senki ne maradjon le semmiről, a zenekar szívesen kazettára másolja. A Smilemask egy zeneileg kiforrottabb arculatot mutat, a mai power-hardcore jellegzetes fogásait, gondolok a Sick Of It All-ra és a Pantera-ra. Minden a helyén van, a gitártémák, a váltások, az angol ének, a lírai részek, kivéve a keverést, mert a hangzás az sajnos csapnivaló. Legfőbb hibája az aránytalanság a hangszerek között, de elsősorban a zene és az ének nincsenek arányban. De a zenekar tehetséges és koncertképes. -valódimosolyrác-

Hellhole: Hellhole MC (Kovács Attila, Sopron 9400, Besenyő u.15) A Hellhole zenéje nagyon hajlékony és lendületes hardcore. A kiállások és váltások nem merevek, egymásból következnek, szinte észrevétlenül. A hangzásban nincs semmi mai divatos metal, inkább a régi típusú hardcore és az Amphetamine féle noise kásás kiszerelése, az egészet átlengi valami nagyon fülbemászó melódikusság. A kazetta hangzása olyan, mint amilyenek a próbahelyen lehetnek, láttam őket élőben ott is ezt a lelkes punk attitűdöt nyújtották - és ez így kerek. A zenekar várja koncertszervezők, kiadók és fanzinok érdeklődését. -mennymis-

Amon Hen: Glass MC (Török Attila, Budapest 1476, Pf.4) Az egyszemélyes Amon Hen ritka színfolt a hazai zenei színtéren, egyrészt azért mert a zene amit képvisel - bár elsősorban techno - nem megszokott hang, másrészt pedig a megvalósítás kiemelkedő színvonala sem elterjedt. Elektro-industrial bizarr köntösbe öltözik itt, egyfajta metal-ra utaló énekstílus és gitárszínek által. Az atmoszféra kialakításában részt vesznek klasszikus zenéket idéző szintetizátorok, kórusmű hangminták, dinamikus (és monumentális) dobok, torzított és ügyesen effektezett ének. Az egészet dark hangulat lengi át - elsősorban a szintetizátor-függöny jóvoltából - de ez nem teszi melankólikussá, dinamizmusa, és a sok váltás, apró ötletek mindig továbblendítik új dimenziók felé. Az Amon Hen leginkább talán a Dreamtime kiadó vonalába illenék bele. -időutánimis-

Monster Magnet: Dopes To Infinity CD (A&M) Nagyon sok - jobbnál-jobb - acid rock zenekar van szerte a világon, de a mai hangzások közepette a Monster Magnet a csúcs. Már a Spine Of God lemezük elvette az eszemet (ma is azt tartom a legjobb alkotásuknak), a következő albumra a független Glitterhouse céget feladva a mammut A&M-hez szerződtek: és volt is egy kis bicsaklás, valami hiányzott, azt hittem bajok lesznek. De nem, az új lemez újra letekerte a fejem, újra teljes pompában ragyognak. Zaj, pszichedelia, líra - és a mellotron effekthangzás használata a védjegyük, aztán a tapintható drogos függöny. Ez persze semmi tompultságot nem jelent, kristálytiszta itt minden, szinte áttekinthető - de roppant erejű örvény, elég egy óvatlan pillanat, és nincs az a fizikális drog, amely ennyire "veszélyes" és főleg áhitatos lenne. A rock ezévi csúcsteljesítménye, de annál kozmikusabb és jobb, hogy csak idényre lenne töltése... -szépmis-

Swans: The Great Annihilator CD (Young God Records, P.O.Box 420232 Atlanta, GA 30342-0232, USA) Gyönyörű ez a lemez, mint az utóbbi évek Swans albumai; sodró, lírai, termékenyítő hatású, de emellett nagyon kemény is, és eléggé más mint a White Light..., és a Love Of Life albumok. Azok után azt hiszem mindenki valami olyat várt, mint az első nagy váltásuk szépséges és nyugodt dokumentuma volt, a The Burning World. De ez az album feszes, és a legtöbb szerzeményt a kemény dobok, masszív elektromos gitárhangzások uralják; a főszerep persze itt is - okkal - Michael Gira egyedülálló hangjáé. Most is, mint minden Swans lemezen, meg kell állapítanom: övé a legszebb bariton férfihang a rockzene világában; a mit itt másképp használ mint eddig, sok "lágyságot" kiiktatott énekstílusából, az maradt, ami már kiűzhetetlen. És Jarboe is váltott, ő féktelenül kiereszti hangját, a vokálokban is "hangosabb". Persze néhány dal kifejezetten visszafogott és lágyan hullámzó, de ezek rövidek és kevésbé feltűnőek. Ezen felül nem tudom tovább elemezni a lemezt, számomra olyan magával ragadó és megkapó számok hangzanak el rajta, amelyeket mindíg is vártam a Swans-től. Végre megérkeztek. Gira-n és Jarboe-n kívül jelen van két régi társ, a gitáros Norman Westberg és a basszista Algis Kizys, valamint közreműködik az Invisible Records (az album társkiadója) produkciókból ismert Bill Rieflin dobos, és Clinton Steele gitáros. -beérkezettrác?-

Francisco Lopez/Jorge Reyes: Uaiscm 4: Tlaloc MC (Anoma, Apartado 2542, 28080 Madrid, Spain) Két kiemelkedő kortárszenész közös alkotása ez a kazetta. Francisco Lopez spanyol elektronikus komponista, a nemzetközi postai kazettahálózat tevékeny tagja, elképesztő mennyiségű felvételt készít és ezeket kazettán folyamatosan publikálja, amellett egyéb kiadók is kiadják munkáit. Jorge Reyes mexikói zenész, akinek tevékenysége leginkább az ambient zenék közé sorolható, de nagyon régi népi hangszerekre fekteti a hangsúlyt. Itt Francisco Lopez megszólaltat köveket, elektronikus effekteket, és magnószalagot manipulál. Jorge Reyes pedig kolumbusz előtti hangszereket használ, ezek: teponacle, korsók, kecskepaták,magok, esőcsináló színpompás hasú és harci dob.
"A mexikói nahua kultúrában Tlaloc volt az Isten az égben. Ő ellenőrízte a felhőket, a fénysugarakat, a villámokat és a mennydörgéseket. Lakhelye a hegyek csúcsain és a tavak, kutak mélyén volt. Az esőt hatalmas kancsókból öntötte, amikor eltörtek a korsók mennydörgés hallatszott és a töredékek lefelé zuhanva fénysugarakat hoztak létre. Az emberek ajándékokat készítettek neki magokból, hüvelyes növényekből, valamint nagyon fiatal gyermekeket áldoztak fel nemesi családokból a sikeres aratás érdekében. Amikor a termés beérett, szegény családból származó gyermekeket áldoztak fel úgy, hogy barlangokba zárták őket, míg éhen nem haltak. Tlaloc felügyelt a bűnbánat élete és a papi bűnök büntetése felett. A paopk büntetése az volt, hogy vízbe fojtották őket. Tlaloc megjelent gránit szobrokban, súlyos arany rudakban, láncokban és tükrökön különböző ládák fedelén. Úgy hitték, hogy ő volt a történelem előtti istenség, akinek kultusza kiveszett a századok során." -ki-

Francisco Lopez: Azoic Zone CD (Geometrik, Apartado 18041, 28080 Madrid,Spain) Az Azoikus zóna egy nagyon különleges és egyedi kísérlet. Maga a kifejezés egy ébként geológiai őskorból származót, élőlény nélküli területet jelent. Ebben a z esetben a mélytengerek világát értik alatta az alkotók, a legalább 600 méter nél mélyebb zónát. Ez a különleges környezeti atmoszféra jelenik meg tökéletes en érzékletesen a maga nehéz kissé nyomasztó mivoltában. Minden eddig általam hallott"zenei utazások" közül ez a legrendkívülibb. Az album hat különálló tét elből áll, az elsőben alámerülünk ebbe a közegbe, jószerivel nem is hallunk má st, mintha a nyomás feszítené a dobhártyánkat, és a víz lassan, alig mozdulva áramlana. A második tételben már egyéb zajok is vegyülnek ebbe, akárha egy búv árharanggal közlekednénk itt, amelynek tapogató karjai koppannának önnön fémte stén és sziklákon. A harmadik rész már sűrűn telített élettel, mintha munkálat ok folynának, tengermélyi bázis épülne. Az album második felében újra csendese bb közegbe érkezünk. A legidegenebb atmoszférát az ötödik tétel nyújtja, amely egy harmincperces kísérteties és vibráló utazás a batiális zónától a hadal zón áig (200 métertől az abszolút mélységig).
Az ötlet és a zenei rendezés a spanyol komputer-komponista Francisco Lopez mun kája. A zenei megvalósításban rajta kívül részt vett a"nemzetközi kazetta-háló zat" (a mail art technikájához hasonlóan postai kazettaküldözgetésre, tapaszta latok cseréjére épül) néhány komponistája vett részt: David Myers, Illusion Of Safety, John Hudak, Minóy, Zan Hoffmann, Scot Konzelmann, Richard Franecki, Mi chael Gendreau, Steve Peters, és John Wiggins. -misnem?-

Dark Star: Travelogue CD (Strange Ways Records, Grosse Johannisstr.15, 20457 Hamburg, Germany) A Dark Star, azaz Wolfgang Reffert zenéje ezen az új lemezen is elsősorban arra az elektronikus zenei háttérre támaszkodik, mint eddig, ame ly egyrészt a szintetizátorvarázslók (70-es évek), aztán az elektro-industrial és a space-ambient legjobb törekvéseiből merít. Eddig egyedül dolgozott, de ah ogy megígérte, ezt az albumot barátai, vendégzenészek közreműködésével készíte tte. 1992 és '94 közötti időszakból lett összeállítva az anyag, a közreműködők: Legendary Pink Dots, főként Edward Ka-Spel (ő több számban is énekel), valamin t a Technogod zenekar, aztán Götz Adler és Mark Crumby különféle elektronikus projektekből. Így természetesen a hangzás és az atmoszféra is módosult, de leg inkább az énekes számokban: a Ka-Spel által énekelt számok a LPD világát idézi k, két szerzemény pedig a Technogod jóvoltából techno-funk-rock jegyeket hordo z, de az alapállás jól felismerhető Dark Star csillogás. -fényesholdmis-

Kastrierte Philosophen: Souldier CD (Strange Ways Records) A Katrin Achinger é s Matthias Arfmann alkotta zenekar 1981 óta létezik, és bár nálunk is játszott ak a Blue Box-ban '89-ben, eléggé ismeretlenek hazánkban - érdemtelenül, mert ők az egyik legjobb német zenekar. A 90-es évek elején egy-egy szólólemez után leálltak, és '94-ben előálltak ezzel az új albummal - megújult hangzással (ket tejükön kívül még 14 ember szólaltat meg különböző hang és zajkeltőket). Dance -floor, jazz, némi beat találkozik itt, és az első pár szám után ethno hangzás okkal telítődik. A world music persze tág fogalom - bár ma már műfaji jelző - ésd mindenféle népzenei hatás és jazz belefér, de talán épp ezért megfelelőnek tűnik a Kastrierte Philosophen zenéjének körülírásához. -misfilozófia-

Brume: Standard CD (ND) Christian Renou általában élő hangszereket, önmaga kés zítette instrumentumokat használ, de úgy látszik egyre inkább kezd áttérni az elektronikára. Ezen az albumon konkrét, felvett zajokat, természetes hangokat alkalmaz, sampler segítségével szerkesztve. Ezeket a természetes hangokat össz erendezve nem egy meghatározott koncepciót követ, minden formalitás csak eszkö z, alibi egy élő dolog, a káosz megjelenítésére; minden bizonnyal a tudományos életben az utóbbi időben nagy divatnak örvendő káosz-elmélet kap itt zenei meg világítást, amely elmélet nem hisz a dolgok és rendszerek kiszámíthatóságában és matematikai léprecsalásában. A sampler és régi típusú analóg szintetizátor mellett Christian használ szélhangokat, játékbabát, fémet és emberi hangot. -misegyanalógia-

Shift: A Folding Sieve CDEP (ND, P.O.Box 4144, Austin, Texas 78765, USA)
The Factory Press: Interstate CDEP (ND)
Két amerikai noise-pop zenekar Ep-jéről van szó, mindkettő 25 perc körüli. Kis sé - vagyis nagyon - meg is lepődtem, hogy az ND publikálta őket (egyébként ol yan kortárs kísérleti zenéket adnak ki, mint a PBK, Brume, Vidna Obmana, Maero r Tri). A Shift Austinból való és zenéjük melankólikussága és zenei rendezése a My Bloody Valentine féle hiperzajos angol popzene csillogását idézi. A csúsz ós zajokból álló intrót kivéve mind az öt szám nagyon homogén módon ezt mutatj a végig.
A The Factory Press szintén Texas-ból, hasonló módon szólal meg, az eredmény a zonban egészen más. Náluk a noise-pop inkább külső takaró, alatta a melódiaváz (és sokszor a kitartó akusztikusgitár), és az énekmód a neo-dark-nak, vagy neo folk-nak nevezett Death In June féle zeneiség irányába mutat. Emellett minden szám a végére nagyon elszabadul, a melankólikusság ellenére eksztázisba szárny all. -ípimis-

PBK: Shadows Of Prophecy In His Throes CD (ND) PBK, azaz Philip B.Klinger puer to ricoi kortárszenész, 1986 óta jelentet meg lemezeket. Elsősorban elektronik us effekteket, felvett zajokat használ és montázsol konkrét zenéjében. Előző a lbuma sokkal inkább egy filmszerű, pszichedelikus zajkollázs volt, míg ez a mu nkája sokkal improvizatívabb és váratlan zajokkal manipuláló. Használ ambient háttereket, lemezsercegéseket, mennydörgésszerű hangokat, ipari zajokat, manip ulált emberi hangokat. Izgalmas és intelligens zajzene, ajánlom itt is, mint h asonló produkciók esetében a fejhallgatót, azzal érvényesülnek igazán a hangzá sok és a sztereó tér nyújtotta hatások. -árnyékrác-

Outbreakers 1 Guitar Compilation V/A CD(EBU's Music)
Outbreakers 2 Elektro Compilation V/A CD (EBU's Music, Bottenhorver Weg 37, 60489 Frankfurt/M., Germany) Az Ebu's Music egy nagyon jól működő kazettakiadó, termékei javából CD válogatásokat készített, ez újabban könnyen elérhető forma bárki számára. Mivel többféle műfajjal foglalkozik, ketté osztotta a dolgot, g itárzenékre és elektronikus jellegűekre, így is mindkettő nagyon tágan fogja á t a zenei palettát. A gitár válogatáson van harsány post-punk, Sonic Youth fél e noise-pop, jazz-pop, neo-beat, egyszóval minden rendű és rangú alternatív gi tárzene. A sokféleség kissé szétesővé teszi, bár az elsődleges cél az ún. kiad ói "termékbemutató", hangzó katalógus lehetett. A legjobb itt az Autumn, amely a kiadó egyik egyébként is legfigyelemreméltóbb zenekara. Más résztvevők: Alas ka Defrost, Almost Human, Scrooge, Lo!, The Lord Litter Band.
Az elektronikus válogatásra is ez a sokszínűség jellemző, azzal a különbséggel, hogy itt több a más kiadóktól is ismert, és egyáltalán műfajukban jelentősebb csoport (például a Doc Wör Mirran Németországban kultikus). Néhány név a sorbó l: M.Nomized, The Drum Fondu, Dauerfisch, Halo Svevo, Mc Call, Maeror Tri.
-egykétválogatottrác-

Autumn: Movements of the Hour Hand In the Ivory Tower MC (Ebu's Music) Szinte szerves folytatása előző, Autumn IV című kazettájuknak, bár ez kissé visszafog ottabb, jobban befolyásolt klasszikus zenéktől, lebegősebb és kevésbé populári sabb is. Az Autumn a német neo-dark zenék egyik legjobbja, olyanokkal mérhető össze, mint az olasz Ataraxia és az angol In The Nursery; valahol ezek között helyezkedik el, kevéssé rock, post-punk befolyású, mint az Ataraxia, és kevésb é industrial hangzású (pl a dobok keverése) mint az In The Nursery. Eléggé fur csállom, hogy az Autumn-ra nem figyeltek még fel a nagyobb alternatív kiadók!
-tavaszrác-

Stillupsteypa/Curver: split 7" (Fire Inc.)Két izlandi zenekar közös kislemeze egy-egy szerzeménnyel (mindketten rajta vannak a F.I.R.E. válogatáson). A Stil lupsteypa zaklatott világa a skót hardcore zeneiségét oltja kortárs avantgard jazz-be, kaotikus módon, azt mondanám pszichedelikus összhatású, ha nem lenne képtelenség. A Curver az előbb vázoltakat jóval meglassultabb formában industr ial zajokba és ritmusokba ágyazza - körülbelül a This Heat experimental-jazz-b eat stílusában, persze sokkal zaklatottabban. Pedig filmeken olyan szép az a s ziget... -m/r/h/r-

F.I.R.E. V/A CD (F.I.R.E. Inc., P.O.Box 7257, 127 Reykjavik, Iceland) Négy izl andi zenekar, Púff, Curver, Kolrassa Krókrídandi és a Stilluppsteypa szerepel két-két számmal ezen a válogatáson. Ez az első szembesülésem az izlandi underg round rock színtérrel, és mit mondjak nem vártam a gejzírek földjéről ilyen za klatott zenéket. Némi kivételtől eltekintve a fő irány a skót tipusú anarcho - punk zene (pl Dawson), de ha lehet az izlandiak sokkal kaotikusabban és nyerse bben tálalják. A némi kivétel: kísérleti zajok és elektronikus alapok, és hege dű keltette népzenei hatás. A Stilluppsteypa egyik száma például a mai finn po st-hardcore-t idézi, míg a másik szerzemény a kísérleti post industrialis zené k hatását mutatja. -variousmis-

Jack Or Jive: Kagura Live In Kyoto CD (Dragnet Records, Aureliusstr.1-3,52064 Aachen, Germany) "A sintónak nincs tanítása, csak mitológiája és szokásai. Így nincs etikai előírása, nincsenek parancsolatai. A logokai kategóriák helyett a zonban minden időkben megtaláljuk az érzelmekhez való apellálást"(Horváth Tibo r: Japán). A sintóban rituális követelmény a tisztaság, a kagura táncosnőktől megkövetelik a szüzességet. Nem tudom, hogy a Jack Or Jive mennyiben felel meg a rituális elvárásoknak, mindenesetre a lemezt meghallgatni különleges élmény. A borító tanúsága szerint az album egy élő performansz, Chako Sang által előad ott ének-improvizáció. A zenekar másik tagja Makoto Hattori szintetizátorral é s ütősökkel közreműködik. A négy tíz perces szerzemény mindegyike lassan bonta kozik ki, eleve nem is ritmusokra épül, inkább lebeg valahol időn kívül. Ütősö k ritkán és visszafogottan szólnak, akkor is monoton cin, vagy halk kattogó üt ések szólnak. Chako érzelmes és végtelenül szomorúnak tetsző, de szép hangja m ögé szintetizátor von függönyt, amely ambient és orchesztrális zene találkozás a. Zenei eszközökben minimalista a Jack Or Jive, hangulatában pedig oly különö s és sajátságos, hogy semmiben sem lehetek biztos vele kapcsolatban. Egy bizto s, nincs ártalmamra, ha megmerítkezem ebben a borzongatóan távoli, mégis hívog ató zenei szférában. -rácrítus-

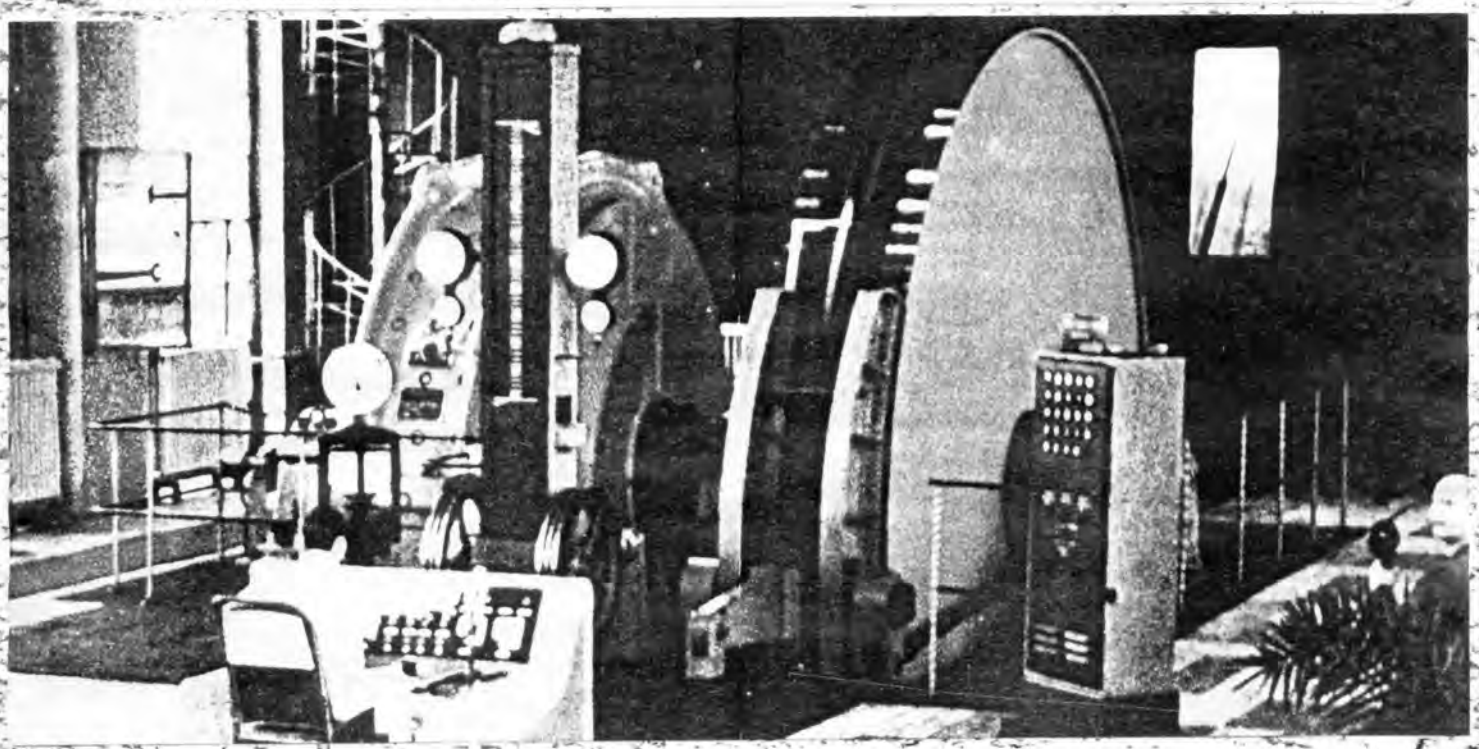

Esplendor Gemétrico: Mekano Turbo CD (Dragnet Records) A felvételek '88-ban ké szültek és meglehetősen finomabbak az ismertebb korai felvételeknél. Ez persze viszonylagos, mert az alaptónus, a monoton ritmusok, a gépi torzítások és kegy etlen zajok maradtak, de az ének kevésbé torz és meglepően "énekszerű", a ritm usok is néha már techno-szerűen "táncosak; kis túlzással: industrial-diszkó. Erős kettősség érvényesül benne,mert egyrészt megtartott minden korai ipari ze nékre jellemző elemet, a karakteres visszhangokat, a kísérteties gyárhangokat, ütközéseket; de modern elektronikus hangzással termékenyült. -misvonalak-

Numb: Fixate CDEP (KK Records, Krijgsbaan 240, Zwijndrecht 2070, Belgium) Mixek és koncertfelvételek 1992-93-ból. Túlnyomórészt a döngölős fajtából, de pozitívum, hogy a dum-dum mellé szokatlan zajokból, sistergésekből álló kíséretet kreáltak. Megpróbálkoztak egy-egy lassabb, horro-aláfestő, dob nélküli számmal is, de elég hamar kiderült, hogy nem tudnak mit kezdeni magukkal a kemény dobok nélkül. Az ének egyébként hasonló cípőben jár, itt szinte egyfolytában hörgést hallunk. Mindezek ellenére, van egy-két nagyon jól sikerült szám, például a koncertfelvételeken, a dobgép mellé élő dobokat is használtak, és ez kifejezetten jót tett ezeknek a daraboknak. -nun-

2nd Communication: Interaction CD (KK Records) Ennek a japán triónak érdekes a fejlődési mutatója, első lemezük sűrű electro-industrial, a FLA féle techno vad alteregója volt, a második már sokkal fifikásabb, és visszafogottabb, ezen az elektronikát már nemcsak döngölésre használták. Az új albumon szinte semmi megszokott techno momentum nincs - némi industrial elemet leszámítva, teljes egészében space hangzásba csomagol jéghideg acid-house, nem éppen táncos jellegű, inkább trance-es. A hosszú szerzemények különlegesen kevertek, jellemzőek a dub vágások, és az acid lüktetés sem az egyöntetű lábdob-ütésekben merül ki, jóval összetettebb a szerkezete. Az Interaction a műfaj egyik kiemelkedő albuma. -firstmis-

Starfish Enterprises: When We Fall CD (KK Records/Electrip) A Starfish Enterprises zenekart minden tekintetben pszichedelikus zenekarnak tekinthetjük, de jóval kísérletezőbb a legtöbb acid-rock zenekarnál. A gitár hangzása egyrészt tömény torzított, végtelen riffeket hozó, fölötte persze jelen van a szokásos elszálló szólók finom hálója. Szinte sohasem indul be hagyományosan vett rock-szám, mindíg olyan mintha kezdődne, vagy végződne éppen, csak ez itt hosszan kifutva történik mindvégig. A lebegősebb számokban a gitáron kívül alig szerepel más hangszer, akkor is visszafogottan, jelzésszerűen, a gitár is csak lélegzik, feedback disszonanciák úsznak egymásba. Az ének is effekt jellegű -mish-

Alio Die: Under An Holy Ritual CD (Hic Sunt Leones/Alio Die, Stefano Musso,Via Taramelli 60, 20124 Milano, Italy) Az Alio Die zenéje nagyon szép ambient kísérlet. Elsősorban naturális hangokból (vízcsobogás, madárhangok) és szakrális zenék hangmintáiból épül fel; ezek néha felismerhetetlenségig megnyújtva, manipulálva szólalnak meg. Az összkép természeten-túli, emelkedett hatást ér el. Érdekesség, hogy a műfajtól eltérően szokatlanul rövidek a szerzemények, "mindössze" négy perc körüliek. Bár nem kap kifejtést a szellemiség (szöveg sem hangzik el), de nagyon pozitívnak tűnik, a rövidség miatt azonban "töredék" jellegeet kap, és ez a "töredékesség" a megértéshez vihet közelebb. -rituaaalll-

The Promises Of Silence V/A CD (Hic Sunt Leones) Az ambient zenék széles skáláját kissé leegyszerűsítve két fő irányultságról beszélhetünk. A populárisabb és ismertebb vonulat a pusztán természetközeliségre építő, sokszor house/acid/trance műfajokkal összemosódó zenekarok csoportja (hangsúlyozom ez erős leegyszerűsítés); a másik pedig a természeten túlmutató (de elsősorban természetközeli zenei hangzású) természetfelettiséget célzó, metafizikát (is) célzó zenekarok csoportja. Ez utóbbiakból ad válogatást ez a lemez. A szellemi oldal megítélésére nem vállalkozom (mint ahogy legtöbb itt szereplő csoport sem teszi - vagy nem is tudná tenni...); a zenei megvalósítás azonban mind a 13 előadó esetében magas szinten történt. Olyannyira, hogy én ezt tartom a legjobb műfaji áttekintésnek, azok közül, amit eddig hallottam (sajnos hiányzik róla egyik kedvencem az O Yuki Conjugate). Az előadók: Hybryds, Djen Ajakan Shean, Steve Roach, Vidna Obmana, Jeff Greinke, Art Of Primitive Sound, Ora, Alio Die, Robert Rich, Saffron Wood, Black Tape For A Blue Girl, Temps Perdu? és Ashley/Story. -ésmis-

Dezerter: 4-song EP (Nikt Nic Nie Wie) Régi kedvencem, a varsói Dezerter ezúttal női énekessel rukkolt elő. Nem mintha hiányzott volna, de legalább léteznek (több mint tíz éve). Átdolgozták egy '83-as és egy '88-as sikerüket, megtoldották két újjal, és mindezt egy Crass-stílusú csomagolásban nyújtják át. Ha bírtad őket régen, most sem fogsz csalódni bennük. - csák -

Brainstorm/Battle Of Disarm: Split LP,Join No Army, Police & Politician (No Time To Be Wasted Records, Strahinica Bana 43/2, Beograd 11106, Yugoslavia) Időutaz ás. Az első oldalon a belgrádi Brainstorm osztogatja csapásait klasszikus-kéts égbeesett NYHC stílusban, sajnos kissé visszafogott az ének. A másik versenyző a tokiói Battle Of Disarm, ők a Chaos UK, Disorder apokaliptikus vonulatát pró bálják életrerugdalni. Nem is minden eredmény nélkül. - csák -

Lucky People Center: Welcome To Lucky People Center CD (Musiknätet Waxholm) Három svéd fickó (Johan Söderberg, Lars Akerlund, Sebastian Öberg) alkotja ezt a mozgalmi agitprop-dance-hip hop-jazz-etno-ambient zenekart, amely kétségkívü l az egyik legváltozatosabb és legérdekesebb lemezt csinálta meg a modern danc e zene történetében. Rögtön az elején a "Rodney King" szám a Consolidated vilá gát idézi kemény hip hop dübörgéssel, híradó montázsokkal. A LPC egyik fő érde kessége itt mutatkozik meg teljes díszében, az-az bár minden szerzeménynek van szövege, egyikük sem énekel egy szót sem, minden elhangzó szöveg innen-onnan o llózott, de ami különlegessé teszi, hogy ezek a minták a zene ritmusára és dal lamára vannak szerkesztve - fantasztikusan ügyesen. Aztán sorakozik itt acid-j azz-re épített arab ének-loop, street-jazz, a szépséges "Ubuuntu", amely szaba dságot jelent afrikai nyelvjárásokban, ezt egy fekete tiszteletes szónoklatából vették, aki lelkesen magyarázza ennek a szónak a szépségét, valószínűleg nyu gati hallgatóinak. Az album vége felé a zenekar megnyugszik a kavalkád csendes ül, ambientes számok után az utolsó "Frog"-ban már csak a mezők csendes hangja i szólnak. -alázatmis-

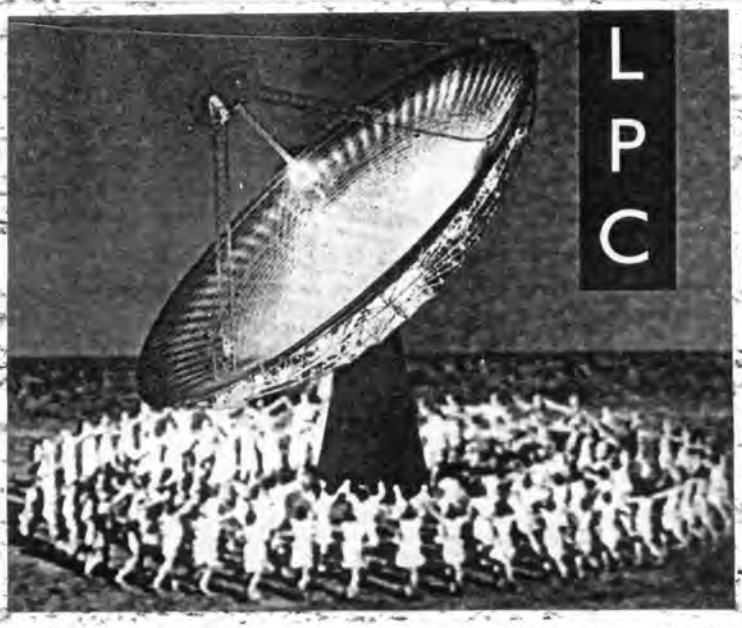

La Floa Maldita: The Concealed Spell CD (Kodex/Suhshia Light, Barfüsserstr. 27, 35037 Marburg, Germany) A duó egyik tagja Guido Fricke a Second Voice electro-industrial zenekarból, ő gondoskodik a megfelelő elektronikus megszólalásról, a másik pedig Rhea, ő kiegészíti a hangzást lágy és hullámzó női énekével, ang ol és francia nyelven. A kiadó úgy reklámozza a csoport zenéjét, hogy: "szféri kus elektronikus ballada". Ez így is van, a mai elektronikus dömpingben a La F loa Maldita zenéje üdítő színfolt, jóval visszafogottab és lebegőbb a harsány industrial zenekaroknál. A dobok lassan, de szilárdan hömpölyögnek, és apró cs engő-bongó ütések sokaságával egészülnek ki a ritmusok, ez és Rhea szép hangja tovább oldják a különben sem túl nehéz szintetizátor alapokat, egy ködös, emel kedett atmoszférát teremtve. -laprimamis-

In Sensorium: II MC (P.O.Box 214, Croydon, Surrey, CR9 6HQ, UK) Az In Sensorium 3 számos demója nagyon puritán zeneiséget mutat; dobgép, basszus és ének alkot ja ezt a leginkább dark-wave inspirálta zenét. A műfajtól elrugaszkodva nincs igazából semmi szomorú a hangulatában, nagyon energikus. Mindhárom szám rövid, egyszerű ritmusképletekre, és szintén egyszerű basszusmenetekre épül, ezen kív ül csak női ének jelenik meg, de nem elsődleges szereppel. -misben-

Ween: Chocolate And Cheese CD (Elektra) Most bevallom, a Ween a debütáns album a (amit imádtam) után készített két szintén elég hosszú lemezt, amivel bár ki voltam békülve, nem tudtam mit kezdeni. A "só és bors" bennük volt, de ez az új lemez már komplett az "előételtől a desszertig". Valaha azt nyilatkozták azért vannak csak ketten (Gene és Dean Ween), mert utálják a dobosokat és a basszusgitárosokat; itt viszont Andrew Weiss nemcsak producer, de csillogtatja basszustudását - és rajta kívül még páran közreműködnek különböző hangszereken. Röviden így összegezhetném a lemezt: minden Ween esszencia benne van felső fokon, és még sokkal több, nagyon szétszórt és nagyon fülbemászó, jóval inkább mint eddig. Mind a 16 szám sláger a fülemnek, de leginkább a "Buenos Tardes Amigo" spanyol akcentussal előadott szívszorító ballada. -rácween-

Corpus Delicti: Sylphes CD (Glasnost Records) A Corpus Delicti a talán legnevesebb mai francia gótikus-rock zenekar, de mindenképpen a legjobb. 1993 nyarán bonyolított amerikai túrnéjuk előtt jelent meg ez a második albumuk, amely már egy teljesen kiforrott arculatot mutat. Zenéjük egyrészt a korai gótikus vonalból, szembetűnően a Bauhaus féle hangzásból merít (énekesük, Sebastian hangja erősen emlékeztet Peter Murphy-ére), és némileg a francia cold-wave-ből is. A hangzás felépítése akár egy piramis, az elnyújtott gitár és szintetizátor "alapok" fölé a dob és basszus markáns ritmusszekciója épül, a leghangsúlyosabb szerep pedig az éneké. Azért az arányokra nagyon ügyeltek, és élvezetes, remekül szerkesztett és kivitelezett albumot "raktak össze". - világítómis-

The God Machine: One Last Laugh In A Place Of Dying CD (Fiction Records) Nagy várakozás előzte meg részemről az új God Machine albumot - előző albumuk óta nagyon a szívembe zártam őket. van egy szomorú momentuma is, 1993-ban meghalt Jimmy Fernandez basszgitáros, vele kezdték el, de nélküle fejezték be az albumot és természetesen neki dedikálták. Sokkal lágyabb, líraibb ez a lemez a korábbinál, több benne a szomorúság, de ez egy lelki elvágyódásból fakad. Két keményebb kezdő számtól eltekintve alig van egyéb beindulás rajta, de természetesen ettől még roppant erőteljes az album, ereje szépségében rejlik. Ugyan egészen másképpen, de rajtuk kívül a rockzenében csak a Church képes ilyen magasságokba szállni, ilyen erővel közvetíteni a lélek sóvárgását a belső út felé. A nagyon jellegzetes God Machine hangzás és zenei megoldások mellett mindenképpen meg kell említeni Robin Proper-Sheppard énekes hangját és előadásmódját, a mely nélkülöz minden pózt és mázt, a zene sodrása általa is kel éltre.-éjmis-

Söldnergeist: Spur 2 CD (Art Konkret, M. Kropfreiter, Linkenheimerweg 5, 76649 Bruchsal, Germany) Nos ennek a zajzenének a borítóképei már bőven megelőlegezik az atmoszférát. Kívül egy múmiává aszott japán arc, hátul akasztott emeberek lógnak, belül egy kerítésre erősített táblán halálfej szöveggel: veszélyes zóna, belépni tilos; a CD alatti képen szamurájok pihenőben, nagyon kemény vonásokkal, a CD-n magán pedig lelőnek valakit. A zene az illusztrációknak megfelelő en rideg, tömény és kemény zajtortúra, egyrészt a japán zajzenék módján sűrű és absztrakt torzítások, effektek halmaza. Van ennek az iránynak egy új elnevezése, amellyel az utóbbi időben gyakran találkoztam: harsh music. Egyébiránt ez az album az egyik legjobb ebben a műfajban, minimalista szerkezettel megvalósított, hullámzó és trance-es atmoszférájú. Semmi információt nem tartalmaz a borító, a felvételek Németországban készültek, talán a csoport is odavaló. -mis3-

Fragmented: Set CD (Blueniteserotic Secrets Records, 1512 Canyon Run Road, Naperville, IL 60656, USA) A Fragmented egyszemélyes project, zenéje az ambient, a zajzene, és a pszichedelikus rock találkozása, filmzenei atmoszférában oldódva. Feedback gitárhangok, visszafelé játszott zajok, loop-ok, egyéb hangmanipulációk alkotják. Szűrrealisztikus hangulata miatt nagyon vizuális, az elektronikus ütések, basszushangok, gitár-üveghangok minimal zenei struktúrákat alkotnak. Az ambient zenékre jellemző nagy hangzástér hűvös és sötét elektronikus és emberi hangokkal telik meg - mintha jégcsapok suttognának, máskor inkább ködös tájakat elevenít meg. -misset-

Maeror Tri: Meditamentum CD (Holonom Records, Robert Osten, Löningstrasse 15, 28195 Bremen, Germany) A maeror Tri eddig tíz kazettát, egy EP-t és egy CD-t j elentetett meg. A Meditamentum válogatás az első hat kazetta anyagából, dokume ntálva az első alkotói periódust. A Maeror Trim számomra a leginvenciózusabb post-industrial csoport, zenéjük atmoszférikussága nagyon erősen vizuális kife jezőkészségű, elsősorban a tudatot célozza meg, belső képeket teremtve és elők eresve. Nemcsak pszichikai síkon jelenik meg, hanem azon túlmenően meditatív i s. Megdöbbentő ereje nem magában a zenében jelenik meg - az felszínesen hallga tva repetitív zajzenének tűnik - hanem a hangok által a hallgatóra gyakorolt k ivételes hatásában. A gyűjtemény remekül szerkesztett, bár válogatás, koncepci ója egységessé teszi. Zenei eszközeik: mikrofonok, konkrét zajokat tartalmazó magnószalagok, és különböző elektronikus effektek. -meditamis-

Ubiguchi: Slush MC (Tim Perkins, 33 Margaret St., Northampton NN1 3BW, UK) Az Ubiguchi a Ripzmag utódjának tekinthető, amennyiben az alap itt is Tim Perk ins. De míg a Ripzmag rock and roll zenekar volt, az Ubiguchi egészen más vize kre evez. Csak akusztikus hangszerek szólalnak meg, gitár, hegedű, ütősök, har mónika, és ezek összhatása inkább a kelta zenében gyökerezik (és a reneszánszb an), mint a rockban. Nagyon felszabadult és magával ragadó a hangulata, számom ra az akusztikus hangszerek hatása intenzívebb élményt nyújt, mint az elektron ikusoké. Ezen a kazettán Tim Perkins partnere Becky Price, de azóta héttagúra dúzzadt a zenekar. -gumischibu-

Lonsai Maikov: From The Fountain CDEP (Nuisance Auditive Pour Akta, Jolif Thie rry, 42 rue de la Fougerolle, 35760 Montgermont, France) Francia követői a DIJ és Sol In Victus neo-folk vonalnak. Ők úgy nevezik, hogy post-industrial és fo lk találkozás. A főbb ismérvek a lágy akusztikus gitárpengetések és a végtelenü l melankólikus mély orgánumú férfiének. A háttérben csengettyűk, szintetizátor zajok, fúvósok, ütősök segítik az atmoszféra megteremtését. Az album hangulata nagyon egységes, és szépen kevert, a 18 percben 6 szerzemény hangzik el. Ez a csoport debütáns lemeze három kazetta után. -rúna-

Bizarre Allience: Mind The Gap CDEP (Basement Records, Växelmyntsgatan 66, 41483 Göteborg, Sweden) A minden ítében FLA-t idéző zenekar maxija a címadó sz erzeménnyel indul, majd annak egy instrumentális, kissé acid-es (Metro mix) ve rziója következik. A maradék két szerzemény nem tesz ehhez semmi újat hozzá, a róla kialakított képet erősíti. -misincyberspace-

The Hypersexual Nymphomaniacs: I MC; The Second Exhibition MC (Arjuna Organisation, C.P., 55100 Lucca C.P.O., Italy) Az olasz duó izgalmas zenéjében a legszembetűnőbb a számonkénti műfaji váltás. Kemény elektro-industrial szerzeményt In The Nursery-t idéző romantikus pillanatok váltanak, és fordítva. A vadabb szerzemények kemény dobütéseken, torzított elektronikus hangokon, üvöltő éneken és szalagokról jövő ipari hangmintákon alapulnak. Zenéjük túlmutat mind a techno, mind az industrial sémákon, sajátos elektronikus arculatot kialakítva. Ez az atmoszféra persze nagyon változatos, alig hihető, hogy mindvégig ugyanerről a csoportról van szó; egyrészt mindenféle modern kísérleti zenében ott akarják hagyni kézjegyüket, másrészt kísérletezésük új összefüggéseket tár fel műfajok és hangulatok között. -önmegtartmis-

Der Tod: Der Tod MC (Balbo Fausto, C.P.Aperta, 12075 Garessio (CN), Italy) A Der Tod kislemeze óta sokat lépett előre, mind zenei sokszínűség terén, mind a hangzás és megvalósítás terén. A metal színek kevésbé meghatározóak, és sokkal kísérletezőbbek. Fúvósok és szintetizátor egészíti ki a gitárokat, sőt legtöbbször át is veszi azok helyét. A kazetta első része csak zongora és ének, szinte kuplészerű, vagy inkább rockoperára emlékeztet. Az ének a legjobb színfoltja zenéjüknek, a Virgin Prunes-t idézi. -amis-

Peter Androsch: Bellum Docet Omnia (Dokumente Der Zeit/DS) Nagyon különös kortárs kísérleti zene. Egy női hang népdalt énekel, halkan mindvégig, ez úgy szól mintha ő benn tenné ezt a házban (olyan régi típusú udvarházban) mi pedig az udvarról hallgatnánk, közben végig motoszkálás, tevékenykedés hallatszik, néha bekapcsolódnak többen az éneklésbe (egyszer lövések sorozata rázza meg a vidék nyugalmát), a végén pedig kórus alakul ki, egy-egy szólóhang ki-ki válik, többen követik, német szavakat mondanak, de a többség folytonos kitartott hangon bizarr, nyomasztó alapot ad mindehhez. A legérdekesebb a hangzása, annyira élőnek tűnik, a hallgató képtelen elhinni, hogy CD-ből szól, akárha a szomszéd szobában lenne a kórus.
Peter Androsch magyar származású, Ausztriában élő komponista. A felvételen a Magyar Nemzeti Philharmónikus kórus hallható, a dirigens Mátyás Antal, a szóló szopránénekes pedig Mazsaroff Mária. A darab egy második világháború végi vérengzés emlékére íródott. 1945 február másodikán 400 szovjet fogoly megszökött a Mauthausen-i koncentrációs táborból; az SS felszólította a vidék osztrák lakosságát a "nyúlvadászatra". Két napon át tartó vérengzés során a lakosság lemészárolta a szökevényeket. Csak 11 ember tudta átlépni a cseh határt, ők megmenekültek, heten pedig eltűntek. -elcsendesültmis-

Mlada Fronta: Illusory Time CD (Tribal Prod/Rémy Pelleschi, 6 Chemin du Grand Jas, 06400 Cannes, France) Nos előző kazettájuk (My Visions)óta erősen szakítottak a goth/dark hagyományokkal, egy csipetnyit tartottak meg és egészen közel kerültek a Young Gods/Treponem Pal zeneiségéhez - nagyon közel, főleg az éneks tílusban. A zene felépítése gitárosabb mint a Young Gods, de szintetizátorosabb hangzású a Treponem Pal-nál; a számok monotonak, szinte minden váltás nélkül valók, változatosságot a gitárcsendesebb pillanatok hoznak, ahol a szinetizátor von függönyt az ének mögé. -misfronton?-

The Church: Sometime Anywhere CD (Arista Records) Az előző albumról is már minden jót elmondtam, amit csak gitárzenéről eltudtam. Ez mind áll most is, talán kicsit még csendesebb itt-ott (pl a nagyon spirituális "Lullaby"-ban) és a pszichedelikus szín is élesebb. Rögtön az első három számban: dobloop-ok, állandó an úszó gitárok, amelyek bár csendesek és nagy részben akusztikusak, feedback szisztémával töltik meg a teret ködszerű keverésben. az ének pedig olyan magasságokban jár, amely a Church-ön kívül máshol nem nagyon lelhető fel. A Church szerzeményei azért is különlegesek a rockzenében, mert felépítésük nélkülözi a kötelező refrének, fel és levezetések, stb kliséit. Refrének bár előfordulnak, inkább csak szívmelengető dallamok emlékeztetései, melyek megnyugvást hoznak. A zenekar erősen megfogyatkozott, maradt Steve Kilbey basszusgitáros-énekes, és Marty Willson Piper gitáros-énekes, és van még néhány közreműködőzenész: dobokon, orgonán, hegedűn, billentyűsökön. -tisztaélmis-

Hawkwind: It Is The Business Of The Future To Be Dangerous CD (Castle Communic ation) Az Electric Tepee óta méginkább eluralkodott zenéjükben az elektronika, a space hangzások, gyakorlatilag a lemez első felében (félóra) semmi rockos be indulás nincs, aztán is csak visszafogottan törnek előre a gitárok és a rockos ritmusok, továbbra is egy finom és gazdagon hangszerelt elektronikus paplanba ágyazódva. Nem beszélve arról, hogy még reggae is feltűnik az egyik számban, p ersze a Hawkwind hangzás keretei között. Alig lehet különválasztani a számokat, minden gyökerezik egy előző témából, és elenyészik egy újban. Nagyon rossz kri tikákat láttam erről a lemezről (mindenben kukacoskodóktól, akik nem képesek v alamit önmagában értékelni): hogy újra rockot kellene csinálniuk, ezt azt viss za kellene hívniuk, vagy feltámasztaniuk, stb; isten ments, jó ez így ahogy va n, miért is kellene visszalépniük és megfutamodniuk önmaguk elől. Ők az egyetl en rockzenekar a világon, aki a mai napig azt teszi természetes egyszerűséggel 25 éve, amihez kedve van. A bookletben fotók láthatók koncertek közben fantasz tikusan megvalósított tripes fényözönben, és fotók a tagokról túrné közben. Dave Brock egyetlen őstag '69-ből, gitáros, szintetizátoros, énekes, elég öreg de az arca még nagyon él; Richard Chadwick dobos, aki úgy néz ki mint egy fehé r ember, aki indián szeretne lenni; és Alan Davey basszusgitáros, aki egy lero bbant narkós repülőpilótát alakít a negyvenes évekből. -múltbizniszmis-

Toxic Narcotic: People Suck! CD (Rodent Popsicle Records, P.O.Box 335, Newton Ctr., MA 02159, USA) A Toxic Narcotic trió még mindíg azt a kaotikus elszánt é s érces hardcore-t játssza mint eddig, ez persze azért is van, mert a számok n agy része eddigi kazettáikról, kislemezükről származik. Nagylemeznyi hosszal m ég keményebbnek tűnik, és a CD-n jobban is szól. A hörgő ének és tempóváltások mellett az igazán védjegye a zenekarnak a csapongó gitár, amely sokszor elúszi k, hömpölyög, kiugrik, visszaugrik a zene egészéből, öntörvényűen viselkedik. A hardcore gettóságát ismerve, nem tudom hogyan férnek bele - fésületlenségük valódi, nem is igen cikkeznek róluk a szaklapok. -énigenmis-

Drill: Paroxysm CDEP (Retribution, P.O.Box 328, High Wycombe, Buckinghamshire, HP15 6TY, UK) A Drill a Skinny Puppy/Ministry techno mánia egyik legszemlélete sebb példája. Nem a metalra helyezik a hangsúlyt, a gitárok háttérben munkálko dnak. Az ének reménytelenül torz, a dalok szédületes tempóban lüktetnek, még a lassú számokban sem visszafogottak, az elektronika sűrű masszát alkot, a hangm inták és szintetizátorfutamok viharszerűen örvénylenek, mintha a zenekar célja az lett volna, hogy a kor őrületének minden jellemzőjét belesűrítse 32 percbe. Bár a megoldások és a hangzás nem egészen új, de az összhatás lenyűgöző és meg győző, rég hallottam a műfajban ilyen intenzív albumot. -pararác-

The State: Searches For Naked Forms CD (Sound Sound, 92 Lilford Road, London SE5 9HR, UK) Steve Stanza előző albuma sokkal inkább "techno"-sabb volt, azaz a ritmusok jobban előtérben álltak post-industrial elektronikus zenéjében. Az új album atmoszférikusabb, több benne az ambientes, árnyalt hangzás - ugyan te le váratlan zajokkal, ami konkrét zenei hatást mutat. A ritmusok is izgalmasab bak, nem csak alátámasztó szerepük van, a hangzás és a zenei teret is növelik. Stanza képzőművészeti munkáihoz hasonlóan zenéje is egyfajta geometriai jelleg et mutat, szabályosan szerkesztett, minden pillanatnak funkciója van a zenei t ér kialakításában. Ezzel együtt ezen az albumon is a korábban megkezdett utat folytatja Stanza (amely azért valahol összecseng korábbi zenekarának a Bourbon ese Qualk-nak a zeneiségével; a State annak egy kevésbé melódikus, kísérletező bb továbbgondolása). -misforma-

Alboth: Leib CDEP (PDCD) A svájci kamikaze-jazz zenekar harmadik albuma, mindö ssze 17 perc, de veszedelmesen kitartó ütközete műfajoknak, a követhetetlen te mpók és váltások gitár nélküli death-metáll torzulnak. Az énekes legkevésbé se m igyekszik artikulálni a szöveget kínzó fájdalmában. Mindeközben vígan szalad gál a zongora, a basszus úgy szól mint egy torzított gitár, nem mindíg rövid e z a 17 perc. Ajánlom ezt a zseniális lemezt: mindenféle jazz, metal, hardcore, az éppen friss, és az éppen álmos zenerajongóknak. -almisboth-

Sandals: Rite To Silence CD (Opentoe)
Jon Hassel & Bluescreen: Dressing For Pleasure CD (Warner)
Az acid-jazz fellángolása óta (több mint egy évtizeddel a műfaj megfogalmazása után) néhány zenekar kilépett annak vágányából, és jóval felülmúlta annak kere teit. A legeslegjobb a Sandals. Az ő zenéjük maga mögött hagyta a puszta funk-jazz-hip hop sallangokat, és bár pont ezekből merít elsősorban, ezt nagyon mag as szinten teszi. Egyszerre tánczene és trance, pszichedelikus utazás. Nem has ználnak hangmintákat (akárhogy is annak tűnik), mindent ők maguk játszanak el, dzsesszes szaxofon futamokat, furulyaszólókat. A dob-gitár-basszus alapokon kí vül főszereplő a zongora, amely sokféle hangszínben tűnik fel. A leggazdagabb a zenein kívül a hangzástér végtelen színessége. A kitartó ritmusszekció melle tt a többi hangszer szinte csak átsuhan, filmszerű atmoszférát teremtve; minde n árnyalt, jelzésszerű, aprólékosan kimunkált, álomszerű.
Na most a Jon Hassel lemezről majdnem pont ezeket és pont ilyen magas jelzőkke l lehet beszélni. Akkor inkább a különbözőségeket: kevésbé álomszerű, keményeb bek a ritmusok és a hangzás egésze, és jóval kísérletezőbb is. Szinte végig ha llucináció-szerű az atmoszférája; éles vágások, ki-be úszások jellemzik, több benne a house elem, egyszóval nyugtalanabb - karakteresebbek a jazz futamok, e lsősorban a fúvósok részéről. -feketedobozbanrác-

Portishead: Dummy CD (Go Beat)
Massive Attack: Protection CD (Circa Records)
A mai popzenék világában ez a két legelvetemültebb album - érteve a popzenén a hip hop-tól a dub-ig. A Portishead a meglassulás csúcsa, alapjaikat a hip hop képezi, nos mentes ez a zene mindenféle rap-feelingtől, az ének is szép és els zállt női hang, a zene pedig a lassú hip hop ritmusokat társítja valami nagyon tripes Barry Adamson féle jazzes filmzenei atmoszférával, zajmontázsokkal, ind ustrial hangokkal, stb. És hangminták Lalo Schifrintől, a Weather Reporttól, a Wartól, és Isaac Hayestől.
Nos ez éppígy igaz a Massive Attack-re. A zeneiségük is hasonló a Portishead-é hez, a végtelen lassúság itt is szembetűnő, a műfajok sajátságos ütköztetéséve l egyetemben, de náluk a hip hop kevésbé feltűnő, az ő injekciójuk a reggae, d e leginkább a dub/reggae. A masszív lüktetések ellenére az egész álomszerűen l ebegőnek és valószerűtlennek tűnik, ez főleg a fantasztikusan jó keverésnek kö szönhető, és a női énekek sokszínűségének. A "Karmacoma" a legveszélyesebb dub szerzemény, amit valaha hallottam. Igencsak ajánlott lemezek. -protekciósmis-

Sky Flowers & Horse Eggs V/A CD (Hypnagogia, 25 Humberstone Close, Luton Beds, LU4 9ST, UK) Egy kiemelkedően jó válogatás post-industrial zajzenékből, sokkal inkább ambient, mint harsh zajzene; még a kifejezetten zajzenekarok: Nocturna l Emissions, Blackhouse, Randy Grief is lebegősebb felvételekkel szerepelnek i tt, közel az un. konkrét zenékhez. Bár minden zenekar más és más zenei színt m utat és egyedi atmoszférát teremt, mégis uralkodik egy egységes arculat azálta l, hogy minden csoporttól a talán legmélyebb ("kék") pillanatok kerültek lemez re. Az említetteken kívül szerepel még rajta: Spiral Machine, Etant Donnes,Pfu, John Watermann, S.F.O., Zoviet France, G Park, Shabda. -h.r.nemis?-

The Abyssinians: Forward CD (Musidisc) A reggae zenekaroknál sűrűn előfordul, hogy a zenekarnév csak az ének-szekciót jelenti, akik lemezről-lemezre, vagy k orszakonként más-más zenészekkel dolgoznak. Az Abyssinians tehát Bernard Colli ns, Donald Manning, és Linford Manning triója. Sietek megjegyezni, hogy nem új alkotásról van szó, hanem egy régi zenekar 1969 és '76 közötti felvételeinek v álogatásáról, és CD-n való kiadásáról. Nos a vendégzenészek nagy része számomr a ismeretlen, de ez nem is csoda, bár Jamaica összesen kétmilliós, több ott a reggae zenész, mint máshol a rock. Azért Robbie Shakespeare és Sly Dunbar ritm usszekciója elég ismert, többek között a Black Uhuru-t erősítik (de duóban is jelentetnek meg lemezeket), Deadly Bennett alt-szaxofonos pedig On-U Sound arc hív kiadásokból ismert. Nos az Abyssinians a legeslegjobbak közül való, olyano k mellé állítható, mint Marley, Lee Perry, Steel Pulse, Black Uhuru és a Twink le Brothers. -themisroy'shanti-

Scorn: Evanescence CD (Earache, PO Box 144, Nottingham NG3 4GE, UK) A Scorn al bumról albumra mesteribben találja el azt a hangot, amit régóta vágyik elérni. Eddig másokra szorultak, hangmérnökökre, akik végül is nem tudták tökéletesen megvalósítani a nekik megfelelő stúdióhangzást. Végül is ők ketten, Michael J. Harris és Nicholas J.Bullen megtanulták a keverési technikákat és trükköket, és ezen az albumon minden lényeges momentumot ők csináltak. A borítóra ragaszt ott cimke szerint ez a lemez újradefiniálja az ambientet és dub-ot. Nos ettől a marhaságtól eltekintve szenzációsan jó a lemez, már csak azért is, mert az ő dub zenéjük nem a reggae-ből gyökerezik elsősorban, ők az industrial szintérbő l közelítenek ebbe az irányba; nagyon távoli és elidegenedett hangokból áll, a loop-ok, hangminták, ritmusok monotonak, szinte spirálisak, a gitár szenvtelen hangja eggyéolvad a szintetizátorháttérrel, a basszus az összhatásban súlypont elosztó szerepet kapott, az ének pedig suttogóan illeszkedik a pszichedelikus atmoszférába. Kiemelkedő alkotás. -rácmismihály-

Six And More: Do Not Open! CD (Archegon, Günter Schroth, Regerstr.6, 55127 Mainz, Germany) A kiadó második albuma ez, szintén kortárs konkrét zenéről, im provizációs elektronikus zenéről van szó; az első album egy trió munkája volt, míg ez a project 15 főt számlál (állandó támpont a kiadófőnök Günter Schroth, aki egy híján minden szerzeményben jelen van komputerével). A felhasznált hang szerek az elektronika minden területéről sereglettek ide: komputerek, analóg é s digitális szintetizátorok, effektek, sampler, ütős modul, gitár, magnószalag ok, emberi hang (persze ez is szintetizálva) és azáromra olyan ismeretlen masi nák, mint: G-midi-improvisor, és sys ex data improvisor. Mindenképpen ez a leg összetettebben kaotikus improvizációs zene (zajkollázs) amit eddig hallottam, némiképp beillenék a Recommended Records vonalába. -többéstöbbmihály-

Pierrepoint: Slices Of Death CD (Celtic Circle Prod., P.O.Box 7113, 47601 Geldern, Germany)
Yelworc: Blood In Face CD (Celtic Circle Prod.)
Page 12: Violence Of Truth CD (Celtic Circle Prod.)
Celtic Circle Sampler, Part One V/A 2CD (Celtic Circle Prod.)
A Celtic Circle az elektronikus zenéket részesíti előnyben, közülük is a gothic és industrial technókat. A Pierrepoint egy lassúbb, sötétebb atmoszférát terem tő, hideg hangzású technót játszik, minden különösebb izgalmat mellőz, homogén ritmusokra "szőnyeg" szintetizátorhangok, ropogó ének terül.
A Yelworc már borítójában is hatásos, egy nem épp kedves tekintetű farkasember néz velünk... Zenéjük sűrű atmoszférájú, néhol szinte hardcore kiszerelésű; az összetett és gyors ritmusokra különböző hangkollázsok, kórusmű részletek úszna k, az ének karakteres és ritkán pihen; a FLA gothic köntösben.
A Page 12 a Pierrepoint-hoz hasonlóan a lassú, dark-technó útját járja, némile g attraktívabb formában, erős kibernetikus felhangokkal, ügyesen használva kül önféle hangmintákat. A Celtic Circle Sampler dupla válogatás az eddig vázolt t echnoműfajokból. A Yelworc-on kívül izgalmas pillanatokat tartogat a Paracount és a Dive egy-egy száma. Néhány további név a 27 zenekar dzsungeléből: Silke Bischoff, Mental Inquisition, X Marks The Pedwalk, Plastic Noise Experience, Das Ich, Placebo Effect, Trial. -hosszúmis-

Pigface: Truth Will Out/Washingmachine Mouth 2CD (Invisible) A Truth Will Out a disznóarcúak második koncertlemeze, itt is játszik jó sok zenész, főleg akik a Fook albumon közreműködtek. Ez az élő album jóval keményebb, beindultabb, gi tárorientáltabb és egyáltalán "koncertebb" mint a Welcome to Mexico volt. Soka t jelen van Leslie éles hangjával, és ez jó, ettől függetlenül nem ez az amiér t szeretem ezt az albumot, mert egyáltalán nem szeretem egyébként a koncertlem ezeket - de ez objektíve jó, és másképp jó, mint a stúdiólemezeik.
A Washingmachine Mouth már egészen más tészta (az is jó a dologban, hogy az eg ész 43 perces CD bonus a koncertalbum mellé), a Fook legsúlyosabb pillanataibó l készített mixeket Atkins, Connelly és Tucker. Van hogy csak egy-egy Leslie n yögést nagyítottak 10 percessé, alatta végtelenített dobütésekkel és zajokkal; máshol komplett énekrészek kivágása mellé néhány hangmorzsa és egyetlen dobhan g lett végtelenné nyújtva. Ez a Pigface legtűrhetetlenebb kísérlete. -rácarcú-

Pigface: Notes From Thee Underground CD (Invisible) Az új lemez, amelyik az öt ödik a sorban, a legszínesebb albumuk. Leslie Rankine és Andrew Weiss itt tevé kenyebbek, mint volt zenekaraikban, és itt van Jello Biafra és Genesis P.Orrid ge is, hogy csak a két végletet említsem. Amit összehordtak az elképesztő, éle ttel telített, megszokhatatlan és sokoldalú, persze összeszedtem már néhány ke dvenc számot. Rögtön az első ("Asphole"), amiben Ogre olyan szépen használja a hangját mint talán a Skinny Puppy-ban soha; aztán a második ("Divebomber") ami ben Leslie énekel olyan átéléssel, mint a Silverfish-ben soha; és a hetedik ("Empathy") amiben Michael Gira ugyan nem énekel szebben mint a Swans-ben, de éppúgy, és alatta a szitár az egekig emeli. Persze a többi szám is éppily kedv es nekem. A bookletben Martin Atkins felsorolja mik azok a dolgok, amik neki "fuck you". 54 dolgot említ, a legvégén: "fuck me". -noigenmis-

Dasein: Ascend CD (Haus, 16007-859 Dundas Street West, Toronto, ON M6J 3W2, Canada)A Haus egy új kanadai kiadó, koncertszervezőként már évek óta működik. Elsősorban az elektro-industrial-ban érdekeltek, ezt jól reprezentálja saját, mondhatni házi zenekaruk, a Dasein. A zenekart a Haus két aktivistája, Cosimo Valela és Christos Adamidis alkotja 1990-es megalakulása óta. A Dasein zenéjéb en szépen elosztva a techno-Ebm és elektro-industrial valamennyi eleme felhalm azódott, jól ügyelve az egyensúlyra, a nyers ipari zajokra, lüktető Ebm alapok ra. Leginkább a FLA és Nitzer Ebb nyomdokain haladnak, de utóbbinál kevésbé po puláris, és jóval sűrűbbek a hangminták. -házammis-

Enemy Allience: Nineteen-Ninety-Four (Enmity Prod., Gunnarsson, Jungfrugatan 45, 114 44 Stockholm, Sweden) Kemény kibernetikus elektro-industrial, célratör ő technokrata vízió. Bár tele van hangmintákkal, váltásokkal, apró elektroniku s morzsákkal, nagyon csupsznak tűnik, sivárnak. Bár ez annak köszönhető, hogy a világot erről az oldaláról akarják ábrázolni. Ilyen gépies és kimért technót nem sokat hallottam még. -barátrác-

Sisygambis: Sisygambis MC (Alek/Sisygambis, 118 rue de Lyon, 13015 Marseille, France) A hagyományos dob-gitár-ének-basszus felépítmény a francia trió eseté ben samplerrel és hegedűvel egészül ki. Gothic, cold wave és noise egyesül megn yerő módon, nagyon franciás ízzel. Olyan csoportokkal rokoníthatók, mint a Mla da Fronta, Kill The Thrill és a Les Tetines Noires. Nos ezek a csoportok mind kiemelkedőek és sajátságosak, de mégis van bennük valami közös, valami olyan k apocs, ami az azonos színtérhez tartozókat köti össze - ez ebben az esetben eg yszerűen a francia néplélek. -világlélekmis-

Water, The Elements Series Volume One V/A CD (D.O.R. Infinity, P.O.Box 1797, London E1 4TX, UK) Nemzetközi kísérleti zenei válogatás, amelyen többféle stíl usú zenekar szerepel a konkrét és ambient zenéktől a crush-core-ig és elektro industrial-ig. A Multicide nyitódarabja akváriumhangokat, vízcsobogásokat hasz nál, a Lull pedig borzongató és szűrreális hangmontázsokat "Time" című éteri d arabjában. Hasonló úton jár K.K.Null/James Plotkin és a Final is, bár az ő fel vételeik sokkal inkább harsh zajzenék. Ebben az irányban a leginkább industria l-noise ihletettségű a Chemical Plant, amely hagyományos ipari-fém zenék nyomd okain halad. Az EC Noise Mountain és a Cable Regime kemény ritmusú techno és g itár zenéje önmagában kiváló, de kevésbé illeszkedik az atmoszférikus zajzenék közé. -vizesmis-

Le Sareghe Dell'Onirico: Dura Via MC (Anselmi Rick Giuseppe, Via Filadelfia 116, 10137 Torino, Italy) Az olasz dark-wave zenekar 1988-ban alakult, sikeres koncerteket és fesztiválszerepléseket tudnak maguk mögött hazájukban. '93-ban elkészítették első stúdiómunkájukat, amit kazettán önmaguk publikáltak (ezen k ívül van még egy demójuk és egy koncerkazettájuk). Önmagukat rock-gothic-wave együttesként definiálják, hatást gyakorolt rájuk a bluestól a western zenéig m inden, és a rock összes törekvése a 80-as években. Persze elsősorban a dark/go thic dolgok, egyéb rock hatások a gitárokban (szólókban) nyílvánulnak meg. Zen éjük nagyon lassú és melankólikus, néha már szinte megáll, erre énekel rá Tuon o mélyen barázdált hangján kimérten, de a melódikusságra ügyelve. -olaszmis-

Das Gott Sampler Nr.1. V/A CD (Das Gott, Claudius Scheuch, Monteverdistr. 10, 34131 Kassel, Germany) Főleg dark/avantgard/gothic zenékből álló válogatás: Age Of Heaven, Mother Of Tides, Constructed Noise; aztán egy Mud Pie Blizzard és n égy Phase IV szerzemény, ami erősen kiemelkedik a mezőnyből, és inkább post-in dustrialis zene; de a legfőbb érdekessége a Hideg Roncs "Movement VIII" című s zerzeménye, amelyet szerves részvételem miatt nem részleteznék (annyit, hogy a "A Kép" anyag egyik felvételéről van szó rövidítve). Igazából nem is tudom mié rt vagyunk rajta, sehogyan sem illünk bele picit sem a képbe, a dark/gothic ra jongók utálni fogják (bár a német gothic-ok jól bírják a kísérleti zenéket), a Hideg Roncs féle zenék kedvelői pedig úgysem valószínű, hogy ilyen válogatást vennének - minden műfajban túlteng a kínálat. -dasmis-

Crawl Unit: Aftermusic CD (Povertech Industries, 1008 10Th St, No.277. Sac. CA 95814, USA) A Crawl Unit a kísérleti színtéren belül az elektro-akusztikus von alat képviseli, zeneiségük sokoldalú, eszközeik: elektronikák, természetes han gok, szalagmanipulációk, feedback szisztémák. Olyan csoportokkal rokoníthatóak mint az Illusion Of Safety, Solmania, Trance, mert hozzájuk hasonlóan a széles skálán mozgó hangkísérletekkel együtt azért ez vitathatatlanul zajzene. Bár ne m parttalan zúzásról van szó, inkább atmoszférikusra keverik a zajokat, örökös és nagy hangzásterű zúgás (valahol a gépi zörej és a vízeséshang között) tölti be a teret, ebből bukkannak fel egyéb hangok absztrakt módon. -miselőtt-

Pinch Point: Pinch This MC (P.O.Box 17625, Long Beach, CA 90807, USA) A három számos demo a 242/FLA zeneiségét idézi, azok minden sajátosságát megtartva, né ha Nitzer Ebb énekmenetekkel - a bejáratott utak nagy csáberőt rejtenek, a Pin ch Point nem is mer tovább kísérletezni, persze semmivel sem gyengébbek a több i ilyen irányú techno zenekarnál. -ésmis?-

Shamen: Different Drum CD (One Little Indian Records/HMK Music) A magát pop-cl ub-ambient-ként aposztrofáló Shamen a Renegade Soundwave mellett a legkiválóbb angolcsoport az új táncvonulatban. Zenéjük jellegzetessége a klasszikus diszkó sound hiperaktívvá és modernné túrbósítása acid-house hangzások segítségével. Albumaik fele pedig a dance-től elrugaszkodott ambient/trance, kicsit az Orb h asonló kísérleteire emlékeztető módon. Ez a lemez azért is izgalmas, mert a Bo ss Drum album szerzeményeinek mixeit (beat, instrumental, ambient, stb) sorako ztatja. Nagyon magas szintű popzene ez, bár elrettentően melódikus és diszkós, mégsem kommerciális - extasy nélkül is kiváló. -misdobokkal-

ISBH: Violent Grey MC (Michael Stock, Metzenberg 9, 21079 Hamburg, Germany) Az Isbh zenéjében a rock valamennyi vonultata otthagyta jegyét, de leginkább a régi szintetizátor alapú progresszív/pszichedelikus zenék (pl Aphrodite's Chil d), ez modernebb post-punk ízekkel oldva fiatalos lendületet kap. A gyors git árdarálósabb számok is megtartják "fülbemászó" hangvételüket, sohasem válnak a gresszívvá. -misbh-

Temps Perdu?: Athanor CD (Discordia) A Temps Perdu? CD-je volt a Discordia min t kiadó első produktuma 1992-ben. A Temps Perdu? zenéje univerzális szándékú, ambient alapokra, modern eszközökkel megvalósított, széles értelemben vett eth nók épülnek (különös tekintettel az ütősökre), régmúlt korokat idézve; mintegy kultúrális ásatást végezve. Ebben, és a megvalósulásban is a Hybryds csoportta l rokon a szándék. A megvalósítás minősége végig egyenletes és megnyerő, ami n em is csoda, két év stúdiómunkájának a gyümölcse. Ez az album olyan modern kís érleti zenekarok munkái mellé állítható, mint a Zoviet France és a Deutsch Nep al lemezei. -mis?-

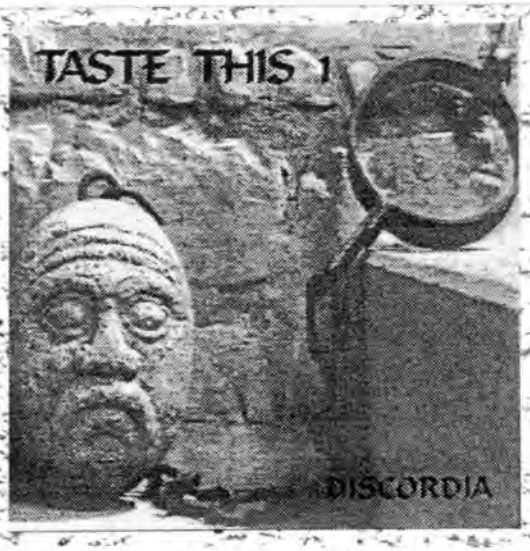

Andromeda, The Spectral Compilation V/A CD (Discordia)
Taste This 1 V/A CD; **Taste This 2** V/A CD (Discordia)
A Discordia a legjelentősebb német terjesztő cég a post-industrial zenék terén, az utóbbi három évben jelentőssé vált kiadói tevékenységük is. Jól rávilágít p rofiljukra az Andromeda válogatás, amely elsősorban dark-wave ihletésű modern elektronikus zenéket, kis részben gitárzenéket gyűjt egybe. Néhány név sorból: Wumpscut, Silke Bischoff, Eld, Garden Of Delight, Archon Satani. A számomra le gszebb dark zene, amit valaha hallottam az In My Rosary "Winter" című szerzemé nye, akusztikus dalok a legjobb neo-folk felvételek közé sorolható.
A Taste This 1 és 2 válogatások a Discordia terjesztői tevékenységét propagálj ák, hangkatalógusként értelmezhetőek (jóval olcsóbbak is a megszokott CD árakn ál), a saját kiadások mellett minden általuk terjesztett cégtől került rá zene kar, a modern kísérleti zenei törekvések egészét igyekezvén átölelni: Jack Or Jive, Morthound, Ain Soph, Blackhouse, Sixth Comm, Deutsch Nepal, Kirlian Came ra, Dive, Call, Muslimgauze, DsorDNE, Esplendor Geometrico, stb. Valamennyi fe lvétel a zenekarok megjelent nagylemezeiről van kimásolva. -eredetirác-

Magic Muscle: Gulp! CD (Woronzon Records) Egy kiváló album az angol pszichedel ikus zenék rengetegéből (kétségen felül Angliában a legnagyobb és legszínesebb ez a színtér), de nem a megszokott Hawkwind eszközökkel él, sokkal kíséletezőb b annál, mintsem rockzene, túlnyomórészt zajzene gitárokkal, ütősökkel, hegedű vel. Legfőképpen a 60-as, 70-es években működő AMM és Faust zenekarokkal rokon ítható. Persze adódnak hagyományos rockstruktúrák, ezekben előtérbe kerül Rod Goodway és Nick Saloman gitárjátéka (utóbbi a műfaj egyik kiválóságának, a Bev is Frond-nak vezetője, és közreműködött az utolsó néhány Current 93 lemezen is). Rajtuk kívül tagja még a zenekarnak Steve Broughton, Simon House és Adrian Shaw. -mágikusmis-

Porcupine Tree: Up The Downstair CD (Delerium Records, P.O.Box 1288, Gerrards Cross, Bucks SL9 OAN, UK) A Porcupine Tree az angol pszichedelikus rock minden csínját-bínját ismeri, a gitárvezetést, a formai felépítést, de előszeretettel injekciózzák ezt be melódikus post beat hangzással, de főleg ambient hangkollá zzsal, és trance féle keveréssel, amitől olyan lesz, mintha a Pink Floyd fenna kadna az Orb hálójában. A legjobb pillanatokban aztán ezek a műfaji sajátosság ok összeolvadnak egy-egy fényes villanásban és felülemelkednek azon, hogy műfa ji sajátosságokat tudjunk keresgélni. -állandósultmis-

16-17: Gyatso CD (Pathological Records) A furcsa nevű csoport új albuma több m int egy óra. A zenekar magját a zseniális svájci hangtechnikus Alex Buess (az új God album producere) szaxofonos alkotja, ezenkívül M.Kneubühler gitáros és zajkeltő, valamint K.Remond dobos játszik. Közreműködik a Godflesh basszistája G.Green, és Kevin Martin a God zenekar és a Pathological kiadó vezetője sample rrel. Nos aki ismeri ezeket a zenekarokat, sejtheti, nem egy piknik végighallg atni a lemezt. A jazz és hardcore industrialba ágyazva. Buess keverési technik ája egyedülálló, a zene összes alkotója olyan mintha szeget vernének a hallgat ó koponyájába. Ha több mint kemény akartok hallgatni, ez épp megfelelő lesz, ezenkívül ajánlom a fejhallgatót, különleges élmény, rejtett hangzások, finoms ágok is feltűnnek a zajrettenetből. -miscsendestárs-

Portobello Bones: Portobello Bones LP (Forked Tongues/P.B., Lionel Fahy, 101 Bd de Chateaudun, 45000 Orléans, France) A Portobello Bones nagyon sokat lépet t előre demói óta, ez nem elsősorban zenei kvalitásaikra értendő, mert műfaju kban eddig is kiválóak voltak, hanem mert mind formailag, mind hangzásban is m eg tudják azt jeleníteni. Egyrészt nagyon jó a lemez szerkesztése, a dalok fel építése; aztán meg kifejezetten öröm egy olyan punk/hardcore zenekart hallagat ni, akinek zenéje nem a ma divatos metalra épül. A P.B. a melódikus punk attit űdöt garázs rock és noise rock kásás lüktetéssel elegyíti. -kalózrác-

Delerium: Semantic Spaces CD (Nettwerk) A Delerium Bill Leeb és Rhys Fulber pr ojectje sok egyéb (Frontline A., Will, Intermix) mellett, és bár a Frontline a z anyazenekar, új lemezük után egyértelmű a kimerülés (A Roadrunner-nél készül t techno-metal), de Leeb már évekkel ezelőtt azt nyilatkozta, a FLA érdekli a legkevésbé (az marad pénzkeresés), sokkal izgalmasabb az Intermix és a Deleriu m. Ez így igaz, és hát az új Delerium erősen meglepett - a korábbi albumok ism eretében; eddig nehéz atmoszférájú industrial telítettségű ambient volt, grego rián és egyéb misztikus hangörvények segítségével. Nos ezekből alig maradt val ami, Kristy Thirsk "angyali éneke" helyettesít minden keménységet, a technós é s monumentális elektronikus ritmusokat az Intermix-nél már elcsípett finom hou se-os minták, amelyek lassúak és nyújtottak. Az összhatás nagyon nyugodt, ninc s benne semmi sötét és kibogozhatatlan, titokzatossága szeretettel teli. Néha ethno hangmintáknak köszönhetően a Loop Guru-ra is emlékeztet kissé; és szeren csére elég hosszú (77 perc), hogy kielégítő legyen. -hangmintamis-

Trance Europe Express 3 V/A 2CD+Book (Volume/HMK) A Trance Europe Express válo gatások ritka szép kivitelben, egyedi külsővel jelennek meg; a dupla CD-k műan yag tokkal együtt egy papírdobozba vannak bújtatva egy 150 oldalas színes köny vecskével együtt, amely információkat, cikkeket tartalmaz a zenekarokról, klub okról, és a műfajról egyáltalán. A "trance-music" abszolút elektronikus műfaj, valójában ugyanaz, mint az acid-house, de annak direkt tánorientáltságát, dire kt lüktetését pszichedelikus atmoszférává, space, ambient és kemény elektronik us ütések alkalmazásával sokszorozza trip-szerűvé. Ezek a trance-szerzemények általában hosszúak, monotonak, a mai elektronikus "popzenék" talán legpsziched elikusabb megnyílvánulásai. Aki kicsit is hajlamos efféle zenék élvezetére, an nak kifejezetten ajánlom ezeket a válogatásokat, főleg a hármas számút, amely a legjobban sikerült, egyenletes színvonalú, roppant élvezhető, és kellőképpen hosszú egy délutáni ellazuláshoz (ettől függetlenül rajongó legyen a talpán, a ki igazán különbséget tud tenni a huszonöt előadó felvételei között). Néhány n év a sorból: 808 State, Banco De Gaia, William Orbit, Link, The Grid, Pulse, Sun Electric. -8mi0s8starácte-

Nik Turner: Sphynx CD; Prophets Of Time CD (Cleopatra, 8726 S.Sepulveda, Ste D-82, Los Angeles, CA 90045, USA) Nik Turner a Hawkwind tagja volt 1969-től '77-ig. Ez természetesen a mai napig kihallatszik a zeneiségéből. Ez persze nem ít élet, tény, mégpedig nem szolgál hátrányára, a különbözőség is éppoly szembetű nő. Nik Turner acid-rock zenéje szélesebb zenei skálát ölel fel, mint a Hawkwi nd-é. A két albumon a zenész közreműködők: gitáron Helios Creed (Helios Creed és ex-Chrome); Len Del Rio: dobprogram, szintetizátor; Grenas: basszus, gitár, effektek (mindketten a Pressurehed zenekarból); rajtuk kívül Simon House (ex-Bowie, Japan, Hawkwind) és Genesis P.Orridge (Temple Ov Psychic Youth). És Nik Turner énekel, szaxofonozik, furulyázik és szintetizátort kezel. Az illusztris társaság két nagyon elmélyült és csodálatos lemezt hozott össze; a legjobb raj tuk, hogy kiismerhetetlenek, megszokhatatlanok, minden meghallgatáskor újat ny újtanak. Mindkettő felvételei '93-ban készültek, a Sphynx fél évvel korábban, de én pont fordítva gondoltam volna, mert ez tűnik megfontoltabbnak, kevésbé k aotikusnak. És ezen hallható egy még 1976-ból származó 25 perces bonus szám, a z "Original Sounds from the Great Pyramid", amelyben Nik Turner egyedül fuvolá zik, melynek csodálatos futamai és vibrálásai valami tér-effektbe ágyazva ring atják nyugalomba a lelket. -rácpróféta-

OB1: Anubismatist CD (Hypnotic Records, a division of Cleopatra, 8726 S. Sepulveda Blvd. Ste. D-82 Los Angeles, CA 90045, USA) Ambient-house tájkép erő sen az Orb és a Tangerine Dream bűvöletében. Az Orb hatás az emberi és termész eti hangminták sűrű használatában és milyenségében nyílvánul meg, a Tangerine Dream hatása pedig a szintetizátorhasználatban. Hosszú bevezetők után nyerik e l formájukat a számok, amelyekben a szintetizátor úszások egyenrangú szerepet töltenek be a vízcsobogásokkal, sztatoszféra hangjaival. A ritmusok nem táncos ak, inkább finoman megmunkált elektronikus ütések sűrű halmaza. Az album bár 9 számból áll, de fortélyos megoldásként a CD játszó egyetlen számként bírálja e l, a szándék: az órás anyag egyvégtében élvezendő. -mis2-

Paradise 3001: Sunspots CD (Sun Music, Bijdorp 2, 1181 MZ Amsterdam, The Nethe rlands) Ez az album bizonyítja, hogy Anglián kívül is tudnak jó acid-house zen ét csinálni. Ez a Paradise 3001 második nagylemeze, a zeneszerzés és a produce ri munka is egyetlen ember, Dr Nunu műve. Nagyon kedves, simogató és vizuális tánczene, kiváló ambient és dub mixekkel. Éppolyan, mint a borítója: narancssá rga tripes térben egy torzított kék szárnyú,fürdősruhás nő egy madzagon lebegt et lufi módjára egy szép színekben pompázó lepényhalat. -miebbenameglepőmis?-

Derek Jarman/Simon Fisher Turner: Blue CD (Mute/HMK Music) A Blue utolsó léleg zet, számadás - megadni a királynak, ami a királyé - a király itt az élet a ha lál árnyékában. Attól olyan szép a legkeményebb azavak ellenére, hogy sugárzik belőle az élet szeretete, az élet tisztelete, de a végtelen fájdalom is a kiál lt kínok miatt, de ez lecsendesül, az alázat végül is lecsendesít. Derek Jarma n utolsó filmjének hangnaplója ez - ebből áll a film maga is, puszta kék fénys ugárból a vásznon. A szövegek mellett Simon F.Turner zenéje egyenrangú partner, hol csak simogat és úszik ebben a kék végtelenben, hol korbácsol és csíp, a te ljes megnyugvás még odébb van. A zenei közreműködők közül néhányan: John Balan ce, Peter Christopherson, Brian Eno, Momus, Miranda Sex Garden, Marvin Black, David Lewis, James Mackay. Ők kísérték utolsó útjára Derek Jarman-t, a kék vég telenjébe. -oo-

F: I-III CD (Ei Enáá, 29570 Söörmarkku, Finland) Nos a Bad Vugum kiadó tevéken ysége és a Radiopuhelimet zenekar ittjárta óta tudjuk, a finn rock (noise rock) szintéren rendben mennek a dolgok, sok a jó zenekar extra produkciókkal. Az ig en rövid nevű F trió ebbe a körbe tartozik, érezhetően a punk volt az első inj ekció, aztán minden egyéb csábításnak engedtek. A negybennyégy percbe három sz ámot bírtak nagy nehezen beletuszkolni. Az első (I.) rögtön 18 perc, dob-bassz us-gitár és orgona kavalkádja, hardcore, jazz-core, progresszív/pszichedelikus rock, ének csak jelzésszerűen. A Kong, a Victims Family és a hagyományos finn hardcore elegye, friss és megunhatatlan. -hajrárác-

Le Sacre Du Printemps; V/A CD (Gonzo Circus) Kiemelkedően jó válogatás a Staal plaat, és a hozzá tartozó, általa terjesztett és segített kiadók: Soleilmoon, Cold Meat Industry és Multimood zenekaraiból, mintegy áttekintve ezzel a válog atással a legfőbb erényeket. Az előadók: Deutsch Nepal, Vidna Obmana, Morthound, Muslimgauze, Etant Donnes; és szerepelnek még ezen kiadók által kevésbé propag ált együttesek és előadók, akik szintén nagyon színvonalas és egyedi kísérleti zenei produkciókat sorakoztatnak: Lee Ranaldo (Sonic Youth), Starfish Enterpri ses, Elvis Peeters & Fred Angs, Everything Is Slow, Anna Hamler, és Budha Buil ding. A CD-hez tartozik egy 32 oldalas booklet, amely leírást tartalmaz az eml ített kiadókról és zenekarokról, némelyektől (Lee Ranaldo, Anna Hamler) hossza bb interjút is közöl. -műveltrác-

Kristoff K.Roll: Corazón Road CD (Diffusion I Media/Sonart) A Kristoff K.Roll francia duót az első szám után elektro-akusztikus kortászenekarként könyveltem el- de ez csak bevezető; utána az egész inkább közép-amerikai, vagy guatemalai hangnaplóként üzemel. Végigvonul a vidéken, a gyáraktól (ahol az ipari zajok m ellett politikai szónoklatok harsognak a rádióból) a wurstliig, és az utcákon át a piacokig, és a természeti környezetig. Különösen fejhallgatón jut ez érvé nyre, teljesen plasztikus, filmszerű, a háttérben szinte végig szintetizátor k eltette ambient atmoszféra lebeg, hatalmas hangzásteret keltve, bármerre is ut azzon útján, mindíg az "egészbe" helyezve a történéseket. Bár számokra/tételek re van osztva, ezek csak útmutatók, "útjelző-táblák", az egész album együtt ér vényes és teljes - így pedig nagy hatású, fantasztikusan suerkesztett kísérlet i album. -r.m.m.l.h.r.-

Shady: World CD (Beggars Banquet/HMK) A Shady David Baker énekes/gitáros szóló projektje, ő a Mercury Rev neo-pszichedelikus csoport énekese, amely az utóbbi időben nagyon emlegetett lett. A Shady zeneisége nagyon közel áll anyazenekará hoz, hogy őszinte legyek túl sok különbséget nem is tudok felfedezni; az a kev és: mindent meg mer csinálni Baker, ami disszonáns, valószínűtlen csillogással fedett, a gitárok sívítanak, az ének melódiái kacskaringósak, az akusztikus gi tárokat és minden mást is zajok, emberi hangok függönyöznek, a ritmus poroszká ló. Az összhatás mégis édes és fülbemászó, és annyira eredeti, hogy mindent me gbocsájtunk és a szívünkbe zárjuk ezt a roppant tehetséges zenekart. És mivel a Mercury Rev lemezei hazánkban kevéssé hozzáférhetőek, a Shady albuma pótol v alamit lemaradásunkból a mai pszichedelikus zenék terén. -retrorác-

Attrition: Smiling At The Hypogonder Club CD (Relic, Box 1591, Garden Grove,CA 92642-1591, USA) Egy 1985-ös LP és egy 12" újrakiadásáról van szó, a zenekar s ikeres működése teszi lehetővé ezt, és persze az, hogy az Attrition egy évtize de is hasonlóan színvonalas volt, mint most - a kor megszólalásának megfelelőe n -, és persze ezek a régi albumok már nem hozzáférhetőek. Már szinte minden a helyén volt ami jellemző a zenekar hangzására, az industrial-techno és filmzen ei atmoszféra itt még némi new wave és dark jegyeket is magában hordozott. Mar tin Bowes és Marianne jellegzetes énekstílusa mellett számottevő volt Alex Nov ak szereplése, aki később a Venus Fly Trap-et hozta létre, amelyben máig éneke l (legújabb elektronikus projectje a Nova State Conspiracy). -vigyorirác-

Drome: The Final Corporate Remix at the Unconscious CDEP (Wigwam) A Drome elek tronikus zenekar, leginkább az ambient és house kifejezések fedik nagyon elvar ázsolt és gyönyörű zenéjüket. Ők a kísérleti/industrial közegből közelítettek a house felé, de a Drome zenéjében nincs semmi az industrial-ra jellemző keménységből és disszonanciából. Ez a zene erősen képi világú, szín és formagazdags ága óriási. A nagylemezük inkább dub-tánc alapokon nyugszik, ez a 30 perces ma xi lebeg és mosolyog, bár a ritmusok itt is sűrűek. -mixremis-

Religious Overdose: Flatus Flow Rate MC (Aural Exciter, c/o Albdruck AG, Herzo gstr. 26, CH-5000, Aarau) A Sonic Youth által elindított neo-pszichedelikus no ise-pop törekvés ritka megnyerő módcn jelenik meg itt, a szerzemények változat osak, számokon belül a váltások színesek, a zajok és sodrások mellett nagyon ü gyelnek a melódiákra, főleg a vokálok terén. Összhatásában és nagyívűségében a Venus Fly Trap zeneiségéhez is közel áll. -búcsúzikmis-

megvolt egy tucat

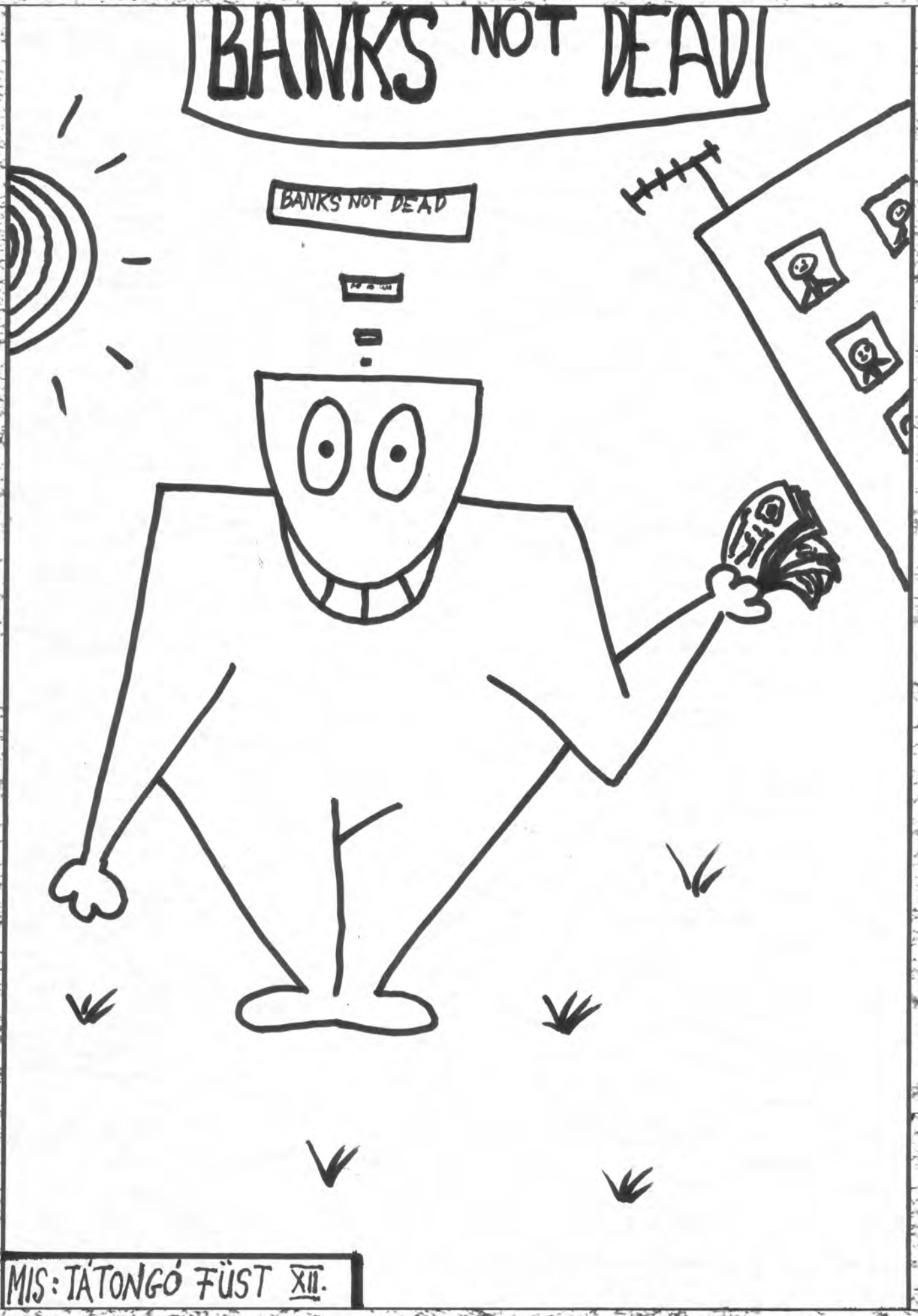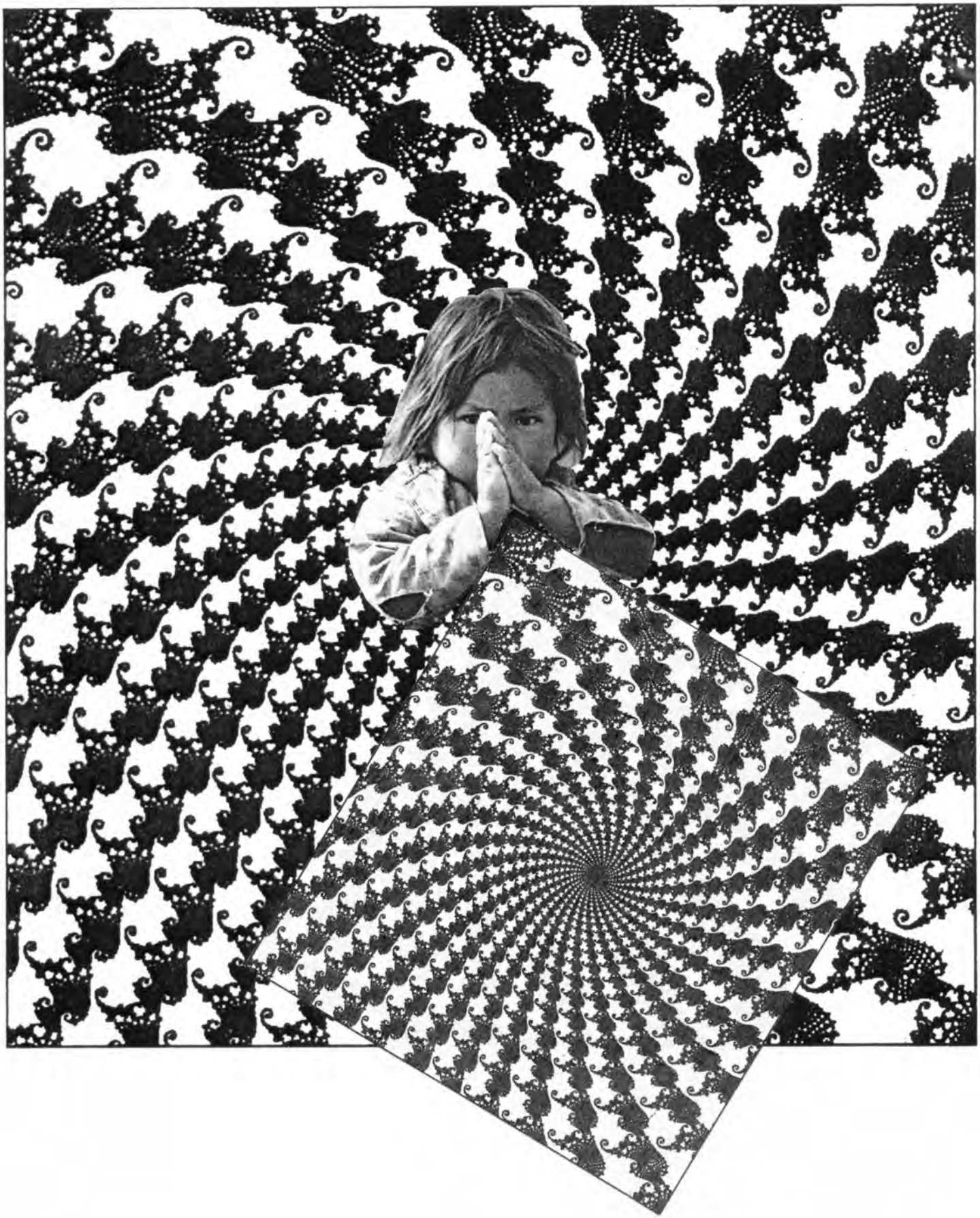
BANKS NOT DEAD!
BANKS NOT DEAD
MIS: TÁTONGÓ FÜST XII.